

ДЖОЙ АДАМСЪН
**ПЕТНИСТИЯТ
СФИНКС**

ЗЕМИЗДАТ

ДЖОЙ АДАМСЪН ПЕТНИСТИЯТ СФИНКС

Превод: Весела Илиева

chitanka.info

Джой Адамсън е известна в цял свят с книгата си „Лъвицата Елза“. Сега предлагаме на читателите превода на „Петнистият сфинкс“. Това е историята на женския гепард Пипа, която, както и лъвицата Елза, е отгледана от малка от авторката и постепенно бива приучвана на самостоятелен живот в дивата природа. Пипа израства под грижите на хората, намира си другар в джунглата и за няколко години дава четири поколения. Тя отглежда малките си в близост до хората, но успява да създаде от тях независещи от човека хищници. Адамсън внимателно проследява поведението и отношението им към околната среда.

От „Петнистият сфинкс“ читателите ще научат подробности за загадъчния, потаен, неизучен още хищник от рода на котките. На края на книгата авторката дава сравнителна таблица за най-важните събития в живота на лъвовете, леопардите и гепардите. „Петнистият сфинкс“ има продължение — „Зовът на Пипа“, където Адамсън проследява докрай живота на Пипа, последните ѝ поколения и тяхното приспособяване към естествен свободен живот.

Непосредствено преди отпечатването на книгата узнахме за трагичната гибел в африканската джунгла на Джой Адамсън, отдала целия си живот, многократно подлагайки се на риск, за да докаже, че е възможна хармония между човека и дивите животни.

АЗ ПОЕМАМ ПИПА КАТО ПИТОМКА

През септември 1964 г. мои приятели ме помолиха да взема при себе си едно осеммесечно женско гепардче, тъй като се местеха в Англия, а искаха тяхната любимка да остане да живее в Кения. По това време бях на лагер в полите на планината Кения заедно с филмовата компания „Колумбия Пикчърс“, която заснемаше филм по книгата ми „Родена свободна“^[1]. Не бях заета с лъвовете, затова имах свободно време и можех да взема малкото гепардче. Приех предложението с възторг.

Въпреки че от всички диви котки гепардите са най-лесни за опитомяване, за техния живот на свобода се знае малко. Те са единствените животни, които съчетават в себе си характерни особености и на кучето, и на котката. Макар че се причисляват към семейството на котките, по своите прояви те се отличават от тях. Гепардите са най-бързите на света бозайници — бегачи на къси разстояния. Достигат скорост повече от 60 мили^[2] в час. (Рекордът на състезателните коне е 40 мили в час.) Създадени са за бързо бягане — имат леки кости, малка глава, малка брадичка и дълги стройни крака. Не могат да скриват ноктите си като кучето, седат като него и ловуват като него. Отпечатъците на лапите им обаче са съвсем като котешките, имат недоразвит пръст, който използват като котката, и способност, може би придобита, да се катерят по дърветата. Пясъчно оцветената им козина е гладка като на куче, с къс косъм, а черните петна по нея са пухкави като котешка козина.

Гепардите живеят самотно по откритите равнини и рядко се срещат на групи, освен когато са в период на разгонване или когато имат малки. Раждат обикновено до четири малки, които се появяват на света след бременност от 90 или 93 дена. Те имат дълга пухкава грива и сивкава козина, която покрива горната част на тялото им от главата до опашката, в контраст с тъмната, гладка, къса и петниста козина по долната част на тялото. През първите два-три месеца от живота си гепардчетата приличат на сребристите чакали, с красиви петна по

долната част на телата си. После козината им става златиста и гладка, цялата изпъстрена с петна, а остатъкът от гривата им се запазва само на врата и раменете.

Наименованието „чита“, с което наричат гепардите, е произлязло от Индия и означава „петнист“. Историята на това животно е загадъчна, защото изображения на гепарди се срещат още в древноегипетските фрески и барелефи като символи на храброст; познати са само два случая, когато гепарди са били любимци на владетели — единият е принадлежал на Чингис — хан, а другият — на Карл Велики. Индуските принцове имали обичай да ходят на лов с гепарди, специално обучени да гонят дивеч, но от 1930 г. диви гепарди вече не се срещат в Индия; видът се е запазил само в Африка. Едно от последните преброявания е показало, че само в няколко района на Източна Африка все още се срещат гепарди, които няма да изчезнат само ако бъдат взети мерки за тяхното опазване.

Малкото женско гепардче, което ми беше предложено, било намерено в Уаджир, пустинна област в Северната гранична провинция на Кения. Майор Данки, офицер от разквартируван там полк, взел малкото сираче и го отгледал заедно със собствените си деца в дома си близо до Найроби. В скоро време гепардчето започнало да придружава семейството при покупки по магазините и станало познато гостенче в няколко ресторанта на Найроби.

Майор Данки и неговата съпруга ми определиха среща на 17 октомври 1964 г. в хотел Ню Стенли. Когато видях двамата да пият чай заедно с гепардчето, което спокойно седеше на отделен стол срещу тях и внимателно гледаше със златистите си очички всичко, което ставаше наоколо му, аз веднага го харесах и реших, че трябва да го взема.

Влюбих се в тази котка още от пръв поглед, но върна на едно старо мое правило при запознанства с деца и животни, предоставих инициативата за нашето приятелство на гепардчето. За да му дам възможност да реши как да се отнесе към мен, аз разговарях със семейство Данки и се опитвах да науча колкото може повече неща за неговите навици. Казаха ми, че Кити (котенцето, както те го наричаха) много обичало децата и играело с тях на „криеница“ сред розовите храсти в градината, обаче гонело чужди хора и кучета. Узнах също, че Кити спяла на леглото на г-жа Данки и че когато госпожата пиела сутрешния си чай, Кити пиела мляко от чинийка. За съжаление тя

често се изпускала на леглото, затова обещаха да ми дадат пластмасова постилка. Казаха ми също, че Кити обичала да играе с едно плюшено зайче. То лесно отвличало вниманието ѝ, когато започвала да прави нещо, което ѝ било забранено. Накрая ме посъветваха, когато Кити почне да проявява инат и не иска да се мръдне, да я хвана за опашката и гривата, нещо, на което вече била напълно привикнала. Кити изяждала три фунта^[3] сурово месо на ден и пиела много мляко, в което трябвало да се сипват четири капки поливитамины; като рядък деликатес можела съм да ѝ давам полска мишка.

Докато говорехме, Кити ме изучаваше с очи, полузатворени под тежките клепачи, а след това дойде при мен и като мъркаше шумно, близна лицето ми. Докато галех меката ѝ козина, аз усещах как потръпваше тялото и, когато тя вдишваше и издишваше с познатото мъркаме на гепардите. След това тя леко ухапа ухото ми и както ме увериха старите ѝ господари, това било признак на най-добри чувства. Ние всички почувствувахме облекчение и разбрахме, че тя ме беше харесала и че скоро ще станем добри приятели.

Семейство Данки ми казаха, че много хора, които искали да вземат Кити в Англия или Америка, им предлагали за нея 400 лири стерлинги. Макар че Данки не били богати, те отхвърлили тези предложения и решили да намерят дом на Кити в Кения, където тя би могла да живее колкото може по-свободно. Те познаваха моята любов към животните и знаеха за историята с Елза, затова се надяваха, че именно аз ще взема Кити и ще ѝ създам щастлив живот. Бях дълбоко трогната от тяхното доверие и от това, че ми подаряваха скъпата си любимка, и им обещах да направя всичко възможно, за да оправдая надеждите им.

Точно в този момент ми хрумна мисълта да върна Кити към свободен живот, за какъвто беше родена, но понеже не знаех дали това ще ми се удаде, не споменах нищо пред семейство Данки. Всъщност казах им, че докато трае снимането на филма, ще бъда принудена да държа Кити затворена, понеже лагерът беше пълен с лъвове, и че ще мога да я пускам свободна само когато я водя на разходка по близките равнини. Те не възразиха.

След няколко дена семейство Данки доведоха Кити в лагера на снимачната група в Наро Мору, на 120 мили северно от Найроби. Това беше мястото, където се снимаше филмът „Родена свободна“, и по това

време аз живеях там. Около нашите две палатки бях заградила доста просторно място с телена мрежа. Оградата беше построена около едно дърво, в сред клоните на което бяхме заковали площадка, за да задоволим склонността на гепардчето да се катери. Вместо скали в ограденото място бяхме сложили няколко дървени скамейки. За да може Кити да се чувства удобно и през нощта, бях поръчала да се построи голяма дървена клетка с две плъзгащи се врати, едната от които беше от мрежа и гледаше във вътрешността на моята палатка, а другата се отваряше към двора. По този начин, когато гепардчето се почувствуваше самотно, то можеше да усеща моята близост.

Реших, че смяната на приемните родители ще бъде най-подходящият момент за променяне на навиците и за спане, затова направих мека подложка в клетката, която постлах с нейните познати одеяла, сложих нейните възглавници и играчки, които семейство Данки бяха донесли, а моето легло поставих до самата мрежа на клетката, за да може гепардчето да ме вижда, че спя редом с него.

Помолих семейство Данки да ми позволи да сменя името и от Кити на Пипа, което беше по-звучно и по-лесно за извикване от големи разстояния. Те се съгласиха и с това. (Пипа, е съкратено от Филипа.) Като си помисля сега, сещам се, че почти всички мои любимци имаха имена, които започват с буквата П: Пипин, Пати, Пампо и др. Ако се случеше да се заблудят някъде, този рязък взривен звук лесно се носеше в далечината.

Горката Пипа, колко още и предстоеше да учи!

Когато всичко беше наредено, предложих да обядваме. Понеже вече бях видяла Пипа в препълнения градски ресторант, без да се съмнявам ни най-малко в държанието и, реших да я заведа в нашата трапезария — искаше ми се да я запозная с колегите си от филма, на които бях съобщила за нейното пристигане. Когато обаче се приближихме до бараката в края на лагера, видях, че хората излизат от трапезарията и бързат да се приберат в стаите си. А когато Пипа скочи от колата, в трапезарията започна паническо бягство. От хлопането и блъскането на вратите разбрах, че пристигането на гепардчето беше нарушило спокойствието на филмовия персонал, и се почувствувах неловко от такъв прием. Пипа влезе в трапезарията, без да обръща ни най-малко внимание на суматохата, седна с нас на масата като някаква млада дама и се държа съвсем прилично през време на целия обед.

Всъщност тя така беше погълната от изучаването на новата обстановка, че никак не ѝ се искаше да си тръгне, затова майор Данки накрая трябваше да покаже операцията „вдигане за опашка и грива“, за да я пренесе в колата. След това семейство Данки се върнаха в Найроби. Възхитих се от тяхното самообладание, когато се сбогуваха със своята приятелка Китън, като разбихах, какво значеше тази раздяла и за двамата.

Отсега нататък само аз отговарях за Пипа.

В лагера Симба (лагера на лъвовете) тя предизвика голям интерес сред лъвовете, които участваха в снимането на филма. Лъвовете имаше извънредно много, понеже не можехме да знаем предварително кой от тях ще бъде дресиран да изиграе най-добре различните епизоди от живота на Елза, Най-близките съседки на Пипа, две стари лъвици, се разхождаха нагоре-надолу в своите волиери, като се стараеха да видят по-добре странното петнисто същество. Всички оградени волиери бяха пръснати на големи разстояния една от друга и бяха разделени с групи дървета, а освен това някои от тях имаха допълнителни прегради, които отделяха животните, за да не могат да се виждат едни други. Смятахме, че това ще им осигури по-пълно спокойствие. Но аз се чудех как тези предпазни мерки ще успеят да попречат на лъвовете да не усещат миризмите на другите животни и да не се чуват, особено когато паднеше мрак и техният рев разтърсваше нощната тишина. Макар че намирах внушителен този хор от гласове, който се издигаше до страхотно кресчендо, а после затихваше в синхронно ръмжене, горката Пипа изпадаше в ужас. Вцепенена от страх, тя се взираше в посоката, откъдето идваха звуците. И въпреки че аз седях до нея и ѝ говорех спокойно, като я галех, понякога по-голямата част от нощта минаваше, докато тя се успокои и се отпусне.

Лъвовете и гепарди не могат да се разбират, когато живеят на свобода, така че реакцията на Пипа беше напълно обяснима.

Затова почувствувах голямо облекчение, когато на следния ден част от филмовата група, в това число и аз, заминахме към брега на океана, за да заснемаме сцените, в които Елза и нейните приемни родители — хора — се къпят във водата. Понеже не знаехме дали нашите лъвици ще влязат в океана, решено беше да се вземат и двете лъвици Гърл и Мара с надеждата, че поне едната от тях ще се съгласи да влезе във водата. Лагерът за филмовата група беше вече приготвен и

докато по-голямата част от хората се отправиха нататък със самолет, животните и останалите тръгнаха по пътя за Малинди в керван от пет коли.

Пипа беше свикнала да пътува с кола и бързо се настани на предната седалка между моя слуга Мугуру и мен. С голямо любопитство тя разглеждаше всичко, което срещяхме по пътя, и явно беше доволна, защото често с благодарност потриваше копринената си глава в мен и ближеше лицето ми. Прекъснахме дългия път — 540 мили — в Мтито-Ндей, който се намира на средата на пътя, и прекарахме нощта в хотела. Лесно беше да се вземе разрешение за Пипа да се разхожда около и в хотела, да вечеря заедно с нас в ресторанта и, за радост на останалите гости, да ношува в моята стая. Бедните лъвици не бяха толкова щастливи като нея и трябваше да останат затворени в колите. Оставихме ги близо до нашите бунгала, за да можем да им даваме морална подкрепа, като много пъти през нощта ходихме при тях, но въпреки това те непрекъснато неспокойно се въртяха в клетките си. На разсъмване отново тръгнахме на път. Като се надявахме да съкратим пътуването, за да не изморяваме много лъвовете, минахме напреко през Националния парк при Вои, но за нещастие, сбъркахме пътя и пристигнахме на местоназначението си много по-късно, отколкото очаквахме. Там най-после измъчените лъвове можаха да си отдъхнат в оградените дворове, които бяха направени във филмовия лагер, разположен край брега на Синия залив. Аз изминах още пет мили до брега на океана, където бяха наели бунгало за нас с Пипа.

Лагерът беше заграден с мрежа далеко навътре в океана. Това беше направено не толкова заради самите животни, колкото заради местните жители, които никога не бяха виждали лъвове и на тълпи се събираха да ги гледат. Пипа произведе не по-малък фурор не само сред хората, но и сред кучетата. Новината за нейното пристигане се беше разнесла с бързината на пожар в степта, защото веднага всички кучета от околността се събраха около нея. За нейн късмет, собственикът на мястото се съгласи да постави ограда от мрежа около нашето бунгало, за да може тя да се разхожда свободно, без да бъде обезпокоявана от кучетата.

Докато се поставяше оградата на волиерата, Мугуру и аз тръгнахме да заведем Пипа да се поразходи край брега. За съжаление

трябваше да я държа вързана с найлоново въже, дълго около 60 фута^[4]. С нетърпение очаквах да видя как Пипа ще реагира спрямо океана, понеже никога не бях чувала, че гепардите плуват. И наистина къпането във водата изглежда не се хареса на Пипа. На няколко пъти тя си намокряше лапите, като се опитваше да ме последва във водата, но после реши да ме почака на брега заедно с Мугуру, докато се върна от плуването. Междувременно нейното любопитство беше привлечено от морските раци, които пълзяха наоколо и бързо се скриваха, когато се канеше да скочи върху тях. Озадачена, тя ме погледна и внезапно реши да побегне с всички сили по пясъка. Това беше хубаво за нея, но не беше много приятно за мен, защото трябваше да тичам, теглена от найлоновото въже.

За моя радост нашето надбягване беше спряно от една огромна скала от корали, която при отлива стоеше изолирана на плажа. Пипа започна да я изследва, като отначало душеше в основата ѝ, а после бързо се изкатери до върха, без да обръща внимание на острите корали. Тя изглеждаше чудесна, стъпила на върха на скалата, със силует, който се открояваше на фона на небето, вперила поглед към океана. И тогава Пипа наистина изглеждаше замаяна от безкрайната шир не по-малко от мен. След това изведнъж тя клекна, освободи се от изпращанията си и бързо скочи от скалата, докато се опитвах: да оправа въжето, преди да се е накъсало от острите корали по скалата.

Докато бях погълната от това занимание, Пипа си беше намерила нова игра — да се търкаля в пясъка и да гони един изгнил кокосов орех. Покрита с мокрия пясък, тя изглеждаше толкова смешна, че аз се засмях високо. Това, изглежда, оскърби нейните чувства, защото внезапно скочи и така силно ме блъсна с краката си, че аз се прекатурих през глава. Когато станах, имах много жалък вид, но почувствувах, че Пипа беше постъпила с мен както трябва и аз бях сложена на място. Едва бях успяла да се изправа на крака, когато Пипа побягна с всичка сила и аз трябваше да тичам след нея със страшна скорост — струваше ми се не с 60, а със 100 мили в час. Това щеше да бъде удоволствие за нея, ако не беше найлоновото въже. Семейство Данки бяха използвали това въже, когато са били с Пипа край океана. Те ме бяха посъветвали да не я оставям да тича свободно, защото можела да подгони някои от хората, които се разхождаха край брега, или да се загуби в гъстата гора наоколо. Тази предпазна мярка вече се

беше оказала правилна, що се отнася до местните рибари, защото колкото и често да ги уверявах, че Пипа е едно безопасно любимо същество, те винаги се спускаха да бягат, щом тя се появяваше, а тя с радост се втурваше да ги гони.

На следващия ден посетихме филмовия лагер. За радост на всички Гърл и Мара бяха харесали много водата, като че ли бяха родени в нея. Трудността беше не как да ги вкарат във водата, а как да ги изкарат от нея. Независимо от тези забавления Гърл беше много разстроена от раздялата с брат си Бой (който беше друга звезда от артистите — лъвове на нашия филм), затова решихме да наредим и той да дойде при нея. Докато Бой беше на път към нас, лъвиците Мара и Гърл си почиваха в заградения за тях двор.

Ние всички се възползувахме от случая да поплуваме. Известно време Пипа ни наблюдаваше как цапаме из водата и след това изведнъж се присъедини към нас стиснала здраво зъбите си. Скоро се показа над водата и като пляскаше отчаяно с лапите си, започна да плува след мен. Почувствувах се много горда, че тя се беше решила на това, за да бъде близо до мен. Помислих си също, че това може би е първият случай гепард да плува в океана.

На другата сутрин, докато се разхождахме с Мугуру и Пипа край брега, аз я оставих за малко с момчето. Когато се върнах, то ми показва празния нашийник, който се мяташе на края на найлоновото въже. В желанието си да ме последва Пипа успяла да се измъкне. Бяхме на една миля от къщи и аз се разтревожих много да не я загубя, защото беше невъзможно да се проследят дирите ѝ в гъстите храсти. Дълго я викахме и търсихме, а малко по-късно към нас се присъедини и нашият хазаин. Накрая така ожадняхме, че предложих да се върнем вкъщи, да прием нещо и след това да продължим да я търсим. Когато приближавахме бунгалото, у мен се появи странното усещане, че някой ме наблюдава. Наведох се и видях Пипа да се крие под един храст. Тя беше не по-малко доволна от мен, че отново сме заедно, и след като дълго облизва лицето ми, ме последва към къщи. Бях поразена от това, че за толкова късо време в непознатото място тя така уверено беше намерила пътя за вкъщи, и се почувствувах засрамена, че бях подценила нейния инстинкт да намира дома си.

Скоро у Пипа се оформи друг навик, който ме озадачаваше. Обикновено сутрин се разхождахме по плажа още докато се сипваше

зората, когато въздухът е прохладен и когато няма почти никакви хора. Следобедните ни разходки не бяха така уединени и ни уморяваха поради горещината. Но независимо по кое време на деня минавахме близо край голямата коралова скала, Пипа изтичваше нагоре по нея и оставяше изпражненията си на върха ѝ. По-късно забелязах, че тя правеше това винаги на по-високи места — или на термитници, или на някой пън. Навярно постъпваше така или за да бъде на по-безопасно място, докато изчиства червата си, за да не бъде изненадана от нещо, или за да маркира района, който обитаваше. Но как успяваше да накара червата си да се движат независимо по кое време се случваше да минем покрай избраното място, не можех да разбера.

Минаха няколко дена и Пипа престана да се страхува от водата. Особено когато имаше отлив, тя с удоволствие изследваше пясъка на дъното около по-големите коралови скали. За съжаление обаче аз трябваше винаги да я държа вързана с найлоновото въже, защото през всичкото време тя настоятелно се стремеше да се катери по кораловите островчета, и аз знаех, че няма да успея да я накарам да слезе от тях, ако реши да остане там по време на прилива. Междувременно тя изпитваше голямо удоволствие да си пъха муцуната във водата, като се забавляваше с малки рибки и рачета, намиращи се до самата водна повърхност. Аз обаче не успях да я фотографирам, когато плува, защото тя правеше това само за да ме следва, а за мен беше много трудно да я заснема в такива моменти.

Една нощ в морето се разрази страшна буря и шумът от разбиващите се в брега вълни затихна едва на разсъмване, когато започна отливът. При сутрешната си разходка намерихме по цялото крайбрежие огромни купчини от морски водорасли, високи до шест фута, разделени с пролуки. Пипа, изглежда, помисли, че те бяха наредени за нейно забавление, и започна да скача от купчина на купчина с такава бързина, като че ли лети. И понеже не смеехме да отпуснем въжето, Мугуру и аз се редувахме да тичаме задъхани с нея, като се страхувахме от тези купчини толкова, колкото Пипа им се радваше. Тя прекъсваше упражнението си само в случай, когато нещо друго привлечеше вниманието ѝ, затова посрещах с радост всички летовници, които обикновено се спираха да ѝ се порадват или да я фотографират. Макар че тя не обичаше да я фотографират, все пак понасяше това търпеливо, но щом нейните поклонници за минутка

погледнеха настрани, тя си отмъщаваше, като се спускаше към тях и със светкавично движение на предните лапи ги удряше силно в колената.

Филмирането на лъвовете в морето вървеше великолепно и всички бяхме доволни от резултатите. Към края на нашия престой там аз също исках да фотограмирам тези прекрасни сцени. Като се опитвах да не преча на кинооператорите, които плуваха върху сал близо до актьорите, аз заставах наблиз до една коралова скала и чаках интересните моменти. Според сценария лъвицата Мара трябваше да плува заедно с Бил и Джени Травърс (които играеха ролите на съпруга ми Джордж, и мен), а после и тримата трябваше да излязат заедно на брега. Но Мара беше силно привлечена от вълните, които се разбиваха в брега и хвърляха високо пръски от пяна, а след това се разливаха в бели нахъдрени кръгове и се всмукваха от пясъка. Тя се хвърляше в разбиващите се вълни, така че те се преобръщаха над нея, а после скачаше сред прозрачната пяна и чакаше следващата вълна. На семейство Травърс не им беше лесно да скачат заедно с нея, докато успеят да я насочат към фотокамерите и да попаднат в кадър. В тази минута Мара ме съгледа. Тя ме знаеше добре, но аз бях облечена в нов бански костюм и сега не ме позна. Съдейки по това, че сви ниско ушите си и решително се отправи към мен, аз разбрах, че ще имаме борба. Като се надявах да смекча удара и за да не попадна на острите корали, аз се преструвах, че се чувствам спокойна. Бавно минах зад скалата и едва бях успяла да сложа на по-високо място фотоапарата си, когато тя скочи върху мен и ме събори в плитката вода. Тогава лъвицата ме позна, седна до мен и започна нежно да ме ближе, а аз я погалих. След това тя стана и се върна обратно към сала.

Едва тогава забелязах, че Мара случайно леко беше одраскала ръката ми и веднага щом я извадих от водата, от нея започна да капе кръв. Като се възползувах от солената вода като дезинфекционно средство, аз измих ръката си няколко пъти и след това се върнах на брега, за да продължа снимките си от колата на ловеца, който беше докарал Мара на снимачната площадка. След това се отправих към сала, за да поздравя всеки един от групата за отличните снимки, които бяха успели да направят сутринта.

Бях много учудена, когато видях, че на брега ме посрещна нашата медицинска сестра с аптечни материали за първа помощ.

Очевидно тя беше повикана от ловеца. И макар че много я обичах и ѝ благодарих за вниманието към моите драскотини, аз се опитах да ѝ обясня, че не се нуждая от инжекциите, които тя се готвеше да ми сложи, и че съвсем достатъчно щеше да бъде да ми даде сулфаниламид. Той винаги се беше оказвал ефикасен при различните наранявания през годините, прекарани всред дивите животни, а онези рани бяха много по-лоши от тази, която беше само леко повърхностно одраскване. Сестрата обаче беше убедена, че изпитвам непоносими болки, че се нуждая от морфин и че трябва да взема лекарство за нервния шок, който скоро трябвало да настъпи, понеже моето поведение явно било ненормално за човек с разкъсана от лъвски нокти ръка; след това трябвало да бъде инжектирана с пеницилин, за да се предотврати отравянето на кръвта, и да ми се направят инжекции против тетанус. Всъщност аз трябваше да изпълня всички предписания, защото, в края на краищата, коя бях аз, за да зная какво трябва да се направи в такъв критичен момент?

Макар че съчувствувах на сестрата, която, изглежда, смяташе, че може би това беше единствената ѝ възможност да употреби богатия асортимент от медицински запаси, предоставен ѝ за такъв опасен филм като нашия, в който вземаха участие двадесет лъва, все пак не разбирах, защо аз трябваше да бъда жертвата.

Моите протести обаче бяха напразни и след като бях инжектирана с всичките силно действащи лекарства, бях заведена до болницата в Малинди, за да зашият раната ми. През време на пътуването дотам, около 20 мили, ми стана, така лошо, че едва можех да се държа на краката си, когато влизах в болницата. Бях така натъпкана с лекарства, че лекарят реши да ми направи още една инжекция като противодействие на всички предишни. През това време ми беше абсолютно безразлично и почти не усещах какво правеха с ръката ми.

Най-после ми позволиха да си отида вкъщи и да си легна. Упоена от лекарствата, аз съм задрямала, но да поспя не успях. Много скоро дойдоха посетители, за да питат как се чувствам. Макар че беше напълно очевидно как се чувствах, те бърбореха, докато дойде друга група, а след нея и трета. Единственото нещо, за което копнеех, беше да ме оставят на спокойствие. Необходими ми бяха два дена, за да се оправя от лекарствата, и през всичкото време Пипа беше до мен.

Понеже се познавахме само от две седмици, бях трогната от това доказателство за нейната привързаност.

През целия си живот бях мечтала да имам приятел гепард, а после се появи Елза. След нейната смърт реших никога вече да не се привързвам към някакво животно. Но понеже гепардите по темперамент и характер са съвсем различни от лъвовете, чувствавах, че можех да обикна Пипа, без да изменям на Елза. Докато лъвовете са скитници, показващи открито любовта си, което е ритуал в техните привички, страхливи по отношение на неестествени врагове, спокойни и въздържани, гепардите са хитри, винаги нащрек и инстинктивно потайни. Сега, като слушах мъркането на Пипа, аз бях толкова доволна, колкото беше и тя.

Снимачната група се върна в Наро Мору, но аз останах още малко, за да заснема няколко сцени като реклама за телевизията за програмата, която показваше хубави, привлекателни неща в Кения. Между другите сцени бях избрала и неотдавна разкопаните развалини на древния арабски град Геди. Атмосферата на града беше мрачна, но Пипа внасяше оживление всред тези руини, когато се плъзгаше сред разрушените, богато украсени врати и порутени стени на дворците, а нейната златиста петниста козина великолепно се открояваше на фона на сивите камъни. Тя много ми помагаше и когато правехме снимки по крайбрежието, защото придаваше необикновена екзотична нотка към излежаването по плажовете.

Когато завършихме работата и трябваше да се връщаме, разбрах, че Пипа и аз трябваше да изминем с кола 420 мили от Момбаса до Наро Мору. След няколкочасово пътуване Пипа стана неспокойна и не само че скачаше вътре в колата, но настояваше да седне върху кормилото и моята превързана ръка. В края на краищата аз нямах друг избор, освен да я поставя в специалната решетъчна клетка за пътуване, която бях взела за всеки случай. Пипа беше ужасно възмутена. Никога досега тя не беше затваряна в клетка и яростно се съпротивляваше, като издаваше разнообразни звуци, подобни на цвърчене на птици. Между тези звуци аз разпознах звуците на франколина. Едва след два часа пътуване тя се измори и се умири.

По това време знаех още много малко за навиците на гепардите и затова реших, че тези звуци са нормален израз на недоволство. По-късно, когато разговарях с орнитолози и специалисти по гепардите,

разбрах, че бях имала привилегията да слушам едно рядко явление — див бозайник да имитира птичи глас. По-късно още два пъти чух Пипа да подражава на франколина, но такива разнообразни звуци вече не можах да чуя; впрочем оттогава на нея не ѝ се случи да изпада в подобно настроение.

Гепардите обикновено се хранят с птици и малки бозайници и може би затова подражават на птиците — да ги заблудят и подмамят. И все пак, колкото пъти съм наблюдавала Пипа да дебне птици, никога не съм я чувала да издава някакъв звук. Може би защото просто си играеше с птиците, а не ги гонеше за храна. Звънкото като метал чуруликаме на гепардите е добре известно. То се чува, когато искат да се обадят един на друг, или когато са в опасност. Когато Пипа искаше да запази месото, което ядеше, тя ръмжеше и дишаше тежко, но когато беше доволна, цялото ѝ тяло тръпнеше от мъркането ѝ.

Пипа имаше удобен сандък за спане, но дори и в дъждовно време предпочиташе да спи навън в заграденото с мрежа дворче. Аз се радвах на това, защото то означаваше, че тя предпочита да живее при естествени условия, а не като любима домашна котка. Освен това, за да я отчуждя още повече от домашните ѝ навици, престанах да я водя със себе си в главната сграда, където живееха хората от филма. Фактически нито тя, нито хората от снимачната група се радваха да се срещат. Пипа не можа да свикне с лъвовете, които живееха в лагера Симба, но понеже не можеше да се направи нищо друго, прекарвах колкото може повече време с нея из равнините, където тя наистина се чувствуваше доволна.

Щом я пуснех от колата, тя се втурваше надалеко, опиянена от свободата си. Много ѝ харесваха разноцветните балони, които носех за нея. Подгонени от вятъра, те подскачаха по високата трева, докато тя ги достигнеше и докоснеше с ноктите на лапите си и те се спукваха с гръм. Озадачена, тя душеше жалките останки, а през това време аз надувах друг балон и тогава започваше нова гонитба. Други източници за развлечение бяха дупките на мравояди и африкански глигани, заобиколени с пресни купчинки от пръст, което показваше, че дупките са обитаеми. По начина, по който Пипа просто изчезваше в тях, можех да разбера колко привлекателна трябва да е за нея миризмата им. Тя, разбира се, никак не споделяше моите страхове, какво би се случило, ако някой от обитателите на тези дупки излезеше да разбере какво

става. Но най-голямо удоволствие ѝ доставяха антилопите, които пасяха наблизко на големи стада. Миниатюрните газели на Томсън особено интригуваха Пипа. Те доста бързо разбраха, че ние не представляваме опасност за живота им, и с учудващо безразличие се отнасяха към дебненето на Пипа. Много хитро тя се промъкваше през тревата, като пълзеше почти до земята и се стараеше да използва посоката на вятъра и други прикрития. Антилопите не ѝ обръщаха никакво внимание, пасяха и спокойно махаха късите си опашки, докато тя се приближаваше съвсем близо. Тогава те подскачаха на здравите си крака с дълги скокове, после се обръщаха и чакаха тя да се изравни с тях, за да повторят отново своето предизвикателство. Наблюдавах възхитена тази сцена и се радвах, че предишният живот на Пипа като любимо животно в семейството на Данки не беше заглушил нейните естествени реакции и инстинкти. Така че аз можех да се надявам, че с повече търпение и практика тя ще успее някой ден сама да подгони жертвата си като всеки див гепард.

[1] На български език тази книга излезе под заглавие „Лъвицата Елза“, Земиздат, 1968 г. — Бел.ред. ↑

[2] Миля — английска пътна мярка за дължина, равна на 1853 м. — Бел.ред. ↑

[3] Фунт — английска мярка за тегло, равна на 453,6 г. — Бел.ред. ↑

[4] Фут — английска мярка за дължина, равна на 30,5 см. — Бел.ред. ↑

ПЪРВИ СЪПКИ

Към края на ноември Джордж и аз отидохме да посетим нашия дом в Изиоло и взехме Пипа с нас. Преминахме с кола 60 мили, при което се спуснахме от 6500 стъпки височина до 3000 и скоро се намерихме в покритата с оскъдна растителност полупустинна провинция до Северната граница. Веднага щом пристигнахме, Пипа се почувствува като у дома си и с радост се търкаляше в червеникавия пясък. След това се изкачи на акациевите дървета, които растяха близо до къщата, а после отиде да проучи близката река. Аз се страхувах да не се загуби, затова я извиках и ѝ сложих нашияника с найлоновото въже. Но тя така настойчиво ме гледаше, като че ли ме молеше да я оставя свободна, и аз скоро я освободих, решавайки да се доверя на инстинкта ѝ да ѝ помогне да си намери пътя към къщи в непознатата местност. След това тръгнахме заедно с нея покрай реката да се поразходим, което на Пипа се стори истински рай. Като се мушкаше в храстите под палмите и смокиновите дървета, тя намери няколко жълтошийки, но за нейно нещастие те прелетяха на другия бряг на реката. Макар че, реката беше тясна, бяхме виждали крокодили в дълбоките ѝ вирове и затова не насърчихме Пипа да я премине. Вниманието ѝ беше привлечено от няколко токачки, но когато се спусна към тях, птиците излетяха. Джордж стреля и улучи една. Като пляскаше с крилата си, тя падна почти върху самата Пипа. За наше учудване тя не прояви никакъв интерес към нея, направи гримаса на недоволство, и отмина. Малко покъсно забеляза няколко антилопи. Тези грациозни животни живеят само в горещите сухи места; в местността Уаджир, където Пипа се беше родила, те се срещат често. Може би инстинктът ѝ подсказваше, че те са нейната естествена плячка, защото тя решително подгони стройните мъжки антилопи и за дълго изчезна от погледа ни. Аз се страхувах да не се заблуди в гъстите акациеви дървета и заоблените скали от изстинала лава. Когато тя се върна запъхтяна, но щастлива, ние бяхме доволни, че можем да се доверим на нейния инстинкт и след това, когато се стъмни, аз я прибрах в стаята си. Трябваше да правим това, защото често

чувахме рев на лъвове, а беше рисковано да я оставяме незащитена на нейната възраст.

Джордж и аз обичахме Северната провинция и нашия дом на нейната южна граница. Като виждахме колко щастлива се чувствуваше Пипа тук, ние се надявахме, че някой ден ще ни се отдаде възможност да я пуснем на свобода именно на това място, тъй като нямаше стада от домашни животни и екологичните условия бяха идеални за нея. Сегашният ни дом беше на осем мили от къщата, която заемахме, когато Елза живееше с нас. След като Джордж се пенсионира като инспектор по охрана на дивите животни, отстъпихме къщата на неговия заместник и тогава наехме това жилище. То принадлежеше на Управлението на националните паркове и се издигаше настрана, единственото човешко жилище, което се виждаше в обширната равнина. Тук се намирахме на 1000 стъпки по-високо, отколкото в Изиоло. Нашият дом беше в подножието на стръмен склон, водещ към планината Кения, чиито ярко блестящи снежни върхове се виждаха на юг; на север погледът се плъзгаше по безкрайна равнина чак до планините на Северната гранична област, която се простираше до хоризонта, а наблизко се виждаха хълмовете, където беше играла Елза. Ние имахме някои удобства на цивилизацията, като например телефон, изобилна вода от реката, генератор за произвеждане на електрическа енергия, хубава библиотека и пиано, но в същото време можехме да се наслаждаваме на живот близо до природата. Денем имахме възможност да наблюдаваме дивите животни направо от нашата веранда, а нощем се събуждахме от хъркането на антилопи или при шума от хрупането на слоновете в нашата градина.

Няколко дена по-късно дъждовете започнаха и заляха околността. Почвата около планината Кения е богат чернозем, който се превръща в лепкава кал още след първия проливен дъжд. Скоро пътищата станаха почти непроходими и да се хлъзгаме по лепкавата кал, за да заведем Пипа в равнината, не беше приятна работа. Дресировчиците на лъвовете също търпеливо се хлъзгаха из калта със своите питомци, когато ги разхождаха — те нямаха друг избор, а аз потърсих ново място за игра, където Пипа можеше да тича на свобода и което можеше да се достигне пеша. На около една миля от моята палатка открих равнина, която беше разчистена от собственика ѝ. Той рядко пасеше стадото си

там и ми разреши да пускам Пипа да си играе, при условие че няма да гони добитъка, когато пасе там.

Единствената трудност, която ми остана, беше как да я накарам да минава покрай волиерите, в които живееха двете лъвици, а пътят минаваше точно оттам. Пипа изпадна в паника, когато при първата ни разходка минахме оттам и двете лъвици с рев скочиха към мрежата. Пипа се втурна с такава невероятна сила, че почти откъсна ръката ми от рамото, докато се опитвах да я задържа за каишката и докато се провирах из гъстите храсталаци на съседната ферма. След като я успокоих, ние направихме голям кръг, за да се върнем в моята палатка, която, както волиерите на Пипа и на лъвиците, беше близо до общата ограда. През следните няколко дена ние минавахме по по-дългия път, но после Пипа вече не се плашеше толкова и се съгласи да минем покрай лъвиците, при условие че аз ще вървя между нея и тях. Все пак имаше моменти, когато тя се спираше като парализирана, не снемаше поглед от лъвиците, после без всякакво предупреждение рязко дръпваше ръката ми и ние потегляхме.

Беше ми много интересно да наблюдавам какви постоянни привички имаше Пипа: тя винаги се търкаше в едни и същи храсти, винаги се чешеше по-продължително в едни и същи скали; винаги почиваше под своите любими дървета, които според мен с нищо не се различаваха от другите. Дали тези нейни навици не бяха белези на инстинктивен стремеж да си установи своя територия?

Щом стигнехме до равнината, аз я пусках свободно и тя побягваше в далечината. Беше прекрасно да я гледам как без всякакви усилия се понасяше като стрела в полето. Скоро тя се сприятели с два короновани жерава и една птица — секретар, която предизвикателно я дразнеше. Величествената дългокрака птица като че ли изпитваше удоволствие да стои неподвижно, докато Пипа я дебне, и в последния момент, когато Пипа се спуснеше към нея, тя бързо излиташе нагоре, дразнеше я от въздуха и я караше да скача напразно, за да я улови. Ден след ден те играеха заедно, но един ден птицата — секретар не се появи. Аз знаех на кое дърво беше гнездото ѝ и я потърсих там, но напразно — вече никога не я видяхме.

Пипа обичаше да играе и с едно семейство африкански глигани, в което имаше пет малки глиганчета. Тя винаги ги чакаше да излязат от прикритието си. Щом родителите, следвани от малките си, с вирнати

опашки излизаха в равнината, тя се спускаше към тях и внасяше безпорядък в техните стройни редици. Веднъж Пипа се приближи много близо до едно от малките, но веднага напусна полесражението, когато я подгони бащата със застрашителните си зъби.

Един следобед недалеко от нас се приземи малък самолет. Пипа веднага се спусна към него, за да се запознае с тази странна птица. Когато пилотът я видя да се върти около него, започна да се забавлява с нея, като обръщаше самолета успоредно на животното. Пипа изпадна във възторг и продължи да обикаля заедно със самолета, докато не я улових за каишката. Изглежда, че тя не се страхуваше от непознати неща и дори смело се спускаше към товарния влак, който с шум пъхтеше по близката жп линия; това предизвика у мене нови страхове.

Пипа се беше вече научила отлично да се катери по дърветата и след като ги разглеждаше наоколо, за да намери кое дърво е най-подходящо, с груба кора, бързо се изкачваше до най-горните му клони. Възхищавах се на увереността, с която тя стъпваше и се обръщаше по тънките клони. Само веднъж ѝ се случи малка беда — изкълчи стъпалото си, когато скочи от доста голяма височина. Тогава реших да я оставя за известно време в оградено място. Тя никак не беше доволна от това и всеки път, когато се приближавах към нея, се опитваше да се покатери по мрежата, с което още повече повреждаше болния си крак. Като разбрах, че за нея няма да има почивка, аз започнах да я извеждам на къси разходки, защото движението, храната и сънят бяха най-големите потребности за оздравяването ѝ.

Още от детството си Пипа беше свикнала да бъде водена с нашийник, но в Наро Мору толкова много беше тичала на свобода, че сега просто не можеше да го търпи дори и за къси разстояния. Освен това с нашийника тя беше принудена да върви близо до мен, а това не ѝ даваше възможност да ме закача. Из полето тя често се скриваше от погледа ми, но когато я повиквах, винаги изтичваше бегом към мен и като ме виждаше, че я чакам, спираше, започваше да души наоколо си, проявявайки явно безразличие. Тръгвах да вървя, като също си придавах безразличен вид. Знаех обаче, че тя ще тръгне след мен. Когато се обърнех, тя веднага спираше на едно място, гледаше настрана и чакаше да продължа да вървя напред. Тази игра много добре показваше характера на Пипа и нейния инстинктивен стремеж да скрива намеренията си. Тя беше много сърдечна и като всички живи

същества отговаряше на сърдечните чувства, но не обичаше да показва своите, освен когато мъркаше или леко захапваше ръката или ушите ми. Понякога тя ме прегръщаше с предните си лапи, но ако аз започнех да се дърпам, тя се оттегляше и гледаше през мене, като че ли не съществувах.

Пипа обичаше всякакви игри; например вземаше някакъв парцал и го разтърсваше пред мен, докато аз започна да се опитвам да ѝ го отнема. Гонех я из целия двор, а тя бързо се изкатерваше до своята площадка на дървото, където лягаше, и като придържаше парцала с лапите си, явно очакваше да се опитам да ѝ го отнема. Ако успеех да го взема, тя моментално скачаше на земята и започваше да обикаля в кръг около мен, като посягаше да вземе парцала, който аз криех зад гърба си, докато тя спечелваше играта. (Тази игра обикновено завършваше с победата на Пипа.) У нас имаше, една стара автомобилна гума, която висеше на въже. На Пипа ѝ беше необходимо известно време, за да свикне с тази плъзгава играчка, но постепенно откри, че може да се справи с гумата, като я задържа с предните си лапи и ходи в кръг на задните си крака, а понякога и като се прехвърля през нея от другата ѝ страна. Слагех плътни гумени топки с различни размери вътре в гумата, за да ги събаря и гони; но тя предпочиташе игри, в които и аз вземах участие, например да хванем тояга от двете страни и да видим кой ще бъде по-силен, за да я издърпа.

За да ѝ дам възможност да се движи повече, поръчах да направят стояща стълба, по тя отказа да се изкачва по нея. Навярно се страхуваше от празните пространства между, пръчките, макар че обикновено не проявяваше никакъв страх, когато стъпваше от клон на клон. Почти през всичките горещи часове на деня тя спеше на своята площадка, откъдето можеше да наблюдава какво става в лагера Симба, където бяха лъвовете.

Времето за нейното хранене беше вечер, след като се връщахме от разходка. Знаех, че за да бъдат в добра форма, гепардите се нуждаят от меню, което включва птици. Към него прибавях ежедневно три или четири фунта месо, мляко и няколко полски мишки, които живееха на групи близо до нашата палатка; Пипа не хареса мишките, а птиците, които ѝ слагех, въобще не докосваше. Тя продължаваше гладната си стачка и тогава аз отстъпих и започнах да я храня с месо без тлъстини,

като добавях поливитамини вместо дребния пясък и пера, които щеше да поглъща, ако живееше на свобода.

Хигиенните привички на Пипа бяха особени. Тя никога не спеше вътре в удобния сандък, а всяка нощ мокреше одеялата, които бяхме постлали, и когато аз ги магнах, продължи да използва сандъка за тоалетна. Тя оставяше изпражненията си върху дървените скамейки или понякога на площадката на дървото^[1]. Тези неща бяха странни, защото иначе тя беше толкова чиста, колкото една котка. Обичаше да я четкам и това ни стана ритуал. Винаги когато се разлудяваше, аз само я докосвах с четката и тя веднага се отпускате и замъркваше.

Времето вече се развали окончателно и проливните дъждове направиха филмирането трудно. Затова ние започнахме да очакваме новогодишното прекъсване и заслужената почивка.

Джордж и аз имахме намерение да прекараме празниците заедно с Пипа в лагера на Елза, обаче пътищата се оказаха непроходими, така че вместо да отидем там, ние се отправихме с колата за Изиоло. Докато украсявах новогодишната елха, аз си спомних, че предишната година бях на околосветско турне, за да чета лекции, и точно по това време бях на остров Фиджи.

Колко различна беше тази Коледа от предишната! Решихме да отидем на хълма, където така често се разхождахме с Елза. Нито веднъж не бях ходила там, откакто бяхме напуснали Изиоло. Беше чудесна слънчева сутрин. Пипа се страхуваше да не я оставим, затова бързо скочи в ландроувъра и седна между мен и Джордж на предната седалка, като с това развълнува одреманите жители на Изиоло, които на тъпи се събираха около колата, когато минавахме покрай тях, за да видят по-добре гепарда. Оставихме колата пред нашия предишен дом, на три мили от града, и тръгнахме пеша към хълмовете, които като подкова заграждаха къщата. След дъждовете земята беше потънала в ярка зеленина и цветя, всички дървета бяха отрупани с цвят. Хиляди насекоми бръмчаха около тях. Ярκο оперени птици летяха из градините, за да събират нектар от цъфналите корони на дърветата, които приличаха на големи яркочервени свещници върху скалите.

Нямах обаче много време за спомени, защото Пипа беше вън от себе си от радост. Тя тичаше напред и назад по пресъхналите, издълбани от ерозията вади и между гранитни блокове и аз едва успявах да се предпазя от нейните внезапни засади и удари. Тя веднага

разбра, че топчестите изпразнения на слоновете са много по-забавни от гумените топки; търкаляше ги с лапи, лудо се премятеше между тях, подхвърляше тези приятно миришещи играчки, докато се разсипеха. Освен това имаше земни катерички, които можеха да се гонят, макар че бяха много ловки и винаги успяваха да се скрият в дупките си, преди тя да ги достигне. Имаше също много дървета за катерене и много мравуняци за изследване; с една дума, утрото за нея беше пълно с много работа. Като играехме на криеница с Пипа и я гледах така доволна, имах чувството, че и Елза споделяше нашата радост.

Изкачихме се на хълма, който беше любимият наблюдателен пункт на Елза. Когато застанахме на върха, пред нас се откри изумруденозелена равнината, с по-тъмни петна на местата, където растяха групи акациеве дървета, а червеникавокафявите нишки, прорязали земята, бяха пресъхналите корита на потоци. На север се простираха планини, някои от които бяха с пресечени форми, други — плоски като сандъци, а трети приличаха на пирамиди. Далечните равнини бяха така гладки, че приличаха на море, а планините напомняха кораби, пуснали котва и леко люлеещи се в спокойната вода. На запад хоризонтът беше заграден с платото Лороги, което е част от Големия Каньон. На югозапад се издигаше като кула в небето планината Кения, а източният хоризонт се ограждаше от вулканичната верига Джомбени, от другата страна на която лежат равнините, където Елза прекара последните години от живота си.

Докато Пипа напругаше очите си да види какво става в храстите долу, ние гледахме с бинокъл стада от слонове и жирафи, които си почиваха на сянка в обедната горещина. И на нас ни беше горещо, затова седнахме да обядваме под сянката на скалите. Пипа също намери хладно местенце, откъдето наблюдаваше двойка орли, които се извисяваха в небето. След това се изтегна и като сложи глава на предните си лапи, замърка доволно. Всичко наоколо ни беше величествено и красиво и освен чуруликането на птичките и мъркането на Пипа нито един звук не нарушаваше тишината. Като гледах Пипа и Джордж, аз си мислех за Елза и бях много щастлива. Именно Тук беше истинският ми дом.

Когато се връщахме от хребета на хълмовете, Пипа подплаши няколко жълтошийки, Джордж стреля и свали една птица и след като ѝ изви врата, държеше я настрани от Пипа; но тя скочи, издърпа птицата

от ръката му и за наше голямо учудване я изяде цялата до последната костичка. Че обича жълтошийки беше ясно, тъй както беше ясно и това, че мрази токачки. По-късно следобед Джордж свали една токачка. Пипа се развълнува много и започна да души около храстите, където падна птицата, но не обърна внимание на самата птица, а само изучаваше мястото. Разбрахме, че там бяха лежали три лъва. Като че ли току-що бяха напуснали леговището си, защото тревата още беше топла от телата им. Може би изстрелът на Джордж ги беше изплашил. Интересно беше да се наблюдава, че когато е свободна, Пипа се чувства господарка на положението и не се страхува да изследва мястото, където бяха лежали страшните животни, докато в Наро Мору лъвовете я изпълваха с ужас.

На другия ден заведохме Пипа в неотдавна уредения резерват за диви животни в Изиоло. Беше великолепна сутрин и мократа от дъжда равнина блестеше на слънцето. Тук пясъчната почва поглъща бързо водата, като оставя само няколко малки локви, а климатът е толкова топъл, че дори дъждовният сезон никога не носи мрачни настроения, както на по-високите места. Колата минаваше през равнина, а после край блато и потоци, които течаха под сенките на палми дум. Пипа протягаше врата си и подскачаше развълнувано из колата, за да види стадата зебри на Греви (най-красивите между зебрите), орикси, импала и други антилопи — всички тези животни бяха нови за нея и слюнките течаха от устата ѝ. В това време, понеже горещината се засили и тя се беше поуспокоила, ние започнахме да търсим някое дърво около Уазо Ниеро. На един завой на реката растеше голяма самотна акация и нейната сянка ни се стори идеално място за почивка с прекрасна гледка и в двете посоки. През зеленината надзъртаха стадо малки зеленоглави маймунки, които се изплашиха много, когато Пипа излезе от колата. Тези южноафрикански маймуни ми са най-приятните от всички маймуни в Кения. Мога безкрайно дълго да се люблювам на грациозните им движения и черните им лица в контраст със светлите им козини, като че ли носят маски на лицата си.

Пипа едва ги удостои с един поглед и се настани да спи под дървото. Маймуните обаче бяха много учудени да видят гепард в компания с хора и макар че по природа тези малки маймунки са много боязливи, сега любопитството им надделя. Те започнаха смело да се приближават все по-близо и по-близо до Пипа и вдигнаха такъв шум, че

накрая тя се възмути, стана и легна по-далече под сянката на един храст, скрита от погледа на маймуните. Понеже не се решаваха да напуснат сигурността на своето убежище — дървото, те пренесоха вниманието си върху нас. Маймуните бяха извънредно много и около нас непрекъснато падаха изпращания от тях. Аз търпях, докато едно падна точно на шапката ми. Това вече беше прекалено много за мен и тогава им казах с доста суров глас какво мислех за тях, при което Джордж ме помоли да не ги нервирам. При тези обстоятелства аз оставих Джордж в обществото на неговите шумни приятели и се присъединих към Пипа.

Но ние не можахме да си починем, защото веднага се появи стадо слонове. Като усетиха нашата миризма, те се върнаха с пронизителни крясъци и прегазиха реката по-надолу по течението ѝ. Беше чудесна гледка, как слоновете, вдигнали хоботите си, газеха плитката вода един зад друг. Малките слончета, пазени от майките си, достигнаха отсрещния бряг, където се почувствуваха в безопасност, и започнаха спокойно да газят из водата, да се обливат с нея, да се борят и да са пързалят по брега като с шейни. А когато се наиграха, изчезнаха в гъсталака. През всичкото време, докато слоновете се забавляваха, Пипа ги следеше с вълнение; тя никога не беше виждала слон и аз се чудех дали не свързваше тези великани с топките от техните изпращания, с които обичаше да играе. Изобщо това беше един толкова щастлив ден, че бях готова да започна да мъркам от удоволствие заедно с Пипа.

На следващата сутрин трябваше да се втурнем в Наро Мору. По посока към планината Кения всичко беше обгърнато в тъмни дъждовни облаци. На Пипа никак не ѝ се искаше да се върне към света на студ и кал, изпълнен с оживлението от човешки дейности; всъщност ние доста трудно успяхме да я примаим в колата.

Когато пристигнахме в Наро Мору, получих съобщение, че веднага трябва да отлетя за Лондон. Договорих се с един млад дресьор на лъвовете, който беше ангажиран от филмовата компания и който преди това беше проявил интерес към Пипа, да се позанимава с нея през време на моето отсъствие. Той трябваше да спи в моята палатка, за да бъде близо до нея през нощта, и да я води на разходка, като той и Джордж се съгласиха да се редуват по споразумение.

Върнах се след три седмици и пристигнах точно когато Джордж се прибираще с колата, след като беше водил Пипа на разходка. Тя ми

устрои бурно посрещане, скачаше около мен и леко захапваше ръцете и ушите ми. Джордж ми разказа, че след моето заминаване тя изчезнала за цели два дена. Макар че голяма група хора я търсили цялата нощ, тя била намерена едва на сутринта близо до едно шосе, по което имало голямо движение. Понеже много обичаше да се вози в автомобил, можеше да ѝ дойде наум да се затича срещу някоя кола. Затова реших никога вече да не я водя в тази посока.

През време на разходката ни на другия ден Пипа така силно ме дърпаше, че едва успях да вървя след нея. Щом стигнахме в полето, подновихме предишните си игри и тя се държеше с мен също тъй дружелюбно, както преди моето заминаване за Лондон. Когато слънцето залязваше, различни животни започваха да излизат из гъсталака и Пипа веднага се спускаше да ги дебне. Когато доста се стъмни, аз започнах да я викам, но тя не ми обърна внимание и независимо колко ловко се опитвах да я приближа, за да ѝ сложа нашийника, тя веднага отскачаше настрана и отново се спускаше да гони животните. Това продължи, докато стана съвсем тъмно, и аз изпаднах в отчаяние. За мое щастие покрай нас мина стопанинът на фермата по пътя си за лагера Симба и аз го помолих да каже на Джордж да дойде да ни вземе с колата си. Докато чакахме, успях да закача нашийника ѝ, но тя упорито седна на земята и аз не можех с нищо да я накарам да стане от мястото си. Когато Джордж пристигна, той се опита да я подмами с парче прясно месо в ръката си, но тя и на него не обърна внимание и не показваше никакво намерение да влезе в колата, като следеше движенията ни с недружелюбни студени очи. Когато се опитвахме да се приближим до нея, тя ни отблъскваше, драскаше ни с нокти и се опитваше да ни удари с крака си. Накрая Джордж хвърли едно одеяло върху нея и я занесе на ръце в колата.

Аз бях потресена. Какво беше станало с Пипа? Никога преди не бях я виждала така упорита и свирепа, с такова убийствено изражение в очите. Тогава Джордж ми каза, че докато аз отсъствувах, на тях често им е било трудно да я прибират от равнините, обаче той не обърна внимание на това, защото смятал, че тя не била свикнала с него и с дресьора така, както с мен. Когато на следния ден Пипа постъпи по същия начин, аз разбрах, че с нея се беше случило нещо лошо и непоправимо — че тя беше загубила доверие в хората. Как да завоювам нейното доверие отново? Как можех да възвърна доверието ѝ в хората?

Най-добрият начин беше да използвам една стара хитрост. На следния ден взех Мугуру с нас и ние чудесно се забавлявахме тримата, докато наближи време за връщане. Усетила, че искам да ѝ сложа нашийника, Пипа започна ловко да ме избягва. Все пак аз я надхитрих, като се скрих в един храсталак, и когато тя дойде да ме търси, аз я грабнах бързо. Тя разбра, че беше загубила играта, затова, като я поведох, постъпи по кучешки маниер — всеки път, когато дръпвах нашийника, тя забиваше предните си крака в земята. Тогава дадох въжето на Мугуру и тръгнах напред. Бях изминала доста голямо разстояние, когато чук как Пипа тичаше след мен, като влачеше след себе си задъханото момче, което се опитваше да бърза с нея. За да му дам време да си отдъхне, аз отново тръгнах напред, и процедурата се повтори много пъти, докато стигнахме у дома.

Този начин прилагаме няколко дена, след което Пипа показва, че повече няма да се остави да я лъжат. Щом предадох въжето на Мугуру, тя се хвърляше върху него и го удряше с краката си, така че бедното момче политаше настрана, а после Пипа сядаше и отказваше да се помести. Аз се опитвах да я привлека в колата, но безуспешно. Тя започваше да рита, щом се приближавахме към нея. Единственото нещо, което ми оставаше, беше да опитам да се справя с нея сама, тъй като очевидно присъствието на други я озлобяваше.

Няколко седмици ми прилошаваше до изнемогване да стоя в падащия здрач и ледения вятър или под ситния дъжд, чакайки я да се помести, като ѝ говорех тихо и я галех, докато тя се поддадеше и с леко тичане се отправяше към къщи. У дома я чакаше голямо парче месо, което тя понякога ми позволяваше да държа, докато си късаше парченца от него. След вечерята ѝ сядахме заедно върху купчина слама, докато Пипа задрямваше.

Често се говори, че гепардите никога не могат да се приучат да пазят чистота вкъщи, може би поради това, че когато живеят свободно, те никога нямат леговища, защото ако имаха, биха ги поддържали чисти, както правят лъвовете. Макар че Пипа беше много чистолюбива и нямаше никаква миризма, тя все си оставяше изпражненията, където ѝ попадне, и често мокреше площадката си на дървото или дървените скамейки. Понеже дори и през време на дъждовния сезон тя не използваше сандъка за спане, а предпочиташе да спи на слама, аз ѝ направих дървена къщичка, така че сламата да остава суха и Пипа да

може да се прибира на завет в ледените нощи. Но тя използваше къщичката само като наблюдателна кула, от покрива на която оглеждаше околността.

Всеки ден Пипа ставаше все по-неспокойна. Тя имаше навика да се катери по мрежата, висока дванадесет стъпки, с която беше заграден нейният двор, и веднъж аз я видях на самия връх, фактически увиснала на него. Макар че съчувствувах на нейния стремеж към свобода, веднага наредих да се направи козирка, за да се спре катеренето ѝ по мрежата.

По това време група оператори от американската телевизия дойдоха да правят снимки на нашите животни за програмата „Днес“. На разсъмване заедно с Пипа отидохме в равнината, за да могат да уловят изгряващото зад планината Кения слънце. Исках да фотографират Пипа на този прекрасен фон. Тревата още блестеше с изобилната роса, докато стояхме и треперехме в утринния хлад, а Пипа тичаше в кръг, пълна с неизчерпаема енергия. Помолиха ме и аз да поиграя с нея. Макар и да разбирах, че ще представлявам пълен контраст в сравнение с грациозните леки движения на Пипа, аз все пак започнах да скачам и да се търкалям по мократа трева, като се надявах, че сцената ще допринесе за илюстриране на удивителната елегантност и истинската красота на движенията на гепарда, заснети сред безкрайните равнини и на фона на силуета на планината Кения, очертан на огряното от слънцето небе. За мен това беше символ на свободата, на тази свобода, която аз исках да дам на всички животни, и особено на онези, които снимахме във филма. През последните десет месеца ние бяхме събрали 21 лъва и след няколко дена очаквахме една от лъвиците да се освободи от бременност. Какво щеше да стане с всички тези животни, когато филмът завърши? И ние, и Вирджиния, и Бил Траверс смятахме, че има само едно разрешение: всички лъвове да бъдат върнати към свободен живот като диви животни, както бяхме успели да направим за Елза и за нейните деца.

Очаквахме, че филмовата компания ще позволи на лъвовете, които участваха във филма „Родена свободна“, да се върнат към естествения си живот, и бяхме потресени, когато узнахме, че всички лъвове, принадлежащи на компанията, ще бъдат разпратени по различни зоопаркове, а останалите, притежание на отделни лица, ще бъдат върнати на собствениците им, с изключение на Бой и Гърл. Те

били талисмани на Втори батальон от шотландската гвардия и с благоволенieto на сержант Рон Рийвз и полковия командир майор Кямпбел Грахам бяха предадени на Джордж, за да ги подготви да останат да живеят при естествените за тях условия.

Докато се борехме отчаяно да спасим колкото може повече лъвове, международната преса подхвана нашата кауза и по целия свят започнаха да се появяват заглавия като „Полемика около лъвовете на «Родена свободна»“. Възникналата кореспонденция показва, че много хора смесваха понятията „да бъдат пуснати на свобода“ и „да бъдат пуснати на свобода, като бъдат приучени да живеят свободни“; някои смятаха, че ние проявяваме жестокост, когато искаме да оставим в сред трудностите на дивия живот свободни лъвове, разглезени от грижите на своите приемни родители, и че те няма да останат живи. Обвиняваха ни също, че подлагаме на опасност живота на хората, като пускаме на свобода лъвове, които са загубили всякакъв страх от хората. Тази критика е справедлива за случаите, когато животните просто се пускат в резерватите, без да се взема под внимание това, дали могат, или не могат сами да се грижат за себе си. Но ние искахме да върнем лъвовете към свобода, след като ги научим да се грижат за себе си. Това е дълъг процес, който изисква много тесен контакт с животните, докато не стане ясно, че те са се научили самостоятелно да си намират храна, да установяват свои териториални права в борба с местните лъвове и да придобиват имунитет към местните болести. В първите месеци ние знаехме, че ще трябва от време на време да им даваме храна, да ги защитаваме от лъвовете и да ги лекуваме в случай на инфекции. Дивите лъвове обикновено не напускат прайда^[2] и не се научават да ловуват самостоятелно, преди да станат на две години. Затова ние бяхме запланували да останем близо до нашите лъвове дотогава, докато техните ловни инстинкти се развият напълно.

Още от времето, когато успяхме да върнем Елза и нейните лъвчета към свободен живот, аз бях мечтала да ми се представи нова възможност да повторя този опит, който да ми послужи като основа за разработването на нови начини за опазването на животинския свят. Сега, когато дивите животни изчезват със страшна бързина, в зоопарковете новородените лъвчета често се унищожават, защото нямамо къде да се продадат. Това в действителност се дължи на факта, че в зоопарковете лъвиците раждат на всеки три и половина месеца

просто от скука, а когато е свободна, лъвицата е ангажирана с възпитанието на своите малки и не общува с лъв в продължение, на две години, докато малките не станат самостоятелни. Когато придобием по-голяма опитност да връщаме лъвовете към естествения им живот, този проклет кръг ще бъде нарушен, като африканският буш от храсти и ниска растителност ще бъде населен с новородени в зоопарковете лъвчета, и то във възраст, когато все още ще могат да бъдат привиквани към нов живот. Гепардите още повече се нуждаят от помощ, понеже те не само че изчезват застрашително, когато живеят в естествени условия, но и когато са в зоопаркове не се размножават, с изключение на зоопарковете в Уипснийд и Крефелд и частната зоологическа градина на доктор Спинели в Рим. Доколкото ми е известно, досега никой не се е опитвал да върне на свобода опитомен гепард. Това беше един призив и освен това на нас ни беше интересно да разберем дали гепард, отгледан от хора, ще се възвърне към нормалните си навици за размножаване, когато е свободен.

След сърцераздирателна безуспешна борба да осигурим свобода за Угас, един прекрасен лъв, и за Хенриета и Мара, изключителни лъвици, които бяха играли ролята на Елза в много сцени, ние трябваше да се примирим с това, че от всички животни, които бяха участвували във филма, само Бой и Гърл щяха да напуснат лагера и да се върнат към свободен живот^[3]. Следващата ни стъпка беше да намерим за тях подходящо място. Много от националните паркове ни отговориха с отказ, но директорът на резервата за диви животни в Меру отговори с ентузиазъм на нашата молба.

По това време беше останало да се заснемат само няколко епизода. Един от тях беше любовната сцена между Угас и Хенриета. Докато кинооператорите подреждаха снимачната площадка, Джордж и още един дресьор заведоха животните в равнината, за да потичат и изразходват излишната си енергия, и да бъдат спокойни за филмовата сцена. След това, като затворихме всеки от тях в отделна клетка в ландроувърите, потеглихме към мястото, където кинооператорите ни чакаха, затворени на сигурно място в колите си.

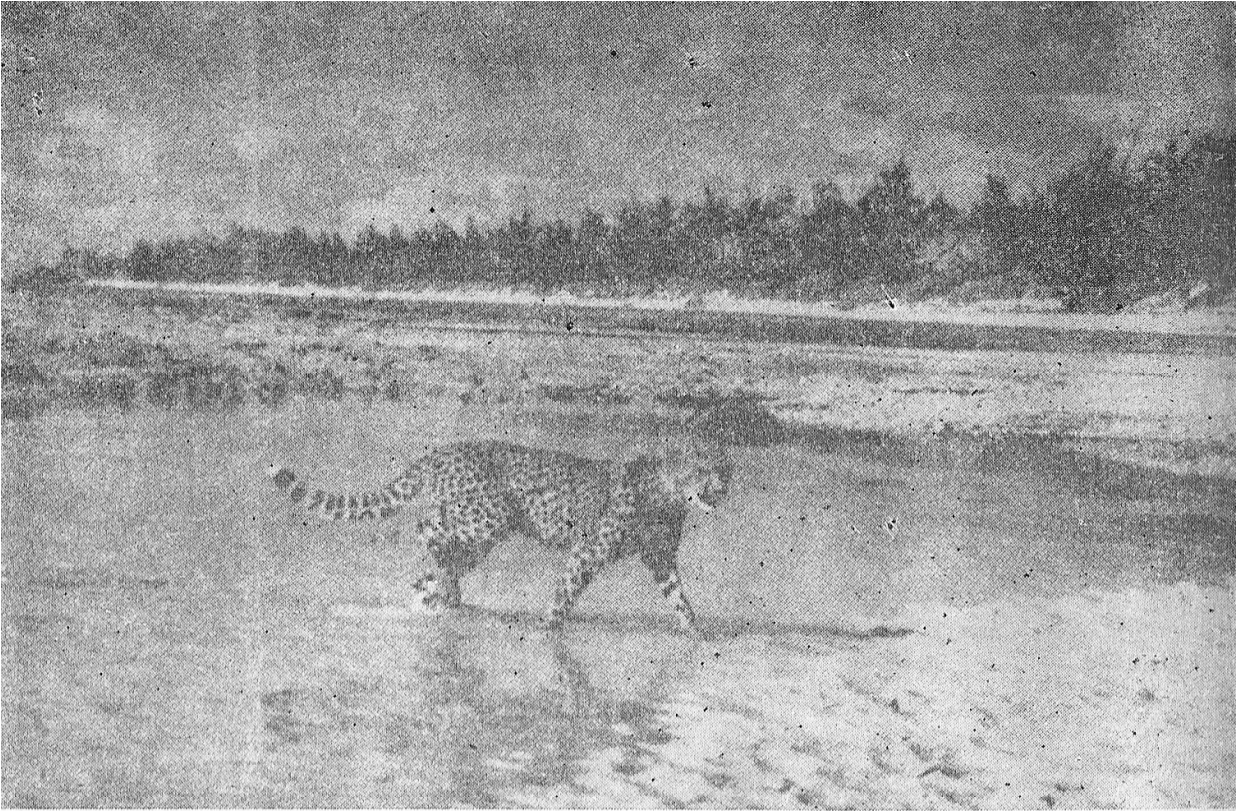
Според сценария Угас трябваше да си почива под дърветата, а Хенриета да се приближи към него и да започне любовната сцена. Угас беше огромен лъв и който не го познаваше добре, не можеше да играе с него. Джордж, който беше „приятел“ на Угас, получи голям дял от

неговите бурни ласки, защото щом го пуснаха от клетката, той застана на задните си крака и като облегна своите 400 фунта на раменете на Джордж, без малко не одра кожата на лицето му с грапавия си стържещ език. Докато понасяше този изблик на чувства, Джордж постепенно го поведе към дърветата, където лъвът най-после легна на тревата.

Хенриета наблюдаваше тази сцена от своята клетка в другия ландроувър; още докато беше в клетката, нейното безпокойство се увеличи и щом я пуснаха, тя се хвърли върху Угас и недвусмислено му показва, че няма намерение да дели любовта му с Джордж. Тя прогони бедния Угас от уютното му местенце и не го остави на мира. Хвърляше се срещу него и за секунди му нанасяше мълниеносни удари, после се притискаше ниско до земята, ръмжеше и му показваше зъбите си, като се готвеше за нова свирепа атака. Угас понасяше атаките като кавалер, обаче Хенриета се държеше като разярената Ксантипа, а не като влюбена партньорка. Какво искаше да прави тя? Защо го хапеше и дращеше? Джордж ме уверяваше, че това било проява на любов, а на мен ми се струваше, че тя е много сърдита, и аз започнах да се страхувам за нещастния Угас. Помислих си, че ако при лъвовете маниерът на ухажване е такъв, всъщност това беше много груба проява на чувства, и, изглежда, Угас се съгласи с мен. Когато Хенриета се спускаше срещу него за нов удар, той спря атаката ѝ във въздуха и като я удари с мощната си лапа, преобърна я и я повали на гръб. Това ни най-малко не я огорчи, а напротив, като падна на гръба си, тя започна леко да го гали и изглеждаше доволна и щастлива като всяка влюбена съпруга, която беше поставена на място от своя повелител и господар. Угас почти не беше се движил, докато Хенриета го ухажваше, и само учуденото му изражение показваше неговата изненада и недоумение. Накрая той я погледна отгоре със замислен и вдълбочен поглед, с който искаше да каже: „Ти, мила глупачке, защо толкова много се преструваше, когато още отначало знаеше колко много ме обичаш!“

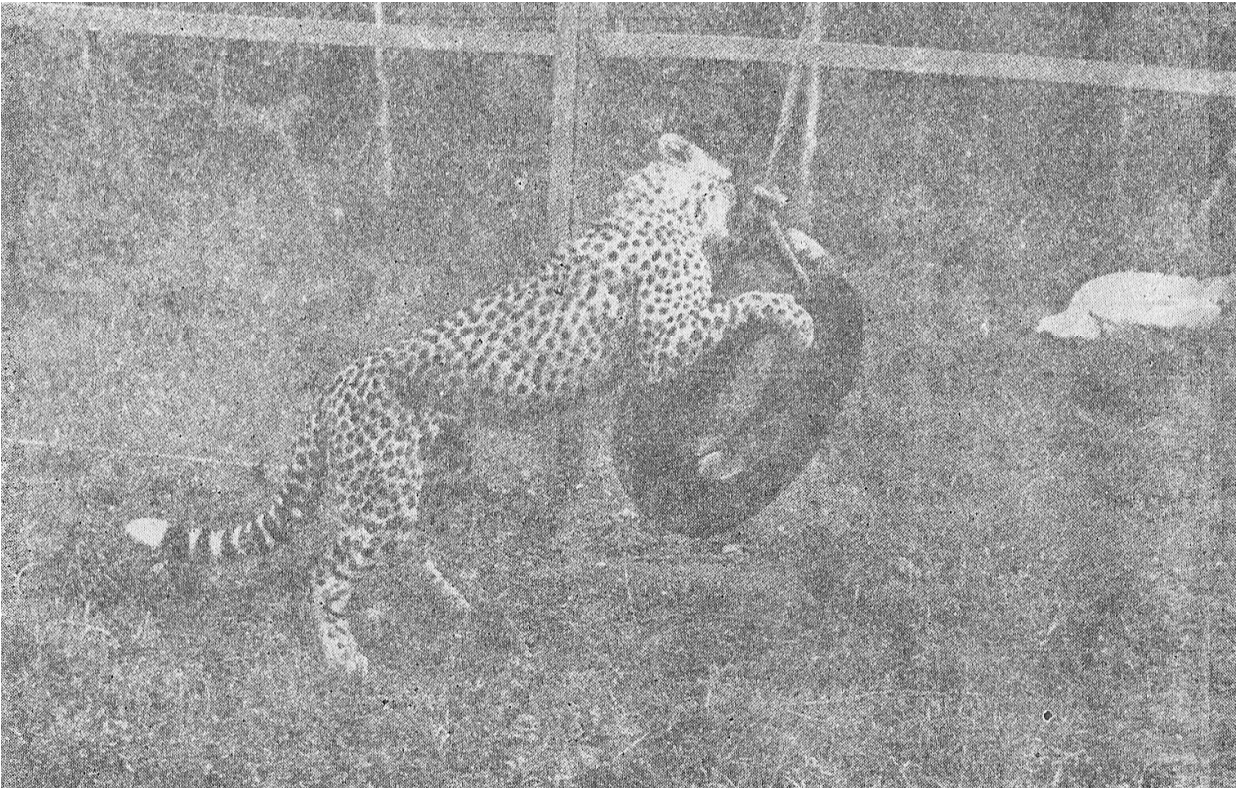
Пупа, както я видях за пръв път

Пипа, край брега на океана: тя обичаше пясъка и скалите

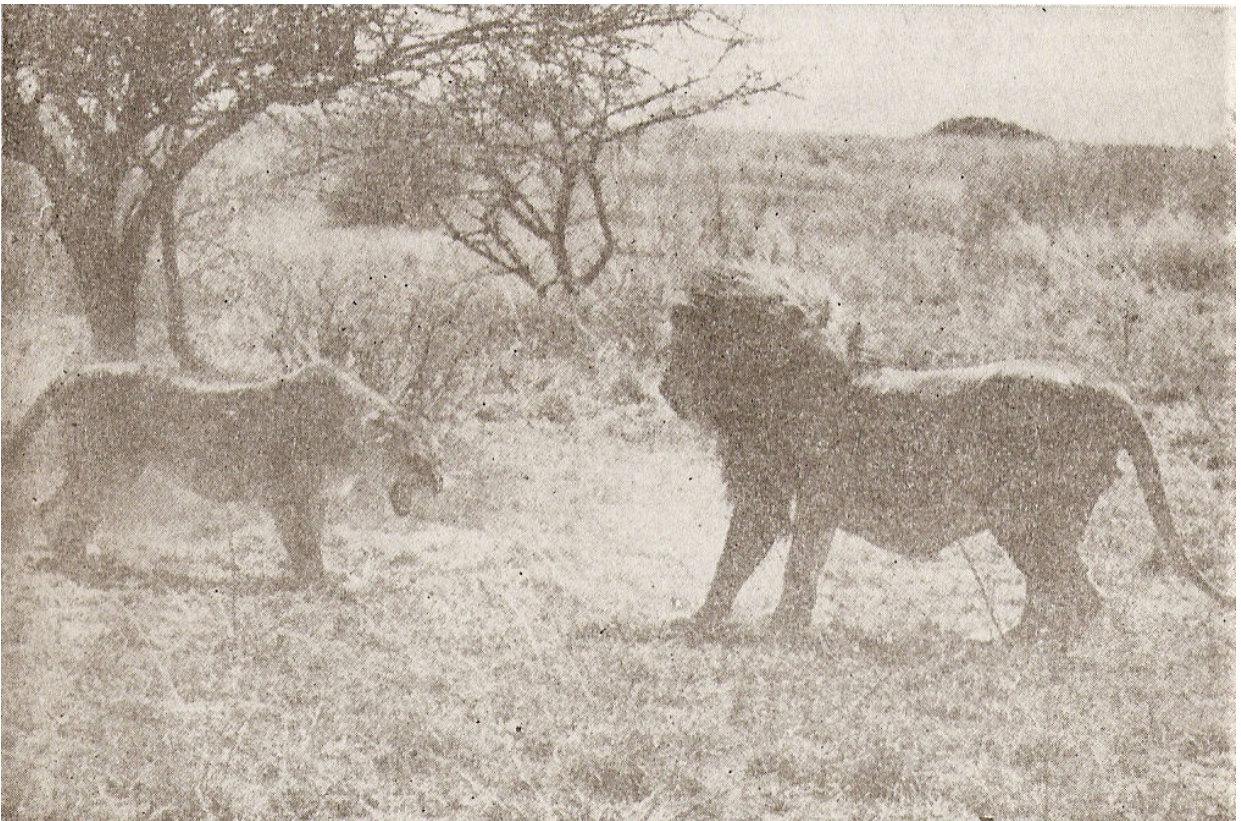
Пипа, край брега на океана: тя обичаше пясъка и скалите

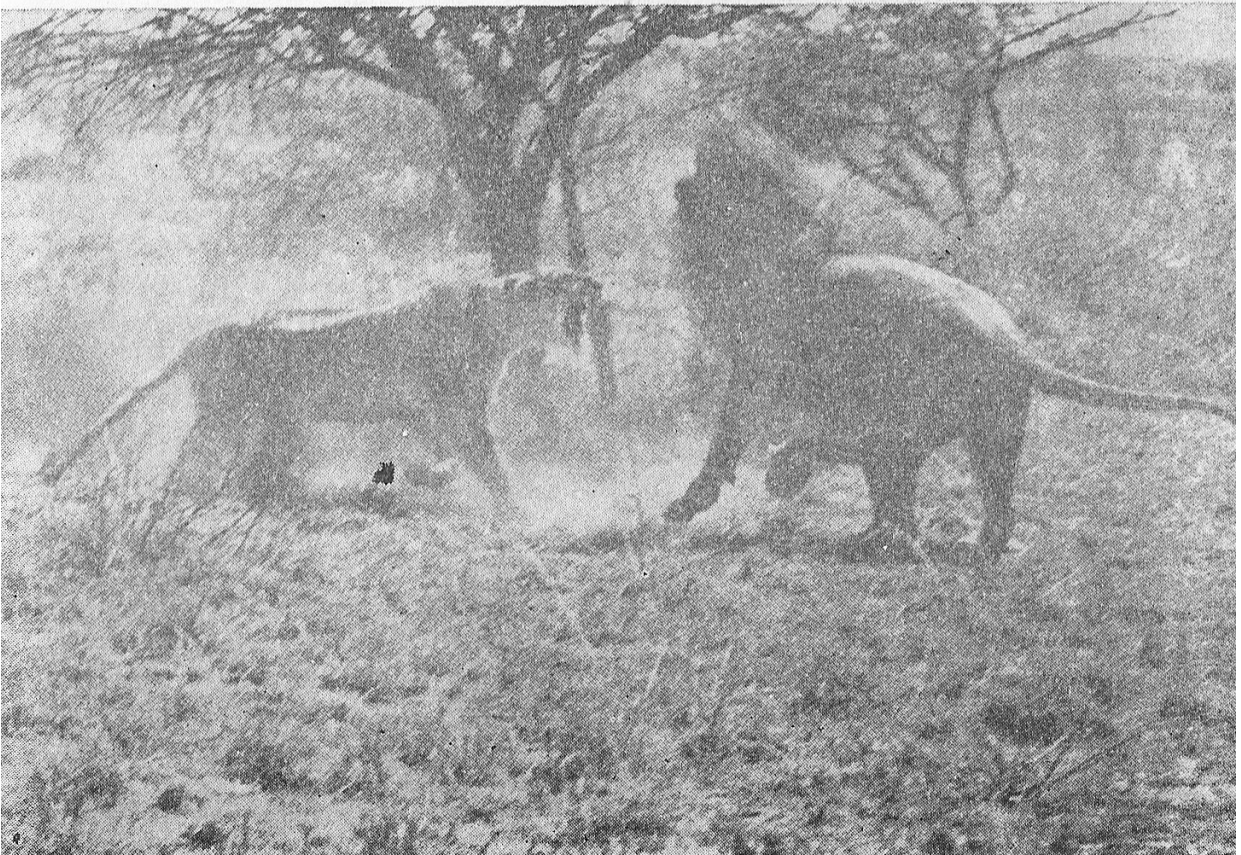
Една стара автомобилна гума беше любимата ѝ играчка

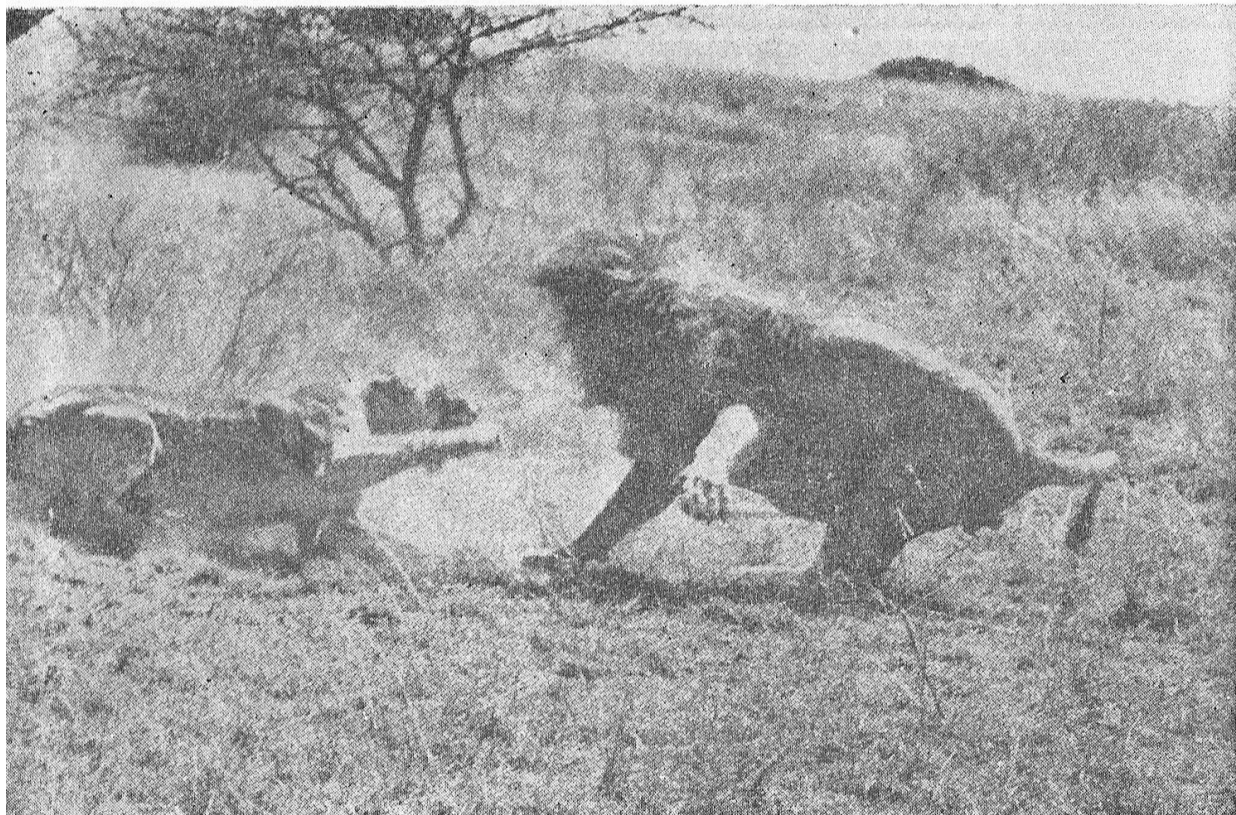
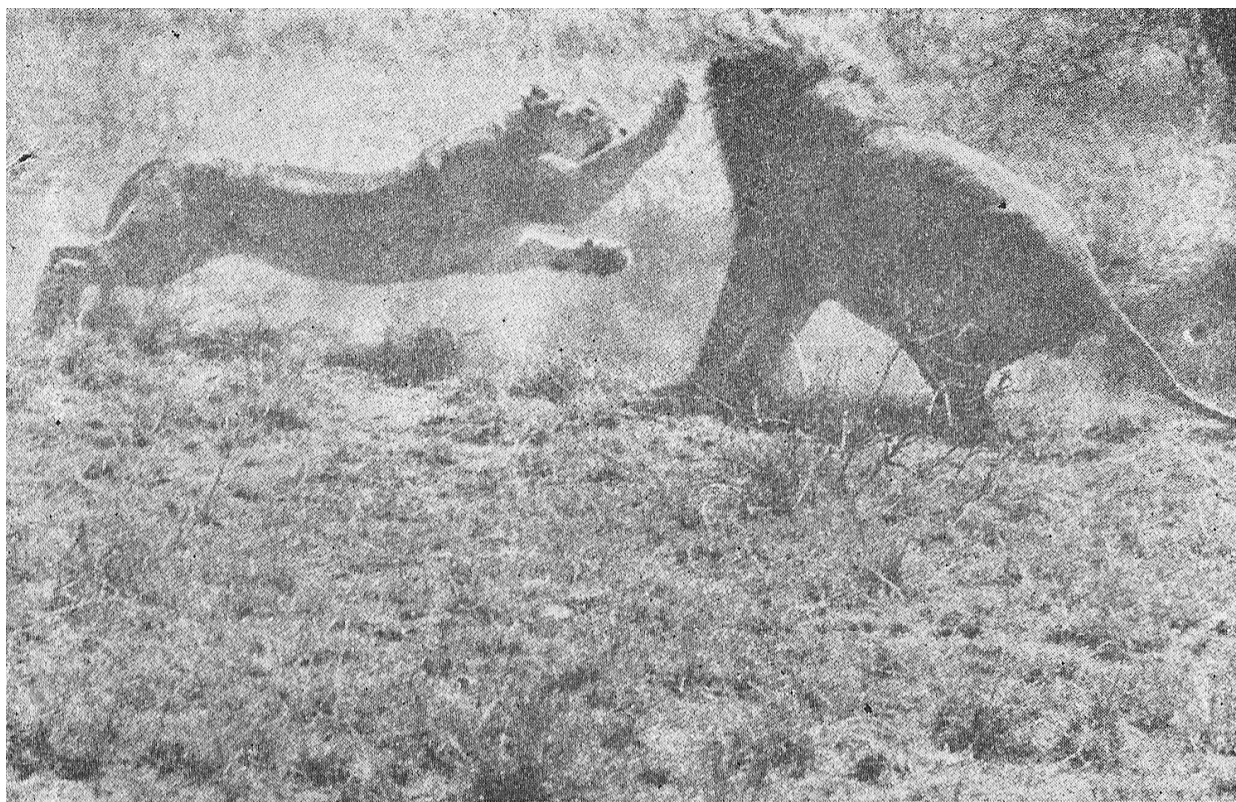
Угас поздравява Джордж

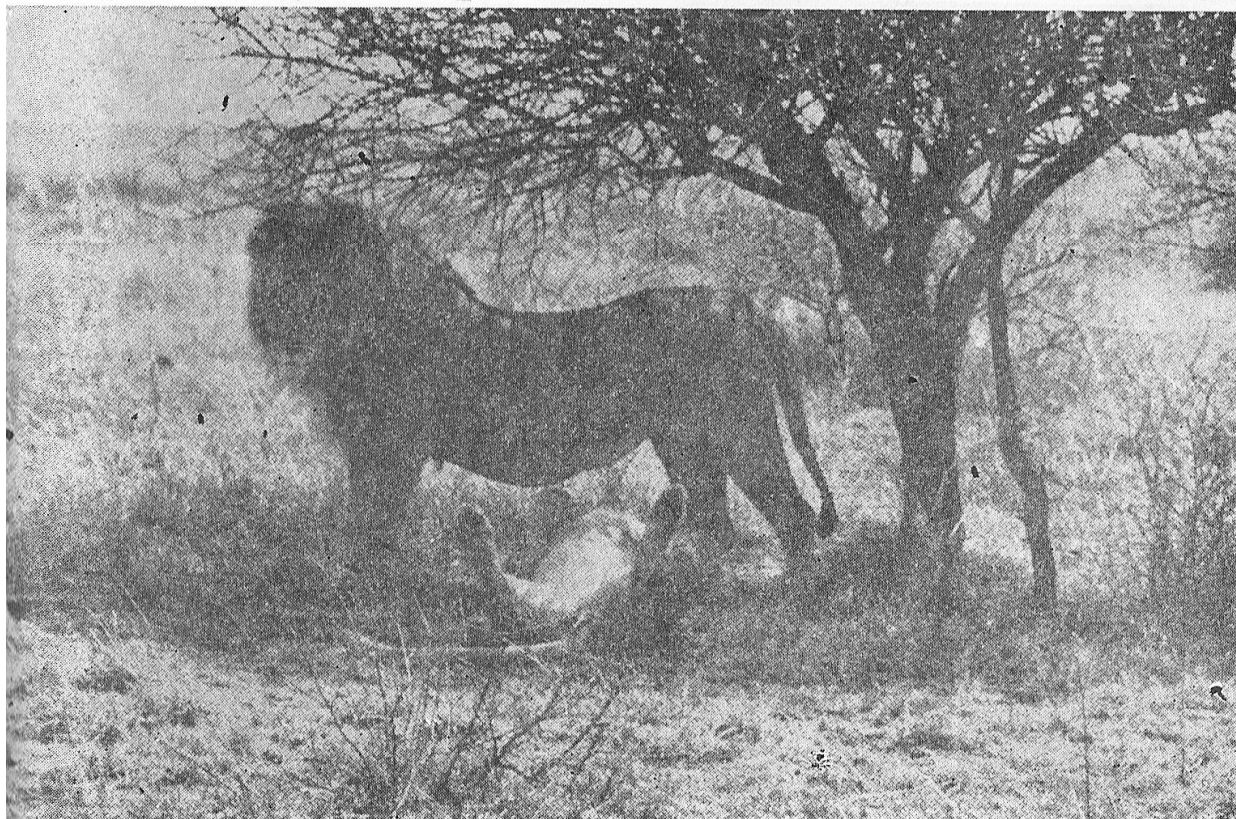
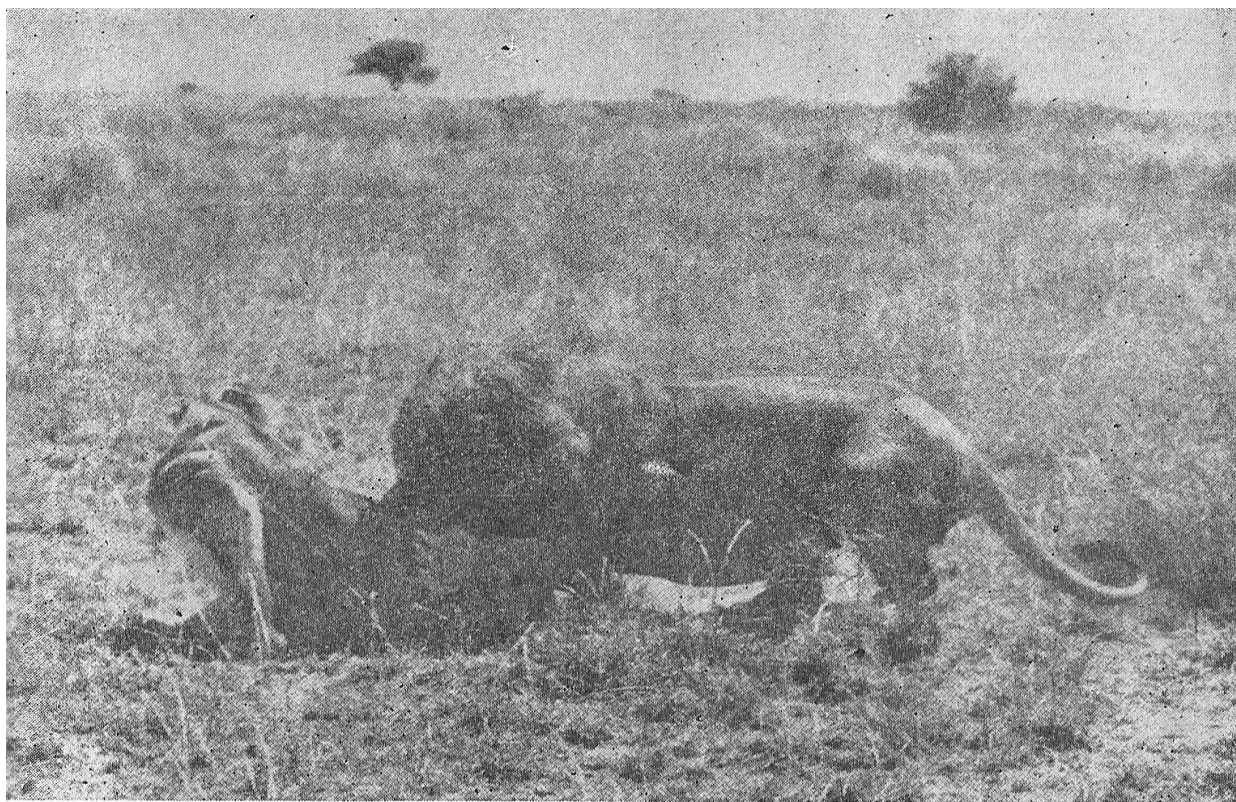
Любовна сцена между Хенриета и Угас

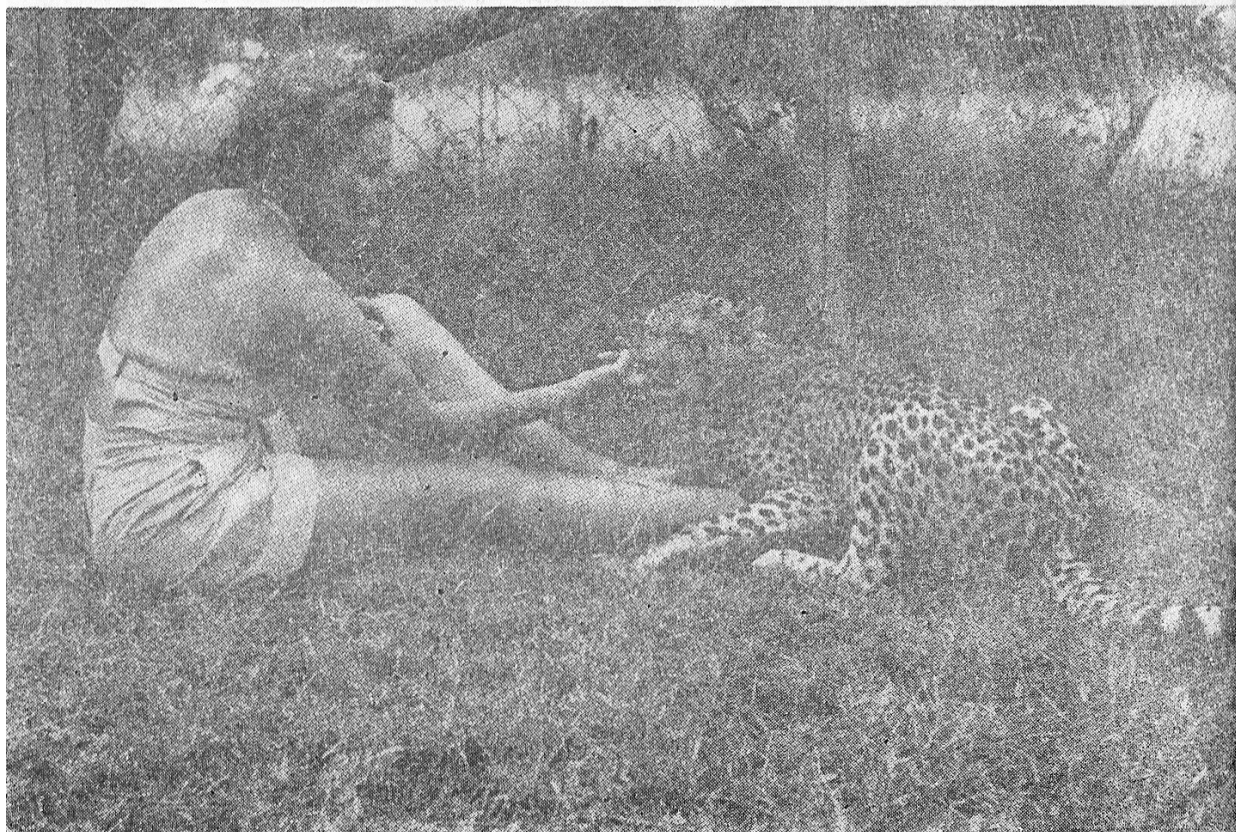
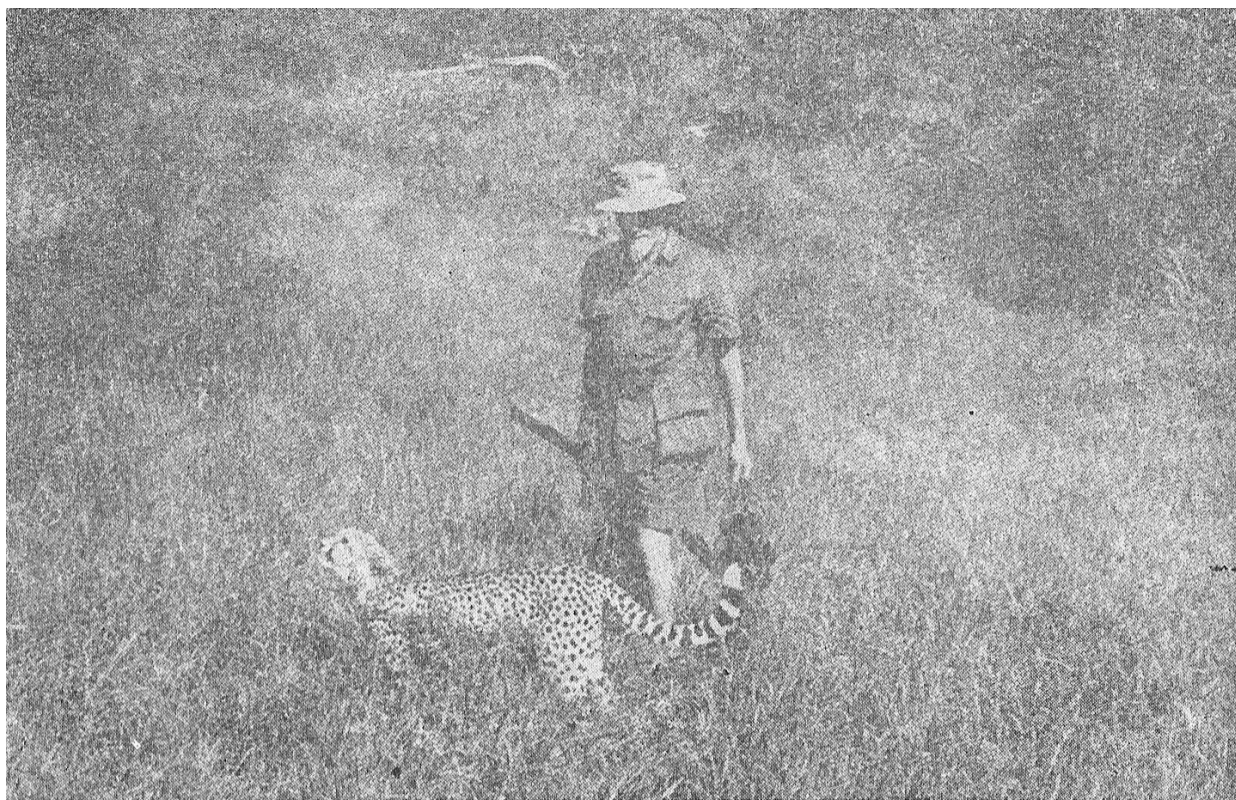
Любовна сцена между Хенриета и Угас

Любовната сцена продължава

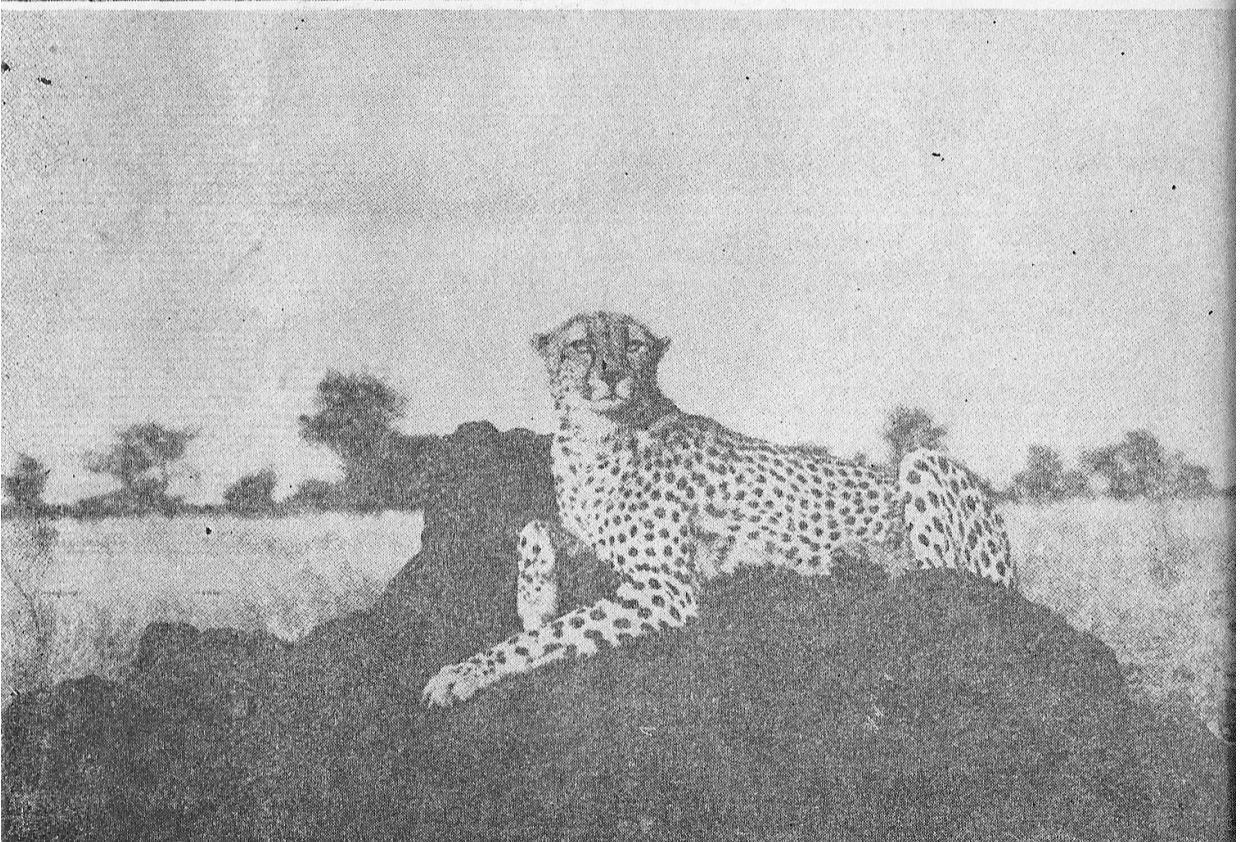
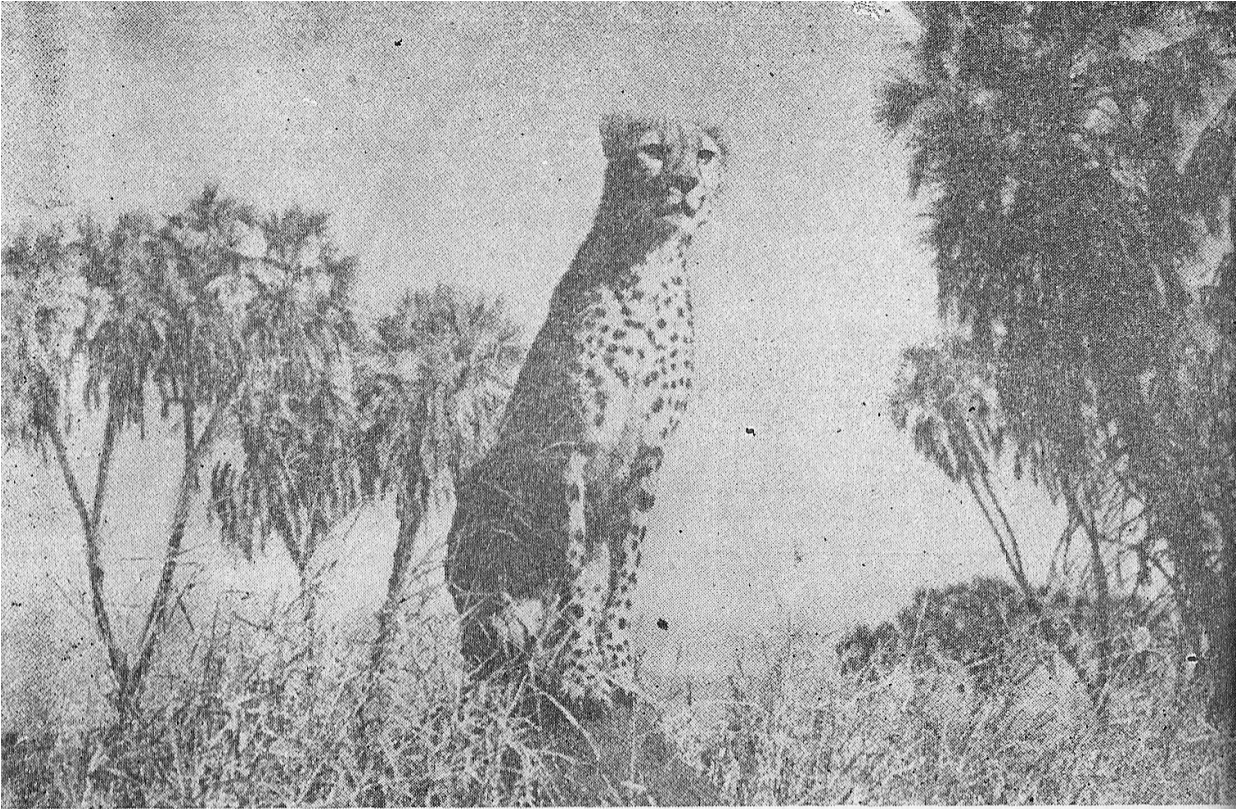
Любовната сцена продължава

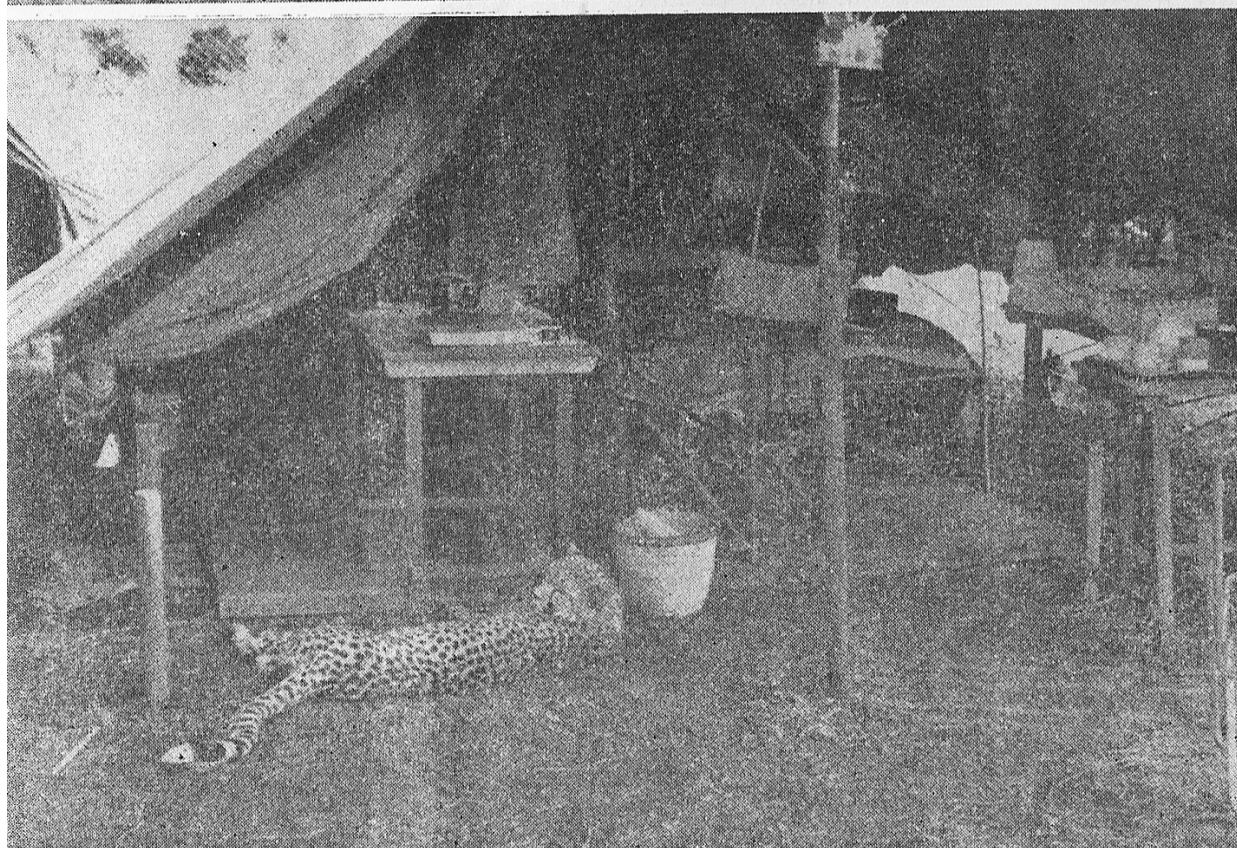
Пупа с Джордж и Джой

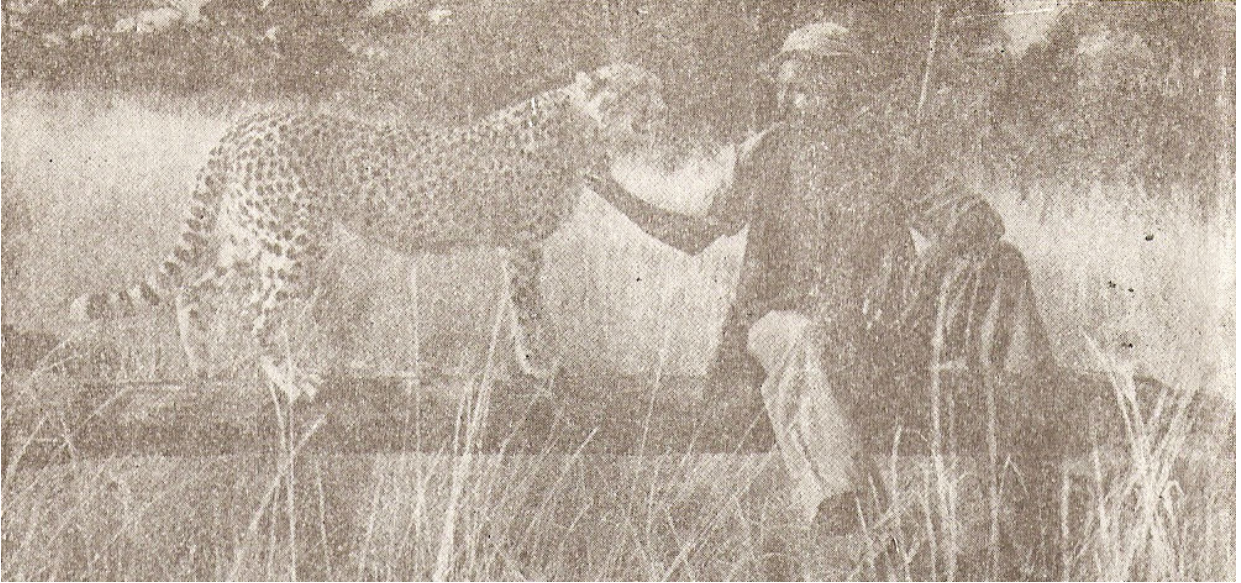
Пина се катери по дърво

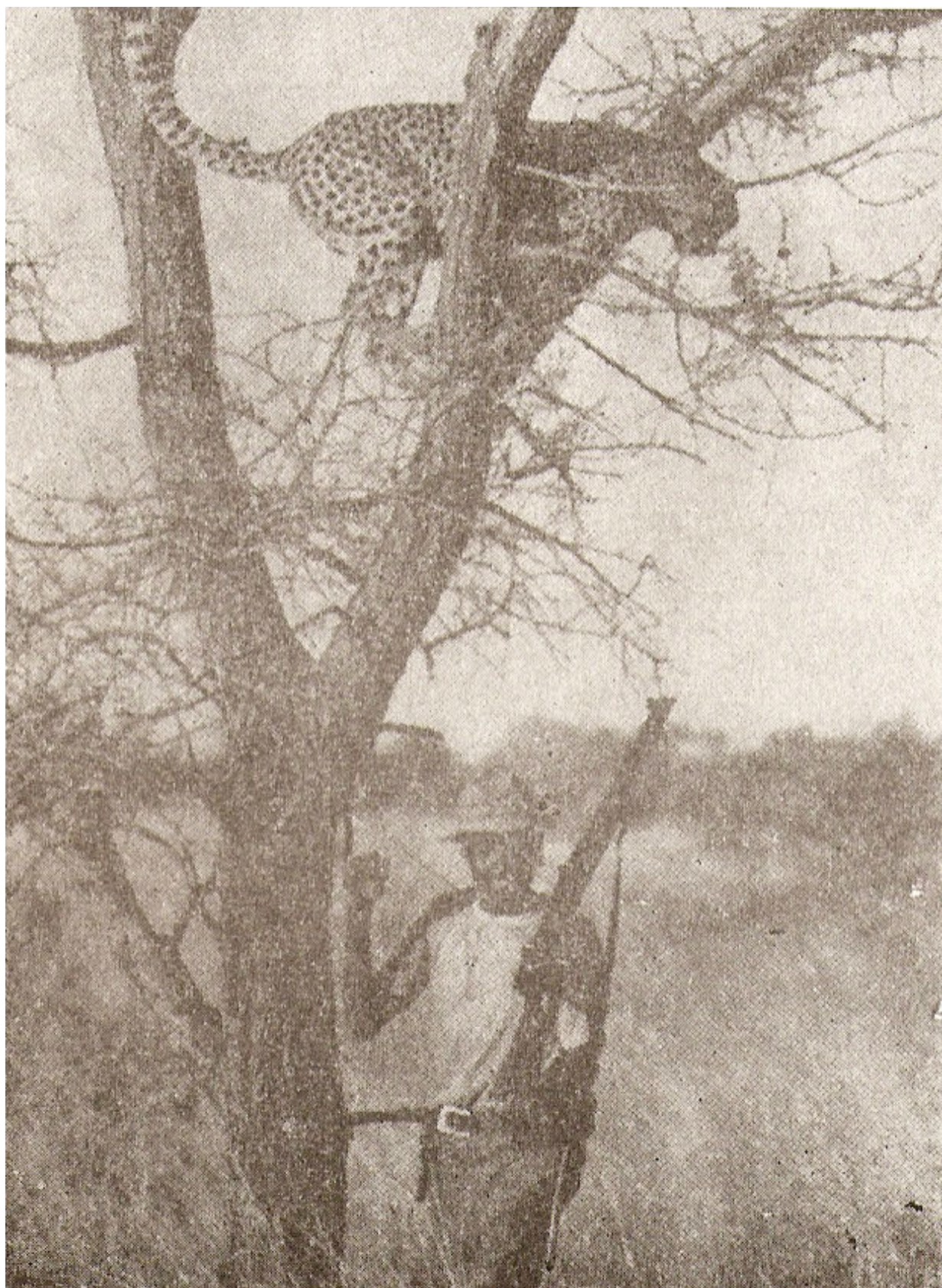
Пипа на термитното хълмче

Пума в лагера

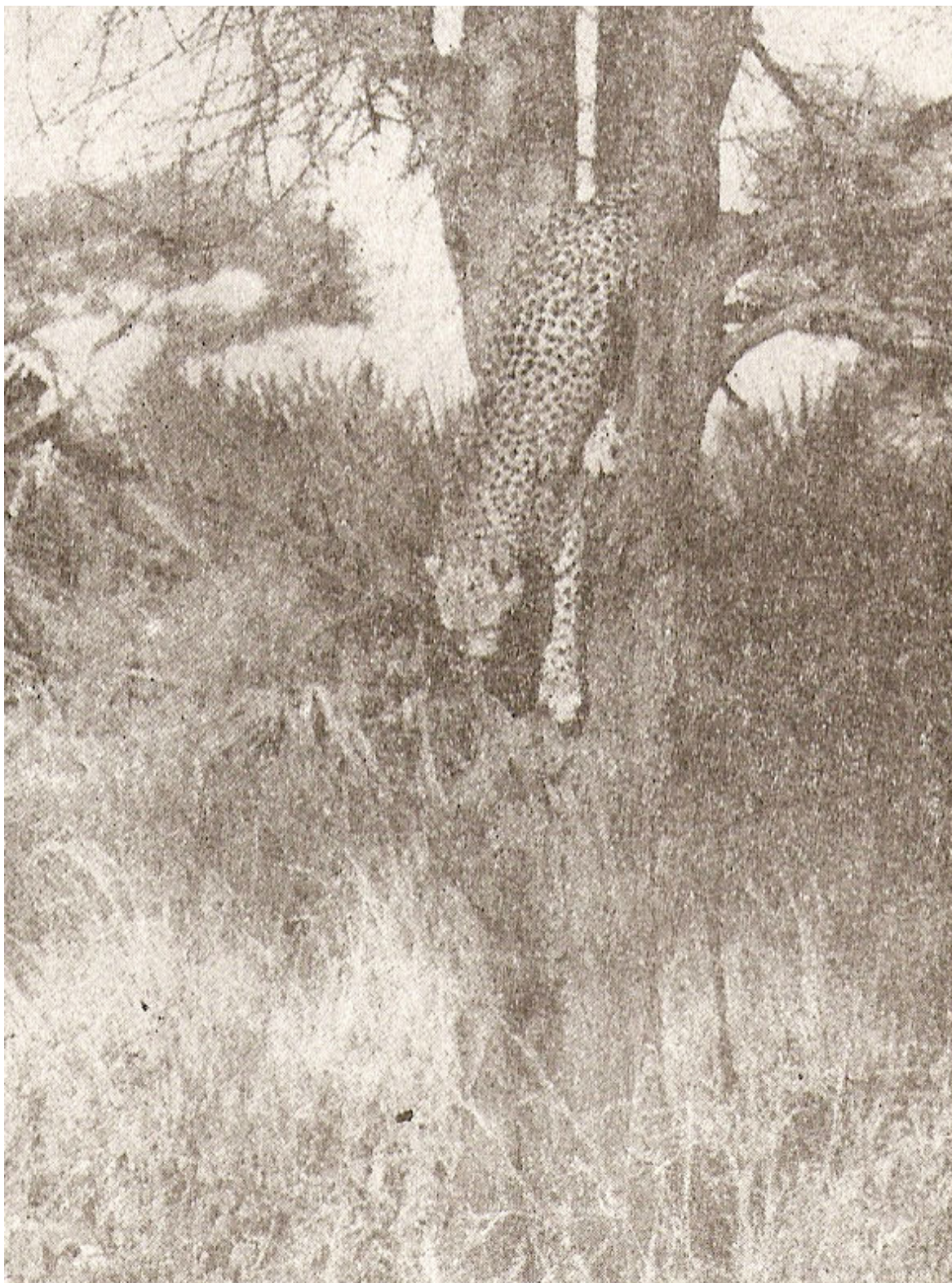
Пипа и Локал

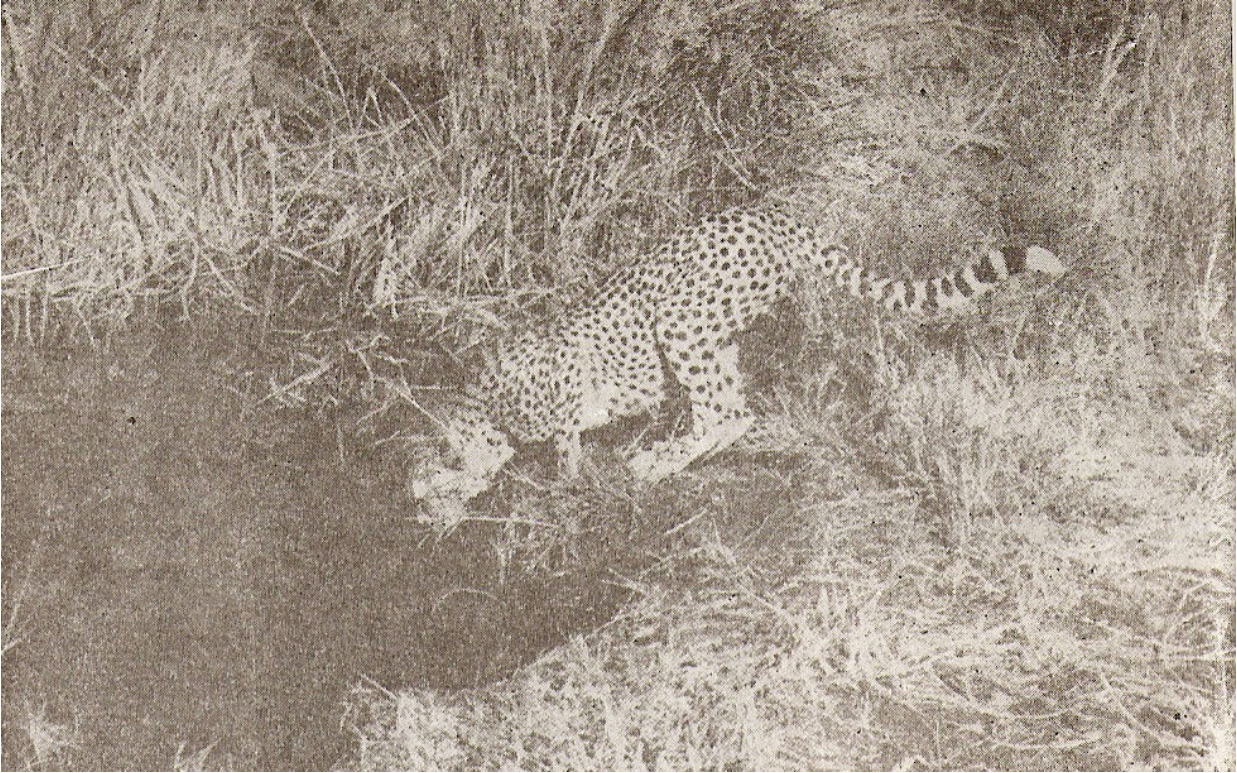
Пума и Локал

Пипа и Джой

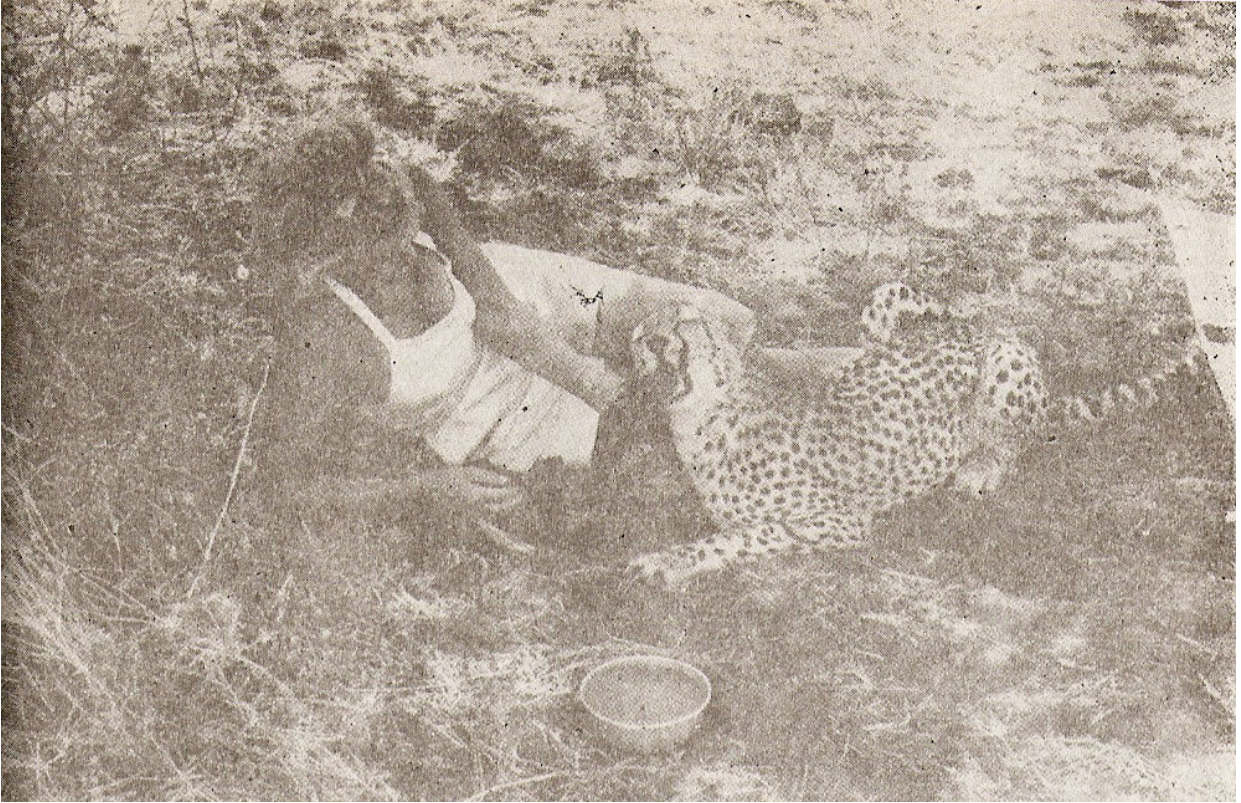
Пина слиза от дърво

Пипа пие вода от река Мулика

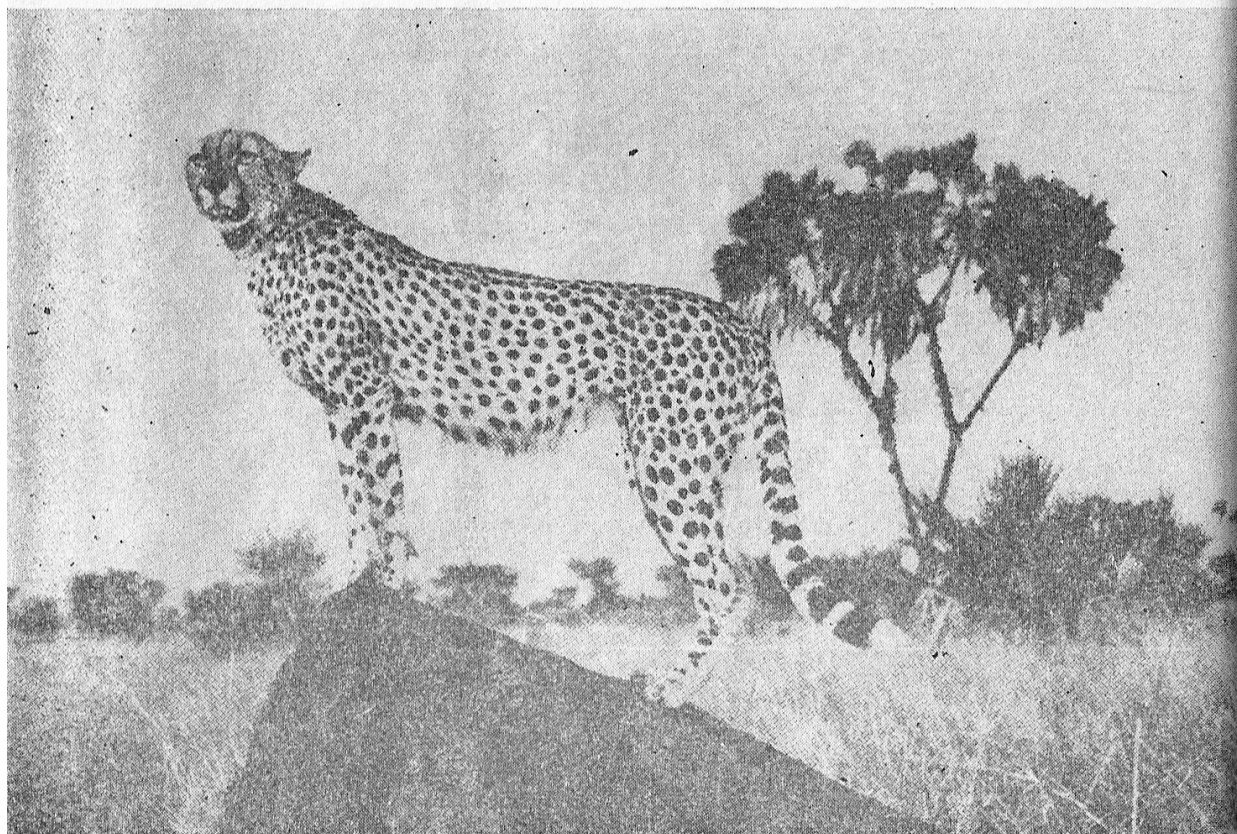
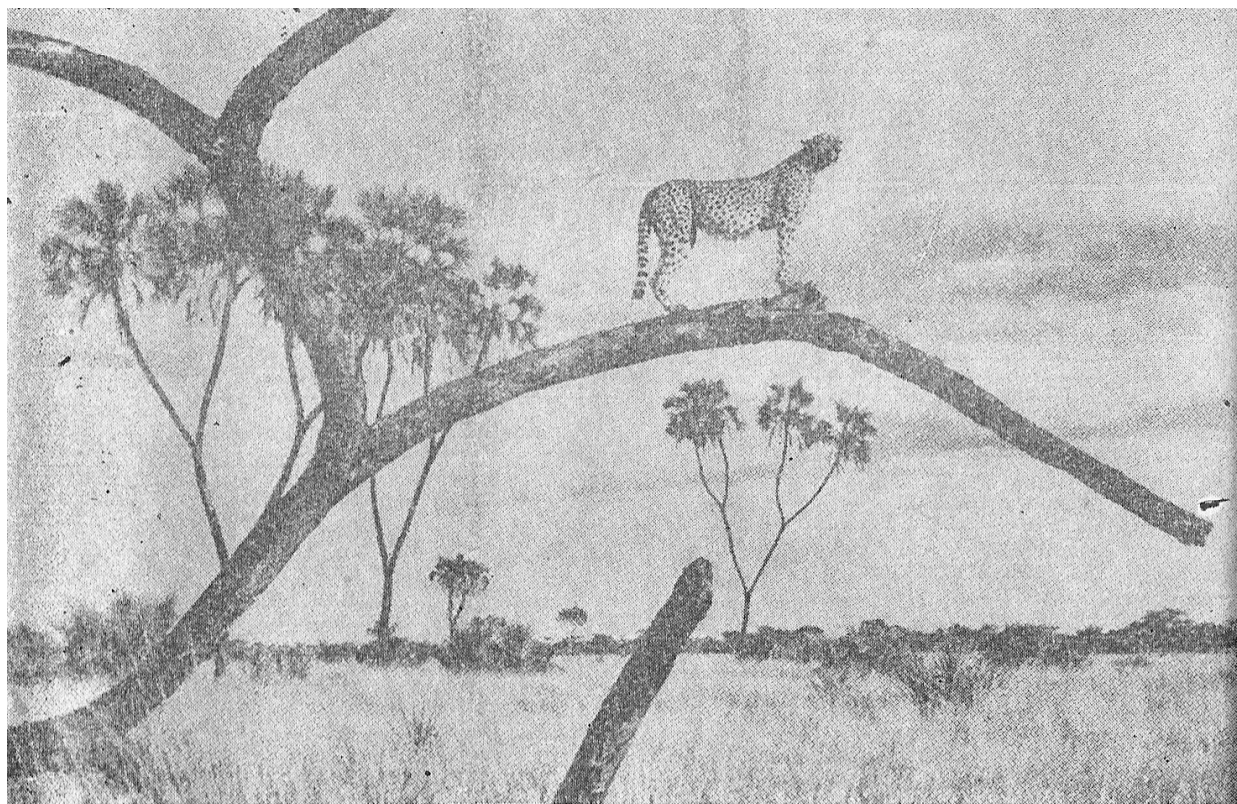
Пипа проявява своята нежност

Джой храни Пипа

Джозеф и двама от помощниците му преминават река Ура

Пипа оглежда равнината

Тази сцена не само ни забавляваше, но тя откриваше някои особености от характера на Хенриета. Тя обожаваше Джордж, когото може би приемаше като любимец от семейната група, и му позволяваше такива волности, каквито обикновено би позволила само на лъв, но тази сутрин той неволно беше станал неин съперник. Фактът, че тя не му обърна никакво внимание, а се съсредоточи само върху Угас, показваше много ясно, че тя разбираше разликата между своите роднини и приятеля си — човек, който за нея не представляваше никакъв интерес в любовната игра.

Когато филмът свърши, Джордж и аз бяхме едни от последните, останали с животните в лагера. До последната минута ние се надявахме да спасим от зоопарка още няколко лъва, но вместо това трябваше да наблюдаваме как се разбиваха семейните групи, без да се взема предвид привързаността на животните помежду им и зависимостта им едно от друго. Когато се опитах да обясня колко мъчителна ще бъде раздялата за животните, запитаха ме какво всъщност зная аз за чувствата на лъва. Разказах им, че синовете на Елза — Джеспа и Гоупа — загубиха гривите си след нейната смърт, както котки линейт от силно напрежение. Напомних им също, че сестрите на Елза, които бяха живели с нас на свобода пет месеца, много дълго не можаха да се приспособят към живота в зоопарка и независимо от това, че и те, и партньорите им бяха с отлично здраве, през цялото време раждаха само мъртви или уродливи лъвчета. Напомних на моите противници колко неукротима беше Мара в началото, когато пристигна при нас, и колко бързо се промени, след като Джордж прояви към нея любов и внимание, които ѝ бяха липсвали дотогава, и как хубавото му отношение към нея беше помогнало да се прояви приятният ѝ характер. Обясних им, че когато бяхме на крайбрежието, Гърл така страдаше от раздялата с брат си, че беше станала негодна за снимки, докато не доведоха и него. Всички мои аргументи обаче бяха заглушени от чуването на дърводелците, които бързаха да направят клетките за пренасянето на лъвовете.

Една сутрин видях два сандъка във волиерата, където държаха малки лъвчета. Сгушени в най-отдалечените ъгли на волиерата, явно ужасени, те се притискаха треперещи едно до друго, като във всеки ъгъл бяха събрани лъвчетата от едно и също котило. Близостта на братя

и сестри беше единствената им поддръжка, когато наоколо хората се суетяха и им предлагаха парчета месо, за да ги накарат да влязат в клетките. Късно следобед лъвчетата все още не бяха се поместили от местата си, но с голям страх гледаха пристигането на един камион. Той беше дошъл, за да ги пренесе до летището в Найроби. Четири лъвчета бяха избрани за зоопарка и изнесени независимо от съпротивата им. Останалите бяха оставени да се почудят още малко, докато по-късно и те бяха разделени и изпратени в други зоопаркове.

Не мога да разбера как е възможно човек, след като е прекарал десет месеца сред тези интелигентни и чувствителни животни, да се отнася с тях, като че ли нямат никакви чувства, и да ги сортира, като че ли са пакети чай в бакалски магазин, готови да бъдат продадени на различни купувачи. Тъжно си мислех, че когато тези нещастни лъвчета видят, че са лишени от любов и от познатата обстановка, към което ще се прибави и шокът от трудното пътуване, и дългият престой в карантина, те ще загубят доверие, в хората и ще станат подозрителни и недружелюбни. Тогава хората ще ги нарекат коварни и опасни зверове, но никакъв упрек няма да бъде отправен към тези, които са превърнали ласкавите лъвовете в свирепи животни.

Сърцето ми се пръскаше, когато взеха моята любимка Хенриета, Нея я обичаха всички, защото беше добродушна и имаше силно развито чувство за хумор. На Хенриета винаги можеше да се разчита да изиграе трудните сцени, с които другите лъвици не бяха успели да се справят. Понеже беше родена комедиантка, тя ни беше разсмивала всички безкрайно много със своите клоунски хрумвания. Пред гостите често играеше следния трик: замотаваше се във въжетата, завързани за стара автомобилна гума, която премяташе през рамо като раница, и започваше важно да се разхожда пред превиващите се от смях зрители. Ние всички така се бяхме привързали към Хенриета, че ни беше съвършено непоносимо да си помислим за нейното предстоящо заключване във фермата за животни в Ентебе. За нейната свобода се бяхме борили повече, отколкото за когото и да е друг. Ето защо беше голям удар за мен, когато един ден се приближих до заграденото място, където живееше тя, и видях кола с клетка, поставена до вратата, за да я отнесе. Тя радостно скочи в ландроувъра, като очевидно смяташе, че ще отиде на разходка из равнината. През пръчките на решетката тя близна за последен път ръката ми. Гледах как колата напускаше лагера Симба и

отнасяше Хенриета към мястото на нейния доживотен затвор и ми се струваше, че присъствувам на изпълнението на смъртна присъда.

Най-ужасната сцена беше, когато една от лъвиците трябваше да се раздели с лъвчетата си, родени три седмици по-рано. Малките даже не можеха да пълзят добре, постоянно губеха равновесие и мяукаха за помощ, докато майка им не започваше да ги ближе нежно. Да разделят майката от малките ѝ по чисто търговски съображения беше истинска жестокост. Цитирам писателката Сали Каригар^[4]:

Хари Ф. Харлоу заедно с Маргарет К. Харлоу от Уисконсинския университет разработват обширен проект за изучаване на човекоподобните маймуни, по-специално за влиянието на любовта и привързаността в техния живот. Харлоу прави нещо не съвсем обикновено за биолог, като твърди откровено, че се надява резултатите от неговата работа да осветлят някои страни от поведението на човека.

За да бъде създадена многобройна колония от опитни животни, преди десет години 55 току-що родени маймунки били отлъчени от майките си и поставени в ясли, където имало идеални условия за тяхното хранене, здравеопазване и наблюдаване. Човек би пожелал много деца да имаха такива благоприятни условия на гледане още от раждането си. Единственото нещо, което им липсвало, било общуването с възрастни маймуни. В определени часове животните могли свободно да си играят едно с друго и това дало възможност да се направят интересни наблюдения, как се изменят формите на игра заедно с подрастването на маймунките. До известно време те изглеждали напълно нормални.

Междувременно друга група от 90 новородени маймунки по същия начин били отлъчени от майките си, ала в яслите им били поставени изкуствени майки — големи кукли, облечени в мъхест плат. Тези кукли били изкуствено затопляни, а бибероните, от които малките се хранели, дори имали зърна и били сложени в „гърдите“ на манекените. Малките маймунчета се привързали силно към майките — заместителки. Били направени ценни наблюдения относно значението на меките и топли тела на родителите за малките.

Изглеждало, че тези „оранжерийни“ маймуни се развиват отлично и че много повече от тях биха могли да доживеят до възрастно състояние, отколкото ако бяха расли при естествени условия. Този факт обнадеедил експериментаторите, тъй като те се надявали да създадат

размножаваща се колония, която да ги снабдява с малки за провеждане на по-нататъшни опити. За немалко учудване и разочарование на учените всичките 55 маймуни, израсли без майки, не могли да достигнат състояние, при което у тях да възникне желание за полово общуване. Нито една от мъжките маймуни не проявила интерес към полова близост, а от женските само една била готова за полова връзка. Във втората група от 90 маймуни, отгледани с помощта на манекените — майки, положението било малко по-добро: от всичките животни четири станали родители, но нито една от женските, които родили, не се отнасяла добре с малкото си. Те или напълно пренебрегвали малките, или така ги тормозели, че маймунчетата трябвало да бъдат отделяни от тях.

Когато експерименталните маймуни пораснали, у тях се проявили и други изненадващи и огорчителни за изследователите качества. Всички показали признаци на невропатия и дори на психоза. Много от тях прекарвали повечето от времето си седнали на едно място, като гледали с безразличие в пространството. Те не проявявали интерес към нищо, дори и към останалите маймуни. Някои от тях с напрежение се извивали и заставали в мъчителни пози, а други ги хапели до кръв. Хароу казва, че това са симптоми на психически тежко болни хора, каквито могат да се видят в психиатричните заведения.

Получените резултати били абсолютно неочаквани и дори сега е трудно да се обясни защо ранното и близко общуване с майката е толкова важно за децата. Нормално това общуване не трае много дълго — при маймуните резус то продължава само няколко месеца. После малките започват „да действуват на нервите на майката“. Тъкмо това е времето, когато нетърпението на майката наложително довежда до начало на обучаване на малките. Раздразнителността ѝ не оказва вредно влияние върху подрастващите маймунки. Това е естествен период в развитието на животните и той продължава до физическата и половата им зрелост и до формирането на техните нормални сексуални отношения.

Естествено, в дивата природа новороденото животно едва ли би оцеляло без грижите на майка си. Досега не е известно какво става с малки, които са годни за живот, но грижите за тях от страна на майката са били недостатъчни или краткотрайни. Може би като възрастни те стават „единаци“, известни при много животински видове. Хората,

които добре познават животните — траперите, ловците, естествениците, — отдавна предполагат, че самотността на възрастното животно се дължи на липсата на майчина грижа в известен период от неговото детство.

В описаните експерименти с маймуни, извършени от семейство Хароу, трудно може да се обясни кое е по-важно — дали липсата на физическо общуване с живата майка или отсъствието на майчината емоционална поддръжка. Ако топлота на чувствата изобщо съществува у тези животни като възрастни, как биха могли да я проявят, когато никога не са били обучавани на начините за нейното предаване на околните индивиди? Социалното общуване предхожда половото и ако няма нормално общуване между малкото и неговата майка, социалният инстинкт не би могъл да се прояви. В резултатите от експериментите на Х. Харлоу някои психолози намират подобие на стотици известни ситуации, възникващи при децата, които са били лишени в най-ранна възраст от майчина ласка или са я имали в недостатъчна степен. Те не са в състояние да развият у себе си правилни социални форми на поведение. Ако тези деца не умрат в ранна възраст, те, подобно на опитните животни на Харлоу, стават саможиви, а понякога дори антисоциални и често, когато пораснат, не са способни да си създадат собствено семейство. Може да се предположи, че всяко недостатъчно общуване между майка и дете действително означава, че не се осъществява процесът „импринтинг“^[5].

[1] Това можеше да означава, че по този начин Пипа маркира територията си. ↑

[2] Прайд — характерна за лъвовете ловна група в която има водач членове на едно семейство, но в нея могат да участвуват и няколко семейства или да бъде само от млади подрастващи животни. Това не означава, че лъвовете не ловуват по двойки или поединично. — Бел.прев. ↑

[3] Впоследствие към тях се присъедини и Угас. ↑

[4] Сали Каригар. Дивото наследство на природата. Земиздат, 1977. — Бел.ред. ↑

[5] Импринтинг (отпечатване) — свойство на много видове животни скоро след раждането или излюпването инстинктивно да научават кои са родителите им (партньорите им) и веднага да ги

следват. Веднъж наученото по-късно не се променя и остава като постоянна настройка за цял живот. Когато стане неправилно „отпечатване“, то е непоправимо. — Бел.ред. [↑](#)

РЕШАВАМ ДА ВЪРНА НА ПИПА СВОБОДАТА

В тези седмици на изпитание Пипа беше моята утеха; чудесно беше да я гледам как бързо развива инстинктите си, въпреки че от ден на ден ставаше все по-трудно и по-трудно да се справям с нея. Изглеждаше, че тя живее само за онези часове, когато я извеждах в равнината, където можеше да лудува и да се весели; радостно беше да я гледам как се наслаждава на свободата си и радостта ми намаляваше, когато се опитвах да я върна към затвора ѝ. За да ѝ дам по-голяма възможност да се движи из къщи, аз разширих ограденото място, в което живееше, а между две дървета опънах стоманена тел, на която закачих нашийника ѝ с една халка, за да може да се движи по нея. Няколко дена Пипа с удоволствие тичаше по дължината на телта, но скоро тази ограничена свобода ѝ омръзна. Като я гледах как се хвърляше по мрежата или как безумно тичаше назад и напред в заграденото място, аз се убедих, че продължителният затвор ще развали характера ѝ. И макар че Пипа беше само на петнадесет месеца, твърде млада, за да може да живее сама, аз реших колкото може по-скоро да я заведа в резервата Меру и да остана с нея там, докато тя окончателно се върне към естествения живот на гепардите.

Във връзка с моя план аз се посъветвах с двама приятели, които по-рано бяха отглеждали гепарди; и двамата ме уверяваха, че Пипа винаги ще остане зависима от мен, защото ако гепардът някога е установил близък контакт с човек, ако е приемал храна от ръката му и е държал ръката му в устата си, той никога окончателно не напуска своя приятел, макар и да изчезва за по няколко дена. Независимо от тези обезсърчителни думи аз реших да дам на Пипа поне възможност да опита сама да живее своя естествен живот. За да я подготвя за това, аз я инжектирах срещу кучешка чума и писах писмо до семейство Данки за тяхното съгласие да пусна Пипа на свобода. Почувствувах голямо облекчение, когато получих отговора им:

„Да, ние и двамата ще се радваме да чуем, че Пипа се е върнала да живее отново на свобода. Именно това е, което ѝ е нужно; тогава ние всички ще смятаме, че сме могли да спасим действително живота ѝ и че сме и дали свободата, в която тя трябва да живее. Надяваме се, че вие няма да бъдете много тъжна, когато тя си отиде. Лично на мен — пишеше съпругата на Данки — тя още ми липсва и аз зная, че и с вас ще бъде същото. Много се радвам, че сте успели да освободите два от лъвовете (Бой и Гърл) и да ги върнете към техния естествен свободен живот; на мен винаги ми е било тъжно да ги гледам затворени в клетки. Аз дори не мога да водя децата си тук в зоопарка, защото винаги се разстройвам, като гледам бедните животни в студените и влажни клетки, а и децата се вълнуват, като ги гледат в това състояние, и не обичат да ходят там.“

Отидохме в Изиоло да си вземем принадлежностите за лагериране. Наехме двама пазачи да се грижат за къщата и мебелите ни, а ние се върнахме в Наро Мору; там наехме част от една къща и складирахме вещите си в нея, докато сме на лагер във връзка с работата ни по връщане свободата на нашите животни.

Дъждът се лееше непрекъснато и това правеше много трудно уреждането на лагерите ни в резервата Меру. А понеже гепарди и лъвове не могат да живеят добре заедно, беше, ни невъзможно да ги държим в един и същ лагер. Решихме да направим два лагера на разстояние 16 мили един от друг; по този начин животните щяха да бъдат разделени, а на нас нямаше да ни бъде трудно да поддържаме тясна връзка с тях. Джордж и аз наехме двама млади помощници, по един за всеки от нас. Във връзка с необходимите приготовления те трябваше да изминават повече от 180 мили по калните пътища между Наро Мору и резервата Меру. Накрая всичко беше готово за пренасянето ни. Джордж замина пръв със своя ландроувър, в който беше клетката на лъвовете Бой и Гърл, а аз с Пипа го последвах след няколко дена. Калните и хлъзгави пътища ме забавиха много, а освен това попаднах на пътна полицейска проверка и за мое учудване се оказа, че нямам заверено разрешително да карам кола. Докато обясня,

че всичките документи, свързани с колата ми, се намират у моя довереник — счетоводител в Найроби, и докато напиша писмо до неговата канцелария с молба да се занимае с това дело, изминаха няколко часа и затова пристигнахме на мястото късно следобед.

Там ни посрещна заместник-директорът на резервата, Джозеф Мбуругу, който щедро обеща да направи за нас всичко, което е по силите му. Той принадлежеше към племето именти-меру и заместваше директора през време на отпуската му. Аз незабавно се възползувах от неговата любезност и поисках да ми изпрати работници, за да разчистим ново пространство за лагер, защото мястото, което моят помощник беше приготвил, беше много далече от реката, откъдето трябваше да носим вода, и много близо до пътя, за да бъде изолирано. Джозеф обеща да ми изпрати хора на следната сутрин и си тръгна, а ние започнахме да се приготвяме за нощуване. Макар че бяхме много уморени, спяхме малко и слушахме непрекъснато ръмженето на някакъв лъв, който обикаляше лагера до разсъмване.

Работниците пристигнаха рано и започна един пълен с усилия работен ден. Вързах Пипа с каишка и всички тръгнахме да избираме място за новия лагер. Като се промъквахме с мъка през тревата, която достигаше до раменете ни, аз забелязах, че Пипа започна да нервничи, особено когато се приближавахме до реката. Отначало тя се притискаше плътно до мен, а после се спираше и отказваше да върви по-нататък, затова я заведох наблизко, под сянката на едно голямо дърво. За лагер избрахме хубаво местенце под голяма акация.

Скоро това място се изпълни с шумни африканци, които разчистваха площадката и издигаха палатките. Пипа не беше доволна, че я лишаваме от такова развлечение, и започна да издава своя протест, като „чуруликаше“ сред големия шум от кирки и викове, докато най-после я пуснах на свобода. Страхът ми, че може да избяга, не се оправда; за моя изненада тя спокойно се разхождаше между работещите хора, без да им обръща внимание.

Новият ни лагер беше разположен в подножието на полегат склон, скрит от пътя, който водеше до Леопардовата скала, където на четири мили от нас се помещаваше дирекцията на резервата. Разстоянието от лагера до реката беше около 150 ярда^[1]. За да си осигурим снабдяване с вода, в случай че слонове или други диви животни заемат пътя към реката, Джозеф ни достави достатъчно

тръби, за да можем чрез помпене да изкачваме водата направо в лагера. Това беше разкош, какъвто никога досега не бях имала в своите пътешествия от 28 години сафари и лагеруване. Джозеф ми предостави и един мъж от ловния полк, за да ни придружава в нашите разходки с Пипа.

Човекът, който щеше да ни придружава в разходките, се оказа наш стар приятел, добър, предан мъж от племето игембе-меру, който искрено обичаше животните. Освен това той беше един от най-добрите ловци, които познават отлично следите на дивеча; по-добър не бяхме срещали. По професия беше дърводелец, но дълго време беше работил с Джордж във връзка със събирането на информация за Отдела по опазване на дивите животни. По-късно той се грижеше за хранителните припаси на Елза до самата ѝ смърт през 1961 г. Сърцето му беше толкова любвеобилно, колкото и безспирният поток от думи. Той непрекъснато имаше грижи или с нови съпруги, или с такива, които го напускаха. И сега, когато го попитах за семейството му, той се усмихна и ми призна с намигване, че му трябвали съвсем малко пари, за да заплати сватбената цена за новата си жена. Аз не говоря добре диалекта суахили, въпреки че цели 28 години съм успявала да се разбирам с африканците. Но сега, като слушах нашия стар приятел да говори бързо и увлечено, на мен ми беше необходимо и малко досещане, за да разбера, че думата, която ми звучеше като „локал“, всъщност означава Леопардовата скала, където той искаше да се запозная с неговата невеста. Понеже името му Тойтангуру за мен беше толкова трудно, колкото за него английските думи, аз започнах да го наричам Локал^[2].

Поставихме палатките за обслужващия персонал недалеко от моята палатка, а палатката за моя помощник — близо до кухненския навес, склада и ограденото място за Пипа. Най-после цялото място беше заградено с мрежа, за да ни пази от неканени гости.

Директорът на парка избра това място за моя лагер, защото беше близо до Леопардовата скала и защото равнините, които го заобикаляха, представляваха идеално място за гепарди. Те бяха покрити с редки групи дървета и храсти, които даваха възможност хубаво да се вижда във всички посоки. Пипа особено я привличаха многобройните термитни хълмове, които се открояваха като червеникави островърхи кулички в сред пищната ярка зеленина.

Същия следобед по време на нашата първа разходка из полето Пипа бързо разбра, че термитните хълмчета са прекрасни възвишения за наблюдение. Тя скачаше по тях и наблюдаваше газелите на Грант, водните козли, антилопите еланд, конгони, орикс и бабуините. Не пропусна нито едно дърво с груба кора да не се изкачи по него, а ние през всичкото време внимателно я следяхме да не изчезне в гъстите листа. От високите дървета тя разглеждаше околността и ни караше да я чакаме, а после скачаше на земята и подгонваше ято токачки, принуждавайки ги да политат във въздуха. После вниманието ѝ се привличаше от някой козел и преди да успеем да я спрем, тя се спускаше след него и двамата се скриваха във високата трева. Когато се връщаше, тя търкаше главата си в коляното ми и мъркаше, но бързо спираше щом някоя птичка се мернеше, и тогава започваше нова гонитба. Никога не бях виждала Пипа толкова игрива и пълна с енергия. Нейната радост заразяваше всички ни. При залез-слънце, когато се връщахме към лагера, тя поигра на гоненица с две антилопи конгони и чак тогава реши да ни последва и да пристъпи към вечерята си. За да я оставя на пълна свобода, аз свалих нашийника от врата ѝ. Само нощем я затварях в ограденото за нея място, за да я запазя от хищниците, докато не се научеше да се защитава сама. За да има нещо познато в новия лагер, аз бях взела старата ѝ дървена къщичка, която сглобихме вътре в заграденото място. Това се оказа много сполучливо, защото от този ден нататък всяка сутрин, щом се развиделееше, чувах Пипа да скача върху покрива на къщичката и да стои там, докато я поведем на сутрешната ѝ разходка.

Гепардите и лъвовете всякога се възползват от предимствата, които високите места им предлагат, било то някой хълм, скала, дърво, мравуняк или кола. Бяха ми разказвали за група лъвове в Танзания, които заели изоставена къща и хората често ги виждали на покрива или на терасата. Възвишенията предлагат не само стратегически позиции, но те често се намират над пояса, до който достига мухата цеце, и винаги са облъхвани от лек ветрец. Покривът на дървената къща на Пипа заместваше тези възвишения и тя го използваше много добре.

На другата сутрин ме събуди грохот на слонове. Очевидно ние бяхме направили лагера си близо до мястото на техния водопой. Вдигнали хоботите си и душещи новата миризма, два от тези великани

бяха застанали близо до нашите палатки, а други десетина се намираха на отсрещната страна на реката. Пипа седеше изправена върху къщичката си и наблюдаваше с голямо напрежение тези нови приятели, както и ние, докато останалите слонове не ги настигнаха и всички отминаха надолу по реката. По-късно Пипа изчезна. Претърсихме много внимателно цялата местност в кръг около лагера. Изплаши ме писък на бабуини, който идваше от посоката, в която бяха тръгнали слоновете. Бързо се метнах в колата, но от крайбрежните храсти, откъдето идваше шумът, срещу мен бавно излязоха два бивола. След това продължихме да търсим Пипа пеша до обед, когато пристигна Джордж. Той беше ходил вън от резервата, за да убие някакво животно, и носеше месо за Пипа. Бяха му дали разрешение да ходи на лов вън от границите на резервата и това разрешение беше в сила, докато Бой и Гърл се научат сами да си намират храна.

Джордж беше направил своя лагер в подножието на хълма Мугуонго в самия център на резервата. Най-близката река беше на разстояние три мили, но в подножието на хълма имаше голямо блато. То привличаше много животни, които бродеха из покритата със савани равнина, където храстите бяха по-гъсти, отколкото около лагера. Мястото беше отлично: тук животните се чувствуваха По-защитени от хищници, когато отиваха да пият вода от блатото, отколкото в гъстите крайбрежни храсти, и затова те се събираха на големи стада по откритите места, а Бой и Гърл се излагаха на по-малки опасности от нападения от страна на собствените си роднини. Скалистите склонове на хълма предлагаха прекрасни места за наблюдение и уединени скривалища и понеже местните лъвове рядко пребиваваха тук, Бой имаше голяма възможност да стане „владетел на замъка“.

В лагера освен Джордж живееше неговият помощник, готвачът и едно момче, което се беше грижило за Бой и Гърл от момента на тяхното пристигане в началото на снимането на филма. Понеже много исках; да видя как се бяха устроили, уговорихме се да им отида на гости на следния ден. В този момент нашата обедна почивка беше нарушена от пронизителния писък на бабуини. Понеже се страхувах за живота на Пипа, аз пуснах ножа и вилицата, както обядвахме, взех си тъмните очила и тропическата шапка и изтичах по посока на шума, като причиних паника сред маймуните. След мен изтичаха и всички останали от лагера. Появяването на толкова много хора накара

маймуните да побегнат с диви викове, което никак не ни помагаше да намерим изплашения гепард. Внимателно прегледахме високата трева, изследвахме всеки храст и надничрахме под всяко дърво, където предполагахме, че Пипа можеше да потърси убежище от бабуините. Търсихме целия следобед, докато се стъмни. Да се върви из храстите стана трудно, пък и Джордж трябваше да се върне в своя лагер. Понеже се страхувах, че бедната Пипа можеше да изпадне в беда, аз продължих да я търся с колата си, като карах полека по пътя, спирах често и я виках до девет часа вечерта. Върнах се вкъщи отчаяна, сломена и обезкуражена.

Малко по-късно чух познато мъркане и миг след това почувствувах Пипа, измъчена от глад и жажда, да търка главата си в коляното ми. След като дълго и без прекъсване пи вода, аз ѝ дадох всичкото месо, което Джордж беше приготвил за три дена. Тя жадно го изгълта, после се протегна и заспа.

Бих дала много, за да узная нещо за приключенията на Пипа, но не ми оставаше нищо друго, освен да бъда доволна, че тя се върна жива и здрава. Колко много още имаше да учи, преди да може да живее самостоятелно. Законът на джунглата е безмилостен и не прощава грешките. Една от най-главните опасности тук бяха бабуините. Макар че тези маймуни се кривят, правят гримаси, и са много забавни, те нападат отделни животни, които могат да разкъсат на части със страшните си зъби. И понеже Пипа подгонваше всеки, който ѝ попаднеше, тези маймуни, пръснати навсякъде из околността на реката, бяха най-голямата ни грижа. Необходимо беше колкото може по-скоро да научим Пипа, че „играчките с пружини“, които така изкусително подаваха главите си от високата трева, бяха нейните най-опасни врагове. Те имаха голямо предимство пред нея, защото можеха да се катерят бързо по гладката кора на палмите дум и да се спасяват горе, докато Пипа не можеше да прави това.

Друга задача беше да я научим да пие вода от реката, защото до този момент тя винаги пиеше вода от дълбоки купи или от малки локви след дъжд. Макар че реката тук на много места не беше много широка и Пипа можеше да я прескочи с един скок, тя гъмжеше от риби, питони и крокодили, а в дълбоките ѝ вирове се срещаха и хипопотами. Гъстите крайбрежни храсти подслоняваха биволи, слонове, лъвови, антилопи, маймуни, а понякога и скитника — леопард

— хищника, от който най-много се страхуват всички диви животни. За да се доберем до водата, трябваше да вървим през гъстите храсти по направените от други диви животни пътеки, които водеха до местата за водопой. Тези удобни пътеки бяха покрити с изпражненията на животните, които често посещаваха водните басейни, и миризмата, която те бяха оставили, ужасяваше Пипа. Единственият начин да я научим да пие вода от реката беше да я водим на дълги разходки и после, когато тя беше много ожадняла, да я доведем до някой водопой и ние самите да седнем с нея, докато тя утоли жаждата си.

Намирахме се на височина около 2000 фута и климатът беше топъл. Тъй като повечето животни стоят на сянка в горещината през деня, решихме да извеждаме Пипа на разходка рано сутрин и после отново след времето за чай, докато се стъмни. По време на тези разходки се опитвахме да изминем колкото може повече разстояние, за да запознаем Пипа с нейния нов дом.

Обучението ѝ започна с разходки до невисока планинска верига, откъдето тя можеше да вижда нашия лагер, а също цялата равнина наоколо, така че можеше да забележи приближаването на хищници. Често я загубвахме във високата трева, а после, като я търсехме, намирахме я да се крие близо до нас, готова да скочи веднага щом я забележим. Жирафите силно възбуждаха нейното любопитство. Зрението ѝ беше отлично и дори ако забележеше на хоризонта тези величествени караули, тя бързо се впускаше да тича към тях, а после се връщаше запъхтяна, но явно доволна, че беше обърнала в бягство тези огромни животни. Когато ставаше горещо и Пипа беше уморена, ние се разполагахме под някое дърво и тя задрямваше.

Сега поръчах Локал да остане с нея да я пази да не попадне в беда, докато аз отида и навестя Джордж. Когато тихичко се измъквах, Пипа сънливо вдигна глава, но не направи никакво усилие да ме последва; това ме зарадва, защото исках тя да бъде колкото може повече вън от лагера.

Пътят за лагера на Джордж минаваше през красиви местности, покрай блата и хълмисти равнини навсякъде с горички от палми дум. Тези палми са много полезни в безводните местности, защото винаги показват присъствието на подпочвена вода, независимо колко дълбоко трябва да се копае, за да се достигне до нея. Преминах през горички, където слонове и носорози бяха оставили следи, като се чесали в

грубата кора на високите дървета, и то така, че кората лъщеше като полирана. Най-после достигнах до реката Ройоуеру, една от петте главни реки в резервата; оттук Джордж вземаше вода за своя лагер, който беше разположен на три мили разстояние. Когато преминах реката, видях двойния връх на хълма Мугуонго, който беше най-висок сред останалите хълмове.

Поради това че този хълм се издигаше точно в центъра на резервата и там се събираше много дивеч, в подножието му беше разчистена площадка за кацане на самолети за туристи и патрули в борбата с браконьерството. Аз си помислих, че този аеродром може да бъде много полезен за Джордж, в случай че има нужда от помощ. Никой от нас не можеше да си представи колко скоро тази помощ щеше да ни потрябва.

Като пристигнах в лагера, намерих Джордж и неговият помощник да седят мрачно всеки в палатката си, и двамата много разстроени, защото от вчера Бой не се бил помръднал и явно беше заболял. Аз отидох да го посетя и видях Гърл да лежи близо до брат си. Тя нежно ближеше главата му, опитвайки се да го утеши. Дишането му беше много бързо. Джордж измери температурата му — нещо, което не беше никак лесно, защото Гърл го пазеше отблизо и с подозрение следеше всяко негово движение, но накрая Джордж успя да сложи термометъра в ануса на Бой; когато го извади, той показваше 40,2°C. Нормалната температура на лъвовете е около 37,8°C. Решихме, че Бой или се беше заразил от кърлежова треска, от която почина Елза, или беше развил трипанозомоза като резултат от ухапването на мухите цеце. И в двата случая беше необходима незабавна помощ. Предложих да вземем малко кръв от ухото на Бой и да изпратим помощника на Джордж във ветеринарната лаборатория в Найроби, откъдето той можеше да се върне с необходимите лекарства.

Междувременно аз се свързах по радиото с ветеринарния лекар в Меру и го помолих веднага да дойде с портативен микроскоп, в случай че болестта на Бой изисква незабавно лекуване, преди помощникът на Джордж да се е върнал от Найроби. И двамата ветеринарни лекари намериха, че Бой страда от трипанозомоза, която може да се лекува с беренил. През следващите няколко дена Джордж го инжектираше без много труд. Изглежда, че Бой едва ли усещаше убождането на иглата в бедрото си. Лекарството действава отлично и скоро Бой се оправи.

Колко различно реагират гепардите на ухапванията от мухата цеце може да се види от това, че Бой заболя веднага, след като пристигнахме в резервата, а Гърл и Пипа изобщо не се заразиха от тази болест.

Надвечер, когато се върнах у дома, видях една кобра до входа на палатката и я убих. После потърсих Пипа и я намерих заедно с Локал на мястото, където ги бях оставила сутринта. Пипа тръгна след нас сънливо и се оживи едва когато се натъкнахме на ято токачки, които с пронизителен писък се разбягаха. Джозеф любезно ми беше разрешил от време на време да убивам някоя птица, за да приуча Пипа към ловуване, и сега аз помолих Локал да свали една токачка. Птицата падна почти върху Пипа, като все още пляскаше с крилата си. Пипа не знаеше как да постъпи, гледаше я с учудване, буташе я с лапата си, докато не извихме шията на ранената птица, после извадихме сачмите, за да не се отрови Пипа с олово, и ѝ я дадохме. Независимо от това, че беше гладна, тя изяде само половината.

На следващата сутрин продължих обучението на Пипа, като я заведох до същото дърво, където предишния ден си беше почивала с Локал. Надявах се, че този път тя ще остане сама в голямата горещина през деня, но след като я настаних под дървото и се опитах да си тръгна, тя три пъти упорито тръгваше след мен; накрая отстъпих и я поведох към реката при един вир за водопой, където ѝ предложих остатъка от токачката. Когато най-после тя изглеждаше заспала, аз тихичко си тръгнах само за да видя, че след малко и тя безшумно тръгна след мен към лагера.

Още в Наро Мору Пипа не обичаше да стои зад телената мрежа, а тук просто ненавиждаше волиерата си. Тя все още беше неопитна и през нощта я застрашаваха всякакви опасности, затова трябваше да ставам жестока и да я примамвам при залез-слънце в нея, а това именно беше часът, когато всичките ѝ ловни инстинкти се изостряха.

Тази нощ три лъва обикаляха нашия лагер и аз чувах тяхното ръмжене и сумтене почти до разсъмване. Не зная как Пипа ги беше възприела, но още със сипването на зората я чух да тропа върху къщичката си и я видях да гледа втренчено към посоката, в която бяха изчезнали лъвовете. По-късно, когато я повиках за разходка, тя отказа да дойде с мен, а се спотаи във високата трева близо до лагера и едва към пет часа следобед неохотно тръгна след нас на водопой.

През следващата нощ лъвовете отново не ни оставиха да спим. Те бяха повече и ние ги чувахме как шумоляха, като се промъкваха през тревата зад оградата. Очаквах, че на сутринта Пипа ще бъде още по-изплашена, и много се учудих, когато я видях да гони воден козел, а накрая я загубих на около една миля от лагера. Към пет часа следобед тя се върна жадна и уморена, но веднага след като утоли жаждата си на реката, макар че все още се боеше да пие речната вода, тя отново се спусна и подгони една газела на Грант.

Няколко дена поред Пипа се изплъзваше от нас в самото начало на разходката и ние разбрахме, че тя предпочиташе да изследва гъсталака сама. И най-сетне една нощ тя не се завърна. Целия ден след това претърсвахме всички подозрителни места, но не намерихме дори и следи от нея. На следния ден продължихме да я търсим и аз много се разтревожих от виковете на бабуините, които може би означаваха, че нещо се беше случило с Пипа. А когато и на третия ден не намерихме нито следа от нея, аз изпаднах в отчаяние. Късно следобед се изкачих към гребена на възвишението, като същевременно внимателно разглеждах равнината с бинокъла си. Без малко щях да настъпя един заспал лъв под малко дърво, ниските клони на което прикриваха скалиста площадка, служеща му за леговище. Той се учуди не по-малко от мен, но се държа по-сдържано — докато аз изкрещях и бързо се заобръщах назад, той, без да бърза, с достойнство се отдалечи. Когато се скри във високата трева, аз имах възможност да разгледам неговото леговище.

Успокоих се, като разгледах остатъците от последното му пиршество и не намерих следи от Пипа, но все пак неговото присъствие толкова близо до лагера ме разтревожи много; всъщност той можеше да следи всяко движение на Пипа и на всички нас в лагера, което беше опасно. Нарекохме този храсталак „Лъвската вила“ и скоро забелязахме, че младият лъв често ходеше там. Неговият рев, който завършваше с няколко чести и бързи пръхтения, ни наведе на мисълта да го наречем Симба Харака — Лъвът, който бърза. А това ме накара да го обикна, защото моето собствено име сред африканците беше Мемсахиб Харака — Бързата лейди.

Когато се стъмни, продължих да търся Пипа с колата си, като карах полека и я виках често, но срещнах само няколко слона. Късно през нощта, както седях в своята брезентова вана, чух вой на хиена.

Това още повече усили тревогата ми за Пипа и цялата нощ не затворих очи.

Щом се развидели, излязох и разгледах пухкавите остатъци от трапезата на хиената. Там нямаше нищо страшно, но все още се тревожех. Локал се опита да ме успокои, като казваше, че Пипа непременно е жива и се развлича с някой гепард. Голямо беше облекчението ми, когато се върнахме в лагера и видях Пипа седнала с невинен вид, а стомахът ѝ пълен. Щом се приближих към нея, усетих остра миризма, а месото, което ѝ подадох, тя едва погледна. Когато се опитах да ѝ махна кърлежите, тя заплашително замахна с лапата си; въобще Пипа се държеше по необикновен, див начин. Имаше ли Локал право, беше ли срещнала тя някой гепард?

Докато се мъчех отново да спечеля доверието ѝ, пристигна кола, с която дойдоха Джозеф и няколко души от съветниците на резервата в Меру. Всички се възхищаваха от Пипа, но тя се държеше много хладно, като че ли не забелязваше посетителите, и накрая се отдалечи. Когато гостите си отидоха, аз я заведох на разходка край пътя и срещнахме слон. Пипа веднага залегна да го дебне, коварно го изненада и силно го удари по задния крак. Като затръби възмутено, великанът побягна в, лек галоп, а Пипа настойчиво затича след него, докато и двамата изчезнаха. Тя не се върна и тази нощ.

[1] Ярд — английска мярка за дължина, равна на 91,4 см. — Бел.ред. ↑

[2] Локал на английски означава местен. ↑

НОВИЯТ ЛАГЕР

На следващия ден пак нямаше нито следа от Пипа и аз реших да се посъветвам с Джозеф. Гъсталакът край реката беше пълен с бабуини и лагерът ни беше много близо до пътя, което щеше да ни попречи да приучим Пипа да живее свободно, затова решихме да потърсим по-удобно място. Най-близкото място с открита вода беше едно блато на около пет мили разстояние. Отидохме там. В блатото се вливаше малката река Мулика. Само няколко палми дум и единични храсталаци растяха по бреговете ѝ, така че всяко животно би могло при водопой да забележи приближаването на опасни хищници. Приблизително на една миля разстояние реката излизаше от блатото и течеше успоредно с възвишение, което водеше към откритите равнини. Там видяхме стада от газели на Грант, антилопи еланд и орикс, а също зебри и слонове. Тази местност беше създадена за гепарди и Джозеф каза, че напоследък виждал двойка гепарди и един мъжки недалече от това място, което ние избрахме да направим новия си лагер. Понеже бяхме само на един час път от стария си лагер, решихме да доведем Пипа на разходка, за да се запознае с околността, преди да се преместим тук.

Искахме веднага да започнем да я запознаваме с новото място, но Пипа, изглежда, имаше други намерения. Тя не се върна в лагера цели три дена. Нашето търсене излезе безрезултатно. След това един ловец съобщи, че рано сутринта видял Пипа да играе с чакали на аеродрумната площадка до Леопардовата скала. Когато пристигнахме там, тя ме посрещна много дружелюбно, но след това побягна из равнината и гонеше газели на Грант, докато стана много горещо. Тогава успях да я примамя при нас в колата с месото, което ѝ бях донесла, и я заведох обратно в лагера. Следобед остана, но привечер отиде в храсталака и не се завърна. През следните няколко дена имяхме много работа и големи вълнения, като се опитвахме да намерим следите ѝ.

Внимателно разгледахме местността наоколо в радиус от пет мили и отлично я изучихме. Имаше една голяма скала, която очевидно

беше много популярна сред лъвовете и леопардите, защото там забелязахме много техни следи. От върха на скалата се откриваше прекрасна гледка към равнините, близката река и околните храсталаци. Срецнахме носорози, биволи и слонове освен другите по-малки животни.

На петия ден, когато наблюдавах един слон с бинокъла си, забелязах гепард, седнал на пъна на някакво дърво на около 400 ярда от нас. Не смеейки да вярвам на щастieto си, извиках „Пипа“, при което гепардът обърна глава и погледна към нас. Забързахме към това място, като се стараехме да заобиколим слона, и най-после дойдохме достатъчно близо, за да разпознаем гепарда, който беше наблюдавал всяко наше движение. Но преди да успея да погледна през бинокъла си, той изчезна. Разбира се, не бях уверена, че това беше Пипа, но все пак един див гепард би ли ни допуснал да дойдем толкова близо до него? От друга страна, ако това беше Пипа, защо трябваше да избяга? Тръгнахме по следите към реката и без малко върху нас не връхлетяха пет водни козела, които навели глави, изскочиха из храсталака по посока към нас, но после, като ни забелязаха, свиха на другата страна. Изглежда, те бягаха от гепарда. Това ни насърчи и продължихме да търсим. През всичкото време виках Пипа, но ми отговориха само няколко малки зеленоглави маймунки. Ако гепардът беше Пипа, тя сама щеше да се върне в лагера. Решихме да се върнем у дома, но и там я чакахме напразно.

Рано на следващата сутрин се отправих към мястото, където бяхме видели гепарда, и се крих в продължение на няколко часа близо до едно неголямо заливче, което, както личеше по многобройните следи, служеше за водопой. Беше много тихо; само палмата дум, в сянката на която седях, шумолеше с листата си. Опитвах се да си представя какво би могла да прави Пипа в това чудесно място, което ми се струваше истински рай за гепардите. Ако тя вече се беше научила да убива дивеч и не се нуждаеше повече от моята защита, защо да се завръща в лагера, където нощем аз я затварях в заграденото с мрежа място, а през деня ѝ додяваха посетители? Трябваше да си призная, че се бях привързала силно към нея, но защо трябваше тя да ме обича? Аз бях влязла в нейния живот сравнително късно и тя беше попаднала при мен не по своя воля и колкото и да се бях старала да я възнаградя за самотата ѝ и неприятностите в Наро Мору, аз можех да ѝ

предложа много малко в сравнение със свободния живот в гъсталаците, който сега се откриваше пред нея. Но въпросът, който ме тревожеше сега, беше готова ли е Пипа за самостоятелен живот? Страхувах се, че тя можеше да премине реката и да излезе от пределите на резервата.

След като прекарах целия ден близо до залива, трябваше да се върна сама у дома. На сутринта обаче намерихме на това място следи от ноктите на гепард, който се беше изкачвал по дървото близо до скалата, а малко по-нататък открихме други следи, които водеха през реката, където животното си беше почивало в гъстите палми близо до водата. Отново седях в засада целия ден, но видях само пет слона, които се опитваха да свалят орехите от върха на палмата дум, а по-късно два водни козела, които минаха близо до моето скривалище, очевидно като че ли бягаха, за да се спасят от някаква опасност нагоре по реката. Тръгнах да изследвам мястото, откъдето те бяха дотичали, и намерих пресни следи от гепард, но Пипа я нямаше никъде.

Минаха още три дена в безполезно търсене, но късно следобед дойде човек, който ни съобщи, че Пипа се била върнала при Леопардовата скала. Пристигнах там, когато почти се стъмваше, и я намерих близо до гаража, заобиколена от тълпа африканци. Като ме видя, тя зачурулика като птичка и скочи в колата. Беше ужасно изгладняла и изяде всичкото месо, което бях донесла. Много се изплаших, като видях колко беше отслабнала. Изглеждаше смалена, а носът ѝ беше мокър и студен, верен признак за заболяване. Когато се върнахме в лагера, тя продължи да яде и яде през всичкото време, докато аз ѝ махах кърлежите. Тогава забелязах, че задните ѝ крака бяха вдървени, а венците — съвсем бледи.

На другата сутрин изпратих съобщение до ветеринарния лекар в Меру, като го помолих да донесе портативния си микроскоп; междувременно държах Пипа на спокойствие, като ѝ давах колкото месо и мляко искаше и я подкрепях, а тя нежно отговаряше на моите ласки.

Когато разгледа следите на Пипа, Локал намери, че те бяха същите като следите, които бяхме видели при залива. Това показва, че все пак ние сме следили самата Пипа. Странно беше, че макар и толкова изгладняла, не се върнала в нашия лагер, а отишла в противоположната, посока към Леопардовата скала. Когато по-късно

през деня тя подгони някакви птички и се покатери на дървото само за удоволствие, аз се почувствувах по-спокойна, но все пак се зарадвах, когато ветеринарният лекар дойде. Той взе кръвна проба и като премери температурата на Пипа (тя беше 38,4°C), постави диагнозата *Babesia canis*, кърлежова треска, от която боледуват кучетата. Това беше много интересно, защото беше още едно доказателство за родството на гепардите с кучетата. Елза беше умряла от *Babesia felis*, която засяга само семейството на котките. Ветеринарният лекар беше донесъл лекарството фенамидин изетионате (phenamidin isethionate) срещу заболяването, но понеже болестта на Пипа протичаше леко, той ме посъветва да почакам няколко дена с надеждата, че тя ще си изработи естествен имунитет. Междувременно трябваше да я държим в заграденото място и да наблюдаваме внимателно температурата ѝ и другите симптоми. Мерех температурата ѝ сутрин и вечер в продължение на пет дена. Тя се колебаеше между 37,8 и 38,2°C — нормална температура за гепардите.

Пипа имаше вълчи апетит; за пръв път забелязах колко много обичаше жълто-оранжевата мазнина от зебра и обикновената кал. Бях поразена, когато я видях как яде кал от всяка локвичка. Попитах Джордж дали това не беше нещо необикновено, но той ми каза, че гепардите ядат кал или за да си попълнят липсата на минерални соли, или за да подобрят храносмилането си. Пипа се отнасяше към мен много по-нежно, отколкото по-рано и ме следваше навсякъде, но ръмжеше срещу помощника ми и африканците. С оздравяването си тя ставаше все по-неспокойна и след няколко дена нейното затворничество стана еднакво непоносимо и за нея, и за мен. Водех я на къси разходки, вързана с нашийника, но да я върна обратно в лагера беше много трудно, защото, когато се разхождахме, срещаме животни, които събуждаха нейния интерес. Като виждаше, че е възпрепятствувана да гони животните, тя отново започна да ни удря с острите си нокти, както правеше в Наро Мору. Там аз можех да почакам да се стъмни и тя да пожелае да се върне, но тук не можех да поема риска и трябваше да я връщам вкъщи по светло. Друга трудност бяха слоновете, които пасяха около лагера по това време. Пипа винаги ги гледаше с напрежение и аз можех да си представя каква дразнеща миризма достигаше до нея при всяко размахване на големите им уши.

След шестия ден от „домашния режим“ Пипа беше в отлична форма и аз ѝ дадох богато пиршество с месо от зебра. След това я пуснах на свобода. Тя веднага намери някакви щрауси и ги подгони, а после прекара целия ден край реката. Вечерта тръгна с нас към лагера и изяде остатъка от месото; в пет часа сутринта дойде до моето легло, като мъркаше силно, а после изчезна.

През следващите три дена се опитвахме да открием къде се намира и тогава няколко ловци ни съобщиха, че били видели два гепарда седнали под едно дърво близо до Леопардовата скала. Ловците били в камион; когато спрели, по-малкият гепард отначало тръгнал към тях, но после побягнал след по-големия, който тичал с всичката си сила. Ние отидохме на това място и започнахме да го претърсваме, като се движехме успоредно на късо разстояние един от друг. Изведнъж моят помощник почти настъпи два гепарда, които веднага побягнаха. Той обаче имал време да забележи, че единият гепард бил с много по-тъмен цвят от Пипа. Да ги проследим по каменистата почва беше невъзможно, а и високата трева ни пречеше, затова се върнахме в лагера.

Дълго време след като се беше стъмнило, чух мъркането на Пипа. Преди да успея да стана, тя влезе в палатката ми и започна нежно да ме ближе. Забелязах, че коремът ѝ беше пълен и че под опашката ѝ имаше няколко капки кръв, а козината на задните ѝ крака беше мокра от близане. Въобще цялата ѝ козина беше станала необичайно лъскава. Понеже няхах месо, предложих ѝ мляко и три яйца. Обикновено тя обичаше тези неща, но сега не се докосна до тях и не след дълго излезе.

Аз я последвах и бях много учудена, че тя спираше да ме чака, дори се криеше и всеки път, когато я настигнех, мъркаше и ме ближеше. Накрая, след като се покатери на едно дърво и внимателно погледна наоколо, тя избяга. Като се вслушах в тишината, аз се замислих дали Пипа не беше изминала тези четири мили от Леопардовата скала до лагера само за да ни покаже, че днес ни е видяла, като я търсехме, но понеже си е намерила приятел, който е много подозрителен, не може да остане дълго при нас, а само иска да знае, че е много щастлива. По пътя за вкъщи аз си спомних, че Елза в подобни случаи се беше държала точно така.

На разсъмване тръгнахме по следите на Пипа и я намерихме по средата на склона да гони един доста голям щраус. После я отвлякоха токачки и като ги гонеше, тя налетя на три слона; но когато великаните се отдалечиха, Пипа също изчезна и не я видяхме няколко дена.

Бяха ме поканили от директорския съвет в Меру да им покажа филма, който Джордж и аз бяхме заснели за Елза, и да им изнеса беседа за връщането на животните към естествен начин на живот и за други методи по опазване на дивите животни. Отидохме с кола дотам и Джозеф ме представи на аудиторията. Тя се състоеше от около 400 души, които се бяха събрали в новопостроената зала на съвета. Всички се развълнуваха, когато разбраха, че Елза беше живяла в резервата Меру, и всички бяха пълни с ентузиазъм и желание да помагат в нашата работа.

Интересувах се особено много от развитието на този резерват, защото именно тук и в съседната Северна гранична провинция Джордж беше работил 25 години като инспектор по опазването на дивите животни. Той беше посещавал това място много по-често от другите участъци от подведомствената му огромна територия, защото тук браконьерството беше в най-силна форма. Познавахме отлично тази част на страната и винаги бяхме мечтали един ден тя да стане резерват за диви животни. Съчетаването на екологичните условия на това място с разнообразния дивеч можеше да го превърне в истински рай. В нито един от източноафриканските паркове за запазване на диви животни няма толкова много непресъхващи реки и блата, толкова голямо разнообразие на растителност и пейзаж и толкова различни височини (от 1000 до 4500 стъпки). Затова не се налага дивите животни да излизат вън от границите му по време, на миграция или дори през време на голяма суша. Имаше още едно предимство — в това място силно се развъжда мухата цеце, която е сравнително безопасна за дивите животни, но е истинска смърт за домашните. Това означава, че мястото не може да се използва за пасище на домашни животни. Тук можеше да се засява само ориз.

Когато през 1956 г. Съветът на директорите взе решение да обяви тази местност от 400 квадратни мили за територия на резервата Меру, Джордж и аз бяхме много щастливи, защото тук бяхме пуснали Елза на свобода и бяхме живели около две години заедно с нея и лъвчетата. По-късно парите, получени от книгата за Елза и нейното семейство,

донесоха нови средства за благоустройството на резервата, но независимо от тях и големите усилия на много хора тук все още имаше много да се прави. Затова Джозеф и аз бяхме много щастливи поради вниманието, което Управителният съвет прояви към нашия резерват.

На следващата сутрин намерихме следите на Пипа близо до блатото, което Джозеф и аз бяхме избрали за неин нов дом. Върнахме се в лагера за месо и решихме да прекараме целия ден на това място. Изведнъж Пипа излезе сънлива изпод група дървета наблизко. Като се вземе предвид фактът, че тя цели шест дена не беше получавала храна от мен, състоянието ѝ не беше лошо, но месото, което ѝ бяхме донесли, тя изяде за няколко минути, докато ние се разполагахме под дървото да обядваме на открито.

Колко хубаво стана, че Пипа сама беше открила това място, което ние бяхме избрали за нея. Помислих си, че може би щеше да е по-добре да не местим лагера, а просто да идваме тук, за да я посещаваме. Стори ми се, че тя беше на същото мнение, защото, когато запалих мотора на колата, Пипа съвсем ясно показва, че иска да остане близо до блатото.

Рано на другата сутрин ние се върнахме и я намерихме на същото място. Тя много се зарадва, като ни видя, и тръгна с нас на разходка. Изкачваше се на всички термитници и дървета, за да търси франколини, кацнали така предизвикателно върху камъните в този ранен час. Когато настъпи горещината, аз седнах в сянката на дърветата и сложих рисувателните си принадлежности на ниското походно легло. В това време Пипа изяде месото, което бях донесла за нея. По-късно дойде и Джозеф; той беше много привързан към Пипа, а и тя го харесваше и даже му позволяваше да играе с нея. Решихме засега да не местим лагера и ако Пипа заживее близо до блатото, постепенно да разреждаме посещенията си с месото, което ѝ носехме, докато тя започне да минава без нашата помощ.

Пипа не можеше да намери по-хубаво място от тази горичка, от която се откриваше голямо пространство. През следващите дни я посещавахме редовно и си изработвахме определен ред на действие. Веднага щом я срещнехме, отивахме на разходка с нея. Понякога тръгвахме надолу по течението на Мулика, която криволичеше сред скали и блатисти места и течеше на няколкостотин ярда от горичката. Друг път отивахме на отсрещния бряг и се разхождахме по пясъчните

равнини, които бяха така различни от покритите с храсталаци хълмове и стръмни каменисти склонове близо до нашия лагер. Навсякъде, където ходехме, имаше термитници и дървета за Пипа да се катери, за да търси газели на Грант, зебри, антилопи орикс и вечно присъстващите франколини.

През горещите часове на деня си почивахме в горичката, където рисувах Пипа как закусва, а мъжете отиваха за риба в дълбоките вирове на Мулика, където хващаха вкусната котешка риба. Пипа с интерес душеше студената риба, но нея я привличаше повече необикновеният вид на този лов, а не миризмата. Щом станеше по-хладно, тръгнахме отново на разходка, а когато слънцето се спускаше ниско, оставяхме Пипа да яде вечерята си и се връщахме с колата към лагера. Понеже тя много добре знаеше пътя към къщи, а никога не тръгваше след нас, ние решихме да прекратим посещенията си и да видим какво ще направи тя.

БРАКОНИЕРИ И ПРОМЯНА НА ЛАГЕРА

Джозеф трябваше да води патрула по следите на браконьерите надолу по реката Ура и се съгласи да ме вземе със себе си. Реката Тана е най-голямата река в Кения и там, където Ура се влива в нея, е широка около 300 ярда. Оттам започваше нашият поход. Присъствието ни изплаши група хипопотами, които изразиха своя протест с гръмки сумтения и изригнаха фонтани вода към нас, преди да потопят непохватните си блестящи тела.

Тихо се провирахме през гъсти храсталаци покрай бреговете на тази чудесна река, като минавахме през много места, които бяхме обикаляли с Елза. Нейният лагер беше на няколко мили нагоре по реката и всяка крачка от мястото беше изпълнено с вълнуващи спомени. Внезапно се спънах в повалено дърво и паднах. Опитах се да не обръщам внимание на болката в гърдите си, но ми ставаше все по-трудно да се движа. Понеже не можеше да се направи нищо, аз продължавах да вървя с другите. На отсрещния бряг видяхме браконьер, който обтягаше лъка и се целеше в жертва, скрита от погледа ни. За да му попречи да пусне стрелата, Джозеф стреля във въздуха, а двама от нашите хора се спуснаха през реката. Джозеф ги последва и всички изчезнаха в гъстите храсти. Останалите се заслушаха с напрежение в пълна тишина в продължение, както ми се стори, на цяла вечност. Най-после тримата се върнаха, като газеха до пояс във водата и държаха пушките над главите си.

Казаха ни, че докато патрулите тичали след браконьера, нападнал ги носорог. Навярно това е било животното, към което браконьерът беше насочил стрелата си. Хората мигновено се изкачили на някакво дърво, но носорогът ги задържал достатъчно дълго, за да успее браконьерът да се скрие. Когато Джозеф дошъл, и носорогът, и браконьерът били избягали. Малко след това видяхме трима други браконieri, които поставяха капани за крокодили на отсрещния бряг: те също избягаха, преди патрулите да могат да преминат реката. Гъстата растителност помагаше на браконьерите, които знаеха през

къде да се промъкнат и да изчезнат. Когато по-късно намерихме още капани, остатъци от скорошни огньове и накрая следи от човешки стъпки близо до оградата на гроба на Елза, Джозеф нареди на патрула да остане на това място една седмица.

Исках да узная как живееше Пипа, но в интереса на обучението ѝ и поради болката в гърдите ми реших да почакам още 24 часа, преди да я посетя. Тогава, като взехме месо от зебра, ние се отправихме нататък и я намерихме при горичката много гладна. Тя дойде при мен, но на Локал и помощника ми не обърна никакво внимание, макар че като си тръгвахме, на прощаване те отстреляха за нея една птица. След това отидохме чак след два дена и пак намерихме Пипа да ни чака, много изтъняла. Беше ясно, че тя не убиваше животни, а изцяло разчиташе на нас да я храним. Много ми беше тежко, че я измъчвахме с глад, но това беше единственият начин да я върнем към свободен живот. Дори и да беше необходимо да мине известно време, преди тя да се научи сама да си доставя храна, сега по този начин тя изучаваше закона на храсталака по-добре, отколкото ако живееше в лагера, където винаги можеше лесно да се върне, ако много изгладнееше.

На сутринта пак отидохме да видим Пипа. Както обикновено, намерихме я да ни чака. Докато аз я хранех, Джозеф отиде до лагера на Джордж. Взехме решение да посещаваме Пипа всеки ден. Обичах много тези часове, които прекарвахме заедно. Макар че Пипа никога не проявяваше своята привързаност така открито, както правеха лъвовете, аз знаех, че тя е доволна и щастлива, когато лежи близо до мен и ми мърка, докато аз я рисувам.

За нещастие моите натъртени ребра се обаждаха при всяко поемане на въздух. Накрая не можех повече да понасям болката и си ангажирах място в самолета за бърза помощ до Найроби. В болницата ме задържаха пет дена. Щом се пооправих, отидох да посетя стопанството за животни, за да видя Угас. Той принадлежеше към Националния парк и затова живееше там след завършването на снимките във филма „Родена свободна“. Угас веднага ме позна и с жално стенание започна да търка през решетката мекия си нос в ръката ми. Докато той вървеше неспокойно напред и назад край решетката, пазачът ми разказа, че напоследък паркът се снабдил с много лъвови и било трудно да се намери място за всичките. Той ми намекна, че сега може би ще успеем да вземем Угас, ако се опитаме отново, защото той

бил станал толкова опасен, че никой не смеел да се приближи до него. Нашият добросърдечен Угас без съмнение беше станал такъв поради условията, в които го бяха поставили, а кой от нас няма да стане раздразнителен в подобна обстановка? Щом се върнах в Меру, Джордж и аз помолихме да ни позволят да върнем Угас към естествения му живот и получихме разрешение.

Докато ме нямаше, моят помощник и Локал се бяха грижили за Пипа и с гордост ми съобщиха, че тя се отличила много, като успяла да постави един чакал на мястото му. Когато го видяла, че се приближава към нейното месо, тя се нахвърлила към него, но той се скрил зад колата; тя го подгонила около колата, хвърлила го във въздуха и го накарала да побегне с всичка сила, за да спаси живота си, макар че лесно можела да го убие. За нещастие всичко това станало много бързо и те не успели да направят снимки.

В началото на юли моят помощник трябваше да ни напусне, за да постъпи на работа, която му била предложена преди известно време. Много ми беше мъчно, че той си заминаваше, но засега Локал ни пазеше от всякакви възможни опасности, така че вече няхах особена нужда от помощник. Нашите дни течаха много спокойно. В горичката, където живееше Пипа, слушахме шумните токачки, които се бяха възползували от нашето присъствие, за да ги пазим от хищниците, и напоследък бяха започнали да си правят гнездата в близките дървета. Слушахме пискливия лай, на зебрите, наблюдавахме биволи и слонове, които се вмъкваха в блатото до пояс и подплашваха ята бели чапли, криещи се в тръстиките. Това беше времето, когато жирафите раждаха малките си — възхитителни същества с непропорционално големи плещи и колене, къси вратове и много големи глави, увенчани в тази ранна възраст с два космати кичура, които по-късно стават къси рогчета.

Джозеф често се присъединяваше към нас и на мен много ми харесваше жизнерадостната увереност, с която той разрешаваше всички въпроси. Веднага щом се върнеше директорът, той трябваше да отиде в колежа Мвека в Танзания на двегодишен курс за инспектори по опазване на дивите животни.

Напоследък Пипа получи кървящ оток на един от кътните си зъби и лапите ѝ започнаха да се лющят. Предполагах, че храната, която ѝ давах, не беше подходяща. Ако гепардите наистина се нуждаят от

пера и друга груба храна, Пипа не ги получаваше с месото, което Джордж обикновено ѝ носеше. Когато понякога убивахме някоя птица за нея, тя не се докосваше до червата и перата ѝ, а предпочиташе мастната тъкан в основата на перата. Аз увеличих дозата поливитамини в млякото ѝ и се надявах, че това ще ѝ помогне бързо да се оправи. Тя изобщо не знаеше какво да прави с птиците, които ѝ давахме, докато ние не ги разпорехме.

Сега Пипа отново изчезна и след два дена я намерихме близо до Леопардовата скала, но много отслабнала. Аз я примамих с месо в колата си. Това беше първата ѝ дажба от няколко дена и тя изяде всичко, преди да измина петте мили до нейната горичка. За пръв път тя напускаше блатото, където се беше заселила преди 38 дена. Учудих се защо беше напуснала дома си, но я разбрах, когато видях пресните следи на мъжки гепард близо до Леопардовата скала.

Междувременно директорът на резервата се върна. Той предложи да купим нов ландроувър за резервата от парите, получени от книгата за Елза. За да купим колата, и двамата отидохме със самолет до Найроби. Аз се възползувах от случая да се посъветвам с ветеринарен лекар във връзка с кървящите венци на Пипа и той предписа таблетки ледекрин. Препоръча ми да мажа люещите се лапи с теракотрил. За да не изблизва Пипа лекарството, той ни посъветва да използваме аерозол, защото така веднага изсъхвало. Когато се върнахме, беше необходима всичката ми хитрост, за да успея да напръскам леденостудената течност върху пръстите на Пипа. Тя страшно ненавиждаше тази процедура и се опитваше да ме надхитри, като тикаше лапите под тялото си или бързаше да избяга настрани, щом ме видеше с омразния аерозол. Когато тези хитрости не помагаша, тя блъскаше лекарството от ръката ми и така то се покри с прах. Все пак аз успях с лекуването и скоро Пипа съвсем се оправи. Като я гледах как гонеше антилопи конгони и щрауси, аз си мислех, че тя наистина беше научила много от времето, когато беше играла на криеница сред розовите храсти с децата на семейство Данки. Сега нищо не ѝ струваше да удари някой слон по краката. Единствените същества, които ѝ вдъхваха уважение, бяха крокодилите и по внимателния начин, по който прескачаше реката, аз можех да разбера колко много се страхуваше тя от тях. Пипа ме измъчваше всякога, щом исках да я фотографирам, когато прескача през реката; тя започваше да

души и да се бави, докато загубех търпение и се отместех, и тогава бързо прескачаше водата. Когато исках да ѝ направя снимка как пази равновесие върху тънките клонки на палмата дум, тя седнаше върху клоните с безразличен вид, като че ли не забелязваше, че насочвах отдолу към нея кинокамерата. Щом обаче се отказвах, отчаяна, тя започваше да прави главозамайващи номера, между другото скачаше на земята и ме удряше по краката, като че ли искаше да ме накара да се почувствувам още по-глупава.

Следващото ѝ отлъчване продължи осем дена. Докато я търсихме, попаднахме на толкова много следи от лъвове близо до горичката и на дървета, повалени от слонове, че започнах да си мисля дали тя не беше тръгнала да си търси по-спокоен дом. Когато Пипа се върна от равнините зад блатото, беше гладна, но иначе в отлично състояние.

Напоследък слоновете причиняваха такива вреди в засетите с царевица местности в подножието на веригата от хълмове, наречени Джомбени, че фермерите започнаха да искат да бъдат застреляни. За да се избегне това, директорът реши да прогони „мародерите“ обратно в резервата, като от самолета си изсипе върху тях царевично брашно, пропито с „човешка миризма“. Той ме покани да взема участие в този хитро скроен експеримент. Преди да потеглим в неговия двуместен самолет от типа „Пайпър Крузър“, той ми даде няколко книжни торбички, пълни със счукана царевица, в която бяха прибавени парцалчета от мръсни африкански дрехи. След като прелетяхме над владението на Пипа, ние пресякохме широки блата, пълни с животни, и завихме към хълмовете. Там забелязахме няколко стада слонове, които, като чува шума от нисколетящия самолет (почти над главите им), побягнаха в паника през храсталаците. Като кръжахме бързо над разбягалите се великани, директорът успя да ги насочи да бягат към резервата. След това той ускори бягането им, като изсипа „миризливата“ царевица върху тях.

Същата вечер директорът дойде на вечеря при нас, за да обсъдим няколко проекта относно благоустройството на резервата, които той искаше да осъществи с помощта на средства от фонда „Елза“.

Пипа прекара само четири дена близо до гората, след това отново изчезна. Два дена по-късно нашите хора, които я търсеха, я срещнали

на половината път между блатото и лагера, но тя отново се загуби за други три дена и след това на 9 август окончателно изчезна.

За нещастие точно тази сутрин бях определила да отида със самолет до Найроби при лекар, защото страдах от болки в бъбрека. Не можех да отложа пътуването си, така че оставих Пипа под покровителството на Локал и заминах за Найроби. Там отново отидох в мястото, където пазеха дивите животни, за да узная кога можеше да вземем Угас. Заедно с това исках да поговоря с някои специалисти по гепардите, за да разбера защо Пипа, след като беше живяла щастливо три месеца на свобода, внезапно се беше върнала към цивилизацията. Бяха ми казвали, че младите гепарди не се отделят от майка си до две години, през което време тя ги учи да си намират сами храна. Аз се бях усъмнила в тази теория, тъй като Пипа се беше показала толкова независима. Казах на специалистите, че тя дори беше проявила интерес към мъжки гепард. Според тяхното мнение това беше много рано и преждевременно, защото женските гепарди обикновено започват да се събират на двойки едва когато станат на две години и половина.

Това, че Пипа, още не можеше да убива дивеч, моят лекар обясни с едно сравнение с недоносено бебе. Той каза, че функцията за сукане у бебетата зависи от координирането на 56 мускула, които се развиват едва през седмия месец на бременността, и следователно всяко бебе, родено преди този срок, не е способно да суче. Това можеше да обясни защо Пипа беше така безпомощна, когато ѝ се даваше токачка: без съмнение ловният ѝ инстинкт още не беше се събудил. Но никой не успя да даде някакво обяснение, защо беше прекарала три месеца на свобода на нейната възраст, когато трябваше да „седи близо до майка си“, и след това се беше върнала обратно. Понеже беше нарушила „приетите правила“ за гепардите, аз реших да ѝ предоставя сама да избира начина на живот, който ще ѝ харесва. Надявах се, че при тези условия тя ще бъде щастлива, а аз ще науча много нови неща за живота на гепардите, когато са свободни.

През трите дена, докато бях отсъствувала, Пипа беше стояла в лагера, но на сутринта преди моето пристигане беше изчезнала. На следния ден тя се появи при Леопардовата скала и аз я примамих в колата си с един заек. Бяха ми го дали специалистите от мястото за развъждане на диви животни като особено лакомство за нея. И то

наистина беше голямо лакомство! Костичките на заека ѝ даваха необходимите съставни части, които има в естествената ѝ храна. Тези неща напълно ѝ липсваха, откакто директорът на резервата ми забрани да убиваме от време на време по някоя токачка, и аз трябваше да я храня само с месо. След като Пипа изяде заека до последното косъмче, тя потупа с лапи краката ми — това беше нейният начин да ме кани за разходка. Сега, като знаех, че инстинктът ѝ за ловуване още не беше събуден, с разбиране наблюдавах как тя се търкаляше в праха, докато стадо газели на Грант вървяха към нас. Мъжкият, който ги водеше, подскачаше, като се приближаваше стъпка по стъпка, подхвърляше красивата си глава и предизвикателно сумтеше, но тя не му обърна никакво внимание, докато той почти не стъпи върху нея. Тогава тя седна и това беше достатъчно за газелите да побегнат с всичките си сили. А тя дори не ги подгони, и продължи да се къпе в праха.

През това време Джордж имаше интересни новини във връзка със своите два лъва. Гърл вече беше убила своята първа жертва — една газела на Томсън. Тя беше на 17 месеца, точно във възрастта, когато у лъвовете се събужда инстинктът за ловуване. Сега, когато в продължение на пет месеца тя беше привиквала към естествения си живот, в продължение на 11 дена беше убила един бабуин, една антилопа еланд и една зебра. Джордж я беше наблюдавал колко умело беше направила това. Интересно беше обаче, че Бой нито се беше опитвал да се присъедини към сестра си в ловуването, нито при убиването на жертвите. Той винаги оставаше на мястото си, но пръв пристигаше при убитото животно за ядене. Тяхното поведение потвърждаваше нашите наблюдения при лъвчетата на Елза, включително и факта, че лъвиците сменят млечните си зъби, когато са на 12 месеца, докато при лъвовете постоянните зъби израстват два или три месеца по-късно. Това доказателство, изглежда, показва, че лъвиците се развиват по-рано от лъвовете.

През тези дни няколко гости посетиха нашия лагер, но Пипа или не им обръщаше внимание, или просто отиваше настрана. Тя приемаше само Локал и мен и макар че обикновено беше много мила с нас, сега понякога проявяваше агресивност, гризеше пода на моята палатка или ме хапеше по краката. Явно, че беше раздразнена и търсеше отдушник за своите чувства. Веднага щом се стъмваше, тя напускаше лагера. Напълно разбирах нейното нежелание да остава в

лагера нощем — в последно време Бързацият лъв беше започнал да броди наоколо. Една нощ той се разхождаше между моята палатка и палатката на обслужващия персонал в продължение на повече от час и пъхтеше така силно и толкова наблизко, че мислех, че всеки момент ще се втурне в палатката ми. Накрая някакви други лъвови отговориха на неговите ръмжения и го отвлесоха от нас.

На 20 октомври в полунощ се събудих от шума на кола: и нея беше Джордж с Угас. И двамата бяха изморени след десетчасовия път и докато празнувахме пристигането на Угас с чаша горещо кафе, за да може Джордж да се сгрее, той ми разказа, че Угас бил пуснат само за проба за три дена и ако през това време той прояви своя набеден „опасен“ характер, щели да го изпратят в зоопарка в Хупснейд. Джордж премина от кафе на уиски и като ми намигна, каза, че бъдещето на Угас не е страшно, тъй като той беше си останал същото добродушно същество, което познавахме. И наистина Угас вече търкаше главата си в решетката, за да близне ръката ми, макар че той имаше основание да е в лошо настроение след дългото пътуване по неравните пътища. По-късно и двамата отидоха в лагера на Джордж.

Почти по това време директорът на Управлението на Националните паркове Мървин Коуи пристигна със самолет, за да разгледа резервата, а ние всички много се надявахме, че резерватът ще стане владение на Управлението на националните паркове. Денят беше помрачен от удавянето на една жирафа. Животното беше забелязано рано сутринта, затънало в тресавището, и когато пристигнахме с въжета, крикове и лебедка, вече беше много късно: намерихме я да лежи настрана с муцуна, потопена във водата. Явно, че не е могла да издигне главата си високо, за да диша. Мрежестите жирафи^[1] са едни от любимите ми животни и на мен ми се стори, че присъствам на смъртта на близък другар.

Беше настъпила голяма жегата, която се чувствуваше особено тягостно около лагера, защото той беше защитен от вятъра. Затова аз отново се разболях от бъбреци. Толкова много отекох, че можех да стана за реклама на издръжливост на автомобилните гуми Мишелин. Понеже и Пипа не се чувствуваше много щастлива, аз поговорих с директора на парка и той ни предложи да се преместим в Кенмейър Лодж, където ще се чувствуваме по-добре, ако живеем в едно от техните бунгала. Да живее на новото място беше много добре за Пипа,

защото почти всичките гепарди от резервата живееха в тази местност и тя щеше да има възможност да си намери нови приятели. Накрая той изказа надежда, че аз ще помогна да се оправи състоянието на къщата, която беше доста западнала, откакто управителят беше напуснал мястото.

Имението Кенмейър беше построено от лейди Кенмейър като частна резиденция с управител, който да се грижи за него. Това беше прелестно място с разположени в кръг бунгала, построени с дървен материал от палмите дум, а в средата беше главното здание с обширна комбинирана трапезария — приемна, свързана с голяма тераса. От тук гостите можеха да виждат Ройоуеру, една от петте големи реки на резервата, която течеше ниско долу сред живописни скали и дълбоки вирове, които гъмжаха от риби и крокодили. Пред къщата имаше плавателен басейн, който беше засенчен от бодливи акациеви дървета и заобиколен от площ с грижливо подрязана зелена трева и лехи с ярки цветя. Напоследък това имение беше обявено за продан; по мое предложение то беше купено с пари, събрани в Америка от една моя приятелка — Алоиза Боукър, за да бъде предадено на управлението на Съвета на резерватите в Меру. Докато се реши съдбата на имението, то се използваше от посетители, които имаха в него на разположение всичко освен храна. Зад реката имаше площадка за кацане на самолети, свързана с асфалтиран път, който водеше към един от главните пътища на парка; самото имение беше разположено на задънена улица.

Като предвкусвахме живота в по-удобен дом, ние опаковахме вещите си и се приготвихме за пътуването. Имението беше на 18 мили от нас. Последната вечер бях седнала на лунна светлина и наблюдавах Пипа. Колко щастлива изглеждаше и колко добре се беше приспособила към новия си свободен живот! Сега започнах да се безпокоя, защото ми предстоеше да я заведа в къща, където неминуемо щеше да стане примамка за посетителите и всичко, което беше придобила досега, можеше да се загуби. На следната сутрин се обадох по телефона на директора и го помолих да ни разреши да си направим лагер на две мили от къщите и да не се нанасяме в самата къща. Веднага намерихме идеално място близо до малкия ручей Вазоронги. Там имаше паднало дърво, което можеше да служи като мост, за да се отива лесно в равнината, където огромни дървета правеха сянка. На няколко метра нагоре по течението Мулика се влива във

Вазоронги, но по дългия си път от блатото на Пипа тя беше напълно пресъхнала в горещините. По многобройните следи по пясъчния бряг на реката и гъсто обрасналите с храсти брегове разбрахме, че тук си почиват много животни. На две мили по-надолу Вазоронги се влива в Ройоуеру, която огражда равнината, разстлана далеч зад нея.

Единственият недостатък на това прекрасно във всяко отношение за лагер място беше неговата близост до пътя, който свързваше Леопардовата скала с Кенмейър. Той минаваше на 300 ярда от нас, но аз се надявах, че ще успеем да си осигурим относително спокойствие, ако обърнем палатките си с гръб към него. По-късно със същата цел поставих две табели с надписи: „Експериментален лагер — вход забранен!“ Нашите палатки бяха разположени под сянката на две разкошни тамариндови дървета, но излъсканата кора на дърветата показваше, че ние не бяхме единствените, които използвахме това място. Пипа се покачи по едното дърво и от височината наблюдаваше как ѝ построявахме малко оградено място близо до моята палатка, за да ѝ служи за убежище през нощите, докато свикне с новата обстановка. Когато всичко беше готово, тя скочи от тамаринда и като мина внимателно по поваленото дърво, изчезна в равнината зад реката. Последвахме я и видяхме, че лежи на висок клон на една акация, сложила глава на предните си лапи, и наблюдава няколко антилопи конгони. Слънцето залязваше и аз имах силното желание да я прибера в ограденото място, но когато успях да я накарам да влезе там, тя мигновено се покатери по мрежата и излезе. По-късно през нощта тя се настани близо до леглото ми, но изчезна на разсъмване. Тръгнахме по следите ѝ и я намерихме седнала на един термитник близо до Кенмейър Лодж, откъдето наблюдаваше домашните кози, които бяхме докарали като резервни запаси от месо. Най-възрастната съпруга на Локал ги пасеше.

Отвялякох вниманието на Пипа от козите, като я извиках, и бързо тръгнах в противоположната посока по една пътечка със следи от много диви животни. Пипа много се заинтригува от различните миризми и като душеше, ме следваше бавно, докато пътеката ни изведе до самата река, на мястото, което служеше за водопой на много животни. Преди да стигнем водопоя, пресякохме една варовита скала, която стръмно се спускаше към водата. Пипа изследва мястото и като скачаше грациозно от островче на островче над искрящата вода,

достигна до езерната тръстика. Чувствувах се в стихията си. След това легна до мен под сянката на тамариндовото дърво и замърка доволно. Нейната радост беше заразителна. Известно време седяхме мълчаливо, докато се появи една птица-носорог. Очевидно нашето появяване беше нарушило нейния риболов. Съвършено неподвижна, но леко навела подобната си на чук глава, тя гледаше към малкия вир, после мълниеносно се спусна, измъкна някаква малка рибка, подскочи леко един-два пъти по камъните и повтори същата процедура. В това време долетя една сива чапла и също започна да лови риба. Докато птицата — носорог беше смешна малка птичка, чаплата — голиат със своите сиво-сини пера и елегантна стойка беше най-красивата и най-голямата чапла, която живееше тук. По-късно ято яребици кацнаха близо до реката и дълго пиха вода; към тях се присъединиха няколко гълъба, които бързо се изкъпаха в пясъка, преди да задоволят жаждата си. Пипа наблюдаваше всичко това с полузатворени очи. Беше си легнала много удобно и не мислеше да ловува.

Обикновено се смята, че човекът е единственото същество, което си дава отчет за своите чувства, и в този момент аз действително усещах с особена острота щастие и спокойствие. Чудех се обаче можем ли да сме сигурни, че животните никога не осъзнават своите преживявания? Защо да не допуснем, че и Пипа знаеше, че е щастлива?

По-късно тръгнахме надолу по течението на Ройоуеру. Бях обикнала тази прекрасна река още от времето, когато бяхме живели с Елза по нейните брегове. Както повечето реки в резервата Меру, тя води началото си от възвишенията Джомбени и тече през най-разнообразни местности, като се спуска от гористите хълмове към равнината. На някои места има водопади и тесни клисури; на други тя тече бавно в пясъчливото си корито, а на следния завой отново се спуска в бързей. От двете ѝ страни се издигат завеси от лиани и други пълзящи растения. Тъмночервените стволоче на палмите рафия, навели лъскавите си листа над пълни с крокодили вирове, гъстите листа на смокиновите дръвчета, контрастиращи с нежните дантелени листа на акациите, в сенките на които през обедния зной дремят слонове — всичко това е част от красивата местност край реката. В късните следобедни часове някога бяхме седели тук заедно с Елза, бяхме наблюдавали стадата биволи, дошли на водопой, внимателното

приближаваме на малките антилопи куду или на водните и храстовите козли, но винаги бяхме нащрек за приближаването на лъвовے, което нашето появяване често предизвикваше.

Единственият начин да се мине през гъсталака беше да се върви по пътеките, направени от дивите животни. Затова тръгнахме по една от тях, докато достигнахме до устието на нашата река. Тук тя се скрива в тунел от варовик, а след това се влива в един от дълбоките вирове на Ройоуеру. Сред ниските млади палми забелязах много следи и изпразнения на хипопотами и разбрах защо Пипа беше неспокойна и вървеше послушно след мен. Шумоленето на листата на палмите дум над главите ни, прекъсвано от време на време от резкия крясък на птицата — носорог или от плахия глас на малките зеленоглави маймунки, я караха да нервничи още повече. Накрая, когато видях в пясъка следите на питон, дебел колкото ръката ми, аз напуснах реката и се върнах на откритата равнина, където Пипа веднага се успокои.

Върнахме се къщи навреме, точно когато директорът кръжеше с малкия си самолет над лагера, и успяхме да видим как ни спусна малък пакет, който заседна във високите клони на тамаринда. Локал се изкачи доста трудно по дървото, за да вземе пакета, но Пипа с няколко скока го задмина и от високите клони като че ли му се надсмиваше, като гледаше непохватните му движения, докато се опитваше да освободи пакета от клоните.

Нашите развлечения за този ден още не бяха свършили. Когато отидохме с Пипа на разходка, натъкахме се на пресни следи от гепард. Отпечатъците бяха много по-големи от нейните, явно бяха стъпки на мъжко животно. Пипа ги душеше развълнувано. Когато се стъмни, ние бързо се отпавихме към къщи, но без малко не се сблъскахме с осем слона, които изведнъж изскочиха от храстите и понеже се движеха в нашата посока, ни преградиха пътя за лагера. Не можеше да се направи нищо друго, освен да изтичаме пред тях, за да пресечем реката, преди те да дойдат до нея. На Пипа много се хареса това тичане, затова започна да бяга ту към слоновете, ту към нас. Едва когато успяхме да стигнем до лагера, почувствувахме се в пълна безопасност.

Когато по-късно луната изгря и превърна близките храсти в силуети от сребристосиви тонове, Пипа седна близо до мен, сложи глава на коленете ми и тихо замърка. Отново си помислих колко малко е нужно, за да направиш някого щастлив — да почувствуващ, че има

друго същество, с което можеш да споделиш чувствата си. Разбрах колко необходимо ми беше станало обществото на Пипа, когато тя изчезна в тъмнината и ме остави сама с моите мисли в необятната африканска нощ. Дали беше тръгнала по следите на гепарда, който бяхме видели днес следобед?

Видях я отново рано сутринта на другия ден, когато гонеше водни козли. Навярно беше поизгладняла, защото нашите запаси от месо се бяха свършили преди два дена, и аз се зарадвах много, когато привечер Джордж пристигна с един малък козел. За да го убие, той трябвало да пътува с колата си доста далеч. За да научим Пипа сама да се справя с убито животно, ние ѝ дадохме целия труп. Това беше първият път, когато тя трябваше сама да разпори дивеч. Пипа започна със задните части, после захруска ребрата, които обичаше най-много, и накрая изяде черния дроб. После застана близо до останалото месо и се приготви да го пази през нощта, но аз бързо преместих остатъците пред моята палатка, за да не привлечем с тях лъвов и хиени.

Напоследък се бях снабдила с хладилник, който работеше с керосин. Той ми беше много необходим, защото без него в този горещ климат месото за Пипа траеше само два дена, а ние не можехме да си позволим да го хвърляме. На следващата сутрин, след като прибрах месото в хладилника, аз се опитах да склоня Пипа да дойде с мен на разходка, но тя отиде към малката къщичка, изградена от палмови дъски, където беше хладилникът, и продължи да пази месото. Когато ѝ стана скучно, тя намери една стара футболна топка, останала от времето, когато снимахме филма в Наро Мору. Топката не беше употребявана, откакто бяхме дошли тук, и беше спаднала доста, но беше много удобна за Пипа да я държи между зъбите си. Като носеше гордо топката в устата си, тя обикаляше наоколо и явно предлагаше да си поиграем с нея. Тогава Локал, готвачът и аз започнахме да си подхвърляме топката един на друг, а Пипа се опитваше да я хване, докато накрая топката се изтърколи в реката. Пипа се втурна след нея, но понеже не искаше да намокри лапите си, почака течението да довлече топката близо до брега и тогава я улови със зъби. След това я донесе до краката ми и помоли да продължим играта. Бях учудена, като видях Пипа да постъпва като обучено ловно куче, и за да проверя дали ще повтори този номер, хвърлих отново топката във водата. Мигновено тя изтича след нея, по този път внимателно я побутваше с

лапата си до това място, от което можеше да я ухапе с устата си, а след това побягна и отново я сложи пред краката ми. Тази игра стана нейно любимо развлечение през следващите няколко седмици. В дъждовни сутрини тя довлечаше мократа топка до леглото ми и я изтърсваше над мене, за да ме накара да играя с нея. В скоро време тя откри нов, по-лесен начин за изваждане на топката от водата. Оставяше я да плува надолу по течението, докато достигне ниския мост, който бяхме построили близо до кухнята: тук тя лесно я изваждаше от водата. Понякога Пипа така трепереше от вълнение, че ухапаната със зъбите ѝ топка също се тресеше. Поразително беше това, че Пипа, „класирана“ от биолозите към котките, проявяваше такъв силен инстинкт да подава предмети, което говори, че тя има родство с кучетата. Когато разказах за това на един приятел в Съединените щати, той ми отговори, че моето учудване беше напълно оправдано: именно тази способност — да донасят хвърлените предмети — се смятала за едно от двете основни качества, които Организацията за помощ на слепите търсела у малките кученца, обучавани за водачи, защото този признак показвал готовността на кучето да служи на хората. В заключение той добави, че именно по тази причина гепардът е единствен от дивите котки, който може да се превърне в домашно животно.

Независимо от това, че Пипа страстно беше обикнала играта с топка, тя прекарваше все повече и повече вън от лагера. Отначало излизаше само денем, но после започна да изчезва и през нощите. Аз знаех, че не отива много надалеко, но се тревожех, защото ядеше твърде малко и изглеждаше неспокойна. Един ден тя даже стана агресивна и като дъвчеше платнището от пода на моята палатка, свирепо изръмжа, когато се приближих. Аз ѝ отвляхох вниманието и я поведох на разходка. Когато се стъмни, тя остана навън и не се върна цялата нощ.

Бях се уговорила с Джордж да го срещна на следната сутрин на половината път към лагера на Елза. По пътя минах покрай Кенмейър Лодж и се отбих да видя нашето малко стадо кози. Щом спрях колата, Пипа се появи отнякъде и като видя козите да пасат в далечината, спусна се като светкавица сред животните. Изтичахме след нея и като се развикахме, успяхме да съберем изплашените блеещи кози и да ги вкараме в заграденото място. В това време Пипа беше подгонила

кокошките на ловците от имението. А те, вместо да спасят обезумелите от страх птици, стояха на едно място, заливайки се от смях, и може би изчисляваха какво обезщетение да поискат за всяка убита кокошка. Но Пипа нямаше желание да убива: тя просто искаше да си поиграе и независимо че не бях я хранила от четири дена, тя само за малко поддържа в лапите си едно писукащо пиле и после го пусна невредимо, а сама започна игриво да се търкаля в пясъка. Опитах се да я примамя в колата си, но тя скочи на покрива и като се мъчеше да пази равновесие, остана там до средата на пътя до лагера, когато скочи и се скри някъде.

Бях вече много закъсняла и знаех, че Джордж ме чака, затова, като помолих Локал да вземе малко месо от лагера и да подмами Пипа да се върне у дома, продължих нататък. Джордж и аз често посещавахме лагера на Елза след нейната смърт. Много пъти аз имах странното чувство, като че ли Елза беше там, и колкото и потисната да бях, скоро ме обхващаше прекрасно чувство на спокойствие и хармония, така че настроението ми се оправяше отново. Джордж беше разтревожен за бедния Угас, който през последните няколко дена имаше възпаление на едното око. Докато говорехме за болестта на Угас, чухме някакво шумолене недалече в храсталака. Тръгнахме по шума и без малко щяхме да изненадаме прайд от шест лъва. Пресните следи и измачканата трева показваха, че те набързо са се оттеглили при нашето приближаване. После, като се разхождахме по брега на реката, видяхме двойка ибиси хадада да хранят две малки птиченца в гнездото на дървото. Тези красиви птици се срещат много често тук, но за пръв път ги виждахме в гнездо.

Върнах се в лагера едновременно с Пипа. С рязко движение на главата си тя ме повика за разходка. Докато се разхождахме, Пипа често се заслушваше в звуците, които се разнасяха из храсталака, но нито веднъж не отиде да види точно откъде идеше шумът. Когато се върнахме в лагера, Локал ми каза, че наблизко видял лъв. Знаех колко много се страхуваше Пипа от тях и се учудих, че тя изчезна през нощта. Приех това като още една стъпка към независимост. На свобода тя можеше сама да избегне този враг по естествен начин, а не да разчита на моята помощ. През следващите три дена тя идваше при мен в лагера, за да се нахрани, но независимо колко кратки бяха посещенията ѝ, не пропускаше играта е топката. На мен ми беше жал

за бедната Пипа: тя имаше толкова малко радости в сравнение с дивите гепарди и имаше само нас вместо своето семейство и родственици.

[1] В Африка живеят три вида жирафи, отличаващи се предимно по шарката. — Бел.прев. ↑

ИЗПАДАМ В БЕДА

На 23 септември получих бележка от Джордж, с която ми съобщаваше, че температурата на Угас се повишила и достигнала 40°C и че окото му съвсем се влошило. Молеше ме да занеса кръвни проби на ветеринарния лекар в Найроби, защото той не искал да остави Угас самичък. Междувременно той сам щял да сложи инжекции с беренил, понеже подозирал, че лъвът бил заразен от инфекция, пренесена от мухата цеце. Веднага се отправих на път, като оставих Пипа под покровителството на Локал. Ветеринарният лекар не откри трипанозомоза, но намери увеличен брой левкоцити в кръвта и като предполагаше някакъв възпалителен процес, предписа пеницилин. Предадох по радиото неговия съвет на Джордж, понеже знаех, че в неговата аптечка имаше пеницилин.

Когато след пет дена се върнах, намерих лагера пуст — тук беше само готвачът, а всички останали бяха отишли да търсят Пипа към Кенмейър. Аз също се отправих с колата си към Кенмейър и започнах да викам Пипа. Тя скоро се появи здрава, но много отслабнала. Локал ми каза, че през време на моето отсъствие тя почти през всичкото време била с другите гепарди. Като проследихме следите ѝ, дойдохме до долината Гамбо^[1], където Локал видя, че тя беше в компания с мъжки гепард. Следите и на двата гепарда водеха до реката. Тук Локал намери следи и на друга двойка гепарди, което показваше, че около Кенмейър има още една двойка и Пипа се беше опитала да се присъедини към тях. През цялото време тя само два пъти се беше хранила в лагера.

Всички тези приключения бяха причина за отслабването на Пипа. За мен не беше трудно да я накарам да влезе в колата и да я върна в лагера благодарение на месото, което носех. В лагера тя изяде невероятно голямо количество месо и накрая легна до мен и силно замърка. Изглежда, радваше се, че се бях върнала у дома. Независимо от това тя отново изчезна, когато се стъмни. През нощта на два пъти се връща и търкаше главата си в моята през мрежата за комари.

През следващата нощ забелязах някакво животно, подобно на котка, върху поваленото дърво, което ни служеше за мост, но то изчезна, когато го осветих с фенера си. На сутринта там намерих следи от гепард, но ако това беше Пипа, защо избяга от познатата ѝ светлина на фенера? В продължение на два часа напразно търсихме още следи, а когато се върнахме в лагера, там намерихме Пипа да ни чака много гладна. Чакаше ни също и помощникът на Джордж с лоши новини — окото на Угас се беше възпалило още повече. Аз го посъветвах веднага да отиде с колата в Меру и оттам да телефонира в Найроби за ветеринарния лекар, който да отиде със самолет до лагера на Джордж и ако е необходимо, да направи операция на окото на Угас.

Помощникът тръгна за Меру, а аз се отправих към лагера на Джордж. Нещастният Угас — окото му беше съвсем побеляло и изглежда му причиняваше силна болка. Но аз се успокоих, като узнах, че температурата му беше спаднала. Макар в кръвта му да не бяха намерили инфекция, Угас без съмнение беше преболедувал трипанозомозната зараза, която Джордж беше излекувал с берениловите инжекции. Когато ветеринарният лекар пристигна, посъветва да се продължи лекуването с пеницилиновите инжекции, като се добави и кортизон, за да се изчисти бялата ципа, която закриваше окото. Той предупреди Джордж, че тези силни лекарства могат да разстроят Угас и да го направят по-раздразнителен, което било познато като странично действие на лечението с кортизон.

Като знаех колко постоянна беше Пипа в своите навици, аз побързах да се върна в нашия лагер, за да я изведа на следобедната ѝ разходка. Въпреки че през време на моето отсъствие тя беше изяла голям обед и едва можеше да се движи, все пак тръгна след мен. Скоро нещо я заинтригува в храсталаците и на няколко пъти внимателно се послуша в същата посока. Когато се стъмни, тя изчезна. Пипа винаги много старателно скриваше своите намерения и никога не излизаше от лагера, ако някой можеше да я види. Когато по-късно покрай нас мина помощникът на Джордж на връщане от Меру, той ни каза, че видял следите от два гепарда на около две мили нагоре по пътя. Явно беше, че най-после Пипа си беше намерила по-добра компания от нашата, затова много се учудих, когато се появи на следния ден следобед, за да си поиграем с топката. След това тръгнахме на разходка и видяхме една видра. Това беше първата видра, която виждах при естествени

условия, затова бях много по-развълнувана от Пипа, като наблюдавах как животното се движеше между тръстиките близо до брега, а лъскавата му козина блестеше на слънцето. По-късно Пипа се развълнува, когато намери по пътя пресни следи от гепард, които се бяха отпечатали ясно върху следите от миналия преди половин час камион. Тя възбудено душеше следите, но ме последва до къщи и се нахрани добре, преди да изчезне в посока към Кенмейър. През следващите три дена тя изчезваше, когато се стъмваше, а след това изобщо я нямаше цели два дена. Всичка нейни следи водеха към Кенмейър, където един от ловците я беше видял веднъж привечер. Отидохме на това място, както ни беше съобщил, и по пътя срещнахме три гепарда, които веднага избягаха. Скоро след това Пипа се появи от противоположната страна. Заведохме я до следите на гепарда, но тя не им обърна внимание и ни последва до лагера, където бързо се нахрани и веднага избяга. Беше прекрасна лунна нощ и аз се почувствувах много самотна.

Това не означаваше, че няхах какво да правя. Напротив, времето, което прекарвах с Пипа, беше за мен почивка от писмената ми работа, защото моята кореспонденция се беше увеличила и трябваше да пиша писма до членовете на Комитета за Елза, който се намираше в Найроби, до ръководството на фонда „Елза“, който беше в Лондон, до правителството на Кения и до Департамента по опазване на дивите животни. Опитвахме се да помагаме за осъществяването на различните планове за опазване на дивите животни, между които на първо място стоеше развитието на резервата Меру.

На другата сутрин жената на Локал ме запитва какво да прави с нашите кози, тъй като от имението чувала браконieri да секат дървета долу край реката. Преди да успея да й кажа да затвори козите в кошарата и да им сложи трева и вода за два дена, няколко камиона минаха на път за Кенмейър.

Наскоро след това пристигнаха камиони с полицаи и един ландроувър спря близо до моя лагер — те носеха заповед за моето арестуване. Учудването ми беше толкова голямо, колкото и моята изненада, понеже съвестта ми беше чиста и не знаех да съм извършила някакво престъпление. Полицаяте обаче ми съобщиха, че два пъти съм нарушавала законите: първия път не съм платила глобата, когато бяха установили, че шофирам без документ за правоуправление, а втория

път не съм се явила в съда, независимо от многократните повиквания. Обясних им, че когато преди шест месеца бях установили, че документите ми са нередовни, в присъствието на дежурния офицер в полицейския участък на Наниуки бях написала писмо до моя официален пълномощник в Найроби с молба да уреди въпроса. После добавих, че не бях получавала никакви съобщения да се явя в съда. Не исках да напускам лагера, но полицаите ми казаха, че ще ме вземат насила, ако не тръгна доброволно до полицейското управление в Меру, откъдето обещаха да ме върнат още същата вечер.

И така, без да ми позволят да се преоблека и да се наобядвам, аз се пъгнах в полицейския ландроувър и потеглихме. Като изминахме 30 мили, достигнахме завоя за Мауа, малкото селце, където бяха разквартирувани полицаите. То е на три мили от пътя за Меру; за моя изненада, те се отправиха към Мауа. Когато запитах защо не отиваме в Меру, те ми отговориха, че трябвало първо да вземат някои неща от тази подстанция. Но когато пристигнахме там, ландроувърът беше сменен с разнебитен камион. Обясниха ми, че ако не искам да се возя в него, единственият друг начин бил да извървя пеша петдесетте мили до Меру.

Казах им, че понеже нямам шапка, ще ми стане лошо, ако стоя няколко часа на открито в каросерията на камиона под силното обедно слънце. Тогава ми разрешиха да седна в кабината между шофьора и един от конвоиращите ме полицаи. Потеглихме, но скоро спряхме, за да вземем още пътници в и без това претоварения камион.

Тези спирания се оказаха чести, но за мен бяха добре дошли. Знаех, че помощникът на Джордж беше отишъл за покупки в Меру и че трябваше да се върне днес. И така, при едно такова спиране видях колата на помощника да ни приближава и му направих знак с ръка, а той, като ме видя, че пътувам при необикновени за мен условия, разбра, че се беше случило нещо особено, обърна колата назад и тръгна след нас към Меру. Там спря пред полицейското управление. Спряхме и ние и аз помолих да ми позволят да слеза от камиона и да се поразтъпча, но полицаите ми заповядаха да остана вътре в кабината, защото трябвало да измина още 50 мили до Наниуки, където трябвало да ме изпратят в затвора, докато се разгледа моето дело.

Бях смаяна, потресена и зашеметена. След като помислих набързо, помолих да отида до тоалетната. Те не можеха да ми откажат

това, въпреки че изпратиха един от конвоиращите ме полицаи по петите ми. Щом влязох в зданието на управлението, веднага се отправих към кабинета на инспектора, когото познавах много добре. Когато му обясних положението, в което бях изпаднала, той се извини и ме посъветва да оставя чек за 500 шилинга при него, докато не ми съобщят официално кога трябва да се явя на съд в Наниуки. Междувременно той ми разреши да се върна вкъщи. Преди да тръгна, аз се обадох по телефона в Найроби, за да намеря адвокат за своята защита.

Накрая помощникът на Джордж и аз тръгнахме за вкъщи, но малко след тръгването ни бяхме забавени от повреда в мотора; след това угаснаха фаровете, а после внезапен дъжд направи пътя ужасно хлъзгав; в такова време беше невъзможно да се спуснем по стръмния склон към резервата Меру, затова се отправихме към Мауа, където се надяхахме да намерим подслон в мисията на методистите, лекарят на която ми беше познат. Пристигнахме в неговия дом късно вечерта и ме учуди веселата глъчка, която долиташе от обикновено тихата му къща, като че ли имаше вечеринка. Тогава разбрах, че моят приятел е заминал, а неговият заместник не само ръководи болницата, но и преподава музика на африканския персонал: „шумната вечеринка“ всъщност беше само един урок. С всички местни тъпани, саморъчно направени флейти, ксилофони, вносни китари и устни хармоники, съпроводени от певци с прекрасни гласове, това наистина беше един весел урок, който ставаше все по-шумен, колкото повече продължаваше. Макар че къщата му беше натъпкана с хора, докторът не искаше да чуе да отида да пренощувам на друго място и настояваше да ми отстъпи собствената си стая, а сам отиде да спи в кухнята.

Сутринта, веднага щом се развидели достатъчно, за да може да се вижда пътят в ръмвящия дъжд, ние потеглихме и пристигнахме у дома за малко по-късна закуска. Успокоих се, като видях, че в лагера всичко беше, както го бях оставила, а Пипа ме посрещна много топло. От Меру ѝ бях донесла седем фунта месо, което тя погълна, като че ли беше просто един ордъовър. Когато следобед я заведох на разходка, тя ме поведе през много гъсти храсти и достигнахме до купчина клони, краищата на които бяха добре изрязани със секира. Под клоните намерихме остатъците от наскоро убита жирафа. Стори ми се невероятно браконieri да дойдат толкова близо до Кенмейър и моя

лагер. Само хора, които са много гладни, биха рискували да убият такова голямо животно в съседство с нас, затова стигнахме до заключение, че полицаите трябва да са имали банкет на това място и после се бяха постарали да покрият всички остатъци, за да не дойдат лешояди и да ги издадат.

През тази нощ Пипа отново не се прибра; вместо нея компания ми правеше един слон, който дълго време се хранеше наблизко, отвъд реката. Макар че виках и го осветявах с фенера си, той не ми обърна внимание и продължи спокойно да къса листа от храстите. Понеже имаше на разположение целия резерват Меру, сигурно беше открил някакво вкусно растение точно тук, защото идва няколко вечери поред и не ме оставяше да спя.

Най-после ми съобщиха, че моето дело ще се разглежда на 18 август. Джордж ме придружи, за да ми дава морална подкрепа. След като шофирахме цял ден, изминахме 180 мили по лоши пътища до Наниуки и обядвахме с адвоката, който беше дошъл от Найроби, за да ме защитава. Той ме посъветва да призна вината си, тъй като наистина по погрешка моето разрешително за кормуване не беше плащано от май. Той ме уверяваше, че освен това никакво друго нарушение не бях извършила и нямало за какво да се страхувам.

Когато влязохме в съдебната зала, тя беше натъпкана с африканци, които смятаха разглеждането на някой съдебен процес за чудесно безплатно развлечение. Когато пристигна съдията, почувствувах, че ще имам неприятности. Той ме обвини в две неща: първо, че съм карала кола без заверено разрешително, за което се признах за виновна; и второ, за неуважение към съда, което съм била проявила, като съм написала грубо писмо, с което съм отказала да се явя в съда. За второто не се признах за виновна. Моят адвокат се извини от мое име за това писмо и обясни, че то е било написано от директора на резервата, който, понеже сам той е почетен офицер от полицията, бил отговорил вместо мен на призовката на съда, изпратена до него през август. Стилът на неговото писмо не беше се харесал на прокурора и беше предизвикал враждебно настроение у него. Той и без това не беше настроен благоприятно към нас и неговото отношение към мен не само не се подобри, но се влоши, когато моят защитник заяви, че вместо минималния законен срок от десет дена на мен ми

бяха дали само девет дена, за да се явя в съда. Адвокатът ми започна да спори, че въз основа на това второто обвинение е несъстоятелно.

Изведнъж настъпи тишина. Това беше първият път в живота ми, когато попадах в съд, а да не говорим за това, че бях и на подсъдимата скамейка. Като омагьосана слушах разгорещените дебати между съдията индус, прокурора африканец и адвоката ми ирландец за моето дело. Аз самата по рождение съм австрийка. Спорът се съсредоточи върху правилното тълкуване на думите „десет дена от деня на извършване на престъплението“ и дали в това число влиза денят, в който беше извършено нарушението. Отворени бяха няколко дебели „книги със закони“. Накрая съдията призна, че полицията беше сгрешила и че само ще ме глоби с тридесет, шилинга за просроченото разрешително за шофиране на кола.

Когато излязохме от съда, дадоха ни ежедневния вестник, в който с едри букви беше отбелязано съобщението, че филмът „Родена свободна“ е одобрен за кралското представление през 1966 г. и че нейно величество кралицата ще участва на премиерата му в Лондон на 14 март.

Напуснахме Наниуки с повишено настроение, което не можеше да се развали дори и от проливния дъжд, и пристигнахме в лагера в страшна буря, след като се беше стъмнило. Пипа скоро се появи, поздрави ме ласкаво, позволи на Джордж да я помилва и остана у дома цялата нощ.

Дъждът продължи през следващите няколко дена и скоро всичките реки излязоха от бреговете си. Пипа много се страхуваше от мътните води, в които се криеха крокодили и хипопотами, но затова пък газеше във всяка локва и близеше калта с удоволствие.

Тя беше вече на около 20 месеца, когато за пръв път я видях сериозно да дебне малкото на антилопа конгони. То и майката бяха в безопасност в средата на стадото, но Пипа с ловки маневри успя да отдели малкото от майката и започна да го обикаля все по-близо и по-близо, докато дойде почти на една стъпка разстояние от него. Тогава майката връхлетя върху Пипа, заканително заклати глава, като се опитваше да я достигне с рогата си; Пипа успяваше да се изплъзва от нападенията дотогава, докато цялото стадо не пристигна на помощ. Когато се видя обкръжена от скачащите антилопи конгони, тя реши да

се откаже от толкова сложния начин да си намери храна и се върна с нас у дома за един добре заслужен обед.

Разбира се, Пипа знаеше кога в хладилника има месо или кога помощникът минава покрай нашия лагер на път да убие нещо извън границите на резервата. Един ден тя, изглежда, усети, че ще има прясна доставка на месо, когато никой от нас дори не знаеше, че помощникът беше отишъл да убие нещо за нея. Целия ден тя отказваше да напусне лагера и само късно вечер тръгна малко нагоре по пътя и се спря. Седна търпеливо и започна да гледа по пътя, като че ли чакаше нещо да дойде. Наскоро след това колата се появи и наистина в нея имаше месо за Пипа.

Такива необясними случаи на предвиждане бяхме наблюдавали и при Елза: аз съм ги описала в книгите, които написах за нея. Ако това беше свръхестествено възприятие или телепатия, защо нищо подобно не се случваше, когато Елза и нейните лъвчета или Пипа изчезваха и ние силно разтревожени ги търсехме?

Сега Пипа напусна лагера за три дена и когато накрая намерихме следите ѝ, те бяха редом с отпечатъците на мъжки гепард. Той ли беше виновен за това, че телепатичната връзка между Пипа и мен беше престанала да работи? Тя може би беше силно погълната от него, за да мисли за мен. Нейното завръщане в лагера, изглежда, биваше продиктувано от глад, защото тя така бързо нагълтваше месото, че веднага след това го повръщаше и незабавно пак го изяде. Често бяхме наблюдавали това при дивите гепарди и може би то беше дало основание за общоприетото погрешно твърдение, че гепардите повръщат храната си за своите малки.

Времето се влоши толкова много, че всякакво пътуване пеша, с кола, и дори със самолет стана невъзможно. Това беше много лошо за бедния Угас, защото той отново беше започнал да страда от ужасни болки в окото, което след кратко подобрение отново се беше влошило, и той почти не виждаше с него. С огромни трудности успяхме да доведем със самолет в лагера на Джордж трима ветеринарни лекари — от САЩ, Англия и ФРГ. Те намериха на роговицата две растящи язви, за които не беше нужна операция, тъй като пеницилинът можел да ги излекува. Джордж отново започна да инжектира Угас.

В началото на ноември храстите в равнината често биваха покривани с прелетни лястовици, които спираха за малко след дългия

си полет от Европа. Те обикновено заставаха така плътно една до друга, че не можех да различа отделните птици, докато Пипа не се хвърляше върху тях и те се вдигаха като облак в небето. Интересувах се и от рояците огромни бръмбари, които ни привлякоха със силното си бръмчене и ги намерихме да кръжат над храстите като рояк пчели. Локал каза, че те били бръмбари — гробари. Аз често бях виждала бръмбари — гробари, когато се хранеха, но никога на такива рояци и си помислих, че появата им може би беше свързана с дъждовете. Дори Локал, който обикновено можеше да обясни всичко, което срещяхме през време на нашите разходки, не знаеше отговора. Няколко пъти той ме беше спасявал да не се натъкна на някой бивол или носорог, като ме караше да се вслушвам в свистенето на още невидимите разтревожени птички, които кълвяха кърлежите от тези животни и даваха сигнал за тревога на своя хазаин и на нас. Локал неведнъж беше проявявал храброст, когато пред нас неочаквано изскачаше от тревата някой бивол — той бързо го обръщаше в бягство с добре насочени камъни. Локал обаче се чувствуваше безпомощен, когато срещяхме безвреден голям тропичен гуцер; при вида на тези огромни петнисто — зелени гуцери той изпаднаше в паника и побягваше, за да спаси живота си. Много се страхуваше и от хамелеони — страх, който имаха всички африканци, които за нищо на света не биха докоснали тези съвършено безвредни животни. Беше много странно, но той убиваше всеки охлюв, който попаднеше пред погледа му. Когато го попитах защо прави това, Локал отговори: „Защото те имат къща“. Аз не можех да разбера смисъла на това обяснение и го накарах да ми обещае, че няма да избива тези полезни същества, които се радват на живота, както той се радва на своя. Обикновено вървахме мълчаливо, като се надявахме да срещнем животните, чиито следи виждахме по техните пътеки. Дори и когато нищо особено не се случваше по време на нашите разходки, аз се чувствах много щастлива. Когато се връщахме в лагера, не спусках завесата дълго след като се стъмваше, за да мога да наблюдавам появяването на звездите. Като се вслушвах в тишината, рядко нарушавана от далечен лъвски рев, аз се учудвах защо, когато живеях сред хората, никога не можех да усещам такова душевно спокойствие, каквото имах тук. Може би близостта с дивата природа ми даваше такова чувство на необятност и вечност, че всичко друго изглеждаше незначително. Или причината се криеше в това, че често

лъжем себе си, като придаваме на хората, които обичаме, облик, създаден в нашето въображение, и после, откривайки какви са в действителност, започваме да ги обвиняваме, че са ни разочаровали. Ако някои от нас започват да обичат животните повече от хората, не е ли затова че не можем да придадем на животните човешки качества и с тях никога не може да има нито самоизмама, нито разочарование?

За да направим лагерния живот по-удобен, построихме с помощта на Локал малка палмова къщичка, която използвах за кабинет и трапезария. За да я направя по-уютна, закачих на грапавите ѝ стени снимки на Елза и нейното семейство и на Пипа и направих няколко етажерки за книги, чаши и чинии. На пода постлахме брезент, за да се запазим от скорпионите, които обичат да се крият в закрити помещения.

Имах голям късмет, че такъв чудесен и добросърдечен човек като Локал ми помагаше, макар че няхаме много общи интереси и разговорът ни беше труден поради моите ограничени познания по неговия език и неговите — по английски.

Една вечер, като се разхождахме из гъстите храсти и Пипа вървеше на малко разстояние след пас, чухме съвсем наблизко грохота на слон. Локал ме хвана за рамото и прошепна: „Бягай!“ Спуснахме се назад по пътеката, по която бяхме дошли, и стигнахме до открита полянка, където и Пипа се присъедини към нас. Едва поемайки си дъх, Локал ми каза, че съм се била натъкнала на три лъва, току-що убили воден козел, който още ритал във въздуха с краката си. Той много изразително ми демонстрира цялата сцена, като измери точно на какво разстояние от нас стоял един тъмногривест лъв близо до убития козел; друг, по-млад, със светла грива, стоял малко по-настрана, а лъвицата била близо до пътеката, на около шест ярда от мен. За голямо щастие Локал беше чул ръмженето на лъвовете, което аз бях взела за звуци, издавани от черва на слон, и навреме ме предупреди, за да избегнем злополуката. Милият Локал, доста време му беше нужно, за да се успокои след тази среща. Почувствах се като глупачка, задето не бях разбрала нищо, въпреки че аз вървах напред. Пипа с най-безразличен вид си облизваше лапите и това ме накара да се зачудя дали наистина сме били толкова близо до лъвовете, защото при най-малкия шум от тях Пипа обикновено бързо побягваше.

Свечеряваше се и ние се върнахме у дома. Внезапно Пипа се хвърли към храстите и видях как до нейната позната глава над тревата се появи главата на друг гепард. Известно време те обикаляха един край друг, а после чуждият гепард седна на около 50 ярда от нас. Пипа го приближи внимателно. Той много се интересува от нея, но всеки път, когато се опитваше да я приближи, тя побягваше настрана, като през всичкото време гледаше към мен, като че ли искаше съвет. Локал и аз застанахме съвършено неподвижни. Постепенно двата гепарда отидоха на пътя и седнаха на около шест стъпки един от друг. Няколко минути по-късно Пипа се спусна към другия гепард, той скочи, а тя го хвана за задната част. Чуждият гепард изръмжа и Пипа бързо го пусна. Сега за пръв път отблизо видях гепарда, който беше много по-голям от Пипа и или беше мъжки с пълен стомах, или беше бременна женска — трудно беше да се разпознае полът му в падащия мрак. В продължение на петнадесет минути те обикаляха един около друг, като Пипа винаги вземаше инициативата, макар че очевидно тя изглеждаше доста нервна. Накрая дивият гепард напусна пътя и се скри зад един храст. Вече беше станало съвсем тъмно и дори през бинокъла трудно можех да видя какво ставаше там. Забелязах само, че Пипа се държеше много нерешително, като поглеждаше ту към гепарда, ту към мен. И двамата навеждаха глави и се вслушваха към тревата, като че ли там се криеше друг гепард. Точно тогава чух, че се приближава кола, и изпратих Локал да я спре. Двата гепарда излязоха на пътя, дивият гепард спря на около десет ярда от мен, а Пипа тръгна към мен. Аз започнах бавно да се приближавам заднешком към колата, като се надявах, че Пипа ще остане с новия си другар, но и двамата тръгнаха след мен — дивият гепард спазваше „безопасната дистанция“ от десет ярда, а Пипа ме задмина и решително се отправи към ландроувъра. Догоних я, скочих в кабината и помолих водача да не пали фаровете, а да ни закара двамата с Локал до нашия лагер, който беше на около половин миля оттам.

Моята надежда да оставя Пипа в компанията на нейния див приятел се провали, защото тя веднага след това се върна в лагера и поиска да я нахраня. Страхувах се, че като се наяде, това ще ѝ попречи да се държи като свободен гепард, затова се престорих, че не разбирам намека ѝ. Малко след това Пипа излезе и аз останах с чувството, че съм се държала жестоко с нея, като не я нахраних. Около полунощ се събудих от нейното тихо мъркане. Сега тя получи това, което искаше, и

след като се нахрани с прясно месо от антилопа конгони, изчезна в тъмнината и се върна чак на разсъмване, за да изяде още една порция. Когато съвсем се разсъмна, ние заедно с Пипа се върнахме на мястото, където се беше разиграла вчерашната среща. Там намерихме следите на два други гепарда наред със следите на Пипа. След това тя се върна с нас в лагера, но като чу шума от колата, с която Джордж идваше в лагера, изчезна и не я видяхме два дена.

Разказах на Джордж последните новини и му предложих да отидем да разгледаме мястото, където Локал беше видял лъвовете. (Когато Джордж ме придружаваше, аз не се страхувах от нищо, дори и ако лъвовете бяха все още в околността.) Локал също тръгна с нас и много внимателно се приближихме към мястото. Успокоихме се, защото не видяхме никакви лешояди по дърветата — верен признак, че лъвовете още ядат убития дивеч. Очаквахме да видим тези лакомни птици да се бият за остатъците от трупа и наред с тях — нахални чакали и хиени. Не намерихме нищо друго освен следите на слон, което доказваше, че все пак бях чула вярно къркоренето на червата на слона. Нищо друго не беше минавало оттам освен слона, а на земята имаше един пън с два стърчащи нагоре клона, които Локал погрешно беше взел за краката на козела в агония. Шегувахме се със силното му въображение. Той изглеждаше огорчен от нашето съмнение и продължи да настоява на своето, че наистина бил видял три лъва над убит козел. Престанахме да спорим и се върнахме вкъщи.

[1] На езика суахили гамбо значи отвъд реката. ↑

ТАГА

На 23 ноември ми се наложи да отида за няколко дена в Найроби заедно с помощника на Джордж. На връщане спряхме в Меру, където ми разказаха, че калугерите от католическата мисия в Танзания отглеждали малко леопардче. Нашият път минаваше оттам и, разбира се, ние се отбихме в мисията.

Отец Ботта, който се грижеше за леопардчето, беше известен с това, че много обича животните. И сега той правел всичко възможно, за да помага на крехкото създание, но понеже имал много друга работа, не можел постоянно да бъде с малкото, а то се нуждаело от постоянни грижи в тази ранна възраст. Леопардчето, изоставено от майка си на два дена, било намерено преди две седмици на една скала през време на проливен дъжд. Оттогава го хранели с краве мляко, но се развила дизентерия, която отец Ботта не умее да лекува. Понеже в аптеката на моя лагер имах лекарства против дизентерия, отец Ботта се съгласи да ми даде малкото да се грижа за него, докато се оправи. Беше ми много жал да лиша добрия отец от неговото любимче, но понеже имах повече свободно време и по-големи възможности да му помогна, той ми повери малкото си леопардче. Като ни снабди с достатъчно мляко за из пътя, той обеща да ни посети в най-скоро време и ние потеглихме с леопардчето на коленете ми.

Като минахме през селото, купих одеяло, шише за хранене на бебе с биберон и рибено масло, за да го прибавям към сухото мляко и гликозата, които имах в лагера. Почти през целия път леопардчето сучеше пръстите ми, а аз го галех по меката копринена козина. В тази ранна възраст петната по козината му бяха съвсем гъсто едно до друго и се сливаха така, че тя изглеждаше почти черна, а само на главата и около врата му имаше лек жълт пух. Лапите му бяха много големи и вече снабдени с добре развити остри нокти. Доколкото можех да разбера, то беше женско и аз реших да го нарека Тага — съкратено от Тайгания. Малката Тага беше отворила очите си на десет дена, съвсем

скоро, затова те бяха все още премрежени със синкава ципа. Въпреки това Тага имаше много привлекателен израз.

Чудех се как ли щеше да реагира Пипа спрямо това новодошло животно в „нейния“ лагер? Ще се отнесе ли към малкото като майка или ще го третира като съперник? В джунглата гепардите, както и другите диви животни, се страхуват от леопардите повече, отколкото от лъвовете. Поради по-малкото си тегло (около 120–150 фунта) леопардите имат светкавична бързина и способност отлично да се катерят по дърветата. Тези неща, както и нощният им живот им дават много предимства пред останалите хищници. Много ловци смятат, че леопардът е най-опасното животно в Африка. Като разглеждах това прелестно безпомощно същество, което държах в ръцете си, никак не можех да повярвам в създадената лоша репутация за неговия вид и вече чувствавах, че този бъдещ ужас за джунглата беше силно завладял сърцето ми. При все това разбирах, че ще трябва много внимателно да проявявам своята любов и грижи, без да възбудя ревността на Пипа. За щастие тя не беше в лагера, когато пристигнахме, и ние можахме да се заловим спокойно с подреждане дома на Тага. Клетката, в която возехме Пипа, прекрасно подходеше за спалня на леопардчето, където то можеше да спи през нощта близо до мен. За игрите ѝ през деня направихме волиера, в която Тага щеше свободно да тича, докато Пипа свикне с нея, и след това двете можеха да играят заедно. Локал, готвачът и прислужникът започнаха работата с голям ентусиазъм, защото Тага им се беше харесала още от пръв поглед, независимо че те обикновено се страхуваха от всички опасни животни.

Хранех Тага на всеки два часа, като разтварях една част неподсладено сухо мляко с две части вода и добавях към тях капка поливитамины, три капки рибено масло, малко сол и малко сулфагванидин срещу разстройство. Като гледах как Тага натискаше с лапичките си бутилката, за да ѝ пусне повече мляко, като че ли това беше коремът на майка ѝ, аз реших да закрепя една дъсчица близо до гърлото на шишето, която щеше да бъде по-добър заместител на майчиния корем, отколкото хлъзгавата бутилка.

Пипа не се върна тази вечер и аз седях в мрака близо до къщичката, като държах леопардчето в полата си. Вече се беше почти стъмнило, когато изведнъж видях една кобра да пълзи под масата към краката ми. Както държах Тага в едната си ръка, грабнах пръчката,

която винаги се намираше до мен за всеки случай, и убих змията точно преди да се хвърли към нас. Бях доста разтревожена от тази случка, не толкова за себе си, защото аз можех да се защита, колкото за Тага. Очевидно, докато тя беше в това безпомощно състояние, беше необходимо да я пазя от змии. В десет часа вечерта ѝ дадох последното ядене за деня. Сложих я до леглото си в клетката, която бях постлала с трева, за да привикна Тага към естествените ѝ условия на живот. Клетката покрих с одеяло и заспахме.

В шест часа сутринта се събудих от мъркането на Пипа. В продължение на половин час тя не забеляза покритата клетка, а когато откри Тага, започна да я мирише, като мъркаше. Аз бързо ѝ донесох мляко и си поиграх с нея, докато накрая тя седна спокойно вън от палатката и ме наблюдаваше как храня Тага. Запознанството им изглеждаше доста обещаващо. Почувствувах се още по-обнадеждена, когато Пипа не промени своите навици и след като получи яденето си, изчезна за целия ден.

Прекарах сутринта в кабинета си, като подреждах кореспонденцията и държах Тага на коленете си, за да ѝ бъде топло. Щом спирах да пиша на машината, тя смучеше пръста ми и изразяваше своето удоволствие със звука „уа-уа-уа“, а неудоволствието си с високо пискливо мяукане. След това неуверено започна да лази в кръг и даже се осмели да излезе навън от кабинета, после намери своята спалня — клетката, която бях поставила наблизо, — влезе вътре и заспа. Пипа се върна по времето за чая и започна да души Тага през мрежата, но в отговор на приятелското си мъркане тя получи от леопардчето само едно ръмжене.

За да загладя тази грубост, поведох Пипа на разходка и се опитвах да бъда колкото може по-нежна с нея, по всеки път, когато я докосвах, тя се отдръпваше с ръмжене и накрая изчезна. Допусках, че тя не харесваше миризмата на леопард, която се беше запазила по дрехите ми, и реших да си сменям дрехите всеки път, когато съм с нея, докато свикне с Тага. По пътя към къщи в падащия здрач видяхме Пипа да гони чакал, и почти го достигна, но след това и двамата изчезнаха от погледа ни. После чух повтарящото се лаене на чакал и се чудех дали Пипа не беше убила някое животно. Не разбрах това, защото тя не се върна в продължение на два дена.

В това време малката Тага спечели всички сърца. Дори готвачът, който никога не беше показвал любов към животните, предложи да я пази всеки път, когато ми се налагаше да отсъствам от лагера, и тихичко дремеше край нея, докато тя изследваше заграденото място и си устрои уютно леговище под гъстите клони на един храст. Тага всякога търсеше потайни места, за да си почива, и понеже се въвираше във всички тъмни ъгли, аз трябваше внимателно да оглеждам кабинета си да няма някъде скорпиони. Малкото леопардче беше чистоплътно по рождение и винаги отиваше настрана, когато трябваше да ходи по малка нужда. Една нощ чух, че Тага хленчеше, опитвайки се да се изкатери по мрежата на клетката си. Като отидох да ѝ помогна, видях, че беше се подмокрила. След това внимателно се вслушах в нейните звуци, които ми подсказваха, че иска да я изведе навън. След като свършеше малката си работа, тя винаги обикаляше в кръг, за да смачка тревата на леглото си, и след това отново заспиваше.

Няколко дена по-късно започнах отново да се тревожа, защото стомахът на Тага беше винаги запечен и се освобождаваше само с разхлабително. Моето масажиране на коремчето ѝ, с надежда да се стимулира перисталтиката, не помагаше. За съжаление научих много по-късно, че трябвало да обърсвам ануса ѝ с влажен парцал, защото всички животни в тази ранна възраст не могат сами да освобождават червата си, ако майка им не ги ближе под опашката.

Всяка сутрин, след като я нахранвах, аз изчиствах Тага от кърлежите ѝ. Беше просто невероятно колко много кърлежи събираше; аз можех да ги изваждам само с пинцети. Иначе тя беше поразително чистоплътна и често се близеше.

Тага беше голяма хитруша. Винаги ме разсмиваше, когато, след като я нахранех, лягаше по гръб на коленете ми и коремчето ѝ ставаше кръгло като балон. Тя размахваше четирите си крачета, като ме гледаше със сините си очи и явно се усмихваше. Но дори и в тази ранна възраст ноктите ѝ бяха остри като игли и оставяха драскотини, които лесно се възпаляваха. Опитвах се да я уча да ги свива навътре, но това я караше да размахва лапите си още по-силно. Ако сънищата трябва да се смятат като подсъзнателни реакции за освобождаване от потиснати емоции, аз се учудвах какви ли неща можеше да потискат Тага, когато в съня си тя понякога отчаяно размахваше лапи, като че ли се сражава на живот и смърт. В скоро време тя стана толкова

подвижна, че едни от нас трябваше постоянно да е при нея, за да се избегне някоя беда.

От всички диви животни, които съм възпитавала, Тага без съмнение беше най-съобразителната в реакциите си и най-бърза в развитието си. След като прекара само един ден в лагера, тя успя да изучи всичко, ориентираше се отлично и нито веднъж не се загуби. Още не можеше да върви, както трябва, а вече се катереше по мрежата на оградата си, когато я приближавах. Когато беше на 20 дена, забелязах, че се появиха горните ѝ резци. Само след два дена се показаха и долните, а след още два прорязаха и кучешките ѝ зъби. На 34-ия ден започнаха да се забелязват долните кътници, а когато Тага стана на 42 дена, всичките ѝ млечни зъби бяха вече пораснали. Когато навърши три седмици, розовият ѝ нос и лапи станаха черни, а жълтият пух на главата и на шията започна да се откроява по-добре. По това време тя вече умееше с невероятна сила да се хваща във всяко нещо, което ѝ харесваше; впиваше малките си, но много остри, зъби и нокти в ръката ми, така че трябваше да отстъпя независимо от това, че носех дълги до лактите брезентови бежови ръкавици. Без съмнение тя знаеше, че има сила да получава всичко, което поиска, но умееше да ни възнагради за драскотините, като ставаше толкова мила и очарователна, че не можехме да продължаваме да ѝ се сърдим.

В началото Пипа се отнасяше към Тага учудващо толерантно и често се опитваше да търка носа си в нейния през мрежата. При животните, както и при хората настроенията се сменят и ако един ден тя беше любезна с малката, на следващия ден дори миризмата на леопардчето я караше да бяга настрана, а понякога биваше ужасно ревнива, макар че изразяваше тази ревност по много благороден начин — никога не изливаше гнева си върху съперницата си, а просто се правеше, че не забелязва моето присъствие. Държах двете животни разделени едно от друго до времето, когато се убедих, че можех да бъда сигурна в поведението на Пипа. За щастие не мина много време и аз вече можех да държа Тага на коленете си, докато Пипа седеше близо до нас, като мъркаше, и аз милвах едновременно и двете.

Животът ни беше чудесен. Всички животни и птици около нашия лагер вече бяха свикнали с нашето присъствие и не бягаха от нас. Можех спокойно да наблюдавам двойка агами как се припичат на слънце върху поваленото дърво, което служеше за мост на Пипа. Ярко

тюркоазеният мъжки люлееше нагоре и надолу оранжевата си глава при най-малкия сигнал за тревога, а кафяво петнистата женска, която беше по-малка от него, бързо се скриваше от опасността в кухия дънер на дървото, където живееха. Те много обичаха мравките и малките парченца месо и идваха съвсем наблизко за тези лакомства. Много колоритни бяха една двойка красиви птици — нектарници, които рядко се срещат в тази част на Кения. Те си построиха гнездо от пера и листа с истинска козирка над входа и го спуснаха с помощта на дълъг стрък трева от един храст над самата река. Под този храст беше домът на голям тропичен гущер и аз често го бях чувала как шумоли през нощта в тревата до моята палатка. Макар че тези гущери често се хранят с яйца, ТОЗИ не беше толкова опасен за нектарниците, колкото един червеноглав тъкач. Тази птица се появи в лагера внезапно една сутрин и така яростно нападна нектарниците, че те напуснаха гнездото си и си построиха друго, също над самата река. Очаквах, че тъкачът ще заеме изоставеното гнездо, но той изчезна също тъй неочаквано, както се беше появил. Често бяхме виждали гнезда от цели колонии тъкачи върху храсти, надвиснали над водата, навярно за да ги запазят от такива хищници, като генетите. Колкото и разумно да беше това приспособление, чудно ми беше как малките птиченца не се давеха при първото си излитане от гнездото, когато вероятността да полетят към водата беше голяма. Навярно някои тъкачи също бяха разбрали тази опасност, защото бяха избрали дърветата, под които стояха нашите палатки, като явно разчитаха на нашето покровителство.

През следващия сезон за размножаване пашите красиви нектарници също си построиха гнездо над моята палатка. По това време те бяха единствените птички, които се бяха заселили на голямото тамариндово дърво, и всяка сутрин ме събуждаше тяхното радостно чуруликане до времето, когато женската започна да мъти яйцата. Една сутрин чух тревожен писък: червеноглавият тъкач се беше върнал и отново ги нападаше. Часове наред той яростно се спускаше към женската, но тя смело защитаваше гнездото си. Накрая тъкачът се махна и всичко се успокои, но надеждата ми, че тя беше спечелила битката, беше напразна, защото по-късно червеноглавият тъкач се върна с цял орляк червеноглави тъкачи. В края на краищата цялото тамариндово дърво гъмжеше от тези канареножълти нашественици и всички започнаха да си строят гнезда около

обезумелите от мъка нектарници. Моята работна маса беше под дървото, но да пиша на машината беше невъзможно не само поради оглушителния шум, но и поради това, че ми беше много мъчно за това нападение над бедните нектарници. Хвърлях камъни върху тъкачите и целия ден ги държах на разстояние, но на следната сутрин ми се наложи да напусна лагера за малко и когато се върнах, посрещна ме гробна тишина. Нямаше никаква следа нито от тъкачите, нито от нектарниците. Намерих само събореното на земята гнездо на нектарниците и до него счупено яйце. Изглежда, че тъкачите само се преструваха, че ще си строят гнезда, за да изплашат и прогонят нектарниците, защото сега победителите, постигнали своето, бяха изоставили недовършените си гнезда, които висяха като тревисти колела на дървото. Тази война между червеноглавите тъкачи и нектарниците ми беше необяснима. Тъкачите не живееха наблизо, така че не можеха да претендират за своя територия, а нектарниците, които се хранеха с нектар от цветята, с нищо не можеха да пречат на тъкачите, които ядяха семена и насекоми. Откъде тогава беше тази жажда за разрушаване?

Тук трябва да призная, че и аз самата почти всеки ден убивах змия, което без съмнение също беше неоправдано, но в никой друг лагер не бях имала нашествие от кобри, пепелянки и дървесни змии. Вечер винаги държах краката си на столче, за да не се натъкна на някоя змия. И въпреки че знаех, че те обикновено си търсят убежище, не можех да им се доверя, пък и поради Тага се налагаше да бъде особено предпазлива.

Нейният инстинкт да се крие беше станал толкова силен, че често никой от нас не можеше да я намери. Открих скривалището ѝ съвсем случайно, когато излях малко вода близо до един сандък с продукти в резервната палатка. Тогава изведнъж две малки лапички се появиха иззад сандъка, Тага се издигна по гладката му метална повърхност и жадно започна да ближе калта от локвата, която се беше образувала от разляната вода. След това бързо се скри обратно в скривалището си. От Пипа вече знаех, че за гепардите калта беше полезна за здравето им и реших, че е необходима и за леопардите. От този ден правех малки локвички близо до нейното любимо убежище, като си давах вид, че не зная къде е тя. Като уважавах желанието и да се крие, аз я виках от разстояние и беше много трогателна гледка,

когато тя тичаше с всичка сила към нас, стига само да се държим далеч от нейното скривалище.

Всякога когато ѝ давах сулфагванидин, стомашното разстройство спираше, но щом прекъснех лекуването, отново се появяваше. На 5 декември, когато нашият стар приятел д-р Тони Харторн, ветеринарният лекар, дойде в лагера ни на път за Джордж, за да види болното око на Угас, което отново се беше влошило, аз му разказах за болестта на Тага. Той предписа диета от оризова вода, мляко и стрепотриадинови таблетки. Минаха два дена в уговаряне и накрая Тага се съгласи да глътне таблетките, които окончателно излекуваха разстройството ѝ. Томи намери причината за нейното безпокойство в това, че ѝ растяха зъби, и ме посъветва да ѝ давам да гризе всичко твърдо, което можеше да намери. Моите пръсти също се оказаха подходящи предмети за острене на зъби, за дъвкане, в допълнение на дървените пръчици, които ѝ давах и които тя превръщаше в каша. По-късно ми изпратиха снимка на леопардче на възрастта на Тага, което растеше в зоопарк. Без съмнение и то имаше нужда да търка венците си в твърди предмети, но не можеше да прави това, защото на врата му бяха сложили специална яка от пластмаса, голяма колкото супена чиния. Ако малкото, свършено справедливо, встанеше срещу такова отношение, щяха непременно да му прикачат етикет, че има опасен характер, а вината всъщност беше на тези хора, които му пречеха да прояви природните си инстинкти.

Тага не страдаше от никакво насилие и ѝ беше предоставена всякаква възможност свободно да се развива. Тя много обичаше да се катери по мрежата на ограденото място и ние трябваше през цялото време да я следим да не се прехвърли през нея. Да се катери по столове беше по-трудно, тъй като трябваше да се повдигне до седалката, и когато дърпаше пълното си стомахче нагоре, понякога падаше назад, но не се отказваше от усилията си, докато накрая се настаняваше на стола. Когато успяваше да направи това, Тага ни се усмихваше и произнасяше своето „уа-уа-уа“ в знак на задоволство. Едва когато стана на 34 дена, нейните непохватни движения при ходенето се превърнаха в енергични крачки. Почти по това време тя се научи да скача високо във въздуха и хитро се пазеше да не я уловя. Този трик ѝ стана любима игра, която тя винаги печелеше.

Животните, както и хората понякога реагират на обстановката, с която са свикнали, а не на предмета, който търсят. Например аз винаги хранех Тага на стол близо до кабинета ми. Когато тя искаше храна, а столът не беше на мястото си, тя се изкачваше по направената от палмови дъски стена на кабинета и чакаше. Понеже храната винаги ѝ се даваше на високо място, значи тя трябваше да бъде на високо, когато е гладна. По същия начин, когато премествахме клетката ѝ, тя заспиваше на голата, земя, но на това място, където обикновено стоеше спалнята ѝ. Самата аз често реагирам по същия начин, например като търся някой предмет на мястото, където е бил по-рано, дори когато знам, че аз самата съм го сложила другаде. Както се вижда, автоматичните условни рефлексии не се срещат само у животните, както твърдят много хора.

Кръглата бебешка главичка на Тага напоследък се удължи, а ушите ѝ, разположени по-рано ниско, което придава особено обаяние на младите животни, сега бяха почти до върха на главата ѝ. Кожата зад ушите стана черна, така че Тага се превърна в истински малък леопард. И все пак, макар че растеше бързо и изглеждаше напълно здрава и постоянно се движеше, като изследваше своята територия или се катереше нагоре по мрежата на ограденото място, тя имаше хроничен запек и не можеше да освобождава червата си, без да ѝ дам течен парафин. Когато беше уморена, тя често се сгушваше до Пипа, която лежеше до самата мрежа на заграденото място, така че само мрежата разделяше телата им. Гледах ги как нежно се ближеха една друга, как Пипа мъркаше, а Тага се опитваше да я докосне с малките си лапичка през мрежата и тази взаимност ме трогваше дълбоко.

От времето, когато Елза се прослави по целия свят, моят живот се промени много. За да се съобразявам с тази известност, аз трябваше често нарочно да сдържам своите емоционални реакции. Разбира се, обичах Пипа, но именно появяването на Тага, това малко безпомощно същество, изведнъж беше грабнало сърцето ми. Тя, както и Елза, беше попаднала при мен в тази ранна уязвима възраст и беше събудила моя майчин инстинкт. Бях срещнала Пипа, когато беше преминала вече детската си възраст, така че нашите отношения бяха повече приятелски.

Пипа не се върна в лагера на 7 и 8 декември. Нямаше нищо особено в това, но нейната козина беше изключително лъскава и

държането ѝ така отчуждено и сдържано, че започнах да си мисля, че е била с мъжки гепард. Отбелязах си тези дати и като преброих 93 дена — срока за бременност, посочих 9 март като възможен ден за раждането на малките.

Все още водех Пипа на дълги разходки и както преди тя играеше на криеница с мен, захапваше пръстите ми и игриво ме буташе в коленете, но никога не можеше да се предвиди как ще се държи при завръщането ни в лагера. Пипа или минаваше покрай Тага, без да я погледне, или злобно нападателно се хвърляше към нея, макар че някой път любезно я душеше през мрежата или лягаше и се сгушваше колкото може по-близо до нея.

Една вечер отец Ботта дойде да навести Тага заедно с група туристи от парка. Всички останаха възхитени от Пипа, която обърна особено внимание на едно малко четиригодишно момиченце, буташе го с нос или замахваше с лапи към краченцата му, като явно показваше големия си възторг от новото си приятелче. Малкото момиченце също много хареса Пипа: не показва никакъв страх и двете играеха заедно с голямо удоволствие. После всички отидохме в лагера. Тага също хареса малкото момиченце и то започна да играе с нея така доверчиво, както и с Пипа, като не обръщаше внимание на безпокойството на своите родители. Този случай още веднъж показва, че човек няма вроден страх от дивите животни, той се появява само когато на децата се внуши, че дивите животни са опасни. Ако разгледаме внимателно всички нещастни случаи, в които са замесени така наречените опасни животни, много често се оказва, че човек сам е предизвикал животното и то е действувало просто в самозащита. Отец Ботта беше толкова доволен от вида и държането на Тага, че ми предложи да я задържа, докато стане годна за самостоятелен живот, и да я върна към свобода.

Късно вечерта видях един великолепен тъмен гепард и познах, че той беше приятелят на Пипа. Гепардът побягна в същото направление, в което тя беше тръгнала по-рано през деня. Пипа не се върна 48 часа и после, когато дойде, остана само за да се нахрани набързо и отново изчезна за още два дена, а след това само се връщаше, за да се наяде, и пак изчезваше. Когато видях, че следите на втория гепард водеха в същата посока, престанах да се съмнявам, че Пипа си беше намерила другар.

Честите отсъствия на Пипа ми даваха възможност да обръщам повече внимание на Тага. Очите на малкото леопардче се освободиха съвсем от синкавата мъглявина, която имаше като бебе, но все още имаха подчертано изкривяване, което, изглежда, пречеше правилно да вижда във фокус. Като се надявах да поправа този недостатък, направих книжна топка, завързах я здраво с канап и я закачих над нейния сандък. Тага се влюби в тази нова играчка и само след няколко неуспешни опита се научи да хваща движещата се топка, където и да я закачех. Окачих и малка торбичка от зебло, напълнена с хартия, в която тя забиваше ноктите си и след това се люлееше с нея. Мислех, че това беше хубаво упражнение за усилване на сухожилията ѝ. След това тя намери коша за непотребна хартия и с такова увлечение разкъсваше неговото съдържание, че целият ми лагер изглеждаше като засипан със сняг. Да лази по касата с бира и да кара бутилките да звънят също беше забавление. Единственото нещо, което не ми харесваше у Тага, бяха острите ѝ нокти, а никак не можех да я науча да ги свива, когато играехме. Опитах се да ги изпиля с пила за нокти, но те така бързо растяха, че само за един ден израстваха още по-остри. Накрая винаги носех прах от сулфамид със себе си, за да го слагам на многобройните си драскотини. Въпреки това Тага беше завладяваща и аз много обичах да се вглеждам в очите ѝ, които можеха да бъдат засмени и щастливи, когато е доволна, но гледаха с убийствена жестокост, когато се ядосаше.

Исках да я изчистя от кърлежите, които се събираха в огромни количества по козината ѝ. Това ме тревожеше, защото обикновено толкова много кърлежи нападат само болни животни. И все пак освен неразположенията, които имаше с храносмилането и растенето на зъби, Тага изглеждаше напълно здрава. Исках да стимулирам дейността на червата ѝ и скоро разбрах, че тя освобождаваше червата си по-лесно, ако я заведа на мястото, където предишния път се беше изхождала. Това ми напомняше за навиците на антилопите дик-дик и носорозите, които винаги ходят на едно и също място, докато купчината стане прекадено висока.

На 21 декември Тага имаше слаб апетит и през всичкото време си чешеше венците, което аз отдадох на растенето на зъбите ѝ. По-късно дойде помощникът на Джордж и понеже и той беше отглеждал малко леопардче, посъветва ме да започна да ѝ давам мляно месо. Тя изяде

месото лакомо и то така ѝ хареса, че вечерта ѝ дадох още една порция. След това тя спа непробудно през цялата нощ, но на следния ден беше отпусната, отказа да яде каквото и да е, а само ближеше много кал. На този ден тя стана на шест седмици и последните ѝ кътни зъби се показваха. Потопих си пръста в гликоза и ѝ го дадох да го смучи, като се надявах, че това ще възбуди жаждата ѝ и ще я накара да приеме да пие мляко. Тага само си отваряше устата, задъхваше се, дишаше тежко, но не искаше да пие. През последните два дена тя беше отслабнала извънредно много, но аз отдавах това на растенето на зъбите ѝ и се опитвах да я утеша, като я милвах и вземах на ръце, когато излизаше от своето скривалище, а през нощта я взех в леглото си. Тя се сгуши във врата ми и се обръщаше с всяко мое движение, като се притискаше до мен, а в това време кърлежите и бълхите започнаха да ме лаят от всички страни. През цялата нощ тя държеше пръстите ми, смучеше ги, нежно докосваше очите и ближеше лицето ми, като издаваше слаби звуци. Тези звуци бяха толкова различни от нейното обикновено „бърборене“, че аз изведнъж разбрах — Тага беше сериозно болна.

Като следях всичките ѝ движения и се страхувах внезапно да не спрат, аз се молах за живота ѝ. Щом се зазори, Пипа се завърна. Тя седна наблизо и не снемаше очи от нас. Когато станах и оставих Тага в мрежата против комари, Пипа ме удари по краката и избяга към реката. Тази сутрин за пръв път Тага имаше меки изпражнения, без да е вземала разхлабително. Помислих си, че това се дължи на месото, което беше яла, и се опитах да ѝ дам още, но това само влоши състоянието ѝ. Тогава реших да я заведа в Меру при ветеринарния лекар, който преди това ми беше помогнал да излекувам Пипа от кърлежовата треска. Знаех, че Тага обичаше готвача и затова го взех с нас, за да я държи на коленете си, защото аз трябваше да шофирам 80 мили по много лоши пътища, но при всеки тласък бедната Тага се опитваше да се откъсне и да дойде при мен. Беше много трудно да се кара колата при тези условия и макар че се стараех да стигнем до ветеринарния лекар колкото може по-скоро, налагаше се да спираме, за да я успокоявам. Най-после пристигнахме в Меру. Беше 11 часа сутринта. Ветеринарният лекар направи кръвна проба: кръвта не се съсирваше, а течеше като вода. Съдейки по анемичното състояние на Тага — венците ѝ бяха станали съвсем бледи, — той постави диагнозата *Babesia felis*, кърлежова треска, от която Елза беше

починала. Той забеляза моето отчаяние и се опита да ме успокои, че ще излекува Тага, тъй като болестта е още в първия стадий. Докато чакахме резултата от анализа на кръвта, аз седнах с Тага на зелената поляна пред лабораторията. Тя беше толкова отмаляла, че не можеше да стои на задните си крака, затова лежеше отпусната на коленете ми, но следеше всички движения на ветеринарния лекар. Той безуспешно се опита да я накара да глътне разтвор от гликоза, като го впръскваше в устата ѝ със спринцовка. Премерих температурата ѝ. Беше почти нормална — 38,9°C. Ветеринарният лекар ме уверяваше, че Тага ще оздравее благодарение на силното лекарство — фенамидин, — и отиде да приготви инжекцията.

Погледнах към Тага и помилвах копринената ѝ козина. Тя силно се вкопчи в пръстите ми. Ветеринарният лекар се върна с инжекцията, която съдържаеше един кубик фенамидин, пет процента от общото тегло, като допускаше, че Тага тежи шест фунта. На мен това ми се стори много голяма доза, защото Тага в този момент не тежеше повече от четири фунта, но ветеринарният лекар настояваше на своето. Никога няма да забравя с какви разтревожени очи гледаше Тага ветеринарния лекар, докато ѝ слагаше инжекцията. Като че ли в очите ѝ беше съсредоточен целият ѝ живот. Скоро след това тя заспа дълбоко. Сърцето ѝ биеше много бързо и дишането ѝ също се ускори. Ветеринарният лекар приготви още няколко ампули, за да мога аз да ѝ слагам инжекциите в лагера, а след това затвори лабораторията си за обедна почивка. Видях, че беше невъзможно да взема Тага в това състояние по ужасните пътища, затова реших да почакам два часа и да видя как ще подеждва лекарството. В това време дойде и отец Ботта. Като видя Тага и се вслуша в ускореното ѝ дишане, той се почуди, като мене дали сърцето ѝ ще може да издържи. С нетърпение очаквах завръщането на ветеринарния лекар и реших да пренощуваме в Меру, за да може Тага хубаво да си почине.

Отидохме, до къщата на един наш приятел, за да го помоля да пренощуваме у тях, и седнах в прохладния му кабинет с Тага на ръце. Изведнъж тя тихичко простена, изпъна се и се отпусна. Изтичахме при ветеринарния лекар, който ѝ сложи нова инжекция против фенамидина, но беше вече късно да се помогне на Тага. Оставих телцето ѝ при ветеринарния лекар, за да го аутопсира, и тръгнах за къщи. Беше 23 — декември. Каква тъжна Коледа ме очакваше...

ИЗЧЕЗВАНЕ ИЛИ ОЦЕЛЯВАНЕ?

Като се върнах в лагера, махнах всичко, което беше съставлявало малкия свят на Тага. Като прибавка към моята мъка и Пипа беше изчезнала някъде. На следващата сутрин един ловец съобщи, че я видял към Кенмейър. Напразно я търсихме в продължение на няколко часа, а после отидохме да се погрижим за коледна елха, защото за бъдни вечер бях поканила Джордж и неговия помощник, един млад индус — Арун Шарма, който доброволно работеше в резервата, и трима приятели от Найроби. Докато нареждах елхата, през всичкото време виждах пред себе си засмените очи на Тага, готови за някоя нова лудория. Колко щеше да се радва на лъскавите играчки, които закачих на бодлите на малкото дървце баланитес. Докато беше жива, Тага занимаваше всички наши мисли, а сега, когато я нямаше, тя още по-силно ни напомняше за себе си. Чувствувах се много нещастна, но се зарадвах, когато се появиха гостите и бях задължена да ги забавлявам. Те бяха донесли от Найроби много вкусна прясна риба, която бяха уловили следобеда, едно пиле, бутилка с вино и традиционния сливов пудинг. Вечерта започна добре; запалих свещите на елхата и започнах да раздавам подаръците — за африканските работници имаше захар, цигари и пари. Бях решила всички да се забавляват добре и бях много благодарна, че никой не споменаваеше Тага.

Когато гостите си отидоха, аз се спънах в ръба на един дървен сандък и ударих ребрата си. За щастие Джордж още не си беше отишъл и ме вдигна, защото не можех да се движа без чужда помощ. На следващата сутрин, тъй като все още не можех да се движа, Локал сам отиде да търси Пипа, но не я намери. Следобед пристигнаха гости: д-р Жан Ръсъл със съпругата си и д-р Пол Мартин от Туксонския университет в Аризона. Те пътуваха през Африка, за да разберат защо много видове животни, отдавна изчезнали в Америка, все още бродеха из равнините на Африка. Интересуваха се особено много от слонове и специално бяха дошли да поговорят с нас за нашите наблюдения над тези животни^[1]. В разговора изказах

възхищението си от необикновената сребърна гривна, която госпожа Ръсъл носеше, и казах, че сигурно е изработена от индианци в Навахо. Тя се учуди много, че бях познала откъде произхождаше гривната, затова ѝ обясних, че се бях интересувала от живота и битата на различни червенокожи племена и през време на моите пътешествия из Щатите бях събрала няколко предмета, украшения и книги за техните обичаи. Госпожа Ръсъл ми каза, че гривната е оригинална, излята в Навахо, че тя много я обичала и не я била сваляла от ръката си през последните десет години.

Изведнъж чухме шум и Пипа се появи. Много се учудих, че тя идваше в лагера, когато имаше толкова много гости; без съмнение гладът я беше заставил да се върне, защото, след като се нахрани добре, тя веднага изчезна.

Макар че се стараех да скрия скръбта си, причинена от смъртта на Тага, госпожа Ръсъл сигурно беше усетила моето отчаяние, защото на следващия ден вечерта, когато седях в тъмното и мислех за Тага, пристигна една кола с бележка от госпожа Ръсъл и с ценната индианска гривна, която тя ми беше оставила като подарък. Дълбоко се трогнах; от този ден гривната стана „гривната на Тага“ и аз я носех винаги, когато трябваше да говоря на официално място в защита на дивите животни. Нима можех да зная, че след по-малко от две години ще трябва да участвувам в едно обедно предаване по телевизията в Ню Йорк в защита на дивите животни заедно с Мона Дейтън, която президентът Джонсън беше наградил като най-добрата учителка в САЩ за годината. През време на беседата тя гледеше като омагьосана „гривната на Тага“ и накрая ме попита, как е станала мое притежание. Когато ѝ разказах цялата история, тя призна, че била една от най-близките приятелки на госпожа Ръсъл и че тя самата ѝ помогнала да намери тази гривна в един от индианските резервати в Аризона, затова толкова много се учудила, като я видяла на моята ръка.

Пипа се върна на следващата сутрин. Преди да започне да яде, тя дълго души всичките места, където обичаше да играе Тага. Понеже все още не можех да се навеждам, Локал я изчетка и извади кърлежите ѝ, което много я учуди. След това той тръгна с нея на разходка, а тя през всичкото време се обръщаше назад и очакваше и аз да тръгна. В това време Пипа чу шум от пристигането на кола и бързо избяга през реката. Бях изпратила да извикат лекаря от Мауа. Той намери, че имам

счупени ребра, и каза, че те се нуждаят от повече почивка, отколкото аз им давам. И така воля — неволя аз трябваше да лежа няколко дена, през което време Пипа често идваше в лагера.

Локал ме беше помолил за отпускат, за да отиде да види едно от децата си, което беше сериозно болно. Два дена по-късно той се върна с тъжната новина, че детето му починало. Той стоически понасяше мъката си и приемаше това като воля на Мунгу (техния бог). Неговото самообладание беше поразително, но когато отидоха с Пипа на разходка и когато започнаха да играят, забелязах, че той бършеше очите си и целуваше Пипа, нещо, което никога не беше правил преди. Очевидно, мъката му по починалото детенце беше по-голяма, отколкото той си позволяваше да покаже и аз разбрах, че му ставаше по-леко, когато споделяше болката си с Пипа.

Когато се стъмни, Пипа започна да се крие от нас и накрая започна да се преструва, че гони жирафа, но това беше само един тактичен начин да изчезне през нощта. През следващите няколко дена тя рядко идваше в лагера и дори когато я срещнехме в джунглата, тя ни отбягваше, като умело се криеше в гъстата трева. Като знаехме, че е наблизо, ние започвахме внимателно да търсим наоколо и я намирахме на метър от нас, притисната ниско до земята, а козината ѝ съвсем се сливаше с пожълтялата като слама трева. Понякога не я намирахме, макар че знаехме, че е наблизо. Неподвижното спокойствие е най-добрият начин за укриване сред дивите животни, когато не успеят да избягат. Наскоро например намерих една пепелянка на пътя; тялото ѝ изглеждаше разкъсано, само главата ѝ стърчеше нагоре. Озадачена, хвърлих камък към нея, после още няколко камъка и се приближих на три стъпки — тя все лежеше неподвижна. Накрая хвърлих един камък, който удари змията, и едва тогава тя избяга като стрела.

Друг път връхлетях върху лалугер, който стоеше на задните си крака, вдигнал във въздуха предните си лапи. Като ме видя, мигновено замря. Засякох времето; лалугерът стоя абсолютно неподвижно в тази неудобна поза петдесет минути; аз загубих търпение и си тръгнах. Други животни дори отиват по-далеч — преструват се на умрели. Много добре си спомням една млада орлова сова, която лежеше на земята с наранено око, без всякакъв признак на живот. Понеже тялото ѝ беше още топло, аз я вдигнах, и като се пазех внимателно от остриите ѝ нокти, сложих я в колата и я закарах вкъщи. Когато пристигнахме,

птицата изглеждаше умряла, но понеже не бяхме съвсем уверени в това, сложихме я в голяма клетка, убихме заек и го поставихме до нея. Когато няколко часа по-късно отидохме при птицата, пак я намерихме „мъртва“, но от заека нищо не беше останало освен няколко парченца кожа. Поставихме в клетката на орловата сова гълъб и пак се отдалечихме. Малко по-късно много внимателно се приближихме към клетката от задната страна и видяхме совата енергично да разкъсва птицата, но щом ни забеляза, веднага се простря „мъртва“. Тази игра продължи три седмици, докато птицата окончателно се възстанови и стана възможно да я пуснем на свобода. Имаше друг случай с тинести чапли, големи колкото пуйки, които се спасиха от плен, като се престориха на умрели толкова сполучливо, че като ги оставихме да лежат на земята достатъчно дълго, те се възползуваха от това, за да избягат. Сега, като пиша тези редове, гледам един малък гекон, който се е прилепил до стената на кабинета ми на две стъпки от мен. Той стои толкова неподвижно, че не може да се забележи, само тъмните му очи го издават. Тези гущери имат още един начин да се спасяват освен неподвижното спокойствие, защото могат да променят и цвета си в зависимост от околната среда, така както правят хамелеоните и гущерите агами.

Всички тези животни бяха диви и имаха причини да избягват хората, но и у Пипа, която беше моя приятелка, много бързо можеше да се пробуди инстинктът, който я заставяше да се изплъзва и да изчезва. Макар че се радвах на този добър признак, който показваше, че тя започва да живее като диво животно, винаги се безпокоях да не би някоя змия или някакво нещастие да са причината за нейното отсъствие. Живеех в постоянно напрежение и страх за живота ѝ, но не можех да направя нищо, освен всеки ден да търся нови следи от нея.

Затова много се зарадвах, когато тя се появи вечерта на 31 декември и остана с мен да ми прави компания срещу Нова година. Докато тя си почиваше до мен, аз си мислех кога ли ще се родят малките и как ще се държи тя? Дали ще ги доведе в лагера или ще ги роди тук, или пък обратното, ще започне да живее съвсем като диво животно? Ако тя имаше малки, това щеше да бъде първият случай, когато отгледан от хора женски гепард ще роди диво поколение и ще ми помогне да науча много неща за навиците на дивите гепарди, а

може би ще ми помогне да отговоря и на въпроса, защо гепардите така лошо се размножават, когато са в зоопаркове.

Няколко дена по-късно Локал поиска домашен отпуск. Той се върна с нова жена — по моя преценка тази беше петата му съпруга. Постъпката му беше напълно разумна след неотдавнашното нещастие, което го сполетя, но аз се учудвах как на тази възраст му се беше удало да накара такава хубава девойка да го вземе за мъж. Надявах се, че ще остане при него, защото последните три съпруги бяха избягали и го бяха оставили с разбито сърце. Той ми каза, че бил дал за девойката 200 шилинга в брой и в допълнение един млад вол — това беше тънък намек за сватбен подарък, който му обещах, но не по-рано от три месеца. И двамата се разсмяхме и поведохме Пипа на разходка към Ройоуеру.

Пипа много се радваше, че Локал се беше върнал, мъркаше и се въртеше около него, докато стигнахме до реката. Там подплашихме един женски хипопотам със съвсем малко хипопотамче, което беше с много светъл цвят. Изненадани от нашето пристигане, те забързаха през няколко плитки места на реката, като майката побутваше малкото напред между скалите, докато достигнаха до дълбок вир и се потопиха в него. Докато ги наблюдавахме, друг хипопотам се появи на повърхността на водата на три ярда от нас. Като зина с бездънната си уста, той ни огледа внимателно и бавно отмина надолу по реката. Брегът тук беше почти наравно с реката и аз тревожно гледах към хипопотама, но Пипа намери смелост да ръмжи срещу него, докато той се скри под водата. Всичко, което ставаше в реката, беше наблюдавано от още един хипопотам, който се криеше под палмовите клони на отсрещния бряг. Макар че Пипа обикновено ставаше много неспокойна край реката, защото се страхуваше от крокодили, този път не показва никакъв страх, дори обратното, седна близо до водата и ръмжеше свирепо не само на изпъкналите очи на хипопотамите, които се надигаха над водата, но и на най-малките вълни на реката. Сигурно тя често беше срещала тези непохватни обемисти животни, когато излизаха нощем да пасат в равнината, и не показва ни най-малко уважение към тях; към слоновете се отнасяше по същия начин. Тя ръмжеше срещу хипопотамите така отблизо, че намерих за по-благоразумно да се отдалечим от реката. По пътя към къщи Пипа подгони ято токачки, а накрая започна да се върти на едно място.

Когато се приближих, видях, че тя си играеше с едно пиленце от токачките, което беше наранила. Аз му извих врата и я накарах да го изяде, като се надявах да я науча с каква цел се убива дивечът.

Късно вечерта както винаги се къпех на открито зад моята палатка. Когато седях в квадратната брезентова вана, обичах да гледам звездите, а понякога виждах тъмния силует на някой слон, който се хранеше на отсрещния бряг на реката. Много приятно ми беше да си отпочивам по този начин, но тази вечер у мен се появи странното чувство, че някой ме наблюдава. Като запалих фенера и осветих наоколо, видях, че на петдесетина ярда от мен, близо до колата ми, беше седнал лъв. Бързо се облякох и казах на мъжете да стоят вътре в палатката си.

На сутринта се събудих от мъркането на Пипа, после тя тикна главата си през мрежата за комари до моята глава и след това се настани близо до леглото ми. Това беше за пръв път, откакто Тага беше влязла в нашия живот, Пипа да влезе вътре в моята палатка. След като станяхме, разгледахме земята около колата ми и видяхме следите на много голям лъв. По-късно намерихме следите на два лъва и една лъвица, които водеха по пътя към Кенмейър. Пипа стоя настрана през целия ден и през нощта явно за да не се срещне с тях. Освен това имаше пълнолуние, което винаги я правеше неспокойна.

Тежко тропане по къщичката на Пипа, която беше на десет ярда от моята палатка, ме събуди посред нощ. Когато беше в лагера, Пипа винаги използваше покрива на къщичката си като наблюдателен пункт и аз много добре познавах звука, който тя издаваше, когато скачаше върху нея. Шумът сега беше много по-силен. Известно време слушах напрегнато звуците и после долових движенията на голямо животно, а малко след това на входа на моята палатка се появи огромен лъв. Ужасена, аз започнах да крещя, а той само стоеше и ме гледаше. Една минута по-късно той се изви и тръгна към реката, като се обръщаше към мен, а после зави към къщичката на Пипа. Извиках Локал. Когато той излезе от своята палатка, лъвът беше отишъл до кухненския навес, който се намираше между палатката на мъжете и моя кабинет. Локал светна с фенера си към лъва, но той продължаваше да стои на едно място, само започна да мига от силната светлина. Див лъв не можеше да се държи по този начин и изведнъж разбрах, че това трябва да е Угас, който беше избягал от лагера на Джордж преди

четири дена. Допуснах, че той си търсеше партньорка и затова беше тръгнал с лъвовете, чиито следи бяхме видели по пътя. Навярно Угас ме беше изненадал във ваната предишната вечер, защото и сега той отиде до колата и седна на същото място, където предишната вечер беше седял лъвът. След малко се скри в тъмнината.

Облякох се бързо, казах на готвача и на другите мъже да се затворят в кабинета ми (това беше единствената постройка в лагера, която имаше врата) и да стоят там до моето завръщане. Взех малко месо и заедно с Локал тръгнахме с колата, като викахме: „Угас! Угас!“. Скоро лъвът се появи и дойде към ландроувъра. Нямаше съмнение, че това беше добрият стар Угас. Подхвърлих му месото, като се надявах, че това ще го задържи близо до лагера, докато се върна с Джордж. Подкарах колата по тесен и неравен път, защото гладкият минаваше през Кенмейър, а аз не исках да тревожа ловците от Кенмейър Лодж през нощта.

След няколко мили пътът водеше към гъсти храсталаци, а после изви сред дървета, които не даваха възможност да се види на няколко ярда. Земята беше постлана с пресни изпражнения от слонове и тяхната характерна миризма изпълваше въздуха. Изплаших се, защото ако някой от тези великани изведнъж прегради пътя ми, нищо не можеше да се направи. Изплаших се още повече, когато пътът изведнъж изчезна и трябваше да се ориентирам само по далечното двувърхово възвишение Мугуонго. Насочих колата си към него и тя се провираше като трактор през дупки на мравояди и неголеми камъни, докато накрая се добрахме до лагера на Джордж. Той винаги спеше много дълбоко и сега едва го събудих. Мина доста време, докато разбере причината на моето нощно посещение. Освен това той трябваше да поправя ландроувъра си, преди да може да ни последва; така че когато пристигнахме в моя лагер, часът беше четири сутринта. За щастие Угас още беше наблизо и като чу познатия глас на Джордж, бързо изскочи от храстите, за да го поздрави. Макар че обичах Угас, въздъхнах с облекчение, когато той скочи в оградената с мрежа кола на Джордж, за да изяде месото, което му бяхме сложили там за примамка. Джордж здраво затвори вратите и поведе към къщи страдащия от любов лъв. Жал ми беше за добродушния Угас, който нямаше никакъв шанс да поухажва Гърл, защото Бой ревниво я пазеше.

Какво трябваше да направим с Угас? Той имаше нужда от другарка и затова беше тръгнал след дивата лъвица, докато беше дошъл до моя лагер. През това време той сигурно беше огладнял и като е познал моята кола, да не говорим за самата мен във ваната ми, той съвсем естествено беше дошъл до моята палатка с надежда да получи малко храна. Разбира се, той нямаше никакви лоши намерения, но откъде можех да зная, че лъвът, който се опитваше да влезе в моята палатка, не беше друг, а само нашият Угас?

Джордж реши, че изходът от това положение ще бъде да вземе група от три малки лъвици и един лъв, всички по на четири месеца, които му бяха предложени неотдавна, за да ги върне към свободен живот. Тази „детска градина“ отначало само ще бъде компания за Угас, а после, когато лъвиците пораснат, те ще бъдат неговият харем. Във връзка с това Джордж изпрати помощника си да вземе лъвчетата и няколко дена след това те пристигнаха в неговия лагер.

[1] По-късно резултатите от проучванията им бяха публикувани в книгата „Изчезващи плеистоценни видове“ от П. С. Мартин и Х. Е. Райт. ↑

ПЪРВОТО ПОКОЛЕНИЕ

Пипа явно реши, че сега е безопасно да се върне в лагера, затова дойде и жадно се нахвърли върху останките от трупа на един козел. Знаех, че като я храня редовно, забавям връщането ѝ към свободен живот, но не ми се искаше да я измъчвам от глад през време на нейната бременност.

Когато се разхождахме заедно и я наблюдавах как души камъните и храсталаците, като определено следва някаква миризма през избуялата трева, толкова висока, че тя не можеше да гледа над нея, разбирах колко много губя, като нямам нейното обоняние. За хищника обонянието е най-важното сетиво и винаги е по-силно развито от зрението и слуха, колкото и развити да са те. Всяко животно, което се намираше от страната, към която духа вятърът, можеше да се скрие от Пипа, ако останеше неподвижно. (Веднъж аз дори успях да изведа на безопасно място на страната, към която духаше вятърът, три малки пиленца на токачка, докато Пипа гонеше смелата майка, която пляскаше крила в обратната посока, за да отклони вниманието ѝ от своите малки.)

Някои хора смятат, че гепардите не са много интелигентни. Винаги сме склонни да съдим за интелигентността на животните по своите човешки понятия, което е голяма грешка. Всеки вид е развил своя особена форма на интелигентност, която се оказва най-добре нагодена за неговото оцеляване в борбата за съществуване. Фактът, че при подобни обстоятелства животните често се държат различно от хората, не показва липса на интелигентност, а само това, че техните реакции се ръководят от други сетива, непознати за нас, тъй като нас ни ограничават нашите пет сетива. Ние например едва сега започваме да разбираме съществуването на телепатичната връзка между хората. Елза, а също и Пипа ми бяха дали много доказателства, че животните могат да разчитат на телепатията много повече, отколкото хората. Като си помислим, че някои влечуги съществуват на Земята почти непроменени вече 200 милиона години, някои морски бозайници — 60

милиона години, а цялата човешка история може да се проследи само от около 2 милиона години, можем да научим много интересни и ценни неща относно сетивата; които животните притежават и които засега остават неразбрани за нас. Ако, успеем да ги разберем, може би ще престанем да преследваме различни животински видове и ще заживеем, без да се унищожаваме едни други.

Пипа винаги получаваше точно това, което искаше и което ѝ беше нужно, и често проявяваше голям такт, когато настояваше на своето. Колкото и своеволна, независима или хладна да изглеждаше понякога, тя все още се нуждаеше от подкрепа и макар че не обичаше да показва своите чувства освен с някакво нежно докосване на ръката ми или с мъркането си, ние знаехме, че се обичаме една друга.

Просто невероятно е колко бърбиви могат да бъдат африканските мъже. Когато ходехме на разходки с Локал всякога ми беше трудно да прекратя неговия поток от думи, дори и в такива случаи, когато трябваше да се мълчи; за да не изплашим животните (когато очаквахме да видим някакви животни). Щом се върнехме в лагера, той бързаше да компенсира наложеното мълчание и запълваше вечерите, като повтаряше истории и събития, които не бяха се случили през деня, и всеки път украсяваше фактите с нови подробности.

Веднъж бяхме тръгнали да търсим Пипа и по залез-слънце вървахме мълчаливо по една пътека, отъпкана от дивите животни сред гъстите храсти край реката. Както винаги аз вървах напред, вперила поглед към земята, за да търся следи, когато изведнъж се намерих успоредно с два носорожки рога, стърчащи като две пръчки сред храсталака, където беше скрито тялото на животното. Секундата, която беше нужна на носорога да се обърне и да се изправи пред мен, ми даде възможност да изтичам по тясната пътека назад, а големият звяр набираше скорост и почти ме настигна, когато се сблъсках с Локал, който трескаво бързо зареждаше пушката си и в същия миг стреля във въздуха. Това накара носорога да се обърне назад, а след това да започне да се върти на едно място, като че ли искаше да доизразходва набраната скорост. Ние се възползувахме от това и побягнахме с всичката си сила, докато стигнахме на открито място и се намерихме в безопасност.

Останали без дъх, започнахме да се смеем. Като заекваше леко от вълнение, а думите му падаха една след друга Локал повтаряше с

гордост: „Аз се държах като мъж, нали? Какво щеше да се случи, ако не бях стрелял? Мисля, че вас носорогът щеше да убие най-напред, защото бяхте много по-близо до него. А видяхте ли втория носорог, който тичаше към нас, докато аз не гръмнах?“ Аз бях много признателна на Локал и го поздравих за неговата храброст и присъствие на духа. По пътя към лагера, когато светлината вече се губеше, той забеляза стадо слонове с три малки слончета, скрити в сивите храсти, които аз никога не бих могла да видя. Понеже знаеше, че се страхувам от слонове, той се опита да ме успокои, като казваше, че тези великани съвсем не са така опасни, както носорозите, които винаги смразявали кръвта му от страх. Когато каза това, чак тогава разбрах защо той се гордееше със своето поведение при срещата ни с носорозите и търпеливо слушах през целия път до лагера различните му вариации, с които разказваше нашето приключение. А след това много дни наред той продължи да говори за него.

Вече беше настъпил сухият сезон. Много туристи посещаваха резервата и идваха понякога и в моя лагер независимо от надписите с предупреждение, че посещенията са забранени. Наистина, аз оправдавах тяхното желание да видят Пипа, но понеже бях тук със задачата да помогна на Пипа да се върне към свободен живот, не ми се искаше да я показвам на чужди хора. Напоследък тя дори се сърдеше, когато я докосвах, за да чистя кърлежите ѝ. Това особено се забелязваше, когато мъжкият гепард беше наблизо. След последното си идване в лагера тя много внимателно криеше своето местонахождение, докато най-после открихме следите ѝ редом със следите на нейния другар.

От няколко дена вече я нямаше. Прекарвах вечерите самотна, като се заслушах да чуя познатите звуци, но всичко оставаше тихо, извънредно тихо. Когато на петия ден се завърна, Пипа не беше гладна, изглеждаше добре нахранена. Тя потърка нежно главата си в мен и легна на земята, като мъркаше силно. Изглеждаше много щастлива. Почувствувах, че тя като че ли искаше да ми каже, че е била с другаря си, но че се радва да прекара част от времето си и с мен. Като я милвах, докоснах наедрелите ѝ цицки, което не ѝ хареса. Изненадах се, че те бяха 13, нечетно число. По-късно тя легна близо до леглото ми и двете заспахме при тъжното бухане на една сова.

На другия ден направих торта за рождения ден на Джордж. Винаги се учудвах как тези африканци умееха да готвят на три камъка — в лагера други печки нямаше; аз не претендирам, че съм отлична готвачка дори и при по-цивилизована обстановка, затова в този случай се опитах да скрия жалкия резултат от моите усилия под дебели пластове крем, като прибавих няколко черешки за украшение, за да може тортата да изглежда по-прилично. Пипа прекара целия ден в лагера, като наблюдаваше моите необикновени занимания.

Когато се стъмни, тръгнах с колата си към Кенмейър, за да взема коза за Пипа. За моя изненада там срещнах Бернхард Гжимек и неговата снаха. Бяха дошли да разгледат резервата с намерение да помогнат за събирането на пари за неговото развитие. Бях срещала д-р Гжимек много пъти при случаи, свързани с опазването на дивите животни, за които той непрекъснато изпращаше пари, събирани във ФРГ. Поканих ги в лагера и прекарахме цялата вечер заедно, а Пипа лежеше наблизо. Като директор на зоопарка във Франкфурт, д-р Гжимек особено много се заинтересува от живота на Пипа и ме помоли да му съобщавам всички новини, свързани с нея, както и пътя, по който тя се връща към естествения си начин на живот. Помоли ме също непременно да му пиша подробности, когато се родят малките.

Той прояви голям интерес, когато научи, че директорът на резервата неотдавна беше отишъл в Южна Африка да вземе три двойки бели носорози с надежда, че ще успеем да ги настаним в резервата и че те ще започнат да се размножават. Броят на носорозите в Африка и Азия застрашително намаляваше, понеже в Азия беше разпространено поверието, че роговете им съдържат стимулиращо половата дейност вещество; и макар че те се състоят от обикновено рогово вещество, съставено от слепени косми, незаконната търговия с тези ценни трофеи процъфтява и застрашава съществуването на носорозите. От двата вида, които живеят в Африка, в Кения се срещат само черпите носорози, докато белите се намират само в Южна Африка. Наименованието им е едно недоразумение, защото цветът на белите е същият, както и на всички носорози; „бели“ е съкратеното от „широкоусти“^[1].

На сутринта заведох Гжимекови при Джордж не само за да отпразнуваме рождения му ден, но също и да обсъдим неговата работа с лъвовете. Понеже д-р Гжимек лично беше сложил началото на

изследователската работа върху поведението на дивите животни в Националния парк „Серенгети“ в Танзания и беше финансирал изследванията си със суми, събирани във ФРГ, той силно се заинтересува от нашата работа и ние прекарахме заедно една приятна и ползотворна сутрин. Преди да си замине, аз му показах няколко места от резервата, които му направиха добро впечатление, и той ни обеща своята помощ. Това беше много хубаво, защото щеше да облекчи нашето финансово състояние, тъй като до това време резерватът се поддържаше главно от хонорарите на книгите за Елза.

Когато се върнах в лагера, Пипа изтича към мен с явното намерение да поиграем, но аз чувствавах, че горя и ми се виеше свят. Когато измерих температурата си, видях, че имам 40°C — поредната атака от тази проклета малария. Не бях добре няколко дена. Една нощ чух съвсем наблизо дишането и сумтенето на някакви големи животни; извиках Локал и той ми каза, че това са двойка носорози. Когато те дойдоха съвсем наблизо, той стреля във въздуха, но те не обърнаха внимание на това и в продължение на още час слушахме тяхното пръхтене и чупене на клони. На сутринта на около 60 ярда от лагера намерихме полето на тяхното сражение; тук тревата беше съвсем стъпкана, а земята разорана. Мястото явно им беше харесало, защото на следващата нощ те пак го посетиха и дойдоха така близо, че можехме да ги видим при светлината на нашите фенери. Ние светнахме право в очите им, крещяхме и стреляхме над главите им, но това не им направи никакво впечатление; като не обръщаха внимание на нашите протести, те продължиха своята борба, а може би това беше любовна игра? Фактът, че два пъти дойдоха на едно и също място, ме накара да мисля, че те празнуваха медения си месец; но както и да е, аз почувствах голямо облекчение, когато си отидоха завинаги.

Пипа ми правеше компания почти през всичките дни на моето боледуване, като ближеше ръката ми и подскочаше из палатката с явното желание да ме изкуши да отида с нея на разходка. Сега трябваше да ѝ даваме по два обилни обеда на ден, но ако не държах кокалите, за да ги огризва добре, тя оставяше много неизядено месо по тях. Гепардите късат големи парчета месо, без да си помагат с лапите, за разлика от лъвовете, които придържат с лапа храната си в такова положение, че най-добре да огризат кокалите.

Пипа неотдавна си беше намерила отлично леговище, в което можеше да стои с дни: това бе мястото, където реката Мулика, сега пресъхнала, се съединяваше с потока недалече от нашия лагер. Скрито и засенчено от гъсти храсти, в него тя беше защитена от всички страни освен откъм тесния отвор, който водеше към водата.

Пипа така старателно криеше своето убежище, че аз се чудех дали не беше го избрала за бъдещо детско жилище. Нейното старание да се крие, нежеланието ѝ да се движи повече, отколкото беше необходимо, бурното сърдене, когато я докосвах по корема и увеличеният и апетит бяха явни признаци за нейната бременност, която по моите изчисления вече беше от месец и половина. Макар че се държеше близо до лагера, тя много хитро, скриваше своето местонахождение, полагаше големи усилия да ни заблуди и избягваше нашето присъствие. За пръв път се почувствувах изключена от нейния свят, но уважавах нейното желание и се държах настрана. На 25 февруари усетих движения вътре в корема ѝ.

Този ден получих покана от филмовата компания „Колумбия Пикчърс“ да присъствувам на международната премиера на филма „Родена свободна“, която щеше да се състои в Лондон на 14 март. Съобщаваха ми, че било определено да бъде представена на кралицата. Щях да бъда изпълнена с още по-голяма радост от тази чест, но при сегашните обстоятелства аз се почувствувах загрижена, понеже не ми се искаше да оставя Пипа самичка по време, когато тя очакваше малките си. Накрая реших да приема поканата, ако всичко върви добре с Пипа до деня на моето заминаване. Следващото нещо, което трябваше да направя, беше да помоля помощника на Джордж да се премести в нашия лагер и да се грижи за Пипа през времето на моето отсъствие. Макар че Пипа го познаваше добре и винаги се държеше дружелюбно с него, в сегашното ѝ състояние може би щеше да направи изключение към един външен човек, затова исках да ѝ дам време да привикне с него. Денят, в който той дойде, съвпадна с първия проливен дъжд на започващия дъждовен сезон. Пипа не беше в лагера, а когато се върна на следващата сутрин, изглежда, нямаше нищо против новата палатка и приятелски започна да души помощника. През следващите няколко дена тя изглеждаше спокойна в негово присъствие и аз реших, че напълно мога да я оставя под неговите грижи и да

замина за Лондон. Уговорихме се той да ми изпрати телеграма, когато се родят малките, и да ми даде подробно описание на всички събития.

В Лондон бях потопена във водовъртежа на бурна дейност, включително приготвянията за едно пътуване до САЩ, където бях поканена да присъствувам на тамошните премиери, които започваха няколко дена след премиерата в Лондон. Когато дойде денят за кралската премиера, всички, които бяха работили по филма, се вълнуваха ужасно. Филмът имаше огромен успех, но за мен това беше нещо повече, защото беше тържество, посветено на паметта на Елза.

Нима можех да зная, че може би по времето, когато шотландската гвардия обявяваше с фанфари и с цялото традиционно величие пристигането на кралицата и когато аз ѝ бях представена, в същото време в дълбоките храсти на Кения съвсем сама Пипа раждаше на свобода три гепардчета. Това беше венецът на всичко, което означаваха за мен думите „родени свободни“!

Нямах никакви известия освен телеграма от 13 март: „Няма още раждане. Няма нищо ново. Пипа здрава.“ В това време в своя дневник помощникът беше записал, че до тази дата Пипа идвала всеки ден на къси посещения. На 13-и тя се появила при разсъмване, изяла огромно количество месо от зебра (любимото ѝ ядене) и въпреки напредналата си бременност била много игрива. След като поседяла два часа в лагера, тя пресякла реката и се отправила към един термитник, на който често обичаше да си почива. Рано следобед се върнала и пак яла, но не давала да я пипат. По това време вече било ясно, че часът за раждането е наближил; тя вървяла трудно, влагалището ѝ се било разширило и като видял движенията на малките в корема и, помощникът дошъл до заключение, че ще се родят или същата вечер, или на следващата сутрин. Към седем часа вечерта Пипа пресякла реката, когато било вече много тъмно, за да могат да я проследят. След това шест дена тя не се появила никак. Макар че той дълго я търсил, не можел да открие местонахождението ѝ и чак на 19-и видял другаря ѝ близо до реката. Следобед на 20-и Пипа се върнала; фигурата ѝ била съвсем нормална, но отслабнала и била много гладна. След като изяла по-голямата част от една коза, тя поиграла нежно с помощника и той забелязал, че 12 от нейните цицки били уголемени, а 13-ата била суха. Половин час тя останала в лагера, а после пресякла пътя и се изгубила в гъстите храсти, където често я бях виждала да отива още преди

моето заминаване за Лондон. Помощникът и Локал се опитали да тръгнат след нея, но тя реагира остро срещу това: седнала на едно място и останала там като вцепенена, докато те не се върнали назад. Миг след това вече я нямало. На другия ден през цялото време не се появила, но те видели мъжкия гепард да отива в тази посока, в която помощникът ми смятал, че Пипа криела малките си. На следващия ден тя излязла из храсталаците, където била изчезнала последния път, нахранила се добре, проверила дали някой не върви след нея и отново отишла в храстите.

На 22 март получих известие, че Пипа има малки, вероятно три. Бях се приготвила същата вечер да замина със самолет за Австрия, но отказах запазения билет и успях да си намеря място във вечерния самолет за Найроби. На другата сутрин след пристигането си в Найроби се качих на малък самолет и след като пуснах писмо за Джордж, когато прелетяхме над неговия лагер, за обед си бях вкъщи. Летището и в Найроби беше доста мокро, но тук явно беше имало много силни дъждове и аз заварих мъжете да работят усилено, за да поправят залетия от вода лагер. Имах на разположение само три дена, преди да излети за САЩ, и не очаквах да видя малките, но се надявах да видя Пипа. Мина целият следобед, но тя пак не се появи. Моето разочарование беше намалено от пристигането на Джордж и ние прекарахме деня, като му разказвах новините от Лондон. Той също се посъживи, понеже беше много разтревожен за Угас, чието око изведнъж се възпалило много. Прекарахме вечерта, като разисквахме всички подробности, свързани с последните събития, и макар че помощникът се опитваше да ме убеди, че с Пипа нещата били наред, прекарах безсънна нощ и напрегнато се вслушвах във всеки звук. На разсъмване тя се появи, но мина покрай мен, без да ме забележи, и се отправи към приготвеното за нея биволско месо. Докато тя поглъщаше с голяма бързина месото на големи парчета, аз седнах близо до нея и се чувствах много щастлива, като виждах, че е добре и явно бърза по-скоро да се върне при малките си.

Щом се нахрани и се напи хубаво от реката, ние тръгнахме по пътя. Там Пипа седна и като мъркаше силно, докато аз я милвах, ближеше ръката и лицето ми и през всичкото време гледаше дали не идва някой след нас. След това тръгнахме и половин час се промъквахме през гъстите храсталаци, а Пипа на три пъти се спираше

да ме чака, докато вадех бодли от сандалите си. Накрая излязохме на поляна, в средата на която растеше голяма медоносна акация, обикновено наричана „почакай малко — трън“, защото шиповете ѝ са обърнати назад и така жестоко се впиват в дрехите и кожата, че по неволя трябва изведнъж да се спреш. Изведнъж чух шум, като че ли някъде чупеха съчки; спряхме се и се послушахме: звукът се повтори. Пипа много бързо се озова до храста, после почака, докато я настигна, и се скри в гъстите листа. И изведнъж в самата среда на храста, който беше около осем ярда в диаметър, видях трите малки. Близко до тях земята беше изчистена от големите съчки и няколкото вдлъбнатини в пясъка показваха мястото, в което семейството си беше почивало. В това време Пипа пропълзя под клонките и вече беше легнала между мен и малките. Те стояха изправени на треперещите си предни лапи, погледнаха ме недружелюбно и започнаха да ръмжат и фучат и да повтарят тракащия звук, който бях чула преди.

Едното беше по-малко от другите две, но и трите бяха много подвижна зя 10-дневни гепардчета и очите им вече бяха отворени. Бяха дълги около 14 инча^[2], много по-дълги, отколкото беше Тага на 14 дена, но по това време тя вече ходеше свободно, а те едва се опитваха да пълзят, като се повдигаха на предните си лапи. Горната част на телцата им от опашката до главата беше покрита с дълга пухкава козина, но очите и лицата им бяха гладки. Долната част на телата им беше с по-къса козина, по-тъмна от козината на Пипа и гъсто осеяна с петна. Границата между дългата пухкава козина и късата беше ясно очертана.

Когато след десетина минути малките се укротиха, Пипа легна така, че да могат да сучат; малките несръчно полазиха към цицките ѝ и най-голямото разблъска останалите, но после всички засукаха със задоволство. В този момент огромна стоножка, дебела колкото палеца ми и дълга около седем инча, пропълзя под храсталака и се отправи към малките. Пипа веднага се надигна и засъска към неканения гост, но скоро се отпусна и загледа стоножката как мина между децата и тя даже пропълзя под нейната опашка, преди да изчезне. Бях изненадана от спокойствието на Пипа, защото знаех, че ухапване от стоножка може да предизвика силно раздразнение на кожата, но очевидно стоножките, както и мравките, не хапят гепардите. През всичкото време на тази случка малките непрекъснато мъркаха, но тяхното

мъркане беше по-звучно от мъркането на Пипа и по-гальовно. Цял час наблюдавах тази сцена, през което време малките често спираха да сучат и променяха положението си, докато Пипа ги ближеше под опашките и по другите части на телцата им. Накрая те задрямаха; никога преди това не бях виждала толкова голяма нежност в очите ѝ. Когато Пипа ме погледна, аз почувствувах, че нашите отношения не бяха се променили, въпреки че сега тя беше станала майка на диви гепардчета.

Тихичко се оттеглих, като си мислех дали това беше мястото, където Пипа беше родила малките, или раждането беше станало на друго място. Разгледах другите два близки храсталака, но там нямаше следи, че са били използвани. За мой ужас обаче в единия от тях видях огромна сива кобра, навита на кълбо. Понеже нямах в себе си нищо, с което можех да я убия, аз я оставих там, като се надявах, че няма да причини зло на гепардите. Другите храсти, които можеха да се използват за леговище при раждането, бяха на около 300 ярда разстояние, може би много далеко за Пипа, за да пренесе малките си оттам. Затова дойдох до заключение, че те се бяха родили на мястото, където и сега лежаха. Самото леговище беше много сполучливо избрано, защото позволяваше на Пипа, когато е вътре, да забелязва опасностите отдалече. Единственият му недостатък беше отдалечеността му от водата, но ако Пипа беше избрала храстите около реката, малките щяха да бъдат застрашавани от големия брой животни, които идваха на водопой, а освен това прииждащата вода през сегашния дъждовен сезон щеше да бъде постоянна опасност за живота им. Пипа ме беше довела до леговището си по много заобиколен път, но по права линия мястото не беше по-далече от десет минути вървене пеша.

На другия ден Пипа не се появи. Аз се тревожех от кобрата и привечер тръгнах заедно с помощника и Локал по тясната пътека, направена от животните, която водеше направо до леговището на Пипа. Бяхме изминали мълчаливо почти половината път, когато Пипа изведнъж се появи и ни загради пътя, с което съвсем недвусмислено искаше да ни каже, че не е съгласна да вървим по-нататък. Помолих мъжете да се върнат, а аз останах с нея, докато те се скриха от погледа ни. След това тя ме поведе по много заобиколен път обратно в лагера. Очевидно Пипа искаше да скрие краткия път до леговището си. След

като се наяде добре, тя тръгна да се връща пак по дългия път, откъдето бяхме дошли. Повървах след нея близо 400 ярда, когато тя изведнъж скочи в храстите и изчезна. Разбрах намека ѝ и се върнах в лагера. На следващата сутрин Пипа пак не се появи в лагера, но като имах предвид поведението ѝ от предишния ден, не ми се искаше да я безпокоя в убежището ѝ. Все пак, понеже този ден беше последният преди да замина, следобед аз се отправих да навестя семейството. Като ги приближавах, тихичко виках Пипа, за да разбере, че съм аз. Дойдох до храста и видях, че тя лежи и си почива, а до нея малките спят. Тя спокойно гледаше как се настаних до храста и направих много снимки на семейството. Не след дълго малките се събудиха и в усилията си да пропълзят до майка си дълго се премятаха едно над друго и падаха на земята, като образуваха мека маса от лапи, опашки и пълни коремчета. Тя нежно ги ближеше, а те отговаряха с тънко мъркане. Държаша се на краката си по-добре от миналия път и дори се опитваха да се катерят по клонките на храста.

Прекарах час и половина да наблюдавам семейството, през което време Пипа на два пъти оставя малките на моите грижи и ходи да поседи на сянка в храста, където бях видяла кобрата. От само себе си се разбира, че не влязох в храста, нито пък докоснах с ръка малките гепардчета. Когато след няколко минути отидох при Пипа и започнах да я милвам, тя взе нежно ръката ми в устата си, ближеше ме, мъркаше и въобще изглеждаше щастлива, както и аз. Малко по-късно тя се върна при малките си и легна да ги кърми, но само едно от тях направи лениво движение да суче, а после се присъедини към останалите и те продължиха да играят и да пълзят по майка си, докато се умориха и заспаха. Изведнъж Пипа наостри уши. Седна, вслуша се за миг и като започна да скача, понесе се над високата трева и изчезна в храстите. Като съдех по израза ѝ, допуснах, че тя беше подушила своя съпруг, и понеже не исках да им преча, когато той дойде при тях, аз си тръгнах към лагера.

[1] „Бял“ и „широк“ на английски език звучат сходно. — Бел.прев. ↑

[2] Инч — английска мярка за дължина, равна на 2,54 см. — Бел.ред. ↑

ПИПА ОТНОВО ИМА ДРУГАР

Беше много задушно и аз загрижено гледах тъмните облаци, които издигаха заплашителна стена на хоризонта. Надявах се, че времето няма да попречи на плановете ми. Беше наредено местен самолет да дойде да ме вземе на следващата сутрин и да ме заведе в Найроби, а оттам трябваше да взема друг самолет, който да ме откара до Лондон, откъдето щях да отлети за САЩ. Но още рано вечерта се изля такъв силен дъжд, че сутринта всичките ми надежди да стигна до Найроби бяха отнесени заедно с потоците вода. Пригответни за кални пътища, помощникът и аз тръгнахме с моя ландроувър и след доста возене из калта достигнахме площадката при Леопардовата скала. Мястото представляваше езеро. Обадихме се по радиото в Найроби и помолихме да ми запазят място за по-късен самолет за Лондон. Отговориха ми, че летището в Найроби е потънало във вода и всички международни полети са отложени.

Отново потеглихме с нашия издръжлив ландроувър да си проправяме път, като буксувахме и се плъзгахме из калта. Едва късно вечерта се добрахме до Найроби и като се измих набързо, едва успях да хвана нощния самолет за Лондон. Но тук имах късмет; съвсем бях забравила, че в този ден зимното разписание преминаваше в лятно и допълнителният час разлика ми даде възможност да взема връзката със самолета за Вашингтон.

Следващите няколко седмици минаха в постоянно пътуване, интервюта, приеми, коктейли, изказвания по радиото и телевизията и бяха в контраст със света, в който беше останала Пипа.

Моята загриженост за нея и нейните малки беше намалена от честите писма, които получавах от помощника; той ми пишеше, че всичко върви добре и че не трябва да съкращавам пътуването си, а в случай на нужда той ще ми изпрати телеграма. И понеже новините от него продължаваха да бъдат успокоителни, останах още цял месец, през което време пресякох от изток до запад Съединените щати и по пътя си за Кения минах през Австрия, Западна Германия и Швейцария.

(Всичко това беше свързано с рекламната кампания на филма „Родена свободна“.)

При пристигането ми в лагера на 4 май бях посрещната с униние. Никой не беше виждал малките от известно време насам. Само Пипа се беше появила близо до Леопардовата скала, откъдето я завели с кола до лагера; тя останала в околността на лагера до преди три дена. Оттогава не беше се появила никъде. Веднага се отправих да я търся, но понеже изчезнала още преди три дена, търсенето ми беше напразно.

По-късно отидох с колата при Джордж, но там ме чакаше още едно огорчение, защото намерих бедния Угас само с едно око. Лекуването на двете язви на роговицата му било успешно и окото му се било почти очистило, когато връхлетял върху трън, който пробил ретината. Угас почти обезумял от страшната болка, но нашите приятели, семейство Харторн, пристигнали със самолет и извадили безнадеждно повреденото око. Операцията била направена само преди няколко дена и шевовете още дразнеха Угас. Преди два дена в стремежа си да намери нещо твърдо, за да чеше дразнещото го око, той беше съборил временната си ограда и излязъл навън. Необходимо беше колкото може по-скоро да го приберем, защото можеше да си нанесе още някоя повреда. Помогнахме на Джордж да поправи оградата и с парче месо, подмавихме Угас да влезе вътре.

Когато към залез-слънце се върнах в моя лагер, намерих един от ловците, който ми съобщи, че били видели Пипа близо до Кенмейър Лудж. Това беше най-неподходящото за нея място и аз веднага тръгнах с колата си нататък, като купих по пътя едно пиле, с което смятах да я примамя в ландроувъра.

Не трябваше да я викам дълго. Пипа излезе от храсталаците и в здрача ми се стори много дребна и смутена; като се обръщаше неспокойно назад, тя, изглежда, не знаеше, какво да прави. Аз се чудех какво ли беше станало с малките й?

Внезапно Пипа започна да мърка, близна ръката ми и скочи в колата, обаче на пилето не обърна никакво внимание, а тревожно се взираше в храсталака и накрая скочи от прозореца и избяга нататък. Вече се беше почти стъмнило и аз сложих пилето в тревата; като видя това, Пипа се върна назад и бързо го отнесе в храстите. Не можех да видя повече нищо, но се надявах, че тя ще занесе пилето на малките

си. Взех една коза от нашето стадо в Кенмейър и тръгнах към къщи, като се надявах, че сутринта Пипа ще се върне в лагера.

Тя се появи на разсъмване, преди мъжете да имат време да убият козата, но самата Пипа я повали на земята и много умело се справи с нея — захапа муцуната ѝ с челюстите си и я задуши. След като беше изяла почти цялата коза, разгледах цицките ѝ — всичките бяха сухи и в тях нямаше мляко. На този ден малките ставаха на седем седмици — можеха ли да живеят без мляко?

Цялата сутрин Пипа прекара в лагера, като ме ближеше и мъркаше; обикновено тези прояви на любов ме радваха, но този път ме тревожеха. Защо тя не се връщаше при малките си? По-късно тръгна надолу по реката и ние с Локал я последвахме, но тя съвсем ясно показва, че идването на Локал ѝ беше неприятно. За съжаление той трябваше да върви с мен и да ме придружава, защото понякога, макар и рядко, изстрелите му във въздуха можеха да предотвратят сериозна опасност. Например, ако изненадаме някое заспало животно или майка с малките и, те, в стремежа си да се защитят, можеше да ни нападнат. Затова Локал все пак тръгна след нас, като вървеше на известно разстояние и се криеше в крайбрежните храсти. Пипа седна и аз започнах да си играя с нея, после тя отиде да пие вода от реката и тогава откри Локал. Друг път тя би изтичала към него за приятелско боричкане, но днес започна да ръмжи, явно недоволна, че той беше толкова наблизо. После пресече реката и изчезна на отсрещния бряг. Чудех се на нейното поведение. Ако малките бяха наблизо, тя в никой случай нямаше да ги остави сами за толкова време; а, от друга страна, ако ги беше загубила, защо така се страхуваше от Локал? Бях доста обезпокоена и от държането на помощника: преди това ние много добре се разбирахме, но след моето завръщане забелязах особена промяна в поведението му, която не можех да си обясня.

Бях го помолила да остане в моя лагер и да ми покаже местата, в които Пипа беше крила малките си, но макар че ние я водехме на дълги разходки по местата, където той смяташе, че можеше да бъде нейното семейство, тя винаги се връщаше след нас у дома. На три места намерихме следи от малко гепардче заедно със следи на възрастен гепард, които увеличиха надеждите ми, че това може би беше нейният другар с единственото ѝ оцеляло гепардче, но със своето поведение Пипа показваше, че тя окончателно е изоставила

семейството си и трябваше да се помиря с тъжния факт, че бедните малки бяха загинали.

През следващите няколко дена Пипа ме следваше навсякъде и беше много по-нежна с мен, отколкото обикновено. Изглеждаше, че тя се страхува да не би да изгуби и мен. Точно по това време помощникът поиска отпуск за два дена, за да отиде в Найроби, но изобщо не се върна вече. После той напусна страната. Заместихме го с малкия индус Арун Шарма. Пипа и Арун се познаваха отдавна и даже се отнасяха дружелюбно един към друг и всеки път, когато идваше в нашия лагер, той не пропускаше случая да укрепи тази дружба.

Наскоро след това отново видяхме следи от мъжки гепард на равнините наблизо до Кенмейър и съдейки по честите отсъствия на Пипа, аз реших, че това е нейният другар. Естествено, ние се опитвахме да проследим действията ѝ и макар че рядко попадахме на самата нея, намирахме следите ѝ успоредно със следите на мъжкия гепард. Когато се връщаше след такива разходки, тя невинно се интересуваше от месото, което ѝ предлагам, но, изглежда, се отбиваше при нас просто да ни каже „Здравейте!“ Отново ли се беше влюбила? Най-хубаво за нея щеше да бъде да си роди нови деца. И наистина, скоро стана ясно, че тя беше отново бременна.

При една разходка ние се натъкнахме на южноафриканска усойница, убита от рател (южноафриканско животно, подобно на язовец, което се храни с мед). По следите наоколо личеше, че дори и това енергично и безстрашно животно трябва доста да се е борило, преди да убие отровната змия. Животното беше захапало усойницата за врата, точно зад главата, беше я разпрало и след като изяло вътрешностите ѝ, всичко друго беше оставило непокътнато. Това беше един от редките случаи, когато видях бозайник да яде влечуго, и при това усойница. След мамбата аз смятам усойницата за най-опасната от африканските змии. Бих искала да добавя обаче, че всеобщият ужас пред змиите е силно преувеличен, защото статистиката показва, че от всички ухапани от змии хора в Източна Африка са умрели само един процент. През всичките 30 години, които живея в Кения (и при това повечето време съм прекарала в сафари, където сме вървели пеша и аз съм била обута в сандали), само веднъж имахме смъртен случай поради ухапване от змия и това беше едно муле. Не обичам змиите и се старая да ги държа настрана от себе си или да ги убивам, ако е

необходимо, но смятам, че ние, хората, много навреме предупреждаваме змиите за своето приближаване с нашата миризма и шумни движения и че повечето змии се опитват да бягат от пътя ни. Само ленивата усойница е много инертна, за да се опита да избяга, и ако случайно човек има нещастieto да попадне близо до нея, скрита в гъстата трева, тя поразява като мълния. Пипа имаше ясна представа за змиите и сигурно често ги подушваше по някакъв неизвестен за мен начин, защото никога не попадна в беда, макар че през всичкото време държеше носа си близо до земята.

По това време бях поканена на едно събрание в правителствения зоопарк заедно със съветници от резервата в Меру, чиновници от Отдела по опазване на дивите животни и от Управлението на националните паркове, членове от Комитета за Елза и директора на зоопарка, за да обсъдим бъдещето на резервата в Меру. Дотогава управлението правеше всичко възможно за неговото развитие, но поради липса на средства и опитност все още се смяташе, че резерватът е на последно място в страната. Надявахме се, че положението ще се поправи, ако членовете на управителното тяло се съгласят да предадат резервата на Управлението на националните паркове. Председател на събраниято беше неотдавна избраният директор на националните паркове Перец Олиндо, когото бях срещала преди няколко години през време на моите лекции в САЩ, а той следваше в университета в Мичиган. Още тогава на мен ми направи силно впечатление неговата искреност. Перец принадлежи към племето мараголи и неговото весело разположение и съобразителност много допринесоха да убедим управлението в ползата и предимствата от промяната. Макар че имаше да се разрешават няколко доста заплетени въпроса, събраниято завърши с успех. Разбира се, за уреждането на всички юридически формалности бяха необходими няколко месеца, но в момента бяхме доволни. А аз се чувствах особено щастлива. Фондът „Елза“ за подпомагане на диви животни беше оказвал помощ на този резерват през последните три години. На това събрание се уговорихме да продължим да помагаме още две години, защото сега бяхме убедени, че това прекрасно място в скоро време не само ще може да се сравнява с другите национални паркове, но благодарение на изобилните си водни резерви и екологично разнообразие ще стане най-голямата туристическа атракция в Кения.

Моята радост се увеличи и от това, че Пипа се появи при Леопардовата скала. Тя не беше се появявала десет дена (ако не се смята кратката ѝ визита в лагера преди шест дена); сега, макар че беше гладна, тя изглеждаше отлично и несъмнено беше хранена от другаря си или пък вече сама се беше научила да си намира храна. Тя с готовност скочи в колата ми и ние потеглихме към къщи. Там, след като се наобядва добре, тя помириса всички познати места и, изглежда, се чувствуваше въвн от себе си от радост, че е отново при нас, защото през всичкото време ближеше ръката ми и мъркаше най-нежно. Междувременно един от ловците съобщи, че току-що видял голям тъмен гепард близо до Кенмейър. Щом се стъмни. Пипа изчезна изведнъж.

Вече беше станало 1 юни и аз се чудех кога ли можехме да очакваме новите малки. Пипа често отиваше при своя другар, така че да се определи времето на зачеването беше доста трудно, но аз предполагах, че към средата на август тя трябваше да роди. Затова много се наскърбих, когато директорът на резервата ми каза, че ще вземе Локал за няколко месеца да изпълни някаква особена задача, а в това време ще го замества Гуиту. Много ми се искаше Локал да бъде с нас, когато се родят малките на Пипа, но не можеше да се направи нищо, освен да се надявам, че неговият заместник също ще обикне Пипа и че тя ще го приеме като приятел.

Гуиту беше красив мъж от племето тарака. Това племе живее на границата на резервата и се слави с браконьерство. Макар че Гуиту ме уверяваше, че сега много рядко яде пилешко месо, през целия си живот, с изключение на годините, които беше прекарал на война в Индия, той е бил браконьер. Гуиту ми разказа за своите пътувания и дори за времето, когато преди няколко години внимателно наблюдавал Джордж и мен, когато сме живеели в лагера с Елза, и се стараел да ни избягва да не би Джордж да го изпрати в затвора за браконьерство. Той каза, че сега напълно се е отказал от забранения лов, оженил се и станал достоен ловец. За мен беше изгодно неговото тъмно минало, защото той се оказа почти такъв добър следотърсач, колкото беше и Локал.

През първите три дена след пристигането на Гуиту в лагера Пипа идваше само за кратко време, за да се нахрани, и любопитно го миришеше. След четири дена тя привикна с него и на разходката му

позволи за пръв път да я докосне. След това тя ни поведе в гората при Кенмейър, седна там и любезно започна да играе с нас, като дори лижеше краката на Гуиту. Наблизо имаше малък каменист наклон, по който растяха високи дървета; под едно от тях няколко пъти бяхме виждали следите на другаря на Пипа. Когато се опитахме да отидем към това дърво, Пипа ни загради пътя, седна на земята и се загледа на обратната страна. Разбрахме, че тя не ни иска, и си тръгнахме към къщи. Четири дена тя не се появи; като проследихме стъпките ѝ, видяхме, че беше излязла от гората, където я бяхме оставили последния път. През следващите няколко дена тя ядеше, колкото можеше да изяде. Обикновено оставаше в лагера само докато се нахрани, но постоянно стоеше наблизо в околността. Понякога се появяваше за вечерната разходка, но повечето пъти отивахме на разходка без нея. Сега тя беше съвсем привикнала с Гуиту и аз бях уверена, че не беше той причината за нейните увеличаващи се отсъствия от лагера.

Недалеко от нас надолу по реката до варовиковия праг се заселиха три млади питона, дълги по осем стъпки. Те бяха красиво оцветени и лежаха неподвижно в плитката вода, но като мълнии изчезваха в тръстиките, щом се приближавахме. Пипа се държеше на разстояние от тях. Ако трябваше да преминем през реката, тя правеше големи скокове от камък на камък, като внимателно се пазеше да не намокри лапите си. Питоните привикнаха с нашите посещения и оставаха на местата си, докато дойдоха дъждовете; когато реката излезе, от коритото си, те изчезнаха някъде.

Една вечер наш приятел пристигна точно когато тръгвахме на разходка. Поканих го да дойде с нас, но като резултат от това Пипа просто изчезна някъде. Така че в бъдеще въведох правило да не допускам никакви гости в лагера, когато Пипа беше наблизо, независимо колко скучно ми беше сама.

Преди известно време бях обещала на двама приятели от Англия да им покажа няколко резервата в Източна Африка. Внимателно бях изчислила времето на тяхното посещение, за да се върна навреме за дните, когато Пипа очакваше второто си поколение. Младият Арун се съгласи да се грижи за Пипа и за лагера през време на моето отсъствие. Пипа обичаше да си играе с него, когато идваше в лагера, и аз се надявах, че всичко ще бъде добре. Договорихме се, че ако се

случи нещо тревожно, те ще ми съобщят по радиото. Понеже не получих никакъв сигнал през време на нашето пътуване, останах вън от лагера цели три седмици. Това беше първата почивка, която си позволявах от няколко години насам, макар че моят отпуск беше, както казват, автобусна почивка, защото задачата ми беше да видя как се бяха развили резерватите от времето на последното ми посещение в тях. Моите приятели никога не бяха идвали в Източна Африка и от техния интерес разбрах какво силно впечатление им правеха красивите местности и дивите животни на свобода. Все повече и повече започнах да осъзнавам трудностите, които ни очакваха с непрекъснато растящия брой на посетителите — туристи.

Разбира се, ние се радваме, че все повече хора идват да гледат дивите животни, като с това носят и необходимите доходи на различните държави (а доходите от туризма бяха много нужни за местните страни), но как да запазим непокътната тази атмосфера на Африка, заради която всъщност се стремяха насам всичките тези хора? Това, което имам предвид, е тази особена, пълна с живот тишина на храсталаците, рядко нарушавана само от гласовете или шума на дивите животни. Но в момента, в който някое животно е забелязано от хората в някой автомобил, веднага се натрупват и много други автомобили. Животното впрочем вече е свикнало с тях и ги смята за безвредни чудовища на четири колела, част от обкръжаващия го пейзаж. Как може да се насърчава този непрекъснато растящ поток от туристи, а в същото време да не им се позволява да превръщат резерватите в огромни поляни, осеяни с боклуци? В момента положението може да се овладее, защото в нито един от съществуващите удобни хотели не могат да се обслужват напълно и да се снабдят с легла повече от стотина гости; по-евтино пътуващите посетители, които трябва да си носят свои провизии, не са толкова много и къмпингите, чиито посетители трябва да се грижат сами за себе си, са съвсем малко.

Колко ли време ще мине, се чудех аз, дотогава, когато туристите ще наводнят резерватите и те ще се превърнат в зоопаркове без решетки? Единственият начин да се предотврати това е да се организират още резервати за диви животни.

Националните паркове в Кения в този момент могат да гарантират опазването на 50% от съществуващите там видове и само поради тази причина съвършено необходимо е да се увеличи техният

брой. Твърдо реших средствата от фонда „Елза“ да отидат главно за създаването на тези нови паркове. Всеки път, когато се връщам в моя лагер, все повече и повече се радвам на непокътнатата природа наоколо. Виждам колко съм щастлива, че живея (именно заради Пипа) в резервата Меру, който и досега е девствена земя.

Наскоро след моето завръщане в лагера се появи и Пипа. Тя силно мъркаше, докато я решех с четката, нежно ближеше ръката ми, а после налапа четката и започна да си играе с нея. Цицките ѝ се бяха силно увеличили, а също и коремът ѝ; всъщност коремът ѝ беше много наедрял и аз предположих, че ще роди не по-късно от три седмици.

Тръгнахме на разходка, но скоро тя изостана и после изчезна. Арун ме увери, че сега това ѝ било станало навик. Макар че идваше в лагера почти всеки ден, тя никога не се задържаше по-дълго, отколкото ѝ беше необходимо да се справи със своята голяма порция месо. Тя без съмнение беше в отлично състояние и аз бях горещо благодарна на младия Арун за това, че той така добре се беше грижил за нея. Тогава той ми разказа всичко, което се беше случило. Докато ме нямало, той веднъж срещнал Пипа и нейния другар, проследил ги на известно разстояние и видял как един път тя подгонила бивол, а друг път — чакал. Той често намирал нейните следи заедно със следите на мъжкия гепард близо до рекичката Мулика; на два пъти тези следи го довели до дървото, под което първия път беше родила малките си, но в последно време той ги беше забелязал близо до гората между Кенмейър Лодж и лагера, където и следите на мъжкия гепард се срещали често.

Два дена Пипа не се появи. Нейното завръщане съвпада с времето, когато Гуиту беше намерил следите от лапите на нейния другар близо до Кенмейър. След като се нахрани добре, тя тръгна надолу по реката направо срещу два слона като че ли нарочно, разчитайки, че слоновете ще спрат да вървят след нея. Когато по-късно през същия следобед отидох нататък, намерих я пак на същото място. Тя охотно тръгна на разходка с мен и ме поведе към малката горичка близо до Кенмейър, където бързо изчезна, защото цялата земя беше покрита с пресни следи от стъпките на мъжки гепард; забавляваше ме нейното криене във високата трева, където тя се снишаваше толкова ниско, че коремът ѝ почти достигаше до земята, а после мигновено се скриваше, когато забележеше, че мога да я видя.

През следващите седмици стана ясно, че тя се примиряваше, с нашето присъствие само защото я хранехме и все повече, и повече се сърдеше, когато я докоснех. Понякога сутрин се криеше и ни гледаше, докато я търсехме, а после бързо изтичваше до лагера и се нахранваше преди нашето завръщане. Движенията ѝ започнаха да стават трудни и никога не отиваше далече от лагера, а веднъж, когато се появи един лъв, тя остана няколко дена при нас. Забелязах в изпражненията ѝ глисти и с това можеше да се обясни огромният ѝ апетит. Не ми се искаше да я чистя от глисти така близо до нейното освобождаване от бременност, тъй като това можеше да бъде вредно за нея, и писах писмо на ветеринарния лекар да ми препоръча лекарство против глисти за животни, когато са майки — кърмачки. Междувременно аз я хранех, колкото можеше да поеме. После тя пак изчезна за два дена и ако се съди по следите ѝ, беше отишла в равнините отвъд горичката. Там беше станало любимото ѝ място и аз мислех, че тя го намираше достатъчно безопасно, за да отгледа малките си в него.

На 17 август Пипа се появи в лагера в седем часа сутринта и след като се наяде добре, тръгна през пътя към равнината. Малко по-късно я видяхме в свършено противоположната посока надолу по реката на дънера на едно дърво. Към пет часа следобед тя беше дошла близо до лагера и остана седнала върху един термитник, като ни гледаше как се приближаваме. Когато дойдохме наблизо, побягна, но понеже беше гладна, върна се и тръгна успоредно с нас на известно разстояние към лагера, за да си получи вечерята. Беше силно раздразнена и когато се опитах да ѝ заговоря, отговори ми с ръмжене. Затова решихме да я оставим на спокойствие.

През нощта много близо до моята палатка дойде един слон; насочих фенера си към него и той изчезна съвсем безшумно. На сутринта намерих жалки остатъци от табелката с надписа „Експериментален лагер — вход забранен“: С това като че ли искаха да ми напомнят кой беше този, който контролираше и се разпореждаше с влизането и излизането тук.

Тръгнахме по следите на Пипа и нейния другар; те водеха към горичката. Почвата там беше много камениста и това затрудняваше търсенето на следи, затова се върнахме назад. Минаха още два дена и понеже все още не можехме да намерим следите ѝ, аз започнах да се безпокоя и отидох с колата си при Джордж, за да го помоля да ни

помогне да намерим Пипа. Той ми напомни, че когато Пипа роди първия път, тя не беше се появила цели осем дена, а сега бяха минали само четири.

След това ми показва телеграма от Лондон, с която ни молеха да отидем до Найроби, за да се срещнем с председателя на Комитета „Елза“ и да обсъдим важен договор. Трябваше да съобщим по телефона нашето решение най-късно до 23-ти, а днес беше 21-ви. Понеже моето присъствие в Найроби беше съвсем необходимо, решихме Джордж да ме вземе рано на следващата сутрин и се надявахме, ако имаме късмет, да се върнем в лагера още същия ден, след като караме колата 14 часа непрекъснато на отиване и връщане.

За да успокоя съвестта си, тръгнах заедно с Гуиту на разсъмване да търсим Пипа. Не бяхме отишли много далече, когато срещнахме камион от групата на ловците, който идваше от Кенмейър. Шофьорът ни каза, че видели Пипа да идва към нашия лагер. Оставих Гуиту да я посрещне, а аз бързо взех колата, отидох да намеря месо и се върнах, когато тя се появи. Видя ми се съвсем слаба и малка. Помилвах я и се надявах, че малките ѝ са добре. Тя съвсем ясно показва, че е гладна и че няма настроение за нежности; за нещастие месото не беше прясно и тя отказа да го яде. Отказа да се качи и в колата, за да я заведе в лагера, където можех да ѝ дам купичка мляко. Тръгнах с колата, като се надявах да ѝ приготвя нещо за ядене, докато тя и Гуиту дойдат пеша в лагера. Но след като съм заминала, Пипа отишла към реката, за да пие вода, и после се върнала към горичката по следите си.

Докато Гуиту ми разказваше това, Джордж пристигна; решихме да отложим, пътуването до Найроби за няколко часа и да тръгнем след Пипа. Джордж е отличен следотърсач, така че той, Гуиту и аз гледахме всяко камъче, всяко прясно счупено клонче, внимателно разглеждахме местността сантиметър по сантиметър, където смятахме, че се беше скрила Пипа. Аз я виках по име, докато пресипнах, но напразно. Понеже не намерихме следите ѝ, прекратихме търсенето.

ВТОРОТО ПОКОЛЕНИЕ

Когато се върнахме от Найроби, на следващия ден привечер Гуиту ми разказа, че Пипа дошла в лагера наскоро след, нашето заминаване, иззяла почти цялата коза и си тръгнала. Той се опитал да я последва, но тя седнала в краката му и той я оставил спокойно да се върне при малките си. Сутринта отново тръгнал по следите ѝ, които го извели зад горичката, но не я видял; следобедното търсене също се оказало безрезултатно. На другия ден към пет часа Пипа се появи отново. Заболя ме сърцето, като я видях колко беше отслабнала, но мен ме учуди и това, че въпреки моето подканване тя яде много малко. Скоро след това се върна обратно към храсталаците. Тръгнах след нея, а Гуиту ме следваше с моя фотоапарат. Пипа като че ли беше очаквала това — поведе ни в права линия на почти около две мили до мястото, където я бяхме търсили, преди да заминем за Найроби. Внимателно се приближи до един бодлив храст, вслуша се, спря, след това обиколи храста и след като на няколко пъти внимателно се огледа на всички страни, пропълзя вътре в гъстите листа.

Тогава видях четирите малки. Те бяха съвсем мънички; очичките им бяха още затворени и по неуверения начин, по който пропълзяха към Пипа да сучат, разбрах, че бяха едва на пет дена. Едно от тях беше особено малко и неустойчиво. То едва се движеше и спа през всичкото време, докато другите сучеха. Аз бях на около девет стъпки от семейството (3 метра). Пипа ме гледаше щастлива и доволна от себе си. Както беше отслабнала, сигурно поради глистите, аз не вярвах, че тя ще може да изхрани четирите малки. Най-много, което можех да направя, за да ѝ помогна, беше да ѝ нося месо всеки ден, за да я избавя от дългия път от около четири мили отиване и връщане до лагера в горещината, а освен това да ѝ дам възможност да не оставя малките си сами, а да ги пази от хищници.

Не можех да се откъсна от семейството на Пипа, докато падащият мрак не ни прогони към къщи; в лагера си налях нещо за пиене и седнах в тъмнината, като гледах звездите, които ставаха все по-големи и по-ярки. Когато Пипа ме беше завела при първите си малки, които бяха

на десет дена, аз бях силно поразена, а сега, когато беше ми показала своето ново семейство, докато очичките им бяха още затворени, доверието, което ми беше засвидетелствувала, ме трогна много дълбоко. Това беше събитие с огромно значение; известно е, че всяко животно в първите дни, седмици или месеци след раждането (според вида) съвсем не проявява интелект, а само яде, смила храната и спи. Всеки, който завладее малките същества в тази безпомощна възраст, особено когато се отварят очите им, естествено бива приет като едни от техните родители^[1]. Именно по тази причина новородените животни са лесни за опитомяване. Фактът, че тази сдържана майка ми беше доверила малките си, докато бяха още слепи, ме накара да укрепя своето решение да се боря за техния живот на свобода.

Любовта и доверието, които и Елза, и Пипа ми бяха засвидетелствували, откриха пред мен нов свят, недостъпен за повечето хора. И колкото по-дълго живеях в този свят, по-ясно ми ставаше колко опасно беше нашето отделяне от живота на дивата природа, която ни заобикаля, и колко много хора днес, изглежда, забравят, че ние сме само малка частица от един свят, много по-необятен от този, който се опитваме да контролираме и управляваме. Странно е да се помисли, че човек се опитва да обуздава вечните закони на природата, вместо да се приспособи към тях. Човекът е интелектуално най-развитото и най-напредналото същество от всички живи организми на Земята и при все това той е единственият, който безмилостно нарушава равновесието в природата, като насочва постиженията си главно към собственото си благополучие. Макар че научните изследвания ясно показват, че целият живот на Земята е екологично свързан и че съществува тясна взаимна връзка между всички живи организми, ние разрушаваме всичко, което ни се струва, че пречи на нашето собствено удобство. Като правим това, ние вероятно ще унищожим и самите себе си. Но как да разрешим този въпрос, който става все по-належащ? През цялото време трябва да помним, че много видове животни са живели на Земята много по-дълго, отколкото ще живеем ние, ако упорито продължаваме да се отричаме от родството си с другите живи същества. Трябва да се опитаме да се поучим от начина, по който дивите животни се справят по-успешно от нас досега с някои въпроси, да споменем само два от многото, като определяне на територии и контролиране на раждаемостта. Колкото и странно да изглежда, но може би самото съществуване на човека зависи

от това, колко бързо ще съумеем отново да се приспособим към живота на дивата природа около нас, за да намерим непреходните ценности и дълбоките корени на нашето битие. Елза и Пипа ми помогнаха да намалим нашето неведение относно истинския характер на дивите животни, както и на техните привички.

За да облекчим живота на Пипа, Гуиту и аз тръгнахме от лагера на следващата сутрин, натоварени с кошница с месо, бидон с вода и купа за пиене на вода; аз взех фотоапарат, кинокамера и бинокъл. Една миля изминахме с колата, а после тръгнахме през храстите направо към мястото, където предишния ден бяхме оставили Пипа. На 300 ярда оттам спряхме и аз огледах внимателно околността с бинокъл да не би бащата да е някъде наблизо. Не исках да смуцавам неговото посещение на семейството му. После извиках Пипа. Нямаше отговор. Отидох по-наблизо и пак извиках — пълно мълчание.

Оставих Гуиту с провизиите на около 50 ярда по-назад, приближих се тихо към храсталака и видях Пипа да кърми малките си. Зарадва ме това, че и малкото беше заловило една цицка и сучеше така жадно, както и другите. Около половин час те тикаха топлите си носленца в мекия корем на майка си, после едно по едно се отпускаха и заспиваха, а Пипа се обърна на другата си страна. Тогава аз ѝ показах месото и тя доста неохотно излезе от храсталака, като на два пъти се спира и поглежда към малките. Тя беше повече жадна, отколкото гладна, но отказа да измине петдесетте ярда до мястото, където бях оставила водата, затова я занесох по-близо до храста. След като се напи, тя започна да яде, а аз ѝ държах месото нависоко, за да не остави миризма по земята и да привлече хищници. Поради същата причина окачих кошницата с месо на клона на едно дърво и след като Пипа се нахрани, внимателно, събрах и най-малките парченца, които бяха паднали, сложих ги в кошницата и я върнах вкъщи. Тази процедура спазвах всеки път, когато ѝ носех храна.

Направих няколко снимки. Щом попаднах пред очите на още непрогледналите малки, три от тях повдигнаха главичките си и започнаха да плюят срещу мен; само хилавичкото, продължи да спи. Невероятно беше как тези малки пухкави топчици безсъзнателен живот, още слепи, едва появили се на света, вече усещаха приближаването на опасността, която не можеха да видят и която още не познаваха. Това, че те вече можеха да различават миризмата на чуждото животно от

миризмата на гепарда, показваше, че обонянието се развива у тях преди зрението. Обонянието безусловно беше доминиращото сетиво на хищниците. Малките продължиха да фучат срещу мен, докато Пипа легна до тях и им предложи цицките си и като мъркаше нежно, започна да ги ближе. Тя ги успокои, а ние тихичко си тръгнахме.

Привечер се върнахме с още месо — сутринта Пипа беше яла съвсем малко. Тя остави малките и пи вода, но отказа да яде. През последните осем дена тя беше изяла само трите четвърти от една коза. След това само гризеше останалата част. Дали не беше болна? Аз размахвах и държах месото високо пред нея, за да я изкуся, но нищо не помогна. Тя се върна при малките си мълчаливо и легна, за да могат да сучат. Макар че бяха много малки, те се бореха енергично кое от тях да ухапе най-добрата цицка. Пипа не се помести от това положение, докато съвсем се стъмни, и ние трябваше да се прибираме вкъщи. Единственото нещо, което оставаше за мое успокоение, беше да се надявам, че нейният другар я храни и че това е обяснението за лошия й апетит.

На другата сутрин Гуиту отиде напред, за да разгледа дали наблизо има следи от мъжкия гепард, а аз тръгнах след него с колата. Това сега стана правило за нас, защото не искахме да безпокоим семейството, ако намерим пресни следи от бащата, които водят към храста. Тъй като не намерихме пресни следи, продължихме пеша към храста. Джордж беше изпратил месо от зебра и понеже знаех колко много го обичаше Пипа, надявах се, че ще си хапне хубаво. Но тя едва се докосна до него, дори и вода не пи, вместо това прекара целия час, докато стояхме там, като ближеше малките си. Сега те по-уверено пълзяха, с изключение на най-малкото, което не сука никак, докато ние ги наблюдавахме. Върнахме се привечер. Пипа пак кърмеше малките си и едва когато те се отпуснаха от цицките, тя дойде при нас и дълго, без прекъсване, пи вода. Най-после се наяде добре и започна да се разхожда, около храста, като внимателно се оглеждаше на всички страни. Аз тръгнах да се разхождам до нея и бях дълбоко трогната, когато тя на няколко пъти близна ръката ми, като че ли искаше да покаже, че е благодарна за нашата помощ. За разходка обаче тя си позволи само десетина минути и отново се върна при семейството си.

На следващата сутрин Гуиту забеляза пресни следи на гепард по пътя и решихме да не безпокоим Пипа до обед. Когато отидохме,

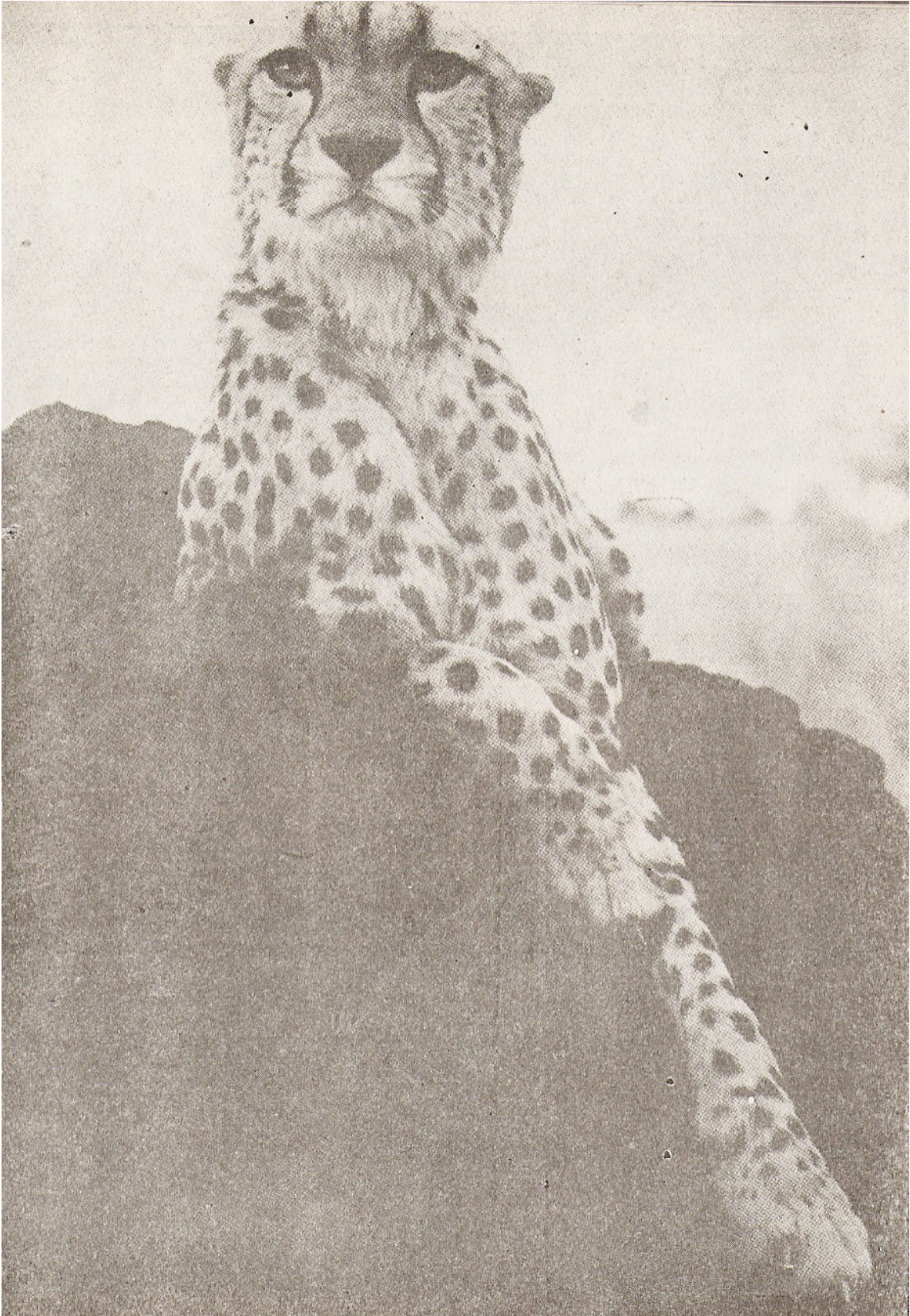
намерихме само малките; те кротичко спяха. Пипа се появи около десет минути по-късно откъм Ройоуеру, която се намираше на около миля и половина и където беше най-близкото място за водопой. Като предполагах, че сигурно е ходила да пие вода, твърде много се учудих на голямата жажда, с която тя изпи всичката вода, която ѝ бяхме донесли. Дали ни беше чула, че идваме, и се беше върнала? Малките се движеха малко по-уверено, но все още не можеха да се държат изправени на четирите си крачета. Макар че ние с Гуиту само шепняхме, те любопитно надигаха главите си. От този момент аз извиквах отдалеко, за да предупредя за нашето идване, а след това винаги мълчахме през време на посещението си при семейството.

На другия ден видях следи от гепард, които водеха към реката в посока, обратна на мястото, където се намираха малките. Гуиту трябваше да върви напред и да търси следите, но понеже не го намерих на мястото, където завивахме, за да отидем при Пипа, аз тръгнах по стъпките му, които водеха към Кенмейър Лодж, където го намерих да бъбри весело с жените на ловците. Гуиту беше красив и девойките много го харесваха, но в този момент аз не споделях техните чувства.

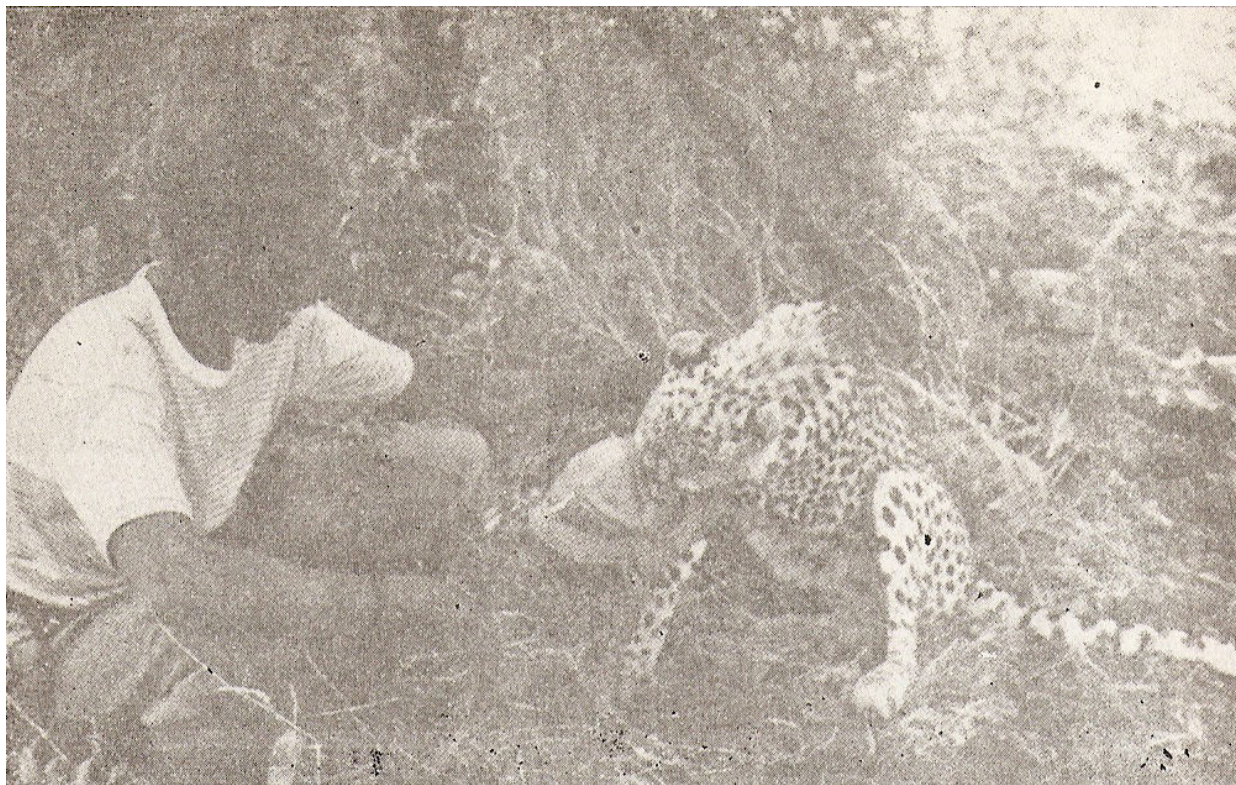
Сега в пълно мълчание ние тръгнахме към леговището на Пипа; намерихме я да кърми малките си. Като се наядоха, тя на свой ред се нахрани и се напи добре, а после започна да се разхожда в кръг около храста, за да се поразтъпче. В това време аз наблюдавах малките как се търкаляха едно върху друго, а понякога успяваха да се изправят на четирите си крака. Щом майка им се върна, те започнаха да търкат в нея носленцата си и като заставаха на едва държащите ги задни крака, милваха и ближеха лицето ѝ. Те бяха на девет дена.

Върнахме се към пет часа следобед и видяхме, че Пипа беше пренесла малките си в храст, който беше на около 30 ярда от първия и който почти не даваше сянка, така че те се задъхваха от жегата. След като пи дълго вода, Пипа започна да разглежда околността, за да намери по-подходящо място за „детска стая“, след това се спря в сянката на един трънлив храст. Приех това за намек и реших да помогна с пренасянето; взех две от малките и ги пренесох при нея. В същия момент тя грабна едното от тях по кучешки маниер за кожата на врата и го занесе обратно до храста с редките клони. Аз бързо я последвах с другото малко, но тя веднага започна старателно да го ближе по цялото тяло, като че ли искаше да го очисти от моята миризма. След това легна на едната си

страна и започна да кърми малките. Междувременно аз с тревога се вслушах в недалечното ръмжене на два лъва — тяхната близост ме накара да се обезпокоя за сигурността на семейството. След известно време предложих на Пипа месо. Тя стана, за да го изяде, но после промени решението си и се върна при малките си, като че ли искаше да ми покаже, че няма намерение да ги оставя сами в мое присъствие. За да ми даде да разбера още по-ясно, че бях прекалила с това да се меся в грижите ѝ за малките, тя легна между мен и тях и започна да гледа на друга страна, като не ми обръщаше никакво внимание. Малко след това аз си тръгнах.

Пипа позира пред фотокамерата

Пипа грабва шапката на Локал

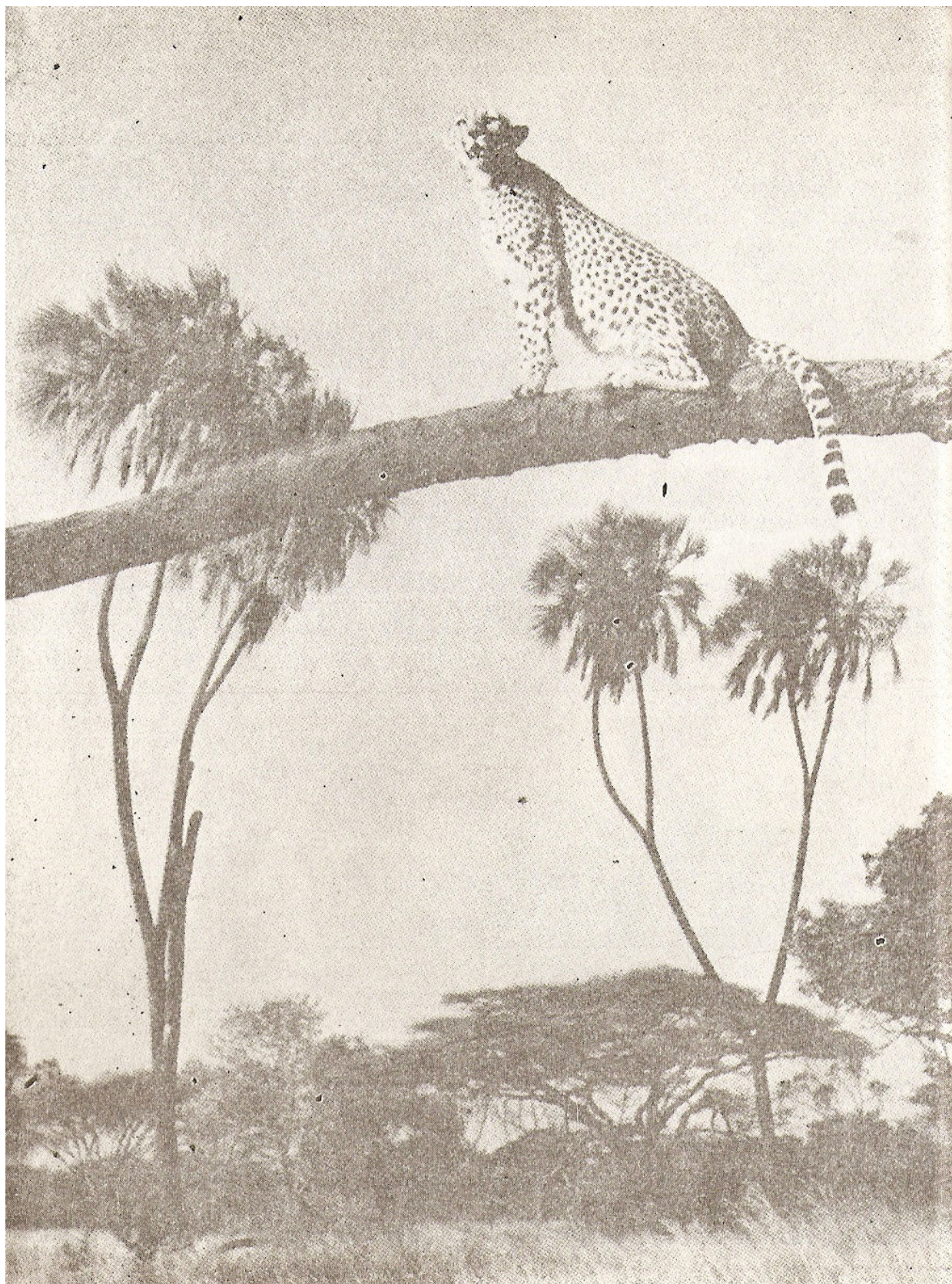
Локал предлага риба на Пипа

Пипа, Джой и Локал

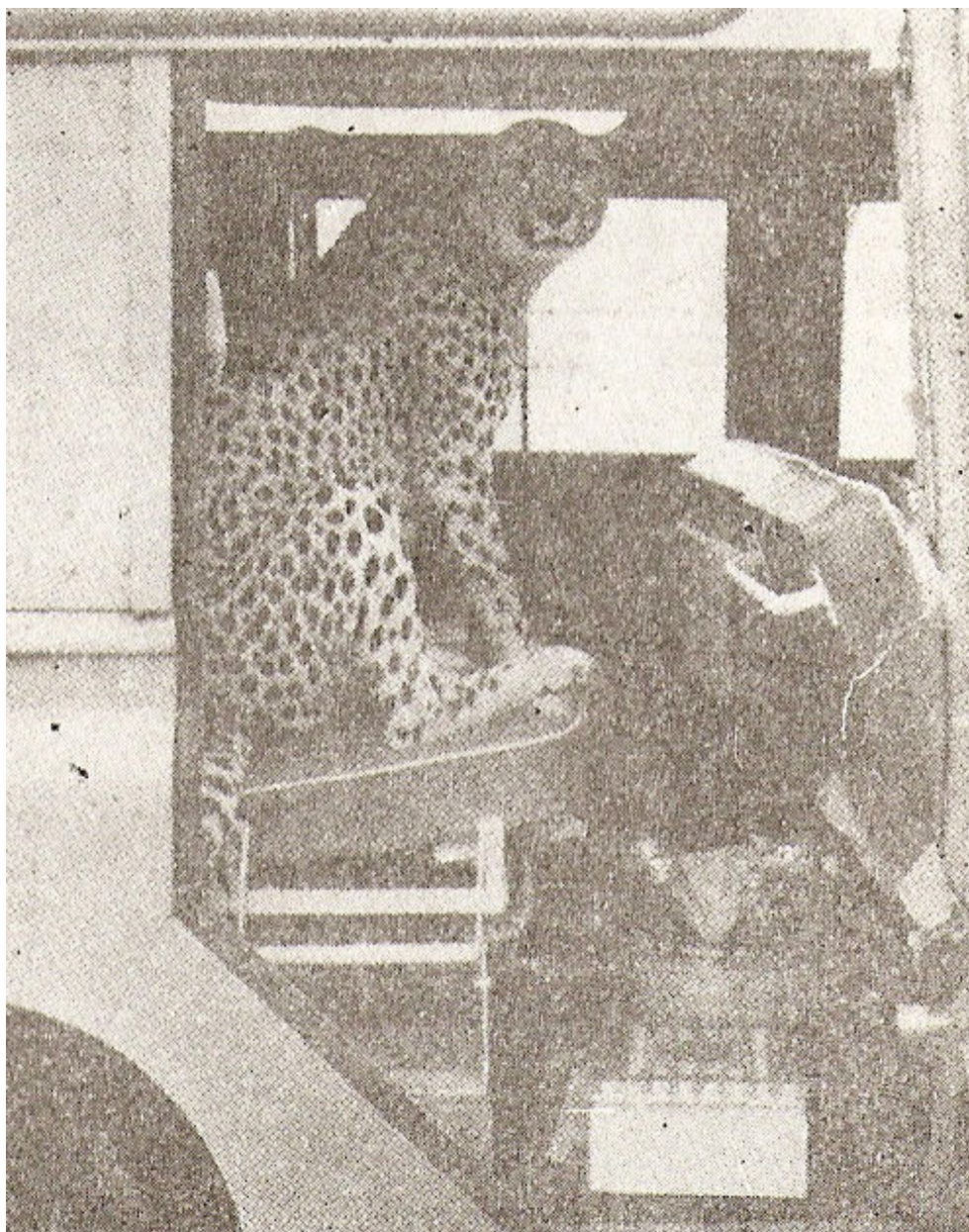
Пипа, Джой, Джозеф и Локал

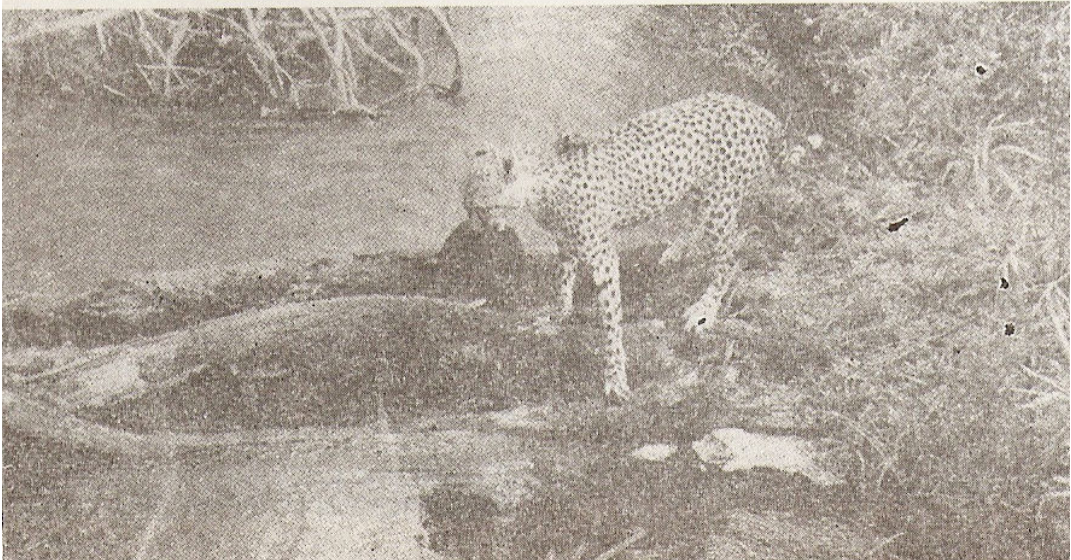
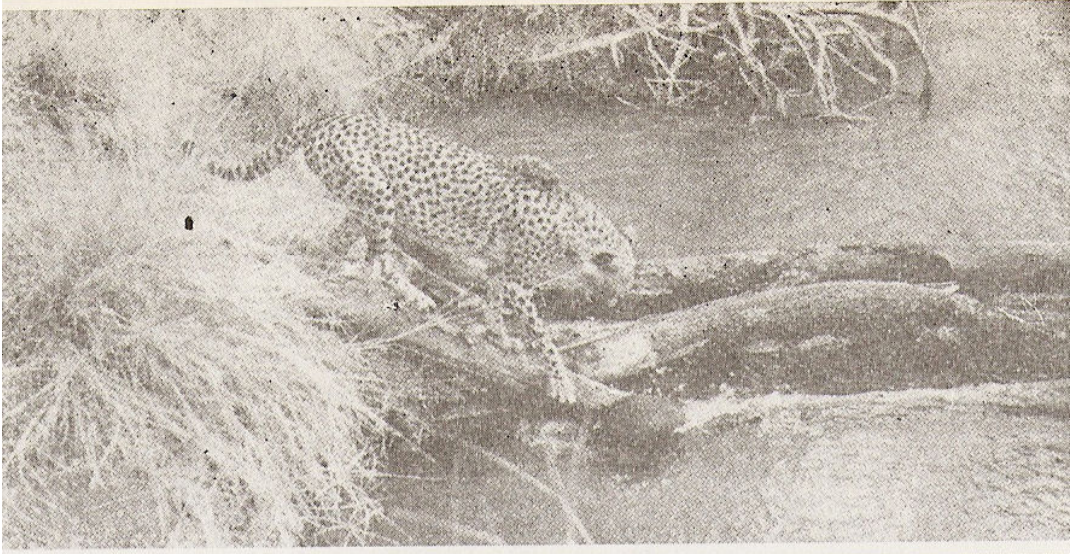
Пума на палма дум

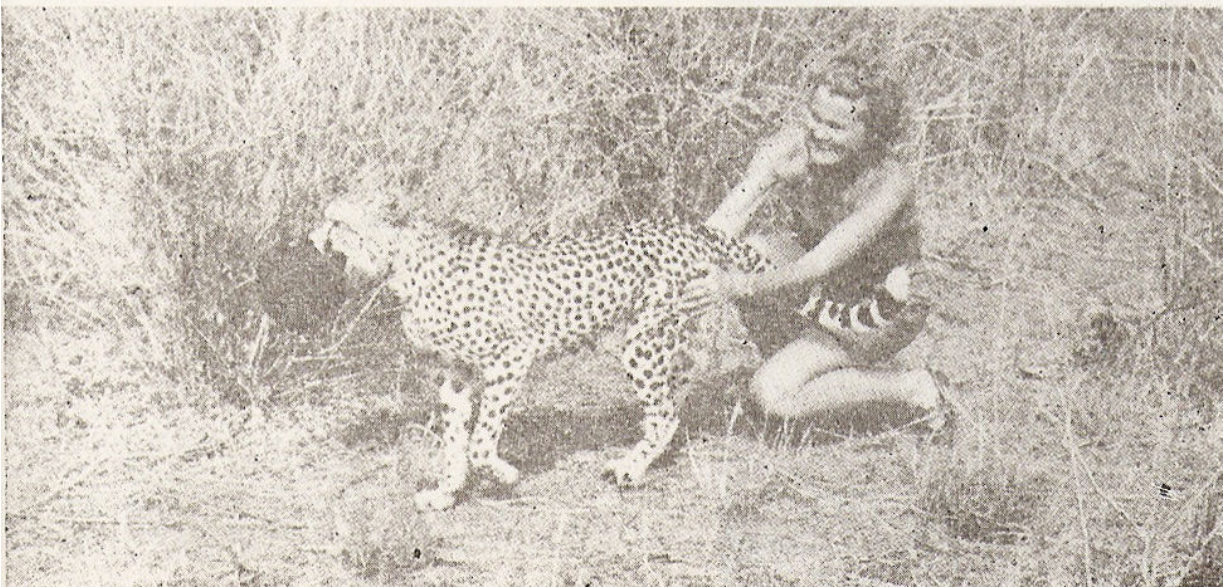
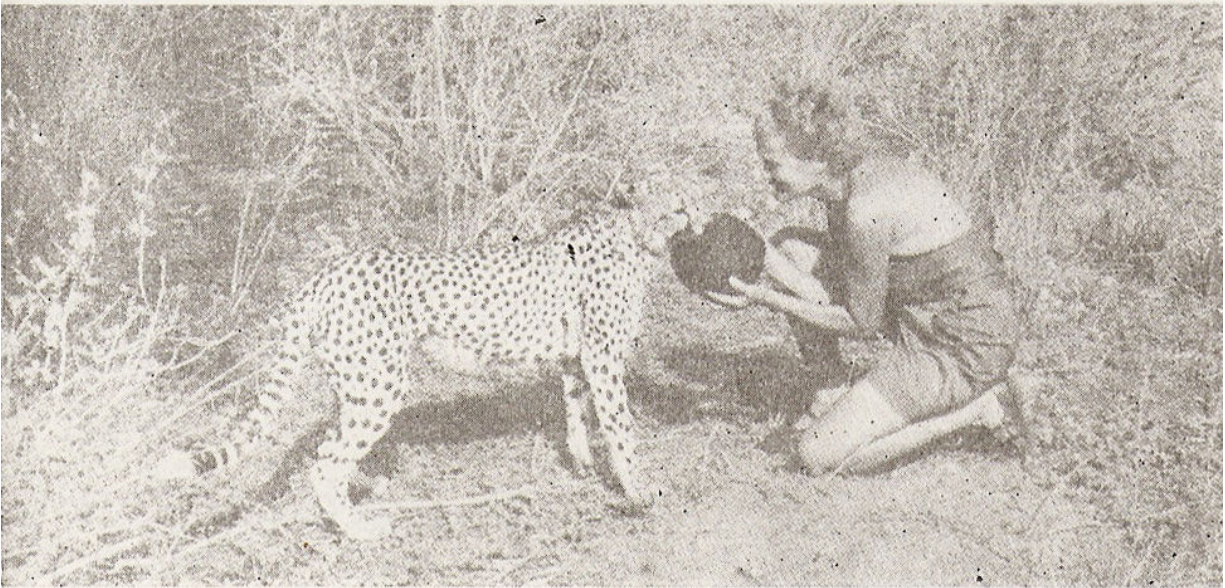
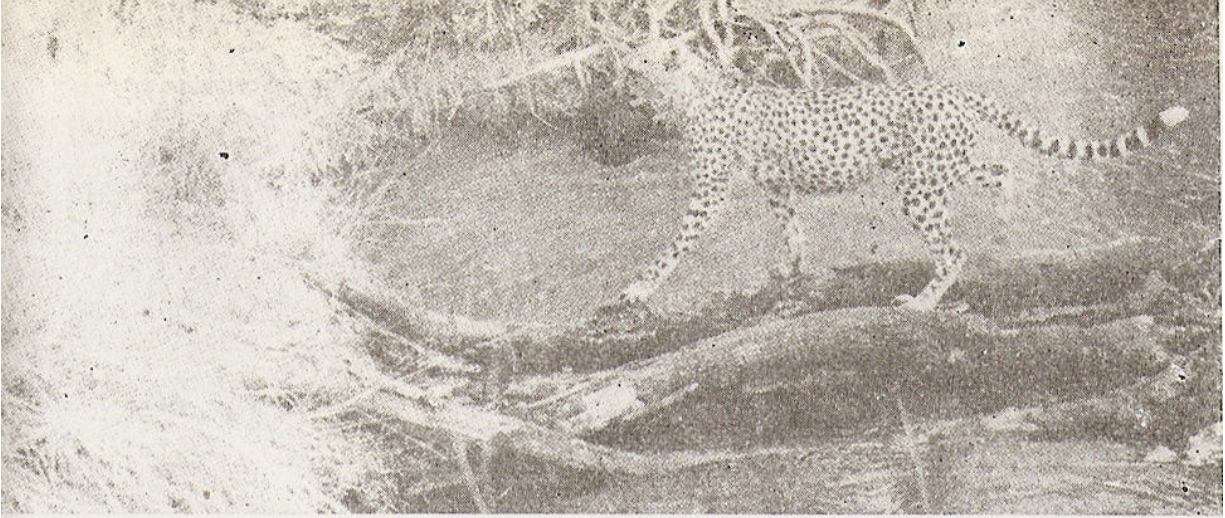

Пума прескача поток

Пипа в ландроувър

Пипа намира и донася футболна топка

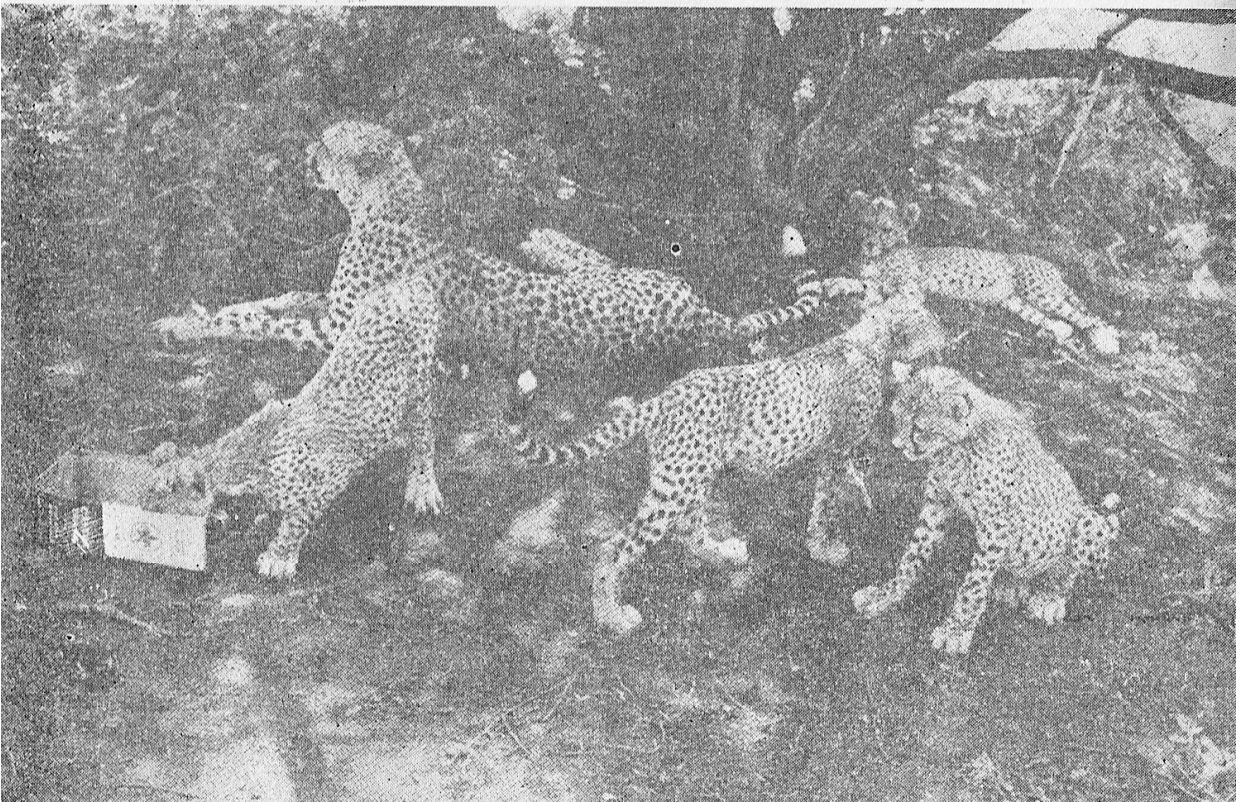
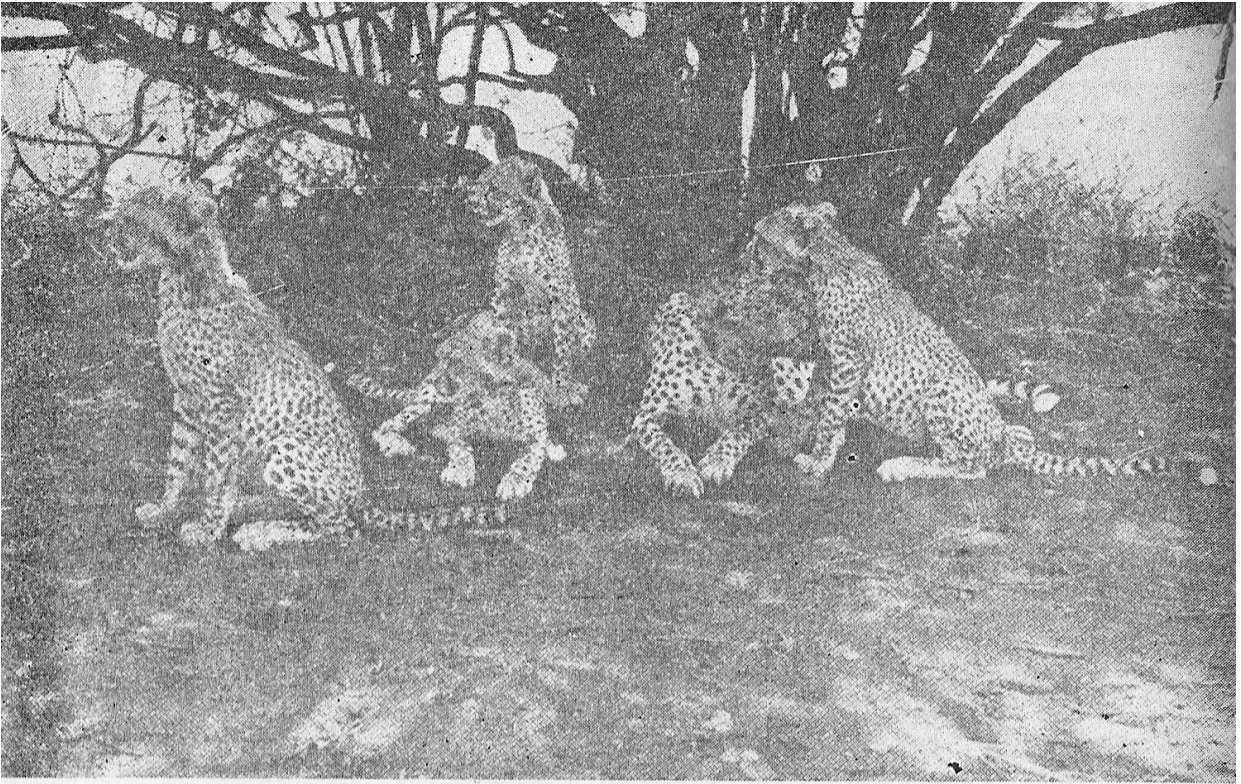
Пипа тържествува

Изглед от мястото, където живееха моите помощници

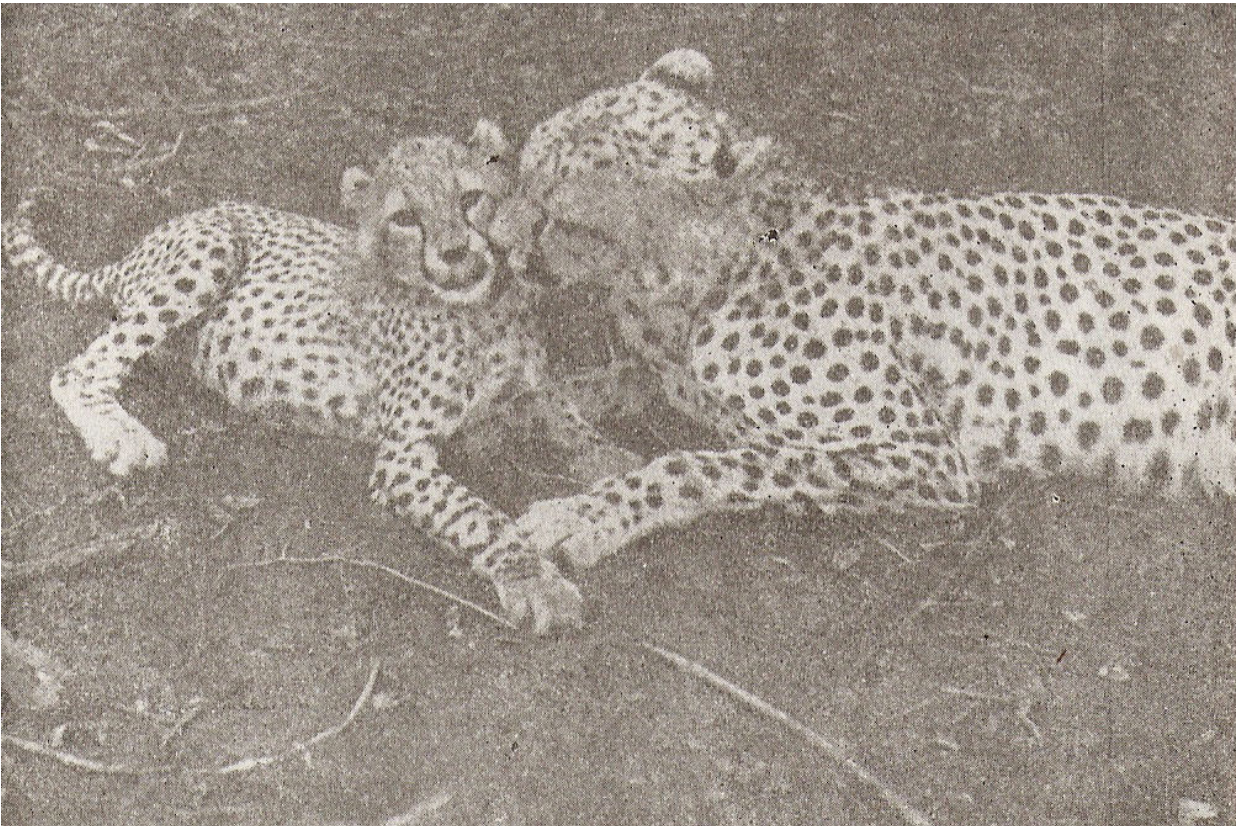
Гуиту и Стенли

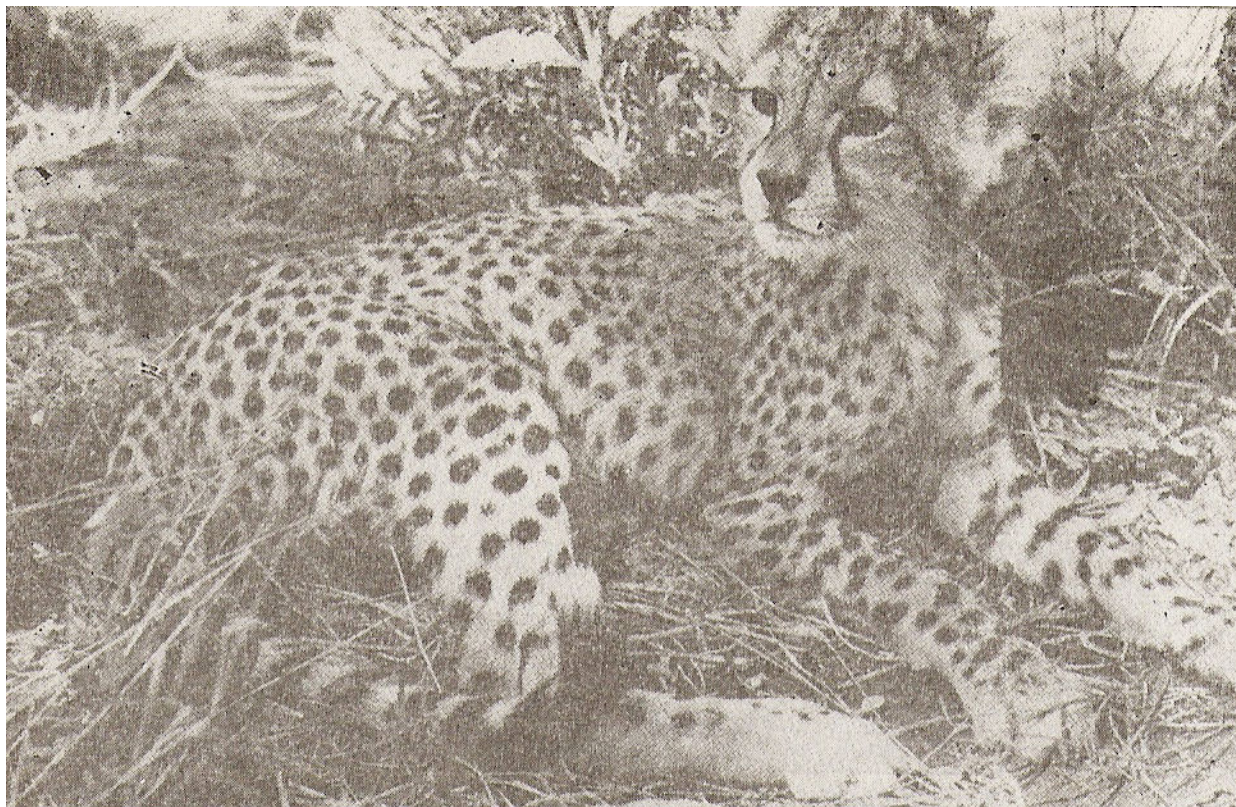
Пипа и малките гепардчета на възраст 16 и 17 седмици при биволското леговище

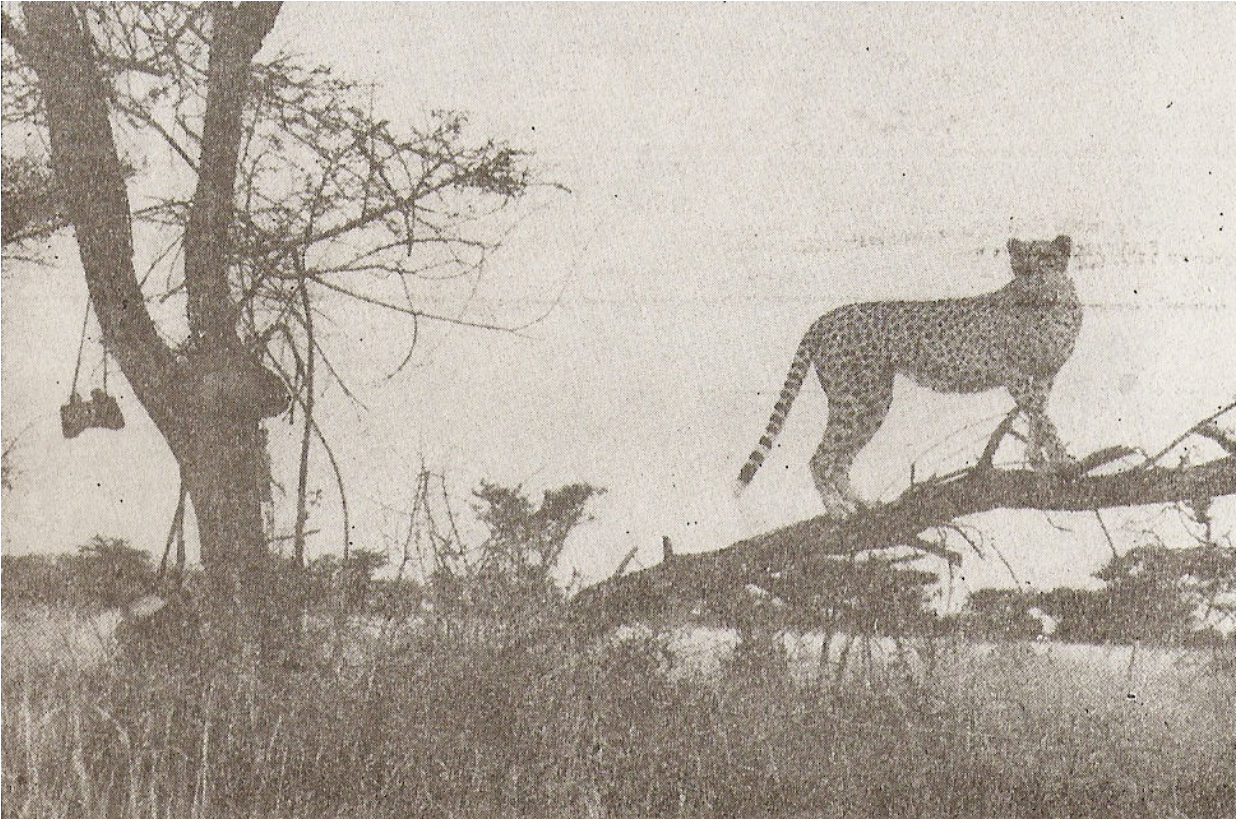
Уайти прави преглед на кошницата за месо

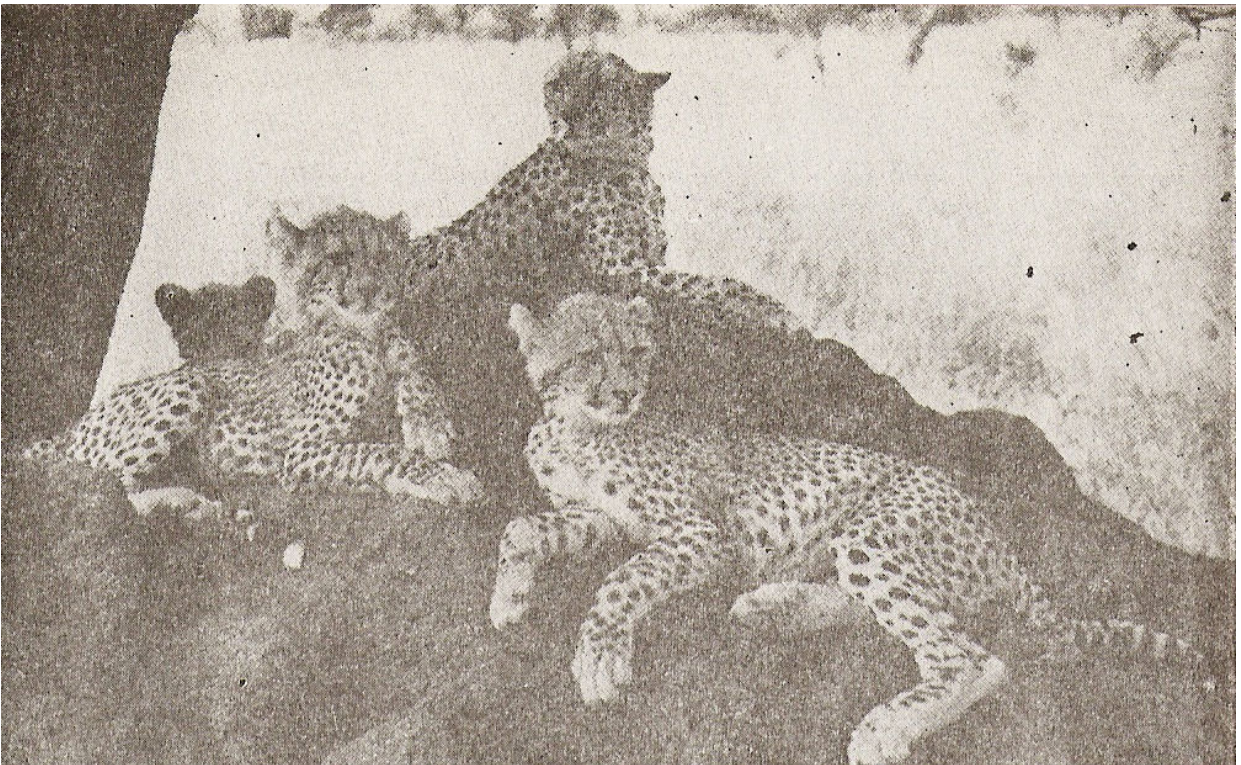
Пипа с Дюм на 17 седмици

Последната снимка на Дюм, на възраст 17 седмици и половина

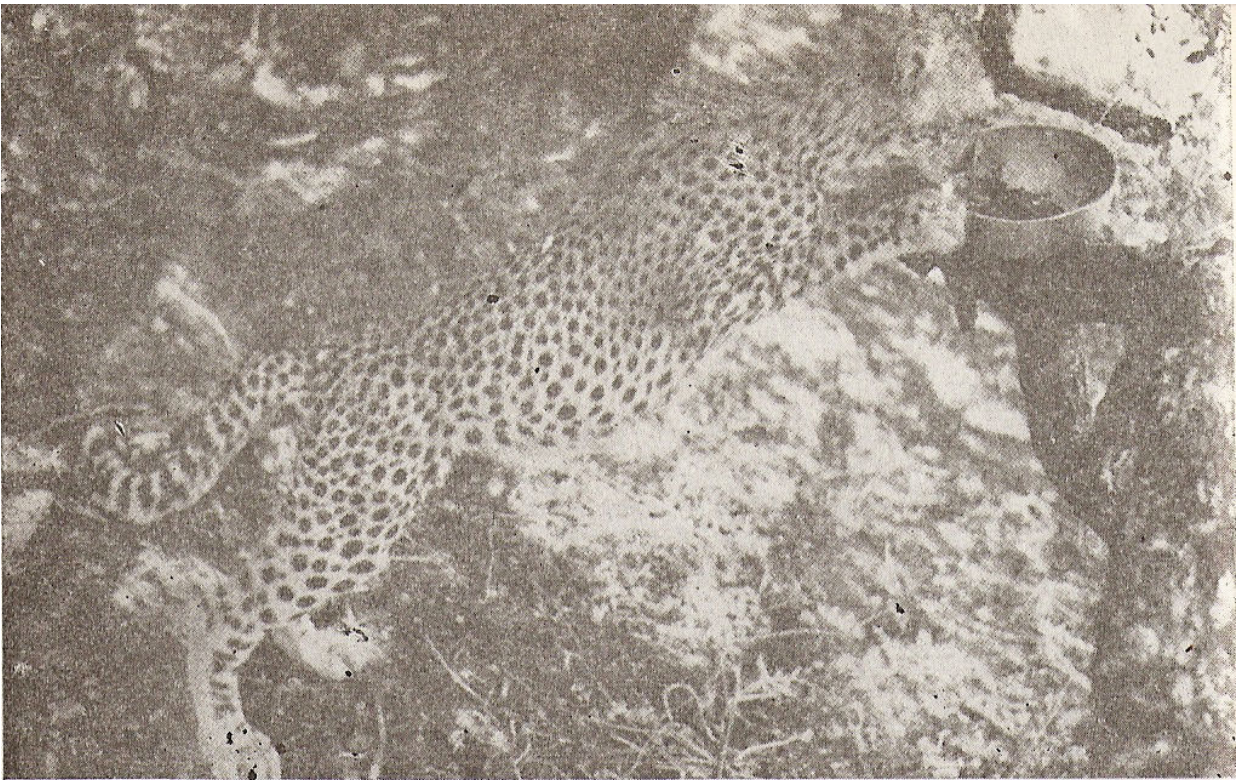
Пипа търси Дюм

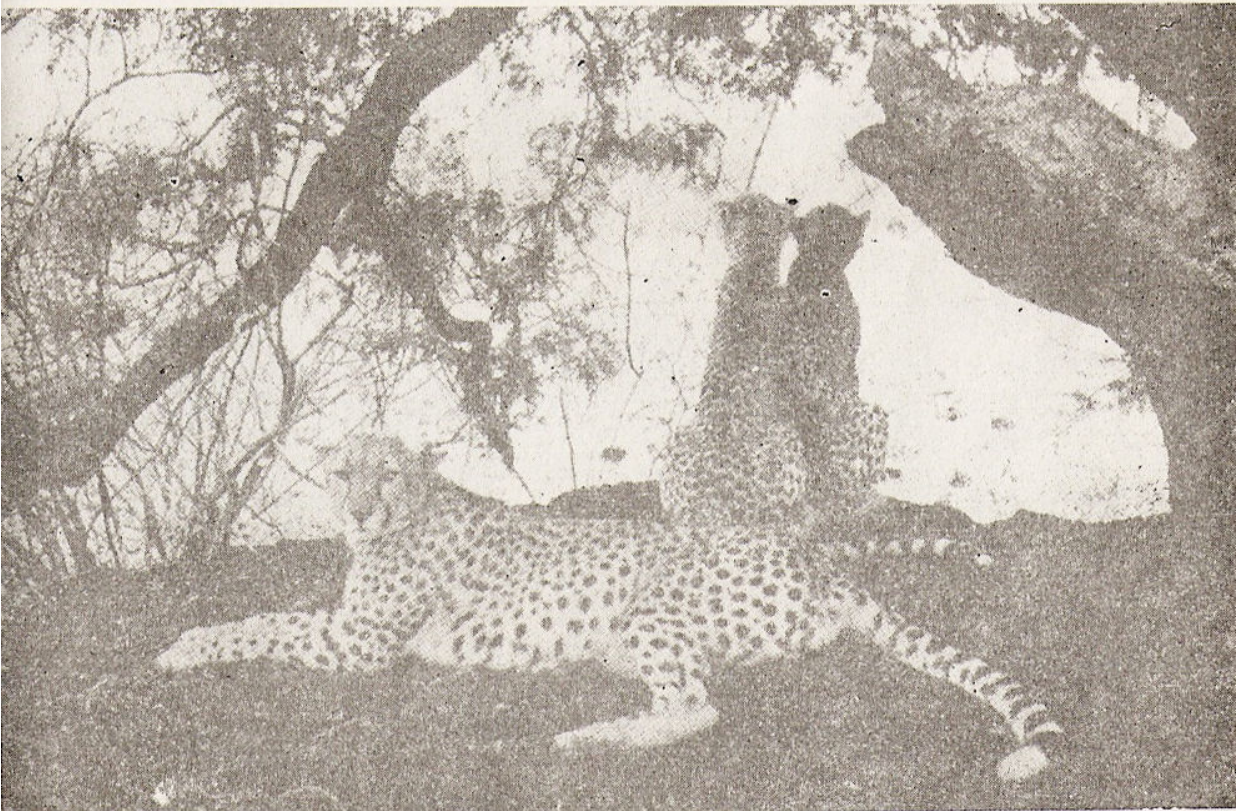
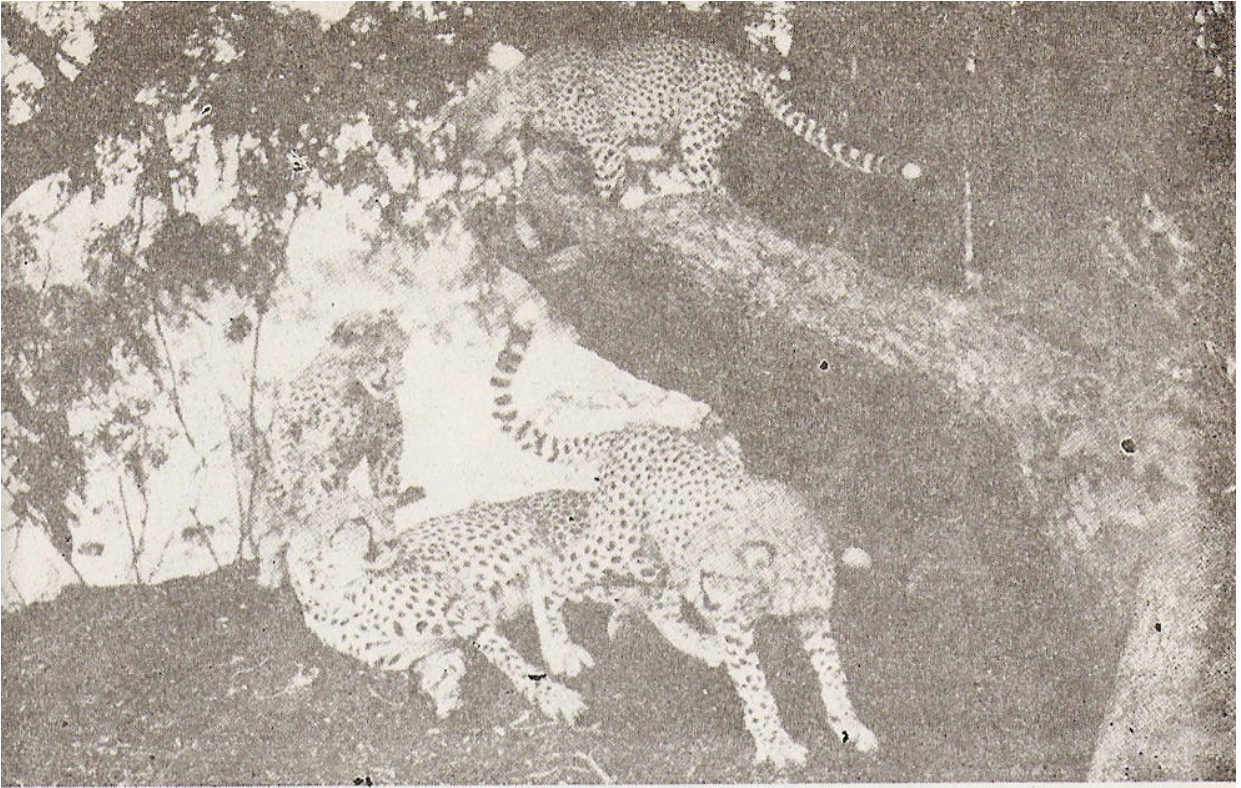
Пипа и малките върху Кобрено то термитно хълмче

малките на 21 и 22 седмици

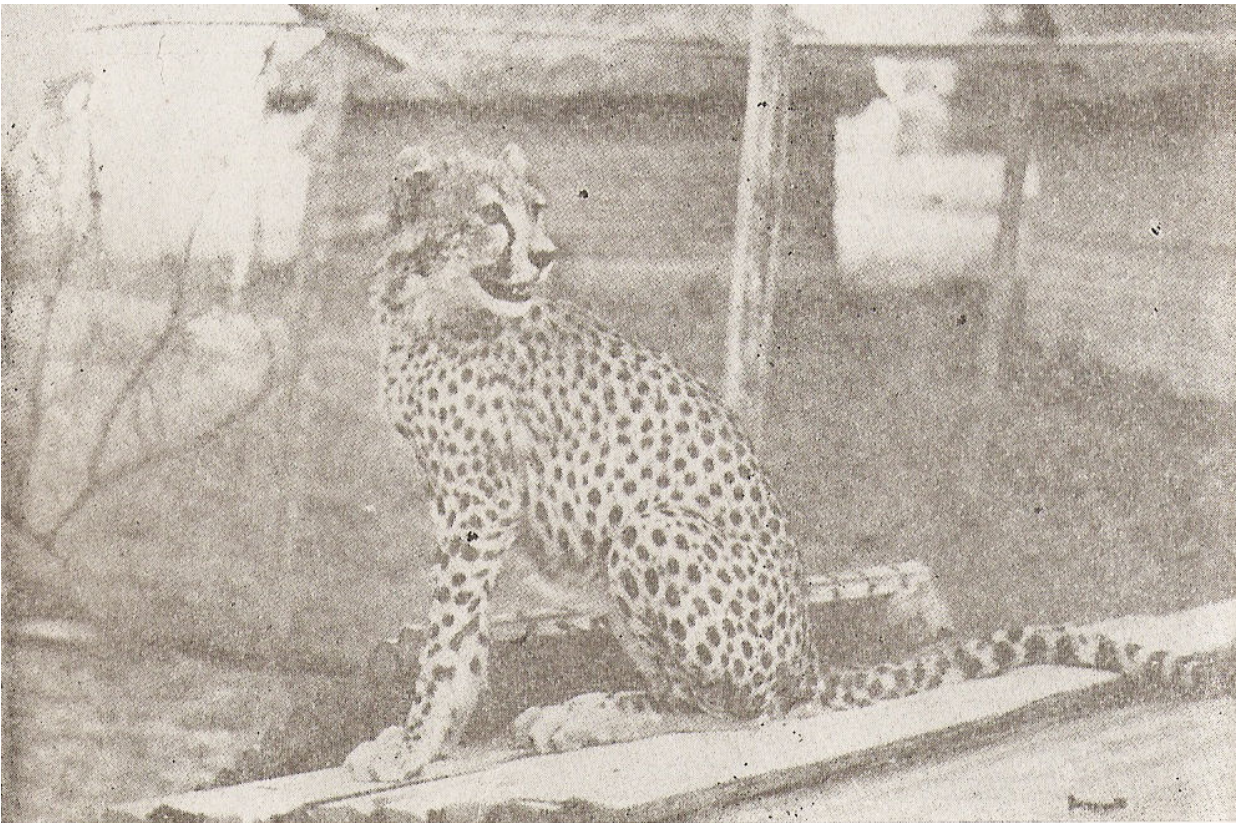
Уайти си взима избраните хубави парченца дроб

При тамариндовото дърво

Семейство Харторн преглежда Уайти

Оздравяващата Уайти във волиера

Цялата вечер се тревожех от появяването на лъвовете и от това, че бях наранила доверието на Пипа. Трябваше да зная, че не трябва да пипам малките, докато са още слепи и безпомощни. Като прибавка към моето безпокойство шест слона прекараха по-голямата част от нощта в своя любим храсталак от другата страна на реката, на около 50 ярда от мен. Когато ги осветявах с фенера си, те преставаха да ядат, но щом се върнех в леглото си, отново започвах. Тази игра между мен и слоновете продължи до разсъмване.

Рано сутринта открихме, че Пипа беше преместила малките си в един още по-рядък храст, където всяка граблива птица можеше да ги забележи; тя изглеждаше спокойна и след като се напи и се наяде хубаво, позволи ми да изчистя кърлежите ѝ.

Когато се върнахме следобед, видяхме, че Пипа отново беше преместила малките, за трети път, сега на много подходящо място. Тя беше много дружелюбно настроена. Наистина аз много добре разбирах, че това ежедневно носене на храна и вода и то по два пъти на ден, беше нож с две остриета; от една страна, нашите посещения можеха да развалят отношенията ѝ с мъжкия гепард, а, от друга, да я направят още по-зависима от нашата помощ, отколкото беше добре за нейното семейство. За момента обаче на мен ми се струваше, че това беше единственият изход.

Когато се върнахме в лагера, там намерих директора на резервата и ветеринарния лекар д-р Джон Кинг и реших да се посъветвам с тях по въпроса за храненето. Д-р Кинг често идваше в резервата, за да следи аклиматизацията на шестте бели носорога, и беше известен като забележителен познавач на дивите животни. Той много решително ме посъветва да продължа да храня Пипа и в никакъв случай да не ѝ давам лекарство срещу глистите, преди да е престанала да кърми малките си. Кога щеше да стане това, никой от нас нямаше представа.

Нашето посещение на следния ден се оказа съществено: малките бяха отворили очите си. Сега те бяха на единадесет дена и макар че очите им все още бяха покрити с тънка синкава ципа, те гледаха право в мен със сериозно и изпитателно изражение. Много чудно беше как внезапно бяха изменили своите невинни бебешки лица и сега напомняха малки стари мъже. Това се подсилваше от тъмните резки, които водеха от вътрешната страна на очите им към края на устата, а понеже самите тъмни очи бяха широко отворени, лицата им изглеждаха

като набръчканите лица на възрастни хора. Ушите на малките все още бяха на равнището, на очите и плътно прилепнали към главата, което им придаваше още по-голяма прилика с хората и увеличаваше техния чар. Те бяха зашеметени от всички неща, които сега се откриваха пред тях. Но движенията им бяха станали много по-точни и когато си удряха шамарчета, съвсем точно насочваха своите меки лапички. Сега те бяха така подвижни, че Пипа трудно успяваше да ги ближе под опашките им. Стана ми ясно защо беше местила малките под различни храсти — защото жилището им трябваше да бъде чисто. Тя беше започнала тези премествания, когато те бяха навършили девет дена и бяха достатъчно силни, за да могат да понесат преместването.

Навярно усилието да откриват новия видим свят беше уморило малките, защото, когато ги посетихме на следващия ден, те бяха неустойчиви и сънливи. Пипа не се отдели от тях през целите два часа, докато бяхме там. Само един път отиде да пие от водата, която бяхме донесли, напи се бързо, но месото трябваше да ѝ го занесе близо до малките и чак тогава хапна малко. Напоследък тя се беше доста пооправила и аз реших да я посещаваме само сутрин, за да дадем възможност на другаря и по-често да бъде със семейството си.

Когато дойдохме след 24 часа, изпаднах в ужас, като намерих малките на самия край на храста, където бяха изложени на погледа на всеки хищник. Нямаше никаква следа от Пипа, Възползувах се от случая да сложа пръста си в устата на малките, за да видя имат ли зъби, но челюстите им бяха съвсем гладки. Мъхестите им коремчета ми пречеа да определя от какъв пол бяха.

Двадесет минути по-късно се появи Пипа с окървавено лице и врат. От поведението ѝ разбрах, че не беше ранена, а че беше убила някакво животно. Тя дълго пи вода, а след това ни поведе на около 300 ярда към едно малко дърво, на което бяха накацали лешояди. Тя бързо се спусна сред лешоядите, които бяха на земята, и ги прогони по близките дървета. Така на земята се показа трупът на антилопа дукер, на която тя беше разпрала корема. Сега Пипа започна да къса вътрешностите и от време на време поглеждаше към мен, като че ли искаше да ми каже колко се гордее с жертвата си. Когато не можеше да яде повече, тя спря да си почине, дишайки задъхано, и гледаше лешоядите, които със стотици кръжаха над главите ни и чакаха своя дял. Досвидя ми да им оставя убитото от Пипа животно, затова събрах

всички парченца до последното. Тя ме наблюдаваше спокойно и не се намесваше, когато Гуиту отнесе месото с нашата кошница; но когато първите лешояди тежко кацнаха на земята, тя ги разгони. Понеже лешоядите бяха много упорити и все нови и нови пристигаха от различни страни, аз си помислих, че сега на всичките хищници от околността беше разгласено за убитото от Пипа животно. Затова помолих Гуиту да следи за безопасността на малките, докато отнесе месото в лагера, като се надявах, че по този начин ще се отървем от лешоядите. Когато по-късно се завърнах, видях Гуиту седнал на високо дърво да разглежда внимателно околността с моя бинокъл. Той не беше забелязал пито един хищник, но в същото време Пипа беше преместила малките си под нов храст.

Седнах и започнах да разглеждам малките. Едно от тях беше много любознателно и се приближаваше дебнешком към всичко, в това число и към мен. Ръката ми лежеше на земята; малкото внимателно я душеше, после сложи главичката си в дланта ми и започна да ближе пръстите ми с мекото си езиче, като през всичкото време ме гледаше с големите си очи. Аз не посмях да го помилвам от страх да не би да го привикна към опитомяване. Пипа ни гледаше, мъркаше и също ме близна.

През тези дни видях огромни ята от квелии. Те са най-малките токачки, но образуват най-големите птичи колонии. Като скакалците те унищожават растителността. Заснех на кинолента няколко от техните подобни на облаци ята; едно ято летя покрай мен в продължение на три минути, преди да кацне на едно дърво, а скоро след като напусна дървото, то беше напълно оголено. За щастие, тези птички не се появиха непосредствено до леговището на гепардите и Пипа все още успяваше да намира сенчести храсти за нови „жилища“ на малките, където тя ги местеше почти ежедневно. Два пъти ми се удаде да заснема на кинолента едно такова преместване, но трябваше да бързам много, защото Пипа се движеше светкавично. Тя винаги носеше малкото за кожата на врата, а понякога го оставяше на земята, за да може да го хване по-удобно. По този начин изминаваше тичешком разстояния от около 200 ярда. За да направя фото и кино снимки, трябваше да бягам далеч пред нея и едва имах време да насоча апарата си. Докато малките направиха три седмици, тя ги беше премествала девет пъти по този начин; след това те вече се научиха сами да ходят

по-стабилно. Когато станаха на шест седмици, семейството беше сменило двадесет и една „квартири“.

Малките растяха много бързо и навярно затова почти през всичкото време спяха. Те бяха в прекрасно състояние, но необходимо беше да храним Пипа, защото тя трябваше да изхранва четирите малки. Когато бяха на три седмици, за пръв път ги чух да издават висок чуруликаш звук, който бих взела за птиче чуруликане, ако не бях видяла, че го издаваха те. Гепардчетата викаха Пипа и тя се появи след десет минути; тогава малките започнаха да се премятат от всички страни по нея и като се изправяха на задните си крачета, прегръщаха и ближеха главата ѝ. Едно от тях беше особено нежно и накрая се сгуши уютно под брадата ѝ между гърдите и предните ѝ крака. То много смешно защитаващо своето място, като фучеше срещу другите малки, когато те се приближаваха към него. На следната сутрин видяхме съпруга на Пипа да върви към леговището им, а след това четири дена подред виждахме следите му край пътя. Понякога, когато идвахме, не намирахме Пипа при малките. Два пъти видяхме, че тя внимателно се ослушваше, докато ядеше, а после отиваше към равнината, може би за да се присъедини към него, но очевидно той не я хранеше, защото тя всякога беше гладна.

По това време семейството се беше преместило в един много бодлив храст на около 600 ярда от последното си леговище и аз си мислех, че тук малките ще бъдат в пълна безопасност дори и в отсъствието на Пипа. Когато тя беше при тях, те весело играеха около нея, но когато ги намирахме сами, седяха неподвижно на едно място. За да пречим по-малко на посещенията на мъжкия, ние започнахме да идваме по обед, когато нито един гепард не би тръгнал да се разхожда в най-голямата горещина на деня.

Когато малките навършиха четири седмици, забелязах, че се показват белите връхчета на пробиващите кучешки зъби. Два дена по-късно зъбките им бяха станали толкова остри, че бедната Пипа сигурно много се измъчваше, когато ги кърмеше.

По това време малките имаха силни рамене, дълги крака и движенията им бяха много грациозни. Те имаха смелост да тичат сами на известни разстояния, прескачаха туфи трева и играеха на криеница, бореха се и се шляпаха едно — друго с предните си лапи. Накрая те се затичваха към Пипа, скачаха върху лицето и, дразнеха я и успяваха да

избягнат нейните удари, като бързо се катереха нагоре по клоните на техния храст. Едва тогава успях да определя пола им: само едно беше мъжко. Много странно наистина, но то беше най-малкото, най-нежното и през всичкото време се гушеше в Пипа.

Един ден тя много ме зачуди, когато изведнъж отказа да държа пред нея месото и дори доста силно ухапа ръката ми. Но аз разбрах причината, когато на връщане забелязах мъжкия гепард на върха на бял термитник близо до Кенмейър. При това варовито термитно хълмче се намираше естествено солище, което привличаше много животни. На другия ден не заварихме Пипа, но наблизко намерихме следите на мъжкия гепард. В очакване на майка си малките стояха абсолютно тихо и бяха прекрасно замаскирани със своите сивкави гриви, така че беше много трудно да се открият, ако не знаехме къде се намираха. Към залез-слънце започнах да се безпокоя, защото не ми се искаше да оставим малките в тъмнината, когато всички хищници излизат на лов. Помолих Гуиту да постои при тях, докато аз се върна в лагера да видя дали Пипа не беше там. Върнах се без нея, но с два джобни фенера и започнахме да я чакаме. Дълго след като се беше стъмнило, тя се върна откъм реката; не беше жадна, но беше много гладна. Понеже не исках да оставяме месото на земята, трябваше да почакаме, докато се нахрани. През това време стана тъмно като в рог и аз никак не се чувствах спокойна, докато изминем разстоянието от една миля през гъстите храсти и докато дойдем до мястото, където бях оставила колата. Особено много се страхувах от слонове, защото те се движат съвършено безшумно. Оказа се обаче, че е трябвало повече да се страхувам от лъвовете, защото те изскочиха на пътя ни няколко минути след като бяхме седнали в колата.

Цялата нощ се тревожих за живота на семейството гепарди и рано сутринта на другия ден тръгнахме да ги търсим, но не намерихме нито следа от тях. Цели три часа обикаляхме, а след това стана непоносимо горещо. По пътя към къщи минахме през неголяма поляна близо до лагера и там видяхме Пипа да дебне една газела на Грант. Отидох близо до нея и ѝ предложих месото, но понеже коремът ѝ беше пълен, тя не погледна към храната, а вместо това игриво докосна с уста ръката ми. Тревожех се за малките, затова тръгнахме след Пипа. Тя вървеше към леговището си съвсем полека и си почиваше почти под всяко дърво; явно беше, че искаше да я оставим на спокойствие. Когато разбра, че

няма да може да се отърве от нас по този начин, тя започна да души всеки храст и се преструваше, че търси малките, въпреки че прекрасно знаеше, че те са далеч оттук. Беше станало ужасно горещо и ние бяхме жадни и уморени, но аз настоявах да я следваме и продължихме да се влачим след нея, докато извървяхме целия кръг и се върнахме обратно до трънливия храст, където вчера бяхме оставили семейството и където така старателно ги бяхме търсили сутринта. Тук аз едва не настъпих малките; те така умело се сливаха с тревата, че беше съвсем невъзможно да ги видя, ако те самите не бяха скочили и изтичали към Пипа.

Бях взела малко парче месо, за да проверя дали ще го харесат, тъй като в последно време те с интерес душеха месото, което Пипа ядеше. Малките обаче започнаха да фучат към мен, сбръчкаха нослетата си с възмущение и избягаха настрана. Аз сложих месото на земята и се отдалечих на малко разстояние, за да им дам време да го разгледат. Когато се върнах след десет минути, намерих месото недокоснато, а семейството безследно изчезнало. Ние пак дълго ги търсихме, но не намерихме никакви следи. Това внезапно изчезване на пет животни беше просто невероятно, но безспорно Пипа беше спечелила играта този път. Следобед отново започнахме да търсим и най-после намерихме семейството под малък храст. Малките отново започнаха да фучат срещу нас; но скоро се успокоиха; при все това продължаваха с отвращение да се мръщят на месото, което явно не им харесваше.

На другия ден намерихме всичките гепарди на откритата поляна да се греят на слънцето. Малко по-късно Пипа дойде при нас, за да пие вода, а след това бързо се хвърли след малките, които, като че ли изчезнаха някъде. Няколко секунди по-късно ги видяхме да тичат по тревата, като скачаха едно през друго, боричкаха се, докато паднеха на земята, събрани на кълбо, а после отново скачаха и започваха нова гоненица. На Пипа не ѝ беше лесно да ги овладее. Тя ги викаше с едно остро „пър-пър“, съвсем различно от обикновеното ѝ мъркане, което напомняше звука от счупена дрънкалка. Малките невинаги я слушаха, така че трябваше да прилага друга остроумна хитрост — започваше да тича в кръг около тях, като че ли ги канеше да поиграят, а когато те започваха да тичат след нея, тя постепенно ги повеждаше, накъдето искаше. Когато се наиграха, дадох донесеното парче месо на Пипа. Докато тя ядеше, малките го душеха, а после, след няколко предпазливи

близвания, се нахвърлиха върху него, започнаха да го късат и да се удрят, като се бореха за всяко късче. Понеже предишния ден те се бяха отнесли с такова отвращение към месото, сега бях много изненадана, като гледах с какво настървение го поглъщаха. Малко след това Пипа ги разгони; може би се страхуваше да не би малките да изядат голямо количество твърда храна при първото си ядене. Те бяха станали вече на пет седмици.

Понеже отсега нататък трябваше да носим по-тежък товар, аз почнах да вземам с нас и Стенли, общия работник. Освен дето ни помагаше да носим месото, той оставаше да го пази под някое сенчесто дърво, което улесняваше Гуиту и мен да търсим гепардите. Макар че Стенли имаше много тънка фигура, той беше як и трудолюбив и често носеше невероятно тежки товари дърва за горене. Прекрасно умееше да намира следите на животните и беше много безстрашен. Въпреки това аз се стараех да го оставям на такова място, където в случай на нужда да може да се покачи на някое дърво. Когато той дойде с нас за пръв път, аз оставих и двамата мъже на около 200 ярда разстояние от семейството и тръгнах сама, да не би да разтревожим животните с появяването на Стенли. Но гепардите вече ни бяха видели. Те се държаха съвсем недоверчиво и бягаха дори и от мен. Затова оставих месото на земята и едва когато се отдалечих, Пипа го взе и го занесе на малките, които се криеха в храста. Наблюдавах ги през бинокъла и тръгнах към тях, когато се нахраниха. Този път те не протестираха срещу моето присъствие освен малкото мъжко гепардче, което не престана да фучи срещу мен, за да защитава семейството си. Това ми хареса много и го нарекох Дюм, което на езика суахили означава „мъж“. Още не бях мислила за имена на другите малки освен за едното, което беше много светло на цвят и което вече наричахме „Уайти“ (Бялка); другите две женски гепардчета трудно се различаваха едно от друго. Понеже малките не искаха да дойдат близо до нас, а и Пипа се държеше нащрек, ние скоро си отидохме.

На сутринта, намерихме следите на другаря на Пипа, които се отдалечаваха от мястото, където беше семейството, и реших, че може би Пипа не от недоверие към Стенли, а поради близостта на своя другар се беше държала така недоверчиво по време на предишното ни посещение. Този път оставихме Стенли още по-далече, а Гуиту и аз търсихме Пипа и семейството ѝ чак до здрач, но не ги намерихме. За

пръв път, откакто се бяха родили, аз не видях малките през целия ден. Много се вълнувах от това и когато Джордж и директорът на резервата дойдоха в лагера, посъветвах се с тях. До това време семейството беше на две мили от лагера и гепардите живеяха като свободни животни, като се изключи това, че аз ги хранех. Сега, когато малките започнаха да ядат месо, освен млякото на Пипа им беше необходима и вода. Трябваше да ги науча да пият от дълбока паница, иначе се налагаше да изминават дълги преходи до реката, където можеха да срещнат други хищници. Макар че бяха много жизнени, те растяха много бързо и нямаха никакви тлъстини, затова с изминаването на всяка седмица щеше да им е необходима все повече и повече храна. Храненето на животните означаваше намесване в техния живот на диви животни, но като ги хранех, аз бях сигурна, че ще ги поддържам в добра форма, докато съберат сили за самостоятелно съществуване. Как трябваше да постъпя? Джордж беше на мнение да държа малките през това време в лагера, но директорът на резервата и аз решихме, че ще бъде по-добре да рискуваме и да пренебрегнем опасностите, но да предоставим на малките гепарди възможността да се развиват при естествени условия. Аз, разбира се, можех да им помагам в живота сред природата, като от време на време им нося храна.

На другия ден взехме труп на цяла коза и го дадохме на малките; за пръв път им предстоеше да се справят с цял труп, както при истински лов. Те не се нахвърлиха върху него, докато Пипа не го отвори. Тогава лакомо изядоха черния дроб, сърцето и бъбреците, после започнаха да гризат хрущялите от ребрата, докато през това време Пипа хрускаше ребрата и гръбначните прешлени. Всички ядоха доста големи парчета от кожата, като я дърпаха от страни на тялото. В това време закопах купата с вода наравно със земята, за да не я излеят, и чаках да видя как ще реагират малките. Отначало те недоверчиво фучаха към нея, после се опитаха да сложат лапите си вътре и отскачаха ужасени от раздвижената вода. Тогава Пипа дойде и им показа как трябва да пият; когато разбраха, че това странно подвижно нещо не само че не е опасно, но е дори приятно, те започнаха така жадно да лочат, че не можеха да се наситят. Накрая и четирите напъхаха главите и лапите си в купата, бореха се, шляпаха, докато съвсем се измокриха.

Тъй като Пипа всеки ден водеше семейството си все по-далече от лагера, на нас ни ставаше все по-трудно да носим тежките товари с

припаси. Ако бяхме започнали да даваме по-малко храна на Пипа, тя сигурно щеше да се премести по-близо до лагера, но не ми се искаше семейството ѝ да живее близо до хората и гепардчетата да се опитомят.

Възхищавах се от готовността, с която Стенли носеше безропотно по-голямата част от нашите тежки товари, като същевременно все повече и повече се привързваше към гепардите. Малките наистина бяха много привлекателни. Само очите им все още бяха много големи и лапите им огромни, иначе те вече бяха много съразмерно оформени. Винаги изглеждаха много грациозни, когато тичаха с голяма бързина из равнината или когато се катереха по дърветата, като забиваха ноктите си в набраздената кора, или когато си играеха с изпражнения от слонове. Пипа се оказа превъзходна майка. Само понякога по отношение на храната проявяваше егоизъм. Аз например не можех да разбера как ги научи да стоят настрана и да чакат, докато тя се нахрани. Те бяха учудващо послушни и независимо колко гладни или жадни бяха и колко изкусително близо до тях поставях храната, те никога не се осмеляваха да се мръднат от местата си, докато Пипа не им дадеше сигнал с едно „пър-пър“.

Веднъж рано през октомври чух Пипа да издава нов звук. Тя беше сама и аз ѝ дадох храната, а после тръгнах да търся малките. След като се наяде, тя започна да мърка с нейното „пър-пър“, да обикаля в кръг и да души. Явно беше, че не знае къде са малките и се безпокои. Накрая тя започна да ги вика със съвсем тих повтарящ се звук, който едва се чуваше — „и-хн, и-хн, и-хн“. На този звук малките отговориха и се появиха от едно място, покрай което бях минала четири пъти, докато ги търсех. Те се спуснаха към купата с вода, паднаха в нея, ядоха ненаситно, а после започнаха весело да се гонят в кръг близо до мен и дори докосваха с уста краката ми. Изглежда, че тяхното поведение към мен изцяло зависеше от настроенията на Пипа. Ако тя беше спокойна, те се отнасяха с мен като с приятелка, ако ли не — фучаха и плюеха към мен.

Малките изразяваха своите настроения с различни звуци. Когато се чувстваха добре, те мъркаха, когато отговаряха на Пипа, издаваха висок звук, подобен на чуруликане, а когато биваха изплашени, гласовете им звучаха пронизително като свирене на птичка. Когато се бореха за храна, те издаваха дълъг вибриращ гърлен звук или прибрали назад уши, сумтяха заплашително.

Без помощта на Пипа ние никога нямаше да успяваме да намираме малките, а тя не всякога се съгласяваше да ни помага. Веднъж ги търсихме цели два часа, преди да намерим семейството да спи под един храст, въпреки че няколко пъти бяхме минали покрай тях и Пипа сигурно ме беше чула, че я викам, но не беше сметнала за нужно да се покаже. Друг път тя отдалече излезе да ни посрещне и понеже беше много жадна, напи се с вода, а после седна и отказа да ни заведе при малките. Следващия път, когато това се повтори, ние не ѝ дадохме месото, а тръгнахме в посоката, от която беше дошла. Като тикаше нос в кошницата с месо, тя ни следваше от храст на храст, като се преструваше, че и тя търси малките. Чак когато разбра, че нищо няма да получи от нас, докато не видим малките, тя ни поведе към тях.

На 6 октомври не видяхме гепардите. Аз се безпокоях, понеже на другия ден трябваше да отида със самолет до Найроби на едно събрание. Накрая Гуиту обеща да направи всичко възможно, за да ги намери, и нахрани, и аз заминах. Когато се върнах, него го нямаше в лагера и Стенли ми каза, че сутринта Гуиту не намерил гепардите, а към пет часа отново тръгнал да ги търси. Когато се стъмни, аз пък отидох да търся него, но понеже бях сама и без пушка, безсмислено беше да отивам надалеко. Тогава тръгнах с колата към Кенмейър, като се надявах, че ще го намеря там; никой не го беше виждал. Беше вече станало съвсем тъмно, за да организираме търсене, затова се върнах вкъщи; не спях през цялата нощ, като си мислех, че се беше случило някакво нещастие.

Рано на следващата сутрин отидох с колата си до Кенмейър, за да организирам група за търсене, но там беше останал само един ловец, а другите бяха отишли още предишния ден в Меру за покупки. Ловецът се опита да ме успокои и ми каза да не се тревожа за Гуиту, тъй като той познавал храсталаците най-добре от всеки друг и понеже имал оръжие, бил в пълна безопасност. Въпреки това аз настоях ловецът да дойде със Стенли и мен, за да търсим Гуиту. Не намерихме никакви следи от него. След това отидох към Леопардовата скала, за да съобщя в главната дирекция за неговото изчезване и да поискам помощ. Там ми казаха, че той се присъединил към групата, която тръгнала за покупки и която трябвало да се върне предишната вечер, но още не си била дошла.

Когато се върнахме в лагера, Гуиту ни посрещна с окървавена превръзка на главата си. Той ни разказа, че докато търсел гепардите, в

челото му се забил трън, който той не могъл да извади и затова отишъл с камиона на ловците при лекар. Той даже ми представи медицинска бележка — парче от непотребен картон без всякакъв печат. От стила и правописа разбрах, че е фалшификация, затова помолих Гуиту да свали превръзката си. Той се мръщеше, докато я сваляше, като си даваше вид, че страшно го боли, но аз не намерих абсолютно никакво нараняване. Да го изоблича в лъжа нямаше да помогне на Пипа, затова на другата сутрин тръгнахме както обикновено да я търсим. Единственото нещо, което намерихме, бяха следите ѝ, които водеха към реката, но нямаше никакви следи от малките гепарди. Какво ли бяха пили през тези дни?

Това вече беше четвъртият ден, откакто ги бях хранила за последен път, и затова много се тревожех. На следващата сутрин отново търсихме, но напразно и едва на шестия ден намерихме следите на два гепарда, които водеха към лагера. Нашето пристигане там съвпадна с пристигането на Пипа, която беше много гладна и се натъпка с месо от зебра, а след това ни поведе на около три мили от лагера, където под едно голямо дърво изскочиха малките като оловни пружинени човечета, затворени в кутийка. Много се зарадвах, че ги намерих здрави, и видях, че през последните няколко дена бяха много пораснали. Сега те бяха на седем седмици и половина и сивата грива беше останала само по раменете им. Като съдех по черния цвят на изпражненията им, разбрах, че те бяха яли някакво животно, което навярно Пипа беше убила. Или пък може би бащата, най-последно беше започнал да храни семейството си?

Само най-плахата, Уайти, идваше винаги последна при месото, докато другите отдавна се бореха за него. Независимо че бяха малки, те защитаваха храната си дори от майка си и се вкопчваха в месото, ако тя се опитваше да го дръпне настрана.

Обикновено аз стоях далече, докато те се хранеха, и постепенно започвах да се приближавам. Когато се отпускаха да дремят, те нямаша нищо против да седна при тях и дори ми позволяваха да извадя някой и друг кърлеж от кожата им, разбира се, ако Пипа също беше там.

Шест дена семейството остана под това голямо дърво, където лесно можехме да ги намираме. Малките много го бяха обикнали, поради което моите спътници започнаха да го наричат „Хотела“. Малкият Дюм беше пазачът на семейството и най-жив от всички. Когато другите се уморяваха от игра, той продължаваше да тича в кръг,

като дърпаше опашките на сестрите си или като скачаше високо във въздуха просто от изблик на сила. Той винаги беше нащрек да не би да помилвам майка му и ако аз я погалея, той се хвърляше върху мен, бързо и често ме удряше едновременно с двете си предни лапи — много ефикасен начин за защита, като се вземат под внимание острите му нокти. Постепенно нападението се превръщаше в игра, при която той ме удряше по ръката с едната си лапа, без да използва ноктите си, а после дори оставяше лапата си в ръката ми и ми позволяваше да я милвам. Уайти беше най-любопитната от четирите. Тя винаги се разхождаше наоколо в кръг, като проявяваше голяма смелост и изследваше всичко. Тя ръмжеше към мен, но въпреки това идваше наблизко и чакаше да я докосна, като че ли искаше да узнае какво правех на Пипа, като я докосвах. Тя ядеше най-малко от всички, но въпреки това изглеждаше много добре. В последно време цицките на Пипа бяха намалели, бяха приели почти нормалните си размери и като че ли бяха пресъхнали. Макар че малките гепарди вече бяха на осем седмици, доста големи, за да сучат, те все още се бореха за най-добрата цицка и сигурно са причинявали с това болки на майка си.

Една сутрин видяхме следите на мъжкия гепард да водят към Пипа. При пристигането си на другия ден забелязахме много лешояди да кръжат на около половин миля от „Хотела“. След като, нахранихме семейството, отидохме към това място и намерихме почти цял скелет от трупа на газела на Грант. Ясно беше, че газелата е била убита от гепард, защото наоколо имаше много гепардови следи. Освен това, ако тя беше убита от лъв, от нея нямаше да остане нито една кост. Аз не се съмнявах, че газелата беше убита от бащата на малките, но вълчийт апетит на семейството показваше, че той не беше поканил никой да раздели трапезата му.

[1] Авторката има предвид отпечатването (импринтинга), като го коментира като важен факт, приписвайки на Пипа съзнателно отношение и в този смисъл. — Бел.ред. ↑

ПОЖАР В РАВНИНАТА

Настъпи сушата и тревата стана като слама. Обикновено тя периодично се пали, преди да започнат дъждовете, защото огънят убива всички паразити и прави почвата по-добра за новата трева; ако това не се направи, растителността се превръща в непроходим гъсталак и животните могат да напуснат и да отидат да живеят на други места. По-голямата част от резервата Меру беше вече изгорен и оставаше само местността около моя лагер и леговището на Пипа. Понеже дъждовният сезон приближаваше и директорът на резервата отсъствуваше, аз реших, че няма нищо да се случи, ако ние помогнем за изгарянето на тревата от другия бряг на реката, като започнем от мястото, където предишният пожар беше спрял, на около една миля нагоре по реката. Най-напред изкопахме дълбоки ровове, широки около дванадесет стъпки, от трите страни на нашия лагер, като предполагахме, че реката ще послужи за преграждане на огъня от четвъртата страна. После, след като внимателно определихме вятъра, запалихме полето. Скоро затреця огънят и аз направих снимки на нашия лагер на фона на бушуващите пламъци. Когато огънят загасна и остави след себе си тлеещата трева, седнахме да обядваме.

Беше неделя и Гуиту и Стенли отидоха на Ройоуеру да ловят риба, а аз започнах да пиша писма. Изведнъж чух вика на готвача, че огънят се приближавал към моя ландроувър, който стоеше под дървото на няколкостотин ярда от палатките. Вятърът се беше променил и беше прехвърлил няколко искри през реката, които бяха запалили тревата. Като изтичах колкото може по-бързо, аз мигновено изкарах колата на пътя. В това време пламъците прескочиха рововете и с ужасна бързина се приближаваха към лагера. Отчаяно носехме вода с кофите, като се опитвахме да загасим огъня и кърсехме клони, за да го потушаваме. Почти задушени от дима и съвсем изнемогнали от умора, успяхме да спасим палатките, но джипът, който Джордж беше оставил демонтиран, изгоря. Не успяхме да го извадим от огъня и го гледахме как гореше, но поне бяхме благодарни, че в резервоара нямаше бензин.

В това време двамата рибари се върнаха и ние работихме още пет часа, като с мъка поемахме дъх в горещия въздух, който изгаряше кожата ни и пърлеше косите ни. Краката ни туптяха, ръцете ни се покриха с мехури, но накрая, към залез-слънце, успяхме да се справим с пожара, като още дълго време, след като се стъмни, поливахме с вода тлеещите дървета и пушешите слонски изпражнения.

Когато седнах капнала от умора, небето беше аленочервено и гъсти кълба дим се носеха из въздуха. Видях огромни ята птици да бягат от огъня, който беше преминал през пътя и се беше разпрострял отвъд полето. Единственото нещо, което ми оставаше, беше да се надявам, че пожарът няма да отиде към тази страна, където беше Пипа с малките си. Вече се появиха щъркели марабу, които кълвяха обгорените насекоми от тлеещата пепел, и това ме накара да се замисля за костенурките и охлювите, които не можеха да се скрият бързо под земята, както правеха малките гризачи, гущерите и змиите. Изведнъж чух пронизителния рев на слонове, които излязоха от горящия гъсталак и бягаха един след друг към реката. Техните силуети се очертах на фона на огъня, както бягаха и тръбяха силно. И отново започнах да моля съдбата да помогне на всички животни да се спасят от тази огнена пещ. Макар че бях страшно уморена, не мигнах цялата нощ, като следях догарящите дървета, които не бяхме успели да загасим, и се вслушвах във всяко подозрително прашене.

Щом се развидели, тръгнахме към Пипа. Равнината близо до леговището ѝ не беше горяла. Два И половина часа не можахме да намерим семейството, а после Гуиту заяви, че сърцето му подсказвало, че гепардите се намират в друга посока. Той уверено ни поведе напред и действително намерихме нашите гепарди на 500 ярда по-близо до лагера, отколкото ги бяхме видели последния път. Малките се държаха много плахо, може би защото се страхуваха от двата слона, които стояха наблизо през всичкото време, докато ние бяхме там.

Когато се върнахме в лагера, намерихме директора на резервата. Той ми каза, че Джордж бил ранен от бивол. Взехме лекарства и веднага потеглихме. Намерихме Джордж седнал на леглото си, окървавен и стенещ. Не можеше да легне, защото го боляха ребрата. Измих кръвта и го заставих да хапне малко. Той ни разказа, че преследвал един бивол, който му причинявал много пакости и който искал да убие за храна на лъвовете. Успял да го рани на два пъти, но

после го загубил в гъсталака. Когато Джордж започнал да търси раненото животно, то изведнъж изскочило от гъсталака, нахвърлило се върху него от два ярда разстояние и го повалило. За щастие, докато се опитвал да забие рогата си в него, биволът паднал мъртъв. Ранените биволи се смятат за най-опасните животни, така че наистина беше истинско чудо. Джордж да оцелее с няколко драскотини по главата, няколко счупени ребра и малко счупване в едното стъпало. Прекарах цялата нощ при него, а на сутринта санитарен самолет го отнесе в Найроби. Аз не заминах с него, защото беше по-добре да остана тук и да се грижа в негово отсъствие за лъвовете му, а в случай на необходимост всякога можехме да се свържем по радиото. След няколко дена Джордж се върна; той много се безпокоеше за Гърл, която в негово отсъствие роди две лъвчета, бащата на които беше Бой.

Наскоро след това, въпреки че все още вървеше с бастун, Джордж използва времето, докато Гърл беше в лагера, и ме поведе към нейното леговище високо на хълма Мугуонго. Оттук се откриваше великолепна гледка към широките равнини, които се простираха до далечната планинска верига Джомбени; наоколо ни обграждаха заоблени каменни блокове, в подножието на които Гърл беше намерила идеално място за малките си; то се намираше под една надвиснала скала и беше такава дълбока и тясна пукнатина, че лъвчетата бяха напълно скрити от всякакви хищници. Джордж ги повика със звука „мхм-мхм“, който приличаше на звука на майка им, и скоро едно от малките пропълзя до входа на пролуката и погледна безстрашно към нас с големите си синкави очи. То беше на дванадесет дена. Никога в живота си не бях виждала толкова малко лъвче и дългият му нос ми се стори много смешен. Джордж го нарече Сам. В това време другото лъвче също се появи и изблъска братчето си на по-открито място. Сам се изтегна на слънце и без всякакъв страх отново ни заразглежда. Той явно беше учуден, че вместо майка си намираше нас, след като беше чул познатото „мхм-мхм“, с което тя ги викаше. Обикновено очите на лъвовете се проясняват едва след около шест седмици и затова много ме учуди огромният интерес, с който това лъвче възприемаше обкръжаващата го среда; то наблюдаваше нас, после един гущер, след това един бръмбар, който полази по лапите му.

Когато Сам стана на четири седмици, той вече смело командуваше всичките седем лъва, които бяха при Джордж. Докато те

бяха внимателни с него, той играеше с тях, но щом някой се осмеляваше да бъде груб, той започваше да протестира с мяукане и като отвърщаше с удари, без възражение поставяше всеки един от големите лъвове на място. Като съзнаваше, че е любимец на всички, той правеше, каквото искаше, и не се страхуваше от никого. Невъзмутимата самоувереност на това „дете — цар на животните“ беше съвсем различна от нервната бдителност на младите гепарди и беше очарователно да се наблюдава.

През това време Пипа довеждаше семейството си все по-близо и по-близо до моя лагер. Но да ги търсим сега ставаше много трудно, защото дъждът измиваше всички следи. Не можахме да намерим гепардите цяла седмица, докато един ден към пет часа Пипа дойде в лагера съвсем отслабнала и гладна. Разбрах колко беше изгладняла по начина, по който нагълта едно немного прясно месо, което гепардите обикновено не докосват, защото леш не ядат. След това тя ни поведе през пътя на около една миля в гората към група високи акациеви дървета. Стволовете им бяха гладко полирани от непрекъснатото търкане на слонове в тях, а земята наоколо беше покрита с пласт от слонски изпражнения. По пътя си ние минахме на 30 ярда от един от тези гиганти и аз трябваше да се държа така, като че ли бях по-храбра, отколкото съм всъщност, за да не загубим от погледа си Пипа, която бързо мина, без да обърне някакво внимание на слона. Накрая тя се втурна напред, спря се, послуша се, после издаде своето „пър-пър“ и аз видях малките под едно от дърветата. Те също бяха много отслабнали и ми се видя, че задните им крака трепереха. Стана ми много мъчно, защото можех да им дам само немного прясно месо. Като се нахраниха, малкият Дюм започна игриво да хапва пръстите ми и да ме удря с лапите си, докато сестрите му запазиха нежностите за майка си.

Пипа беше преместила малките си най-малко на две мили разстояние от дървото „Хотел“ до този рай на слоновете. Мястото не беше засегнато от пожара и понеже почвата беше главно мек чернозем, на места беше покрита с разкошна трева, на други — с кал след неотдавнашните дъждове. Поради тези причини повечето слонове се местеха на по-сухи пясъчливи места, но биволите, изглежда, знаеха как да се пазят, за да не затъват в калта, и ако се съдеше по следите им,

бяха предпочели това място. На Пипа то също се беше харесало и тя остана да живее тук цял месец.

Много скоро успяхме да приведем цялото семейство в добър вид. Наоколо имаше много счупени дървета, по които малките много обичаха да се катерят. Беше им много приятно да пазят равновесие по падналите стволоче. Когато попаднеше на опасно място, Пипа сама им показваше как да се обръщат на опасните завои. Сега малките бяха настроени много приятелски и макар че бдяха и очакваха опасности, вече не се плашеха от Гуиту и Стенли, когато се приближаваха.

Едно от женските гепардчета беше особено силно привързано към мен. То беше най-слабичкото от четирите и почти всякога по него имаше много кърлежи и камилски мухи (Хипобосциде), които ми позволяваше да чистя. (Не зная откъде тези кафеникави мухи бяха получили това име — дали защото се хранят главно с камилска кръв, или защото са издръжливи като камилите — но е невъзможно да ги смачкаш и дори когато ги разкъсвах на две части, половинките отново се връщаха към кожата, ако не успееш да откъсна краката им.) Тъй като Уайти беше първата от сестрите, която получи име, аз нарекох слабичкото гепардче Мбили, което на езика суахили означава „две“, а третото женско гепардче нарекохме Тату, което означава „три“. Тату винаги се държеше настрана и беше извънредно свенлива, но беше много силна и своенравна и винаги добре се нахранваше по време на ядене. Всяко от малките имаше свой характер. В това време на мен ми беше по-лесно да различавам Мбили и Тату не по тяхната външност, а по-скоро по тяхното държане. Уайти напоследък беше станала много красива — имаше много изразителни очи, жива мимика и чудесна козина. Тя стана любимката на Гуиту, а аз най-много обичах Дюм.

Един ден нашите „сърца“, както би казал Гуиту, проявиха изключително съгласие. Цялата сутрин напразно бяхме търсили нашето семейство, когато „сърцето“ на Гуиту му подсказа, че те са се преместили при дървото „Хотел“. Започнахме да търсим в тази посока, но не намерихме никакви следи и се върнахме вкъщи за обед изпотени и уморени. Бях страшно изтощена от дългия път и вече предвкусвах близката почивка, когато изведнъж у мен се яви непреодолима увереност, че Пипа се намира в слоновата гора. Настоях да отидем нататък. Щом пристигнахме, повиках Пипа, тя се появи и ни поведе обратно към дървото „Хотел“. Почти на половината път тя произнесе

своето обичайно „пър-пър“ и малките се показаха. Как сърцето на Гуиту беше усетило, че семейството се беше преместило там? Откъде ми влезе в главата мисълта, че Пипа се беше върнала в слоновата гора и как тя беше усетила, че ще я търсим именно там, за да може да ни заведе към дървото „Хотел“ и до своите гладни малки? Независимо от това, че нашите три сърца ни бяха насочили в три различни посоки, те заедно ни бяха помогнали да намерим семейството на Пипа.

Интересно беше това, че Елза винаги водеше малките си до лагера, за да ги нахраним, а Пипа оставяше своите деца в гъсталака и идваше към нас сама, за да ни заведе при своето семейство, и то само когато беше необходимо да ги нахраним. Последния път, когато бях видяла малките да сучат, бяха на възраст осем седмици. Сега, когато вече бяха на десет седмици, козината около цицките на Пипа пак беше влажна и лепкава и аз се чудех дали малките още можеха да изкарват мляко от тях или сучеха само за да се успокояват.

Същата нощ валя проливен дъжд, реката се препълни, издигна се на петнадесет стъпки, излезе от коритото и беше почти приближила моя „кабинет“. На разсъмване слушах великолепия хор на събуждащите се птички, в който от време на време се намесваха гласовете на два лъва. Малко след това ги видях да минават покрай нашия лагер. Лъвовете ни погледнаха така, като че ли бяхме нещо обикновено в техния живот, и бавно заминаха надолу по реката.

По пътя за Пипа намерихме следи от леопард, чакал и хиена, а после видяхме два жирафа с мрежеста шарка, които бяха преплели вратовете си в любовна игра. Съчетанието на петната по кожата им образуваше много сложен модел, когато се обръщаха и извиваха, преди да изчезнат със своята вълнообразна олюляваща се походка. Какви великолепни животни бяха те! Помислих за хората, които са принудени да живеят в градовете, и разбрах колко щастлива съм аз, че съм на лагер сред тези диви животни и имам доверието на Пипа, макар че в този живот имах понякога пристъпи на самота.

След като бяхме търсили Пипа четири часа, видяхме я високо на едно дърво в слоновата гора. Членовете на семейството ѝ изглеждаха изтощени и ядоха ненаситно, но това беше последното ядене, което можах да им дам за следващите три дена; след това ние напразно ги търсихме, като газехме до колене в тревата с тежки парчета кал на обувките. Веднъж се натъкнахме на стадо от около 400 бивола, които

така бяха разгазили почвата, че ходенето стана още по-трудно. Друг път видяхме една жирафа, да пази четири малки жирафчета на различна възраст. Тези животни, изглежда, бяха единствените, които можеха да живеят при такава висока растителност. Тревожех се много, защото не можех да си представя как Пипа и малките можеха да се справят с тази буйно растяща джунгла, особено както валише всяка нощ. Но когато най-после ги намерихме, те неочаквано се оказаха в добър вид, много оживени и в прекрасно настроение; въпреки това те изядоха цяла коза за кратко време. Малките бяха така погълнати от яденето, че отначало не ме забелязаха, като вадех кърлежите им, но когато разбраха какво правя, отскочиха настрани. И вероятно за да покаже своето неодобрение от това, че ги безпокоях през време на яденето, малкият Дюм ме издебна и ме захапа за гърба.

На следващата сутрин имах нов повод да се гордея с Пипа, защото тя не само беше съумяла да се грижи за децата си през време на дъждовете, но видях семейството ѝ да яде малко водно козле. Всичките ребра, предните и задните щрака и стомахът бяха вече изядени. Това ме учуди, но после помислих, че козлето сигурно още е било сукалче и вероятно гепардчетата бяха харесали пълния с мляко стомах. Пипа не беше получила нито една драскотина, макар че следите наоколо показваха, че беше имала доста голямо сражение с майката на козлето.

През следващите дни забелязахме, че „предчувствията на сърцето“ на Гуиту не бяха съвпадения, защото намирахме гепардите там, където неговата интуиция му подсказваше, а когато нямаше вдъхновение, не можехме да ги намерим. Много пъти Пипа ни чакаше високо на някое дърво и това скъсяваше търсенето ни, защото я виждахме отдалече. Малките бяха вече навършили 12 седмици и пигментацията на очите им се беше прояснила и беше преминала в три различни оттенъка — от тъмнокафяво до светлокехлибарено. Те си бяха намерили прекрасно игрище — много термитни хълмчета, между куличките на които беше забавно да се гонят. Гепардчетата играеха на криеница, надзъртаха през междините, за да си устройват засади, изкачваха се по върховете, за да се спуснат оттам на гърба на някоя жертва, и накрая скачаха настрани и върху Пипа, която започваше да подскача и да се върти в кръг, като че ли и тя самата беше малко гепардче. Близко до термитниците имаше няколко немного високи,

дървета и веднъж Уайти заседна между два вилообразни клона. Като се мъчеше да се освободи, тя се намушка още по-плътно. Аз се страхувах да не се нарани и я изтеглих оттам. Как се разсърди тя. Защо се бях осмелила да я докосна! Нададе силен вик, започна да хапе и да се гърчи, докато се изплъзна от ръцете ми и побягна; но в края на краищата остана невредима. Семейството се чувствуваше така добре, че останаха на това място цели пет дена; червеникавата земя на термитниците беше гладко излъскана от техните игри.

В това време тревата беше станала висока до пояс и се превърна в истински капан за гепардите. Само тревопасни животни, като слонове, жирафи и антилопи геренук, още успяваха да се справят с тази буйна растителност, но дори и те избягваха непрекъснато увеличаващите се блата. Съвсем не срещяхме малки животни, които Пипа можеше да убие, макар че по цели дни бродехме не само в слоновата горичка, но и в равнините отвъд, които бяха палени, тревата беше свежа и тези места приличаха на райска градина, осеяни със стада от най-разнообразни антилопи, пасящи сред сини пентанезии, бели хелиотропи и светлочервени лилии глоризоа. Но къде беше Пипа? Дъждът продължаваше да се лее и до нас стигаха слухове за отнесени мостове и човешки жертви. Самите ние често затъвахме, но газехме из калта по пет-шест часа на ден, без да намерим нито една следа от нашите гепарди. Щяха ли да оцелеят? Докато Пипа беше жива и здрава, тя някак си щеше да изхрани малките; аз самата неотдавна я бях видяла как ловеше един франколин — спусна се върху излитащата птица и я улови, но си представях, че може да се нарани някъде и тогава малките щяха да загинат.

Веднъж ние се плъзгахме с колата по кален път и носехме много месо, за да го дадем на гепардите, в случай че ги намерим. Месото беше силно вмирисано, но все пак, изглежда, беше привлякло един лъв, който вървеше по пътя. Спряхме, за да го погледаме как души месото, но той започна да се приближава и за да избегнем неприятностите, продължихме нататък. После, когато се връщяхме обратно, видяхме, че дърветата близо до мястото, където бяхме срещнали лъва, бяха наведени от накачалите по тях лешояди. Сърцето ми се разтуптя от мисълта, че може би гледат убит гепард. За мое голямо облекчение лъвът ядеше мъртва жирафа.

Животът в лагера беше станал непоносим, защото през време на дъждовете не само змиите и скорпионите се развъждаха страшно много, но дъждовете стимулираха и размножаването на термитите, яйцата на които можеха да се намерят във всичките ни картонени кутии и в книгите. Почти всички дървени прътове в палатките бяха покрити с глинена обвивка, която скриваше разрушителната работа на термитите. След като се мръкнеше, ставаше свършено невъзможно да се чете, защото лампата привличаше цели рояци насекоми. Понеже покритите с палмови клони покриви вече пропускаха вода, прекарвах по-голямата част от нощта в местене на легени, за да събирам провиращите се струи. Цяла седмица бяхме търсили семейството навсякъде, където предполагахме, че може да се крие, освен в равнината Гамбо, от другата страна на реката. През време на предишните дъждовни сезони Пипа беше избягвала тази местност; може би се е страхувала, че придошлата река може да я откъсне от нас. Сега равнината кипеше от животни и моята последна надежда беше да я намерим там. След дълго търсене на около половин миля от лагера попаднахме на следи от гепарди от предишния ден. Ако това бяха следи от нашето семейство, защо Пипа не беше дошла в лагера? Обикаляхме до тъмно и през всичкото време я викахме. Когато на връщане бяхме близо до лагера, почувствувах как Пипа се притисна в коляното ми. Тя изглеждаше съвсем малка и слаба. За щастие имахме прясно месо от зебра, от което й дадох голямо парче. Тя бързо го повлече на около 400 ярда, после го остави на земята и започна тревожно да издава звуците „и-хн, и-хн, и-хн“, като чакаше малките. Изпратих Гуиту да донесе още месо. Щом той се скри, малките се показаха и се нахвърлиха върху месото, като гледаха предпазливо към мен. Всички бяха в добро състояние и много пораснали, а краката им бяха станали много дълги и несъразмерни спрямо телата им. Макар че бяха гладни и се бореха за месото, ясно беше, че Пипа в тези осем дена поне два пъти е убивала нещо, за да може да поддържа семейството си в такава добра форма. Едно от малките трепереше от вълнение и ядеше толкова бързо, че месото изскачаше навън от устата му и то го лапаше отново. Само когато предложих на това гепардче отделно парче, малко по-настрана от другите, то се успокои и дори ми позволи да му държа месото, докато щастливо си късаше от него. Стори ми се, че това беше малкият Дюм, защото той винаги беше най-малко способен да

защищава храната си, но беше много тъмно, за да го разгледам по-добре. След като изядоха около 20 фунта месо от зебра, те изчезнаха. Отпразнувахме този случай, като наградих африканките със захар и „пошо“ (царевично брашно), за да благодарят за старанието им да помогнат на Пипа и малките през време на тази напрегната седмица.

Семейството на Пипа се установи за няколко дена на около една миля от лагера нагоре по течението на реката. Макар че носех ежедневно голямо количество месо, Пипа беше така ненаситна, че често изтръгваше храната от устата на малките. Накрая аз се ядосах на нейния егоизъм и я ударих. За пръв път я наказвах по този начин и това я изненада, а мен ме разстрои. Обикновено тя никога по-рано не беше мъркала, когато малките бяха наблизко, да не би да предизвика тяхната ревност. Затова много се трогнах, когато дойде до мен и като мъркаше, потърка се в краката ми, явно като че ли искаше да ми каже да се помирим отново. Все пак тя прекрасно си научи урока и през следващите два дена стоеше настрана, докато малките се нахранеха до насита. Те бяха навършили 14 седмици и аз не се съмнявах, че вече са престанали да сучат. Помислих си, че огромният апетит на Пипа се дължи на глистите ѝ, затова следващия път взех със себе си таблетки цестарзол и ѝ ги дадох, докато малките бяха заети с трупа на цяла коза. След 15 минути от Пипа излезе невероятно голямо количество глисти; тя предвидливо беше отишла настрана от малките, които все още се хранеха. След това два часа Пипа беше неразположена. Дюм се сгуши до нея и започна да я ближе, докато сестрите му продължаваха лакомо да ядат козата. Месото привлече пълчища мравки, които яростно се нахвърлиха върху него, но това не попречи на апетита на малките и те продължиха да се хранят, без да им обръщат внимание. Когато Пипа се посъвзе, тя също яде, а после „зарови“ остатъка, като хвърляше земя с лапите си върху него. Интересно беше, че Пипа заравяше само трупове от животни, дори когато ние ги бяхме убили, но никога не постъпваше така с парчета месо. Аз постоянно наблюдавах изпражненията на гепардчетата и до това време не бях намерила глисти в тях, но мен ме тревожеше това, че малкият Дюм напоследък беше отслабнал много и беше покрит с кърлежи, а те винаги масово нападаха болните животни. Не можех да открия никакви признаци на заболяване, но винаги запазвах няколко хубави парчета месо за него, които му давах с ръката си. Той скоро разбра, че това беше много по-удобен начин да получава

храната си, отколкото да се сражава със сестрите си за нея и от този момент ми позволяваше да държа месото, докато го ядеше. Иначе той беше достатъчно пъргав и енергичен и независимо от дребния си ръст беше водач на гепардчетата.

Следващото ново жилище на Пипа беше върху широкия връх на доста плосък термитник, който беше достатъчно голям, за да побере цялото семейство, и оттам можеха да гледат към равнината. Над него се беше надвесило едно немного голямо дърво, което беше безкраен източник на игри за малките. Ако сложех парче кожа от коза в клоните му, и четиримата започваха да се състезават да го свалят; спечелваше обикновено Уайти. След това тя гордо се разхождаше с парчето и дразнеше другите, които се спускаха да я гонят, докато Пипа ги гледаше от високо, важно изтегната на върха на термитника. Нейната почивка никога не продължаваше дълго, защото малките започваха да се приближават незабелязано към нея, дърпаха опашката ѝ, леко хапеха ушите и, а после се търкаляха едно през друго надолу по термитника. Нарекох това място „Термитник №1“, защото то ни стана любимо място за срещи с Пипа всеки път, когато тя се намираше в околността. Нашите срещи не се изплъзнаха от вниманието на една птица — медопоказвач, която се появи една сутрин и кацна на малкото дърво, като възбудено кряскаше и се стараеше да привлече вниманието ни. Тези кафеникави птички са добре познати с навика си да водят хората към местата, където живееха пчели, до които птичката сама не можеше да се приближи. Надеждата на тази птица е, че хората ще ѝ помогнат да си хапне от меда. Гуиту тръгна след цвъркащата птица. На около 400 ярда видях рояци пчели пред входа на една хралупа. Той разширил отвора, няколко пчели го ужилили, но намерил меда, който поделил с медопоказвача.

През дъждовния сезон повечето животни остават на своята територия, затова аз много се учудих, когато видях непозната лъвица близо до лагера заедно с три осеммесечни лъвчета. Вниманието ми беше привлечено от оглушителната глъчка, която бабуините бяха вдигнали, увиснали по дърветата на отсрещния бряг; като отидох да видя какво става, забелязах една много изтощена лъвица със също така силно изтощени лъвчета. Те се отправиха към термитника на Пипа; навярно бяха ужасно гладни, за да се решат да вървят по това горещо време на деня. Страхувах се за нашето семейство и затова извиках

Гуиту; двамата заедно успяхме да насочим лъвицата и малките ѝ в обратна посока. По-късно, когато отидохме да посетим Пипа, тя тръгна настрана; в последно време беше започнала да прави така, когато я посещавахме следобед. Тя се примиряваше с нашето присъствие, когато ѝ носехме храна веднъж на ден, но през останалото време предпочиташе да остава сама със своите гепардчета.

Когато Джордж дойде, аз го поведох да види малките. Приближихме се много тихо, но Пипа беше успяла да ни забележи и се беше спотаила ниско, а малките избягаха, само Дюм остана при майка си. Оставих Джордж на около 20 ярда назад, а аз сама занесох месото на Пипа, но измина цял час, преди тя да почувствува, че всичко е спокойно, и да започне да се храни. После потърсих малките и ги открих в един гъсталак на порядъчно разстояние от нас. Предложих им месо. Изведнъж Пипа застана между тях и мен и стоя в това положение през цялото време, докато бяхме там. Именно Дюм беше този, който се приближи до мен и ме плесна по ръката, като че ли искаше да защити своята майка. Когато Джордж много внимателно се приближи на около 16 ярда, малките започнаха да фучат и ръмжат срещу него. Бързо си тръгнахме обратно.

Като видях с какво подозрение посрещна Пипа дори Джордж, когато така добре познаваше, окончателно реших да не водя никакви посетители при гепардчетата. На другия ден, след като хубаво се нахраниха, гепардите станаха много весели и започнаха да си ближат взаимно езиците, както често правеха. Изведнъж се появи 18 жирафа. Разбира се, храбрият малък Дюм бързо започна да ги дебне. След като се беше приближил на около стотина ярда до тях, към него се присъедини Уайти, но Пипа извика своето „пър-пър“ и всичките гепардчета побягнаха.

В равнината Гамбо нашите гепарди намериха отлично леговище и се задържаха доста дълго време там. Това беше засенчено местенце, скрито сред три големи небодливи храста, което преди това е било заето от биволи. Прикрито от гъстите листа, семейството можеше да гледа равнината във всички посоки и спокойно да яде храната си, несмущавано от, лешоядите, които не можеха да ги видят отгоре. Тези лешояди напоследък бяха започнали да следят Пипа, защото знаеха, че рано или късно тя ще убие някакво животно и те ще имат своя дял от него. Тук семейството не беше обезпокоявано от птиците, но самите

гепардчета започнаха яростно да се борят през време на ядене. Две от тях, наведени нос до нос, плътно свили уши, издавайки закана̀телно рърмжене, захапваха едно и също парче месо. Понякога това продължаваше толкова дълго, че останалите успяваха да изядат всичкото месо. Сражаващите се напълно съзнателно поемаха риска, но, изглежда, по-важно за тях беше да си измерят силите, отколкото да се наядат до насита. За малкия Дюм наставаха трудни моменти, защото въпреки своята смелост той не можеше да се пребори с по силните си сестри. За щастие, той беше вече доста свикнал с мен и винаги изтичваше, за да получи своята порция от ръката ми. Въпреки това той никак не наддаваше и една сутрин имаше страшни конвулсии. Бях много изплашена и не знаех как да оправя състоянието му, освен като увеличи витамините и млякото, което пиеше. Дюм въобще се хранеше лошо, винаги трябваше да го молим да яде; всъщност той много се интересуваше от всичко, което ставаше наоколо му, за да може да се съсредоточи върху храната си. Имаше изключително бързи реакции и винаги пръв забелязваше опасността. Интересно беше това, че гепардите не обърнаха никакво внимание на три бивола, които дойдоха съвсем близо до тях. Няколко дена по-късно малките не обърнаха внимание и на два слона, които дойдоха толкова наблизко, че ние бързо се отдръпнахме. Най-слабият рев на лъв обаче караше цялото семейство да побягва. Връщаха се, когато лъвовете си отиваха. По клоните на новия си дом малките играеха чудесни игри; всъщност те прекарваха повече време по клоните, отколкото на земята. Никога не се уморявах да наблюдавам техните неочаквани игри; понякога Пипа очевидно започваше да ревнува, затова се присъединяваше към общата веселба. Малките скачаха от клон на клон като маймунки, често и върху майка си, или използваха гърбовете на другите като стълби; Пипа беше много по-едра и това и пречеше. Сега те бяха много доволни и беше приятно да се слуша как всички мъркаха в хор. Макар че винаги носех повече месо, отколкото семейството можеше да изяде, често забелязвах, че цицките на Пипа бяха лапани, може би само за удоволствие.

Два месеца бяха изминали, откакто бяхме видели следите на бащата на гепардчетата, когато един ден ги открихме близо до Кенмейър да водят в обратна на семейството му посока. Както лъвовете, които живееха тук, така и гепардът обикаляше своята

територия в продължение на две-три седмици. Той беше принуден да обикаля, защото животните напускаха временно местата, където той се установяваше за лов. Гепардът дълго не беше идвал при семейството си не толкова поради нашето присъствие, колкото заради навиците на кърмещите гепарди и лъвици — майки да избягват съешаването през времето, когато отглеждат своите малки. При лъвовете този период на доброволно контролиране на раждаемостта трае до две години; но колко е дълъг при гепардите, до това време нямаше никакви данни.

След като Пипа прекара в „леговището на биволите“ 12 дена, мястото така се напълни с мравки, че семейството трябваше да се премести. Доколкото ми е известно, това беше най-дългият срок, когато гепардите останаха на едно и също място, и то несъмнено се дължеше на това, че ние им носехме храна. Малкият Дюм пак не беше добре, очевидно у него се развиваше рахит, защото като вървеше, предните му крака се извиваха навън. По съвета на Джордж към месото и поливитамините прибавих мляко, смесено с бебешка храна. Малките бяха във възторг от това ядене, особено Дюм, който можеше да го яде непрекъснато.

Една сутрин, понеже валеше силен дъжд, отидох при малките облечена със зелена пластмасова мушама. Малките изведнъж побягнаха, но като свалих непознатата дреха, те отново се показаха. Ужасно се намокрих, но това не беше неприятно в този топъл климат. Стори ми се обаче, че Дюм трепереше. На другия ден той силно накуцваше с предния си десен крак и когато докоснах рамото му, явно беше, че го боли. Нямаше температура и понеже яде с апетит, помислих, че си беше разтеглил някой мускул, като е скачал от дървото. На другата сутрин той беше по-зле и като съзнаваше своята уязвимост, опитваше се да се скрие. Страхувах се, че в това състояние той можеше да стане лесна жертва на някой хищник. Искях да го взема в лагера, но Гуиту се възпротиви, като смяташе, че ако го взема, Пипа ще престане да ми се доверява. След като наблюдавах Дюм цели два часа, аз отидох с колата при директора на резервата да се посъветвам с него. Той също намери, че е по-добре да оставя Дюм при майка му, иначе тя може би щеше да го изостави. Като се надявах да запазим семейството от евентуална опасност, отидох на мястото следобед, но не намерих нито следа от тях, макар че поради болния Дюм те едва ли можеха да отидат много далече.

На следващата сутрин ги намерихме на около 100 ярда от предишното място. Ръмеше и гепардчетата, оживени от дъжда, тичаха едно след друго, пляскаха през малките локвички и бяха се изкаляли до уши. Малкият Дюм искаше да се присъедини към тях, но след няколко крачки падна. Сега той сам разбираше състоянието си и се стараеше да стои настрана, но по едно време дойде при мен и близна ръката ми. В това време Пипа беше започнала борба с Уайти за парче месо. Като се опитваше да вземе месото от устата ѝ, тя вървеше в кръг около дъщеря си, която легнала на гръб, здраво държеше парчето месо и като се търкаляше успоредно с майка си, за да не я загуби от погледа си, дращеше и хапеше, когато Пипа се опитваше да ѝ отнеме месото. Накрая Уайти победи и Пипа отиде настрана. Като гледах тази схватка, аз се чудех дали това не беше добре обмислен урок, с който Пипа искаше да научи децата си да защитават своята храна.

Понеже се тревожех за Дюм, отидох с колата си до Леопардовата скала и извиках по радиото д-р Харторн. Беше 22 декември и той беше заминал в новогодишен отпуск; затова се свързах с друг ветеринарен лекар, който ме посъветва да прибавя в храната на Дюм варено костено брашно, обаче да го оставя при майка му. Той предполагаше, че гепардчето си е разтегнало някой мускул и след две-три седмици ще се оправи. На следващия ден за моя радост Дюм като че ли се чувствуваше малко по-добре, но въпреки това през всичкото време не се отделяше нито крачка от майка си и я следваше навсякъде. Тя дори веднъж го цапна леко, което ме накара да се почувствувам пощастлива, защото Пипа нямаше да направи това, ако той беше сериозно болен.

Когато се върнах в лагера, там намерих Джордж. Той беше дълбоко отчаян, защото един лъв беше убил Сам. Аз знаех какво означаваше това за Джордж. И двамата много обичахме това прекрасно лъвче. Беше тежък удар за нас, и то пак на 24 декември, в навечерието на Коледа, като Тага. За щастие Дюм беше по-добре и дори кротичко си играеше със сестрите си; Уайти през всичкото време стоеше близо до него. Като се надявах, че скоро съвсем ще се оправи, аз се върнах у дома, за да приготвя коледния обед. Очаквах да дойде Джордж заедно с брат си и Кей Смит, когото читателите може би помнят от книгата „Родена свободна“, защото той на два пъти изигра съществена роля в

живота на Елза. С тях дойде и младият Арун и ние прекарахме вечерта приятно, доколкото това беше възможно.

СМЪРТТА НА МАЛКИЯ ДЮМ

На Коледа на Дюм се схвана и единият заден крак. Бях много изплашена и исках да го взема в лагера, но трябваше да намеря ветеринарен лекар, който да го упои, за да го пренесем дотук, иначе всеки опит да го вземем щеше да бъде повече вреден, отколкото полезен. Поради празниците обаче учрежденията бяха затворени и всякаква връзка дори по радиото беше прекъсната. През тези три дена, докато успях да уредя да дойде ветеринарен лекар със самолет при нас, Гуиту от изгрев до залез не се отделяше от гепардчетата, за да ги пази от хищници и да следи преместванията им, които Пипа беше свела до минимум. Дюм от ден на ден ставаше по-зле. Тъй като сега той лесно можеше да стане жертва на някой лъв, аз вече не се решавах да го оставя в гъсталака през нощта и помолих Джордж да ми помогне да го хванем. За да не разтревожим гепардите, както предишния път, Джордж остана на известно разстояние и наблюдаваше Дюм с бинокъла си. Аз се приближих към гепардчето с парче месо в ръка, но колкото и да се стараех да се държа непринудено, Дюм, изглежда, беше заподозрял нещо, защото като се клатушкаше на двата си здрави крака, така бързо избяга, че на мен ми се стори жестоко да го преследвам и реших да поема риска да прекара още една нощ в гъсталака. Тя щеше да бъде последната, защото на сутринта ветеринарният лекар трябваше да пристигне със самолета.

Сутринта ни беше много трудно да намерим гепардите; без съмнение те бяха станали подозрителни след последния ни опит да уловим Дюм. Сега аз му бях приготвила много малко месо, за да може упойката, която бях сложила в него, да действа по-скоро. Но Дюм не даваше да го измамят и избягваше встрани всеки път, когато се приближавах към него. Това повлия на Пипа, която поведе семейството си настрана. На обед посрещнах ветеринарния лекар на летището в Кенмейър и веднага се върнах с него. Дълго преди да се зададем, Дюм побягна и заедно с Уайти изчезнаха от погледа ни. Безпокоях се много, защото бедният Дюм вчера беше ял съвсем малко, а днес не беше

сложил нищо в уста. Тъй като не искахме да го плашим още повече, решихме отначало да спечелим доверието на Пипа. Приблжихме се много внимателно, седнахме на два ярда от нея и ѝ заприказвахме съвсем спокойно. След малко Пипа позволи на ветеринарния лекар да я погали, а тя леко захапа ръката му. Това беше повече, отколкото бяхме очаквали, и сега, когато бяхме осигурили нейната дружба, ние си отидохме вкъщи. На другата сутрин Джордж дойде да ни помогне и след като бе взел от Кенмейър една коза, ние отидохме с кола до половината път от леговището на гепардите. Там помолих Джордж и ветеринарния лекар да почакат, докато им съобщим как са нещата. Ние с Гуиту отидохме напред натоварени с трупа на козата и едва не връхлетяхме на заспал върху един термитник носорог, който не можах да различа, докато не се раздвижи. Два часа обикаляхме с тежкия товар месо, докато намерим гепардите. Цялото семейство се нахвърли върху месото, но малкият Дюм се криеше някъде. Дали предчувствуваше, че бях прибавила упойка в млякото му? Повече от друг път бях убедена, че животните могат да четат мислите ни. Като му давах време да се поуспокои, изпратих Гуиту да доведе ветеринарния лекар на 500 ярда от нас на някое място, където гепардите няма да могат да го видят. Той трябваше да стои там цели два часа, което време беше необходимо на Дюм да се реши да дойде близо до мен. Макар че трябва да е бил много гладен, след като два дена не беше ял, той побягваше всеки път, когато протягах купата с мляко към него. За да спечеля доверието му, трябваше да му дам едно малко парче черен дроб с таблетка поливитаминови в него. Трябваше да проявя голямо търпение, докато му дам приспивателното: сипвах по малко мляко, смесено с бебешка храна и упойка върху лапите му, които той облизваше, и по този начин пое цялата доза.

След това отидох при ветеринарния лекар и чакахме още два часа, за да задреме Дюм. Понеже животните от семейство Котки реагират бързо на всякакви лекарства, ветеринарният лекар беше пресметнал дозата на приспивателното върху минимално тегло от 10 фунта с намерение да я увеличи в случай на нужда. Очевидно дозата се оказа недостатъчна, защото, когато след два часа се върнах при гепардите, Дюм беше напълно буден; единственият признак за действието на лекарството бе, че мигателната ципа отчасти прикриваше очите му. Козата беше изядена и след като беше заровила

остатъка ѝ, Пипа беше завела гепардчетата в един храсталак на разстояние около стотина ярда. Ветеринарният лекар и аз направихме лек обед на тревата, за да почакаме въздействието на лекарството, но дори след този интервал малкият Дюм съвсем не мислеше да заспива. Тъй като не виждахме никаква възможност да увеличим дозата, решихме да го уловим и след това да му сложим инжекция с бързодействаща упойка. Започнахме да се приближаваме, но като видяха ветеринарния лекар, женските гепарди се скриха в гъсталака на около стотина ярда, а аз затичах след Дюм. Той отчаяно куцаше, но така бързо бягаше, като че ли да спаси живота си, че на мен ми беше трудно да го настигна, и едва когато се опита да се изкачи на едно дърво, явно прибягнал до последното средство за спасение, аз успях да го издърпам надолу. Дюм като че ли беше стигнал до края на силите си, защото лежеше без всякакви движения, само сърцето му отчаяно биеше. Пипа беше тичала наред с нас и сега седеше на три стъпки и гледаше как милвах малкия Дюм, за да го успокоя. Тя не се намеси нито в този момент, нито по-късно, когато ветеринарния лекар ни настигна, сложи инжекцията с бързодействащата упойка и започна да разглежда крачето на гепардчето. За съжаление той не можеше да установи степента на повредата и каза, че се налага да занесе Дюм в Найроби, за да му направи рентгенова снимка. За да се възползуваме от неговото полусънно състояние, той предложи да заведе гепардчето веднага до пистата при Леопардовата скала, откъдето директорът на резервата можеше да намери самолет напрано за Найроби. Изпратих Гуиту да повика Джордж да ни вземе с колата си.

Докато чакахме колата, държах малкия Дюм на коленете си. Плашеше ме това пътуване до Найроби, където той щеше да бъде лишен от всичко, с което беше свикнал, но ако исках да го спася, нямаше друг изход. В това време Пипа се беше присъединила към другите гепардчета и всички гледаха напрегнато как отнасяхме Дюм. До Леопардовата скала пътувахме 15 минути, през което време бедното гепардче ръмжеше с някакъв странен глас: навярно протестираше срещу возенето с кола, защото за пръв път се запознаваше с този начин на придвижване. При Леопардовата скала ние го претеглихме и като видяхме, че е 18 фунта, ветеринарния лекар му сложи още една инжекция за пътуването в самолета. Аз не можех да отлетя с Дюм, за да го успокоявам, първо, защото самолетът беше

двуместен и, второ, защото трябваше да остана при Пипа да ѝ помогна да преодолее безпокойството си и да запазя доверието ѝ. Уговорихме се с лекаря да се свързваме всеки ден по радиото и той ме увери, че няма защо да се тревожа, защото лично той с жена си ще се грижат за гепардчето, ще го държат в своя дом и ще гледат да не го дразнят много. Макар и да знаех, че Дюм се намира в сигурни ръце, аз се питах дали не го виждам за последен път? Много тежко ми беше на сърцето, когато изпращах с очи излитащия самолет.

Веднага се върнах при гепардите и ги намерих на същото място, където ги бяхме оставили, когато ни гледаха как вземаме Дюм. Като ни видяха, те веднага побягнаха и измина половин час, преди Пипа да се върне сама при нас. Тя започна да души земята, където беше лежал Дюм, пропълзя в храста, където се беше скрил, като тревожно викаше „и-хн, и-хн“. Цяло мъчение беше за мен да я гледам как търси момчето си. Накрая тя се покачи на дървото, от което бях смъкнала Дюм, и започна да разглежда околността. Предложих ѝ вода, но тя не се докосна до нея. Започнах да я милвам и шепнейки и обяснявах, че бях взела малкия Дюм, за да се опитам да го излекувам, понеже както е болен сега, той имаше малък шанс да остане жив и застрашаваше живота и на другите гепардчета, защото в случай на опасност тя ще трябва да защитава първо него от враговете. Пипа като че ли ме разбра, защото почна тихичко да мърка. Слънцето вече залязваше и аз си представих как малкият Дюм се приземява в Найроби, заспал дълбоко, без да усети начина на превозване, който би го изплашил, ако беше буден. Като размишлявах за неговото заболяване, аз си спомних, че той беше влачил предния си болен крак цели девет дена и че четири дена по-късно го беше заболял и задният крак; поради тази болка той не можеше да участва в съревнованията за хранене и без съмнение именно това беше причината, поради която така бързо беше отпаднал.

На сутринта облякох същите дрехи, с които бях предишния ден, като се надявах, че миризмата на Дюм може да ми осигури доверието на Пипа. Тя пак беше на дървото, от което бях свалила Дюм: малките веднага избягаха настрана. Пипа дълго души моите дрехи и след това започна да яде. По-късно и малките се появиха; те бяха много плахи и не си играеха, само седяха на повалените дървета и през всичкото време се оглеждаха наоколо; същото правеше и майка им и непрекъснато викаше „и-хн, и-хн“.

Следобед директорът на резервата ни предаде съобщението на ветеринарния лекар. Рентгенът показал счупване на раменната кост малко под рамото на предния крак и счупване на големия пищял на задния крак. Нямало да е необходимо да се обездвижва Дюм, нито да му се слагат гвоздеи или гипс, защото счупванията не били тежки, обаче задният крак щял да остане малко по-къс, но не толкова, че да му пречи. След десет дена трябвало да се направи нова рентгенова снимка и ако тя покаже подобрене, щели да ми върнат Дюм, но при условие три-четири седмици да го държа в лагера, преди да го пусна на свобода. Накрая лекарят помоли да не се тревожа, защото той направил инжекция на Дюм срещу болестта котешки ентерит, която върлувала в Найроби.

Това бяха дори новини. Въпреки това чувствавах, че трябва да отида със самолет до Найроби, за да дам на малкия Дюм морална подкрепа, но когато видях Пипа на другия ден, трябваше да се откажа от плана си. Тя не беше се помръднала от мястото, откъдето бях взела гепардчето, душеше следите му по пясъка и непрекъснато го викаше, докато останалите гепардчета тихо седяха на околните дървета и гледаха към равнината.

В навечерието на Нова година помолих директора на резервата да ми даде в заем грамофона си и когато се стъмни, изсвирих плочата от „Родена свободна“. Музиката придоби особено дълбок смисъл в безмълвната африканска нощ и аз си спомних за един млад автор, Джон Хеминуей, който неотдавна ни беше посетил. Той пишеше книга за тези, които бяха посветили живота си на дивата природа, и след като проведе разговор с Джордж, с мен и още няколко души, изказа впечатленията си със следните думи: „Жителите на джунглата се стремят към неограничена свобода, която само животът сред дивата природа може да даде“. Като съзнавах колко щастлива бях да живея именно такъв живот въпреки грижите и скърбите, които отношенията ми с животните понякога предлагат, аз вдигнах тост за щастливия живот на всички — и особено за малкия Дюм. Цели шест дена семейството не се помръдна от мястото, откъдето бяхме взели Дюм, и постоянно го викаха и търсеха. Едва сега, когато видях цялото семейство отпуснато и потиснато, разбрах до каква степен този малък мъжки гепард беше водач на всички. Тяхното отчаяние ми късаше сърцето. През време на новогодишния празник беше невъзможно да се

свържа с ветеринарния лекар, но на 3 януари успях да поговоря с него и научих, че Дюм в първите дни обявил гладна стачка и едва сега се поуспокоил и започнал да се храни. В очакване на неговото завръщане приготвихме волиера около 20 квадратни ярда около едно малко дърво. Волиерата беше близо до моята палатка и имаше закрито място за спане. На 6 януари ветеринарният лекар ми съобщи, че Дюм бързо се подобрява и че се надява, след като направи нова рентгенова снимка на 9 януари, да мога да го прибера. Той ме посъветва да приготвя клетка 6х6 стъпки, в която да го държим три или четири седмици, преди да го пуснем да тича в голяма волиера.

На следващата сутрин, като гледах гепардчетата да скачат от дърветата и да се удрят енергично едно друго в игрите си, аз се чудех как правят това, без да повреждат деликатните си лапи. Напоследък Пипа доста сурово се отнасяше с малките и понякога ги нападаше така силно, че бях убедена, че прави това нарочно, за да ги научи да се защитават.

През нощта на 8 срещу 9 януари се събудих със странното чувство, че с Дюм се беше случило нещо лошо. На сутринта се свързах с доктора по радиото, който ми каза: „Тази нощ Дюм умря. До 6-и всичко вървеше добре; и двете счупвания бяха почти зараснали. Вечерта той повърна, но след като му дадох лекарство, започна да яде отново. Тази сутрин го намерих мъртъв. Аутопсията показва, че е умрял от инфекциозен котешки ентерит, макар че му бях сложил четири кубика ваксина“. Едва сдържайки сълзите си, попитах лекаря: „Значи Дюм е умрял от болест, от която се е заразил в Найроби?“ Отговорът беше: „Да“. Като знаех колко храбър беше винаги малкият Дюм, аз разбрах, че той така лесно се беше поддал на болестта, понеже мъката беше понижила съпротивителната му сила и той не е имал желание да живее повече. Беше ми непоносимо трудно да отида при неговото семейство. Те всички все още бяха в същата област, където го уловихме, и чакаха храната си. Когато се нахраниха, аз седнах до Пипа. Изглежда, че тя беше разбрала моята скръб и беше отгатнала какво се беше случило и нито замърка, нито близна ръката ми, както правеше преди, когато ѝ разказвах, че Дюм ще оздравее, само ме изслуша тихо, после извика малките и ги поведе настрана.

Бях много разстроена, за да продължа всекидневната си работа, затова отидох с колата при лагера на Елза, като се надявах, че споменът

за нея ще разсее тъгата ми. Непрекъснато ме преследваше мисълта, че трябваше да отида в Найроби, за да може малкият Дюм да повдигне духа си, като види познато лице.

Изведнъж моите тъжни мисли бяха прогонени от осем слона, които се появиха на отсрещния бряг на реката. Възрастните дълго време пиха вода и се пръскаха, а после къпаха три малки слончета. След това всички се облегнаха на калния бряг на реката, застанали един до друг с малките в средата. С ритмични движения те започнаха да си търкат гърбовете в глината и човек имаше чувството, че брегът изведнъж е оживял. Мисля, че слоновете имат някакво абстрактно понятие за смъртта, почти сродно с нашето. Те погребват мъртвите слонове и даже хората, които те са убили, под огромни клони от храсти и дървета и доколкото зная, често се връщат при мястото, където са убили някого. Веднъж слоновете се опитали да изровят една от своите жертви, която била заровена на шест стъпки под земята. Ние видяхме със собствените си очи два случая, които показват, че слоновете издигат паметници на своите мъртви; единият случай беше, когато те носеха лопатката и ключицата на един мъртъв слон на разстояние една миля, за да ги пуснат точно на мястото, където беше застрелян; а другият случай беше, когато слонове носеха на дълго разстояние двата зъба на умряло животно, за да ги поставят едни до друг. Имаше друг интересен случай, който прилича на убийство за избавяне от мъки; това стана в Южна Африка, когато водачът на стадото слонове действително заби острите си зъби в главата на една стара слоница, която беше неизлечимо болна, за да ѝ спести излишните страдания. Много хора смятат, че животните не чувствуват нищо, когато някой от тях умре, освен това, че мъртвият понякога им липсва. Но когато видях как се държаха лъвчетата на Елза след нейната смърт и после как Пипа с дъщерите си търсеше и викаше Дюм, сега съм убедена, че те са способни на много по-дълбоки чувства.

Моето схващане се потвърди, когато на другата сутрин трябваше да търсим гепардите няколко часа, докато ги намерим. Открихме ги далеко от пределите на територията, където беше живял Дюм, в която те бяха стояли 24 дена, откакто той се разболя. Дали може да се смята само за съвпадение това, че те я бяха напуснали едва когато Пипа разбра от моето държане, че Дюм никога няма да се върне?

Когато дойдохме, гепардите лежаха върху един термитник. Изведнъж се появиха три бивола и дойдоха толкова близко, че ние се изплашихме. Но гепардите не обърнаха внимание на тези огромни животни, техният интерес беше привлечен повече от една черна кобра, която се извиваше и пълзеше в подножието на термитника; като въртяха главите си, те следяха страшната змия. Това беше най-дългата кобра, която изобщо бях виждала, дебела колкото ръката ми. Започнах да викам, за да предпазя малките да не се приближават към нея. За щастие змията бързо изчезна под земята, която тук беше осеяна с големи дупки от тръбозъби (мравояди). Беше явно, че змиите се въдеха тук в големи количества, така че започнах да се тревожа за живота на гепардите. Но на тях им харесваше това място и после често го избираха за площадка за игра. Този ден малките бяха пълни с енергия, гонеха се около термитника, скачаха от върха му върху гърбовете си или заедно се търкаляха от върха до подножието му. Накрая, когато се измориха, те се изтегнаха на термитника и Уайти за пръв път улови ръката ми в устата си, а Мбили ми позволи да я помилвам. Само Тату оставаше плашлива както преди; тя дори побягваше, когато я гледах продължително.

СПАСЯВАНЕТО НА УАЙТИ

Същата вечер в моя лагер дойде една група от Швейцария. Сред туристите беше и д-р де Уатвил, много известен гинеколог и голям любител на животни. Започнахме да говорим за трудностите при размножаването на гепардите, когато са в зоопаркове, и той изказа предположението, че една от причините може да е тази, че половата дейност на женските гепарди се влияе от обкръжаващата ги обстановка. Гепардите се чувствуват добре само в големи пространства, когато безпрепятствено могат да тичат на свобода. Освен това те имат характерна инстинктивна потребност да се крият, така че изкуствените условия могат да влияят много неблагоприятно на женските гепарди.

Колкото по-дълго живеях сред семейството на Пипа, толкова повече ме учудваха прецизните отношения, които те имаха един към друг и към всичко, което ги заобикаляше. Бях съвършено изненадана, когато установих, че техните визуални реакции зависят повече от цвета, отколкото от физическите признаци на предметите. Малките всеки път побягваха, когато ме виждаха със зеления дъждобран или в друга зеленикава дреха вместо с обичайното кремаво палто. Хората също реагират емоционално на цветовете, но могат да се разпознават едни други по-лесно по чертите на лицето и характерните си движения. Разбира се, моите сведения са основани само върху наблюдения на лъвове и гепарди, които никога не можеха да ни познаят, когато бяхме облечени в непознати дрехи. Напоследък бях прочела няколко противоречиви статии относно това, че райетата, точките и другите отличителни белези върху кожата на животните служат на останалите членове на стадото да разпознават индивида, затова нарисувах с въглен черни райета върху кремавото си палто. На моите сътрудници тази маскировка напрани силно впечатление, но гепардите не обърнаха никакво внимание на райетата и дори не забелязаха характерната шарка на дрехата ми.

Навикът да бягат при среща с непознати, от друга страна, зависи от това, доколко животното е приучено към посещения. Това се прояви особено нагледно, когато дойдоха кинооператорите да заснемат нашата работа по възвръщането на животните към природосъобразен живот. Напоследък Джордж беше позволявал на много посетители да влизат в контакт с неговите лъвове, дори им беше разрешавал да се движат сред животните, затова неговият прайд от лъвове прие снимачната група със спокойствие. Аз обаче не бях допускала при гепардите чужди хора и сега поставих условие, че ще снима само един оператор, и то само ако се окаже, че неговото присъствие няма да обезпокои гепардите. Макар че употребихме голям такт и търпение, Пипа и малките избягаха на втория ден и не се показаха цяла седмица. Когато най-после ги открихме една вечер, само Пипа дойде с нас на около половин миля до лагера и там седна на земята. Докато донеса яденето, стана вече почти тъмно и лаят на бабуините показваше, че малките бяха наблизо. Те не бяха получили месо от мен цялата седмица и въпреки това не излязоха от прикритието си. След като ги чаках два часа, аз си тръгнах към къщи. Целия следващ ден прекарахме в търсене. Когато се стъмни, Пипа отново се появи сама, като остави малките скрити. Много по-късно тя им разреши със своето „пър-пър“ да дойдат и всички отлично се нахраниха.

На връщане към лагера срещнахме пет зебри на Греви с едно малко, което куцаше на три крака, а единият му преден крак безпомощно се клатеше. През последните три седмици често бяхме срещали тази група; те се придържаха към едно място, като явно ограничаваха движенията си, докато се поправи болното. Помислих си за това, колко хубаво зебрата защитаваше малкото сукалче, което имаше много по-сериозно изкълчване от Дюм, и разбрах, че по никой начин не трябваше да отделям Дюм от Пипа. Зададох си въпроса, имаме ли ние право да се намесваме в живота на другите видове живи същества? Нима всеки вид не е приспособен да живее според собствените си инстинкти и да споделя отговорността за своето съществуване само със своите сродници? Нямахме ли вече достатъчно доказателства, за да разберем към какви опасни последствия води нашата намеса в природното равновесие? И все пак, бях ли съвсем сигурна, че няма отново да се намеся, ако нещо се случеше с моите гепарди? На тези въпроси не можех да си отговоря.

На следващия ден видяхме, че гепардите се бяха преместили още по-далече по посока на гъстата гора в равнината, която наричахме „Биволския гъсталак“, защото там винаги земята беше плътно покрита със следи от биволи. От лагера дотам беше около един час път и това място се намираше на половината път между потока и Ройоуеру. Малките бяха увлечени в скачане нагоре-надолу по едно повалено дърво. Изведнъж забелязах, че едно от предните крачета на Мбили сега беше леко извърнато навън. Малко по-късно тя седна настрана, разтърсвана от конвулсии като тези, които имаше Дюм в началото на заболяването си. Бях ужасена. Откъде се бяха взели тези признаци на рахит, след като малките така великолепно се бяха развивали в продължение на четири месеца? Това, което можех да направя, беше да ѝ давам двойна дажба от бебешката храна, която тя обичаше, обаче трябваше да употребявам цялата си изобретателност, за да я накарам да взема поливитамини и костено брашно. Едва впоследствие научих, че в периода на бурния си растеж животните от семейство Котки се нуждаят от голямо количество минерални соли и се стараят да си ги набавят, като ядат глина и лижат пясъка, полепнал по гърбовете на другите. Няколко дена гепардите прекараха на това място, като не обръщаха никакво внимание на биволите наоколо. Мбили се държеше спокойно и аз с радост забелязах, че лапата ѝ се беше подобрила. За щастие тя така обичаше кондензираното мляко, че всеки път се спущаше към мен с все сила и успяваше да се нахрани, преди сестрите ѝ да дойдат и се борят за това, което беше останало в купата, като разливат цялото съдържание една върху друга.

Нашият мирен живот свърши, когато започна нашествие от лъвове, дошли тук, водени от ловния си инстинкт. Като отивахме при Пипа, срещнахме пет лъвици, а по-късно почти се сблъскахме с два слона в „Биволския гъсталак“, така че не се изненадах, като видях, че гепардите бяха изчезнали. През време на едно от нашите търсения разбудихме един задрямал лъв; изведнъж тъмногивата му глава се показва над тревата на не повече от 20 ярда от нас. Той ни изглежда продължително, а след това се отдалечи, като бягаше в тръс. Друг път видяхме две лъвици да пият вода в Ройоуеру от местата, където Пипа особено обичаше да ходи на водопой. Малко след това забелязахме гепард, който изскочи от гъсталака и се понесе право към лъвиците. Може би това беше другарят на Пипа, защото той беше доста тъмен, а

недалеко от неговите следи, на около 400 ярда, намерихме следите на Пипа и на малките. През нощта лъвовете минаха покрай нашия лагер и отидоха по пътя към Кенмейър. Това беше противоположната страна на тази, в която намерихме гепардите едва на деветия ден. След мъчително търсене се връщахме към къщи, когато забелязахме лешояди да кръжат във въздуха недалеко от нас. Водени от тях, намерихме Пипа, която яростно бранеше остатъка от млад воден козел. Малките си почиваха настрана с надути коремчета, като взаимно облизваха кръвта от козината си. Понеже бяха много жадни, те веднага се спуснаха към познатата купа с вода и дълго лочиха. Пазех ги внимателно да не разлеят скъпоценната течност, която бяхме носили целия следобед. Така бях погълната от тях, че не забелязах как от гъсталака излязоха три слона: видях ги едва когато бяха съвсем близо до нас. Захвърлихме всичко и избягахме.

На другата сутрин, когато се върнахме да вземем съда за вода, цялото семейство беше безследно изчезнало; намерихме само остатъци от токачки, вероятно убити от Пипа. Цяла седмица тя прекара под акацията, която растеше доста отделена от края на „Биволския гъсталак“; ние я нарекохме „Ъгловата акация“. Това дърво беше типична чадъреста акация; правото ѝ стъбло без всякакви странични клони завършваше с плоска корона. Разбира се, за малките беше непреодолимо изкушение да се изкачват до върха на високото около двадесет стъпки стъбло, което те сега можеха да правят почти така добре, както и Пипа. Като забиваха нокти в кората на дървото, те се издигаха нагоре по стъблото сантиметър по сантиметър, което не беше толкова трудно. По-сложно беше спускането, при което те се прилепваха към кората, после скачаха и се приземяваха с прави крака. Човек трябва да е запознат със структурата на техните крака, за да прецени тази акробатика, и аз всякога се учудвах как тънките кости на краката им издържаха такова скачане, без да се счупят.

На разстояние от около десет минути под огромно тамариндово дърво, в сянката на което беше разположен един термитник, гепардите имаха идеално място за почивка и оглеждане на околността. Дървото беше израснало там, където равнината Гамбо започва леко да се спуска към Ройоуеру, която тече на разстояние половин миля. Леговището беше скрито от ниските клони на дървото и гепардите можеха да виждат не само крайбрежния гъсталак, но и цялата равнина към тази

страна, където беше нашият лагер, намиращ се на не повече от двадесет минути път оттук. Макар че няколко пъти намирахме следите на гепардите по тясната пътечка на дивите животни, която водеше от тамариндовото дърво до нашия лагер, Пипа пито веднъж не беше позволила на децата си да дойдат до лагера по-близо от 400 ярда. Сега малките бяха навършили пет месеца и половина и на мен ми беше много интересно да разгледам площта, която бяха изминали от деня на раждането си досега, защото тя показваше, че Пипа ги беше водила в кръг около лагера с диаметър около 5 мили.

Дъждовете бяха спрели, затова слоновете се върнаха и тук-там пресичаха равнината на малки стада. Те се движеха съвсем безшумно и ние веднъж едва се спасихме, когато застанахме почти лице срещу лице с един слон, който се спотайваше в гъсталака. Сега всяка нощ, когато идвах до любимото си дърво на отсрещния бряг на реката, можех да ги наблюдавам, както си лежах в леглото, защото бях го преместила така, че да мога да ги осветявам с прожектора си, без да вдигам дори и главата си. Въпреки това трябваше да седя будна и да се вслушвам внимателно, като завиждах на пълното равнодушие на гепардите към слоновете (а също и към всички дебелокожи животни).

На 16 февруари намерихме семейството под малък храст недалече от „Ъгловата акация“. Сложих месото на земята и всички се спуснаха към него освен Уайти, Когато най-после тя се появи, аз бях ужасена, защото я видях, че куцаше, а лявата ѝ предна лапа се клатеше безжизнено. Като ме поглеждаше подозрително, тя се приближи до майка си и през всичкото време оставяше Пипа между мен и себе, си. Уайти винаги беше много приветлива, но сега яростно фучеше, дори ако я погледнех, и съвсем се вбеси, когато се опитах да дойда близо до нея. Какво трябваше да направя? Тя не можеше да стъпи на крачето си, което, изглежда, беше счупено. Реших да я оставя при майка ѝ. По-късно се свързах с доктор Харторн по радиото и той намери, че това е най-доброто решение, но предложи да ми изпрати упойка, в случай че състоянието на Уайти се влоши, за да мога да я взема в лагера.

Върнах се от тази експедиция тъкмо навреме, за да прогоня един слон, който се насочваше към кухнята; после той налетя върху дърво на не повече от 20 ярда от палатката на работниците и след това избяга трوماво. Наскоро след като се стъмни, от всички страни започнаха да ръмжат лъвове и съвсем наблизо се чу отчаяният лай на зебра. Почти

през цялата нощ слушах вой на хиена и джавкане на чакал, които бяха дошли при плячката. На сутринта много внимателно приближихме мястото, което беше на около няколкостотин ярда нагоре по реката; лесно беше да го открием, защото околните дървета бяха отрупани с лешояди. Не можахме да се приближим повече, защото лъвовете още ядяха, но на мястото, където беше станала борбата и откъдето лъвовете бяха завлекли трупа в гъсталака, намерихме предното краче от малката зебра на Греви, на което ясно си личеше предишното счупване. Нямахме съмнение, че това беше горкото малко жребче, което бяхме срещали през последните седем седмици и което най-после беше станало жертва поради нараняването си. Случайно ли беше това съвпадение? Или тази трагедия беше станала така близко до лагера, за да мога да разбера, че и най-смелата майка не може да защити своето наранено дете? Не беше ли това едно предупреждение относно Уайти? Тръгнахме към „Ъгловата акация“; положението на Уайти не беше се влошило и тя можеше да тича доста бързо на трите си крачета и дори отвърщаше на ударите на сестрите си, ако те играеха по-грубо с нея, обаче не можеше да брани храната си от тях. Очаквах това и като се надявах, че ще мога да я храня от ръка, специално бях донесла брезентовите ръкавици, които слагах, когато хранех Тага. Необходимо беше голямо търпение, за да убедя Уайти в моите дружески намерения, но бях твърдо решила, че тя не трябва да намалява теглото си и че колкото по-рано започне да приема от мен храна, толкова по-добре. Постепенно, като се стараеше да не се отделя от семейството си, тя започна да се сприятелява с мен. Междувременно Пипа се беше изкатерила на върха на дървото и като пазеше равновесие по най-тънките клонки, започна да издава предизвикателно своето „пър-пър“, като че ли искаше да каже „Погледнете какво мога да правя!“

Не можех да разбера защо подстрекаваше малките да се впускат в такива опасни игри: може би тя се боеше, че след нещастieto с Уайти те ще започнат да се страхуват от катеренето по дървета, а това умение щеше да им трябва в борбата за живот. Напълно е възможно гепардите да са развили навиците си за катерене по дървета от времето, когато хората са ги прогонили от откритите равнини в гористите местности и макар че те бяха овладели техниката на изкачване по дървета, природата все пак не ги беше снабдила със скриващи се нокти или лепкави възглавнички на лапите и ниско

поставени крака, каквито притежават катерещите се по дървета животни.

Може би високата смъртност сред младите гепарди се дължи на повредите в краката, които те получават в усилията си да придобият умение, което не е свойствено на тяхната природа.

Сутринта видяхме, че Пипа беше преместила малките на половин миля по-далече, явно за да избегне лешоядите, които през последните два дена стояха на зловеща стража до „Ъгловата акация“. Тази дълга разходка беше влошила състоянието на Уайти, тя стъпваше много предпазливо и така се плашеше, че на мен ми беше много трудно да я храня от ръка и да осигуря допълнителната ѝ порция. Уайти беше необикновено красиво животно и бе най-силна от останалите, затова още по-тъжно ми ставаше да я гледам с изкълченото краче. Вечерта, докато се къпех, чух много силен рев на лъв и за пръв път се изплаших от звук, който обичам. Като изскочих от банята, видях лъва да се насочва към остатъка от убитата зебра на Греви; гръмоподобният му рев продължи, докато дойде до месото; след това стихна. И тревогата за Уайти ме обхвана отново.

На другата сутрин видяхме, че Пипа беше завела малките още по-далече до едно обгоряло дърво, което беше паднало на земята. Малките с наслада се търкаляха из пепелта и приличаха на петнисти коминочистачи. Трябва да беше много мъчно на Уайти, че не можеше да участва в забавлението. Тя прекара почти цялата сутрин, като сучеше от майка си. На този ден малките навършваха шест месеца. Пипа беше много нежна с Уайти и стоеше спокойно всякога, когато тя отиваше при нея за утеха. Разкъсвана от различни мисли как да помогна на гепардчето, аз заедно с другите си тръгнах към къщи. Веднага се натъкнахме на лъвица, а в това време и други се обаждаха от далечината.

Това ме накара да реша да взема Уайти в лагера. Затова отидох с колата си до Леопардовата скала и помолих директора на резервата да отиде със самолета си до Найроби, за да вземе упойката. Той се съгласи. На сутринта напразно търсихме семейството. Междувременно упойката беше пристигнала с инструкции да дам по един милиграм на фунт тегло. Като сметнах, че Уайти тежи около 25 фунта, аз приготвих необходимата доза. Трябваше доста дълго да обикаляме, докато намерим семейството в един пояс от храсталаци на около миля и

половина от мястото, където бяха предния ден. Уайти беше много гладна и бързо изяде малкото парче месо, в което бях сложила упойката. Трябваше да ѝ подеждва след 30 минути. Изминаха два часа, а тя все още беше будна и дойде да пие вода. Слънцето вече клонеше към залез и понеже се страхувах да не загубя Уайти в тъмнината, почаках, докато наведе главата си в съда за вода, и я улових. В миг тя ме ухапа по ръката и бедрото и обляна в кръв, аз трябваше да я пусна. Това сложи край на всичките ни опити да я уловим, но не можех да я оставя през нощта сама под въздействието на упойката и склоних Гуиту и Стенли да почакаят заедно с мен, докато лекарството подеждва. За щастие луната светеше доста силно и в продължение на три часа наблюдавахме гепардите. После Уайти ми се стори сънлива и аз внимателно малко по малко се приближих към нея, но щом дойдех на разстояние да мога да я докосна, тя побягваше. Като слушахме виене на хиени и рев на лъвове, ние чакахме Уайти да стане по-сънлива. Мбили и Тату обаче бдително я пазеха и вдигаха тревога всеки път, когато се помествах. Пипа беше единствената, която още ми се доверяваше, и аз дочаках, докато Уайти се сгуши в майка си. Тогава, като се преструвах, че си играя с Пипа, аз дойдох достатъчно близко, сложих кърпа за лице върху главата на Уайти и я улових. Преди да разбере какво става, тя се хвърли към близкото дърво и с големи усилия се изкачи по него. Като видя, че отивам към нея, тя скочи от 8 фута височина и изчезна в тъмнината. Вече бяха минали пет часа и половина от вземането на упойката и нейното въздействие бе свършило. Положението беше безнадеждно, защото сега, когато тя беше напълно будна и в състояние да избяга, ние рискувахме да разделим семейството един от друг, ако продължаваме да я гоним в тъмнината.

Ръката ме заболя силно и двата ми пръста се бяха вдървили, затова се върнах в лагера; взех колата и се отправих към Леопардовата скала за инжекция с пеницилин. Все още си мислех за Уайти, карах в облак прах и без малко щях да ударя шест слона. Забелязах ги, когато чух тяхното възмутено тръбене, след като вече ги бях отминала. При Леопардовата скала пристигнах дълго след полунощ и там всички спяха. Беше ми много неудобно да събудя директора на резервата, но той любезно ми предложи да се изкъпя и да вечерям, докато извика фелдшера африканец да ми сложи инжекция и да ме превърже. Накрая

един шофьор ме придружи до вкъщи, да не би да срещнем други слонове.

След една безсънна нощ тръгнахме на път при развиделяване. Зарадвах се, като видях, че всичките гепарди бяха здрави и не бяха напуснали мястото, където ги оставихме предишния ден. Уайти беше все още умърлушена и толкова жадна, че трябваше да я оставя да се напие с вода, преди да ѝ дам двойната доза упойка. Тя скоро подеждва и Уайти, като ръмжеше често, тръгна след Пипа към баланитовото дърво на около 500 ярда в съвсем откритото поле. Пипа винаги предпочиташе тези дървета, защото нямаха остри бодли като акацията, чиито бодли така болезнено се забиваха в лапите на животните. Днес обаче аз не бях съвсем сигурна дали поради тази причина беше избрала това място или поради присъствието на един слон, който пасеше в храсталака на не повече от 100 ярда. Дори и когато той обърна гърба си към нас, ние не го изпускахме от очите си, като едновременно с това се опитвахме да уловим Уайти. Мигателната ѝ ципа се показваше вече на очите ѝ, а главата ѝ непрекъснато се отпускате надолу и въпреки това тя беше нащрек и се дърпаше, когато приближавах. Тази игра продължи повече от два часа и аз си спомних съвета на семейство Харторн, че в такъв случай трябва да се прекрати гоненето, защото действието на упойката започва да отслабва. Не се решавах да дам на Уайти повече от 50 милиграма ларгактил, така че в края на деня ѝ предложихме месо, каквото не беше яла от 48 часа. Тя започна да яде ненаситно. Докато Уайти си играеше с майка си и ядеше, аз за последен път се опитах да я уловя. Сложих кърпа върху главата ѝ и я грабнах от земята. Тя яростно се съпротивяваше, хапеше и дращеше и в този момент дойде на помощ и Пипа, която така свирепо налетя на мен, че аз изпуснах Уайти като нагорещена тухла. И всички гепарди побягнаха направо към слона. Те се спряха под едно дърво толкова близко до него, че ние не се решихме да ги последваме, и от това безопасно място Пипа наблюдаваше всичките ни движения, а Мбили и Тату започнаха да си играят. След като ги наблюдавахме един час и Уайти не проявяваше никакви признаци за заспиване, аз оставих Гуиту на пост и тръгнах с колата си към Леопардовата скала, за да извикам семейство Харторн по радиото.

Понеже беше станало ясно, че няма да успеем да уловим Уайти с упоително лекарство, те се съгласиха да дойдат след три дена и да

опитат друг начин. Тони беше световноизвестен със своя нов метод да „обездвижва“ временно животните, но аз се страхувах да не би Уайти да получи по-голяма доза упойка, отколкото трябваше, понеже ние можехме да определим теглото ѝ само приблизително, като я гледахме отдалече. Тони ме уверяваше, че няма опасност от предозиране и че въобще гепардчето няма да пострада. Понеже Пипа ежедневно преместваше рожбите си на големи разстояния, аз се убедих, че Уайти няма възможност да се оправи, ако не я взема при себе си в лагера. Всички мои опити досега да ѝ помогна се бяха оказали безуспешни и дори по-лошо, аз почувствувах, че моите прекрасни отношения с гепардите този ден се бяха рязко влошили. Как щях да доведа семейство Харторн при гепардите, щом и Пипа вече не вярваше в мен?

На следващата сутрин за мое учудване гепардите бяха много дружелюбно настроени и дори Уайти дойде при мен да вземе месо. На другия ден намерихме, че Пипа отново беше преместила рожбите си на около 700 ярда, а кракът на Уайти беше силно подут. Тя през всичкото време стоя настрана и почти не яде нищо. На третия ден намерихме Пипа, Мбили и Тату отново при обгорялото дърво, но от Уайти нямаше нито следа. Започнах да я търся и най-после я намерих да се крие под един храст. Когато се приближих, тя излезе неохотно и се отправи към семейството си, но те я изблъскаха настрана. Независимо колко ловко се опитвах да ѝ предложа месо, все не успях, понеже другите го изтръгваха от нея. Горката наплашена Уайти тръгна към един гъст храсталак, където не можех да я последвам. Ако оставех месото близо до нейното убежище, другите щяха да ѝ го вземат, затова се опитах да ѝ натикам едно парче с помощта на прът, но по него се полепиха толкова много мравки, че Уайти не можеше да го яде. Тя изобщо не излезе от скривалището си и всичките ми опити да я нахраня пропаднаха, въпреки че почти целия ден се опитвахме да я храним. Много ми беше жал за бедното гепардче, но знаех, че на гладен стомах лекарството, което Харторнови щяха да донесат, щеше да действа по-бързо.

Рано на другата сутрин те пристигнаха на Леопардовата скала и аз ги докарах в нашия лагер. Джордж също дойде да помага. Докато закусвахме набързо, обсъждахме как да уловим Уайти. Главното беше да не изплашим гепардите, затова решихме да вървим заедно само до половината път от мястото, където бях оставила семейството

предишния следобед. Там Тони ще впръска дозата сернилан в едно малко парче месо, което Гуиту и аз ще занесем заедно с другата храна. Ако успееш да дам на Уайти месото, Гуиту ще се върне да доведе Тони при мен, а неговата съпруга и Джордж ще останат още да чакат там, в случай че имаме нужда от помощ. Понеже лекарството трябваше да действа след 30 минути, значи Тони щеше да има време да дойде при нас и да помогне на Уайти, ако дозата се окаже много висока. И ние тръгнахме на път.

Едва след час и половина намерихме гепардите в една гъста горичка от дървета комифора. Разбира се, Уайти беше в по-голяма безопасност тук, отколкото на полето. Когато дойдохме, тя се криеше, но като ме видя, че хвърлих месото, не можа да се въздържа, излезе и бързо го изяде. Гладувала два дена, тя, разбира се, искаше още, но аз не ѝ дадох повече нито парченце и се почувствувах жестока, като я видях как се отдръпна, куцайки, с поглед към сестрите си, които още ядяха. След като се нахраниха до насита, гепардите се оттеглиха на около 50 ярда. Скоро и Уайти отиде при тях, но все още не проявяваше никакви признаци за сън, макар че беше изминал цял час, откакто беше взела лекарството. Пипа дълго и нежно я близа, а после заедно с Мбили и Тату излезе от трънливата гора и се запъти към равнината, като нито един път не се спря да види дали Уайти вървеше след тях. В това време аз изпратих да извикат Тони. Когато той пристигна, помолих го да се пази от Пипа, но това не беше необходимо, защото, изглежда, тя съвсем беше изоставила Уайти.

Тони и аз седнахме на около 20 ярда от Уайти и наблюдавахме с бинокъл: постепенно тя започна да клати главата си, да я отпуска все по-надолу и по-надолу и най-после легна на едната си страна. Бяхме определили теглото ѝ на около 40 фунта, но упойката не беше ѝ действувала така бързо, както Тони беше изчислил. Добре поне, че резултатът беше положителен. Очаквахме, че Уайти ще се съпротивява, затова се приближихме към нея съвсем внимателно, но тя беше съвършено неподвижна и макар че очите ѝ бяха широко отворени, не се помръдна, когато я поставихме в една лека пътническа чанта. Денят бе много горещ и ни беше трудно да я носим през целия път до лагера. Двама от нас носеха чантата, а третият поддържаше главата на Уайти да не се задуши. Бяхме много радостни, когато най-после към пет часа следобед стигнахме лагера.

Тони ѝ даде още малко ларгактил, за да не се пробуди през време на прегледа. Аз стоях със затаен дъх, докато той разглеждаше наранения крак и постави диагноза парализа на радиалния нерв. Това означаваше, че за Уайти не беше необходимо да отива в Найроби за лекуване. Можех да я държа в лагера, докато премине парализата на нерва и докато се възстанови дейността на мускулите. Сама по себе си повредата не беше голяма, но тя можеше да се окаже опасна, ако нечувствителната част на крака се подгъне навътре и тогава от най-малката тежест можеше да се счупи. Докторът и съпругата му сложиха гипсова превръзка на крака и като се възползуваха от неподвижността на Уайти, разгледаха зъбите ѝ. Този ден тя беше на шест месеца и една седмица и това, което видяхме, беше неочаквано и много интересно, защото два от постоянните ѝ кътници бяха вече прорязали венеца. Смята се, че малките гепарди до две години се хранят от това, което майките им убият, както е при лъвчетата, у които трайните зъби се появяват, когато станат на 12 месеца. Понеже Уайти вече беше сменила всичките си зъби, това означаваше, че тя ще бъде способна да си намира храна много по-рано. Сега, ако успея да поддържам контакт със семейството на гепардите, аз ще мога точно да узная кога младите гепарди започват самостоятелно да си намират храна и стават напълно независими от майките си.

Сложихме на Уайти инжекция с комплекс от витамини и аз я пренесох в клетката на Тага вътре в моята палатка, за да бъде близо до нея, когато се събуди след упойката. Семейство Харторн ме посъветва да ѝ давам като успокоително по половин таблетка ларгактил на ден в продължение на десет дена, но да намаля дозата, ако тя свикне с новата обстановка. След това те си тръгнаха. Надявам се, че Сю и Тони знаеха колко им бях признателна за помощта, която ми бяха оказали.

След като ги изпратих, почувствувах, че всичко се върти пред очите ми, повръщаше ми се и си легнах, за да си отдъхна от напрежението, което имах през последните няколко часа. Много хубаво стана, че Пипа не беше се върнала, когато взехме Уайти, но аз се страхувах от това, че през последните няколко дена тя пречеше на Уайти да се храни, а днес я беше изоставила. Дори ако успеех да спася Уайти в кратък срок, какво щеше да стане с нея? Щях ли да успея да я върна в семейството ѝ или тя щеше да стане домашно животно?

Уайти се събуди от упойката към пет часа сутринта и за да я предпазя от вълнение, дадох ѝ половин таблетка ларгактил с малко гликоза. След като се успокои, преместих я в малката волиера, която бяхме приготвили за Дюм. Сега към нея бяхме направили още по-просторна волиера, свързана с врата, където Уайти щеше да се разхожда по-нашироко, когато, се оправеше. И двете волиери бяха оградени с плътна мрежа под сянката на едно малко дърво и се намираха вътре в голямото заградено място.

Към десет часа сутринта чух някакво прашене и преди да успея да я спра, Уайти разкъса гипсовата си превръзка. После се оказа, че така стана по-добре, защото аз нямаше да мога да ѝ сваля гипса без упойка. Сега най-после можех да ѝ дам хубаво да се нахрани — за пръв път от три дена насам. В месото скрих още половин таблетка ларгактил.

Наскоро след това се появи Арун. Той се беше съгласил да стои при Уайти през следващите дни, в часовете, когато отивах при другите гепарди.

Тръгнахме да търсим семейството и минахме покрай мястото, където 12 дена по-рано за пръв път забелязахме, че Уайти е болна. Там имаше следи от гепарди, каквито намерихме и на другите места, където гепардите бяха прекарвали последните няколко дена. Накрая намерихме Пипа, която душеше мястото, откъдето бяхме взели Уайти. Като не ни обърна никакво внимание, тя продължи да вика и да търси Уайти. През това време Мбили и Тату изядоха месото, което бяхме донесли. Беше изминало доста време, докато най-сетне Пипа дойде при нас, лизна ръката ми, седна до мен и беше необичайно спокойна. По-късно заедно с двете си дъщери тя ни изпрати до „Ъгловата акация“, където всички останаха.

Когато се върнахме в лагера, Уайти спеше, но към залез-слънце стана по-оживена. Започна да се разхожда покрай мрежата, като оглеждаше сънливо наоколо, след това изведнъж повиши гласа си и започна да издава звуци, които късаха сърцето ми. Това бяха къси резки викове, при които цялото ѝ тяло се тресеше. След известно време успях да я успокоя и ние седнахме кротко една до друга, но скоро на отсрещния бряг на реката се появи слон и започна своето нощно хрупане. Бедната Уайти се разтрепери от вълнение; на нея очевидно ѝ се струваше, че е попаднала в примка. Тя се разтрепери

още по-силно, когато чу далечния рев на лъв, затова аз внесох леглото си във волиерата и прекарах нощта близо до нея. Още 10 дена трябваше да я държа леко упоена, от което тя получи запек и повиши температурата си. Семейство Харторн ме бяха предупредили за това и бяха ме посъветвали за облекчение да я пръскам с вода през най-горещите часове на деня. Това много ѝ харесваше, Уайти се хранеше добре и изразяваше своето задоволство, докато дъвчеше, с нов, очарователен звук — „ниам-ниам-ниам“, но никога не я чух да мърка.

За нещастие Уайти не хареса Арун и щом го видеше, яростно се хвърляше към мрежата. Но аз нямах никой друг, на когото можех да доверя прогонването на бабуините. Те така плашеха малката, че тя, без да иска, изхвърляше изпражненията си в момента, в който чуваше тяхното джавкане. Арун стоеше скрит през времето, когато я пазеше. През по-голямата част на деня Уайти непоносимо скучаеше и колкото по-ограничавана се чувствуваше, толкова по-непримирима ставаше с нас. Скоро тя започна да фучи и ръмжи и срещу мен и за да я успокоя, аз и давах мляко с бебешка храна. Тя така обичаше тази смес, че дори ѝ стана навик да облизва съда. А докато правеше това, аз я милвах и се опитвах да се сприятеля с нея. Уайти се отличаваеше от другите полунощни животни по това, че към залез-слънце се успокояваше. Тогава аз можех да седна близо до нея и да слушам новините по радиото. Учудваше ме това, че тя не реагираше на необичайния за нея шум от транзистора, когато свиреше или говореше тихо, обаче гръмотевиците и светкавиците я караха да изпада в панически страх.

Като прибавка към останалите неприятности и зъбите ѝ растяха болезнено и аз не можех да смогна да я снабдявам с парчета от дърво, които тя сдъвкваше на каша. Накрая тя стана съвсем трудна за контролиране, дори блъскаше съда с млякото и разливаше съдържанието му върху мен; тогава реших да не ѝ давам повече ларгактил, защото бяха ми казвали, че и хората понякога ставали агресивни, след като дълго са употребявали успокоителни лекарства. Състоянието ѝ се подобри малко, когато отворих вратата към допълнителната волиера и тя имаше повече място за движение, но с всеки изминат ден ставаше все по-свирепа. От една страна, това ме радваше, защото не исках да развалям инстинктите ѝ на диво животно, но как да се справям с нея, след като се опитваше да удари ръката ми или да се скрие в най-отдалечения ъгъл, когато ѝ носех ядене? Очите

на Уайти винаги бяха изумително красиви, с мек поглед, а сега тя ме гледаше с нескривана ненавист, с жестоки, убийствени очи. Впрочем, защо трябваше да ме обича сега след всичко, което се беше случило? По-рано тя ме търпеше като приятелка на Пипа и затова, че ѝ носех храна от петия ден след раждането ѝ. Наистина и сега още продължавах да я храня, но аз ѝ бях отнела семейството и свободата.

Няколко дена по-късно кракът ѝ се поправи и я пуснах в по-голямата волиера. Когато отворих вратата, Уайти не направи опит да излезе от вътрешната волиера и едва след няколко часа се осмели да хвърли бегъл поглед на новото си жилище. След това бързо се върна на познатото място и не излезе оттам до следващия ден, макар че вратата остана отворена. Уайти се държеше както всички диви животни, които не искат да се разделят с първата клетка, в която са ги поставили след улавянето им, и не искат да излязат в по-обширните, но непознати волиери в зоопарковете. Тази типична реакция е напълно разбираема и често се тълкува неправилно от търговците на диви животни, които за да оправдаят своите действия, уверяват, че животните харесват малките клетки.

Горката Уайти! Как можех да очаквам, че отношението ѝ към мен ще се подобри в по-широката волиера, когато и там също имаше мрежа, която я отделяше от семейството и свободата ѝ. Единственото нещо, което сега можеше да прави, беше възможността да бяга от мен още по-далеко, защото тя единствено мен смяташе причина за всичко, което се беше случило с нея.

Междувременно Пипа постепенно беше довела малките по-близо до лагера и отново се настани на термитник близо до тамариндовото дърво. Мбили и Тату прекарваха времето си прекрасно, като играеха по ниските клони, но самата Пипа никога не участвуваше в техните игри и беше винаги унила.

В деня, в който пуснах Уайти в по-голямата волиера, Пипа дойде към лагера на разстояние една миля, много по-близо от всякога напоследък. Стори ми се, че това е добра възможност да я накарам да дойде при Уайти, за да могат да се утешат една друга, докато дойде времето отново да бъдат заедно. Отначало всичко започна добре: гепардите бяха много гладни и енергично тръгнаха след кошницата с месо, но скоро започнаха да стават подозрителни и сядаха на земята на всеки няколко ярда. След два часа, след като се измъчихме, аз ги

доведох на разстояние 150 ярда от лагера и там те окончателно седнаха. Нищо не можеше да ги накара да се помръднат. Дадох на Пипа да помирише моите шорти, по които имаше миризма от Уайти, като се надявах, че ще я подмамня да дойде по-близо. Високо произнесох името на Уайти и ѝ сочех към мястото, където беше тя; отидох към волиерата, надявайки се, че и Уайти също ще започне да вика Пипа, но единственото нещо, което постигнах, беше, че Пипа скочи на едно дърво и оттам огледа близката околност, без да направи нито една крачка по-нататък. Накрая прибягнах към последния начин да ги задържа: сложих месото на земята и те всички се нахвърлиха на него, но след като бързо го изгълтаха, веднага се върнаха на предишното си място. Отчаяна, аз се върнах при Уайти. Тя стоеше долепена за решетката и не снемаше очи от равнината. Като се надявах да отвлека вниманието ѝ, донесох ѝ мляко, но тя го плисна в лицето ми. Напълних отново съда и я чаках да дойде при своето любимо питие. Един час по-късно търпението ми се изчерпа и си тръгнах; тя веднага излока всичкото мляко без остатък.

За да направя обстановката поносима за Уайти, не ми оставаше никакъв друг изход, освен да ѝ давам ежедневно по четвърт таблетка ларгактил. Лекарството скоро оказва своето въздействие: тя започна да ми позволява да ѝ нося храната и вземаше парчетата месо от ръката ми. Понеже не бях успяла да накарам Пипа да дойде близо до Уайти, като я подмамвах с месото, сега трябваше да намеря ново средство, за да съединя членовете на семейството отново. Нямах смисъл пак да упояваме Уайти, защото не бяхме сигурни дали Пипа ще остане при нея до момента, когато тя ще дойде на себе си. Тя можеше дори съвсем да я изостави, като я види в упоеното ѝ състояние, приемайки я за мъртва. Наредих да донесат магнетофон и се надявах, че като запиша зова на Уайти на магнетофонна лента и го пусна на Пипа, тя ще дойде да вземе дъщеря си. Ако и това не помогне, не ми оставаше нищо друго, освен да опитомя бедната Уайти. За да се приготвя за тази възможност, поръчах да ми направят нашийник, за да мога да я науча да ходи на разходка с каишка, да ми донесат футболна топка и няколко балона, за да си играе. През това време аз самата направих книжна топка и я закачих на въженце, за да може да я бута с лапата си. Размахвах един парцал и търкалях неголяма гума пред нея, за да я гони. Тя направи няколко опита да играе с тях, но тези безжизнени

игралки скоро ѝ дотегнаха. Картонени кутии и картони за яйца бяха малко по-успешна залъгалка и тя прекарваше дълго време да ги къса на малки парченца, но и те скоро ѝ станаха скучни. Стоеше с часове вперила поглед към равнината, викаше Пипа или тичаше назад-напред край решетката. Особено много се оживяваше, когато се готвехме да отиваме при семейството ѝ. Те се бяха върнали отново на мястото, където беше уловена Уайти, но след като бяхме чули през нощта ръмженето на лъв в тази посока, те изчезнаха и не можахме да ги намерим цели три дена.

За по-голяма безопасност на Уайти трябваше да я затварям в малката волиера през нощта: тя страшно мразеше това. Беше жестока насмешка да се опитам да опитомявам това диво животно с надеждата един ден отново да го върна към свобода. Най-главното нещо за нея беше да не загуби връзка със семейството си и ние се надявахме, че гепардите ще я приемат обратно. Нашите последни обиколки обаче не ни дадоха никакво указание за мястото, където бяха отишли те.

Вечерта на 14 март аз по никакъв начин не можах да накарам Уайти да влезе във волиерата, където спеше; тя дори ми разреши да я галя, но само да не спускам преградата на клетката. Легнах си да спя, а тя все още стоеше там. По-късно, когато два лъва започнаха да реват, тя не издаде никакъв звук, а рано сутринта я чух да тича из волиерата. Уайти беше пълна с неизразходвана енергия. Помолих Гуиту да отиде да види дали Пипа не беше се върнала при термитника до тамариндовото дърво; докато той търсеше Пипа, аз нахраних Уайти и почистих волиерата ѝ. Тя беше много приветлива и игриво се намесваше в почистването. Изведнъж чух, че Гуиту се връщаше. Той вървеше и пееше една малка песничка, която бях съчинила доста отдавна, когато виках семейството: „Пипа, Пипа, Пипалунка, Пипа, Пипа, Пипала, хайде идвай, хайде идвай“, и наистина след него се показаха Пипа, Мбили и Тату, които тичаха в лек галоп в такт с песента и преди да успея да съобразя какво става, Пипа се втурна по дървото, което служеше за мост през реката, и се устреми направо към волиерата на Уайти.

Една минута и двете стояха озадачени, а после започнаха да се ближат през решетката и мъркаха. После сестрите на Уайти също минаха по моста на реката и като извиваха вратовете си, започнаха да викат Уайти, а тя им отвръщаше с цвъртене. Отворих вратата, но

отначало Уайти беше толкова развълнувана, че не забеляза това, а като протягаше врат, гледаше как Пипа се мъчи да се провере през решетката. Уайти няколко пъти мина покрай вратата, докато накрая успях да я насоча към нея и тя като стрела изхвърча навън от клетката. Ако някога е имало щастлив малък гепард, това беше Уайти. Със засмени очи тя скочи върху Пипа, ближеше я и я прегръщаше извън себе си от радост, а после, като се притискаше към майка си, тя тръгна с нея към хладилника. Имах само някакъв остатък от вмирисано козе месо и никак не се учудих, че Пипа отказа да го яде. В това време и другите две гепардчета също влязоха в лагера и с безкрайна радост от срещата си с Уайти започнаха да се премятат и да се търкалят през нея до пълно изнемощяване. Разтревожих се, като видях колко слаби изглеждаха Мбили и Тату в сравнение с Уайти. Когато им дадох вмирисаното месо, те го нагълтаха без остатък. Докато ядяха, отидох да приготвя сместа от мляко и бебешка храна. Като се върнах, видях, че Пипа вече се канеше да си тръгва. Малките, като се страхуваха да не я загубят, бързо излочиха млякото и тръгнаха след нея.

През следващите няколко часа забелязахме следите на гепардите, да се пресичат и да водят в различни посоки. После стана много горещо, за да вървим по следите им. На мен почти не ми се вярваше, че бяхме успели да излекуваме Уайти, без да я опитомим, и че Пипа я беше приела в семейството си така естествено.

Към пет часа продължихме търсенето и по здрач намерихме нашето семейство на около една миля разстояние. Уайти куцаше със задния си крак и често се спираше да си почива. Поради това тя беше изостанала от другите, когато те се нахвърлиха върху трупа на козата. Когато не след дълго и тя дойде, за да получи своя дял, аз изстинах от учудване, като видях собствената ѝ майка да я гони, да я удря и да дърпа месото от устата ѝ, когато всъщност Пипа вече се беше наяла достатъчно.

Какво се бе случило? Сутринта Уайти беше съвършено здрава и всичките гепарди бяха вън от себе си от радост, защо тогава Пипа сега се държеше така особено? Занесох храна на Уайти, но тя хапна само малко черен дроб. Опипах краката ѝ и не намерих никаква повреда, само на единия ѝ заден крак имаше някакво разхлабване. Дали я бях пуснала много рано и дали дългият път не беше се оказал много за нея? Ние пазихме гепардите с фенерите си, докато се нахранят до

насата и с радост забелязахме, че Мбили се приближи до Уайти и се опитваше да я утеши. Надявах се, че куцането на Уайти се дължи само на умора. В девет часа вечерта си тръгнахме към къщи.

През следващите три дена търсихме семейството от изгрев до залез, но не намерихме нито следа от тях. Когато слънцето залезе, изтощена от уморителното търсене, аз току-що бях помолила Гуиту да изпразни бидона с вода, когато изведнъж забелязах близо до пътеката, на около половината път към Кенмейър, над тревата четири гепардови глави. Доколкото можех да видя, Уайти беше здрава и всички бяха в добро настроение, но явно много гладни. Оставих Гуиту на пост, а аз се върнах в лагера да взема месо и вода с колата. Вече беше станало тъмно като в рог, но Гуиту беше успял да насочи гепардите по пътя и дори бяха изминали част от разстоянието до лагера. Понеже не исках да рискувам някоя кола да мине и да попречи на яденето им, заведох ги малко по-настрана, и то тъкмо навреме, защото скоро след това край нас профучаха няколко камиона. Гепардите бяха много неспокойни, като се хранеха в тъмното, и тревожно се оглеждаха наоколо, макар че аз непрекъснато святах с джобното си фенерче да открия дали не се приближава някой хищник. Те ядоха бързо и скоро си тръгнаха. На разсъмване отново дойдох в лагера, но понеже нямаше месо, тръгнах в посока към Леопардовата скала. Като знаех с каква скорост се движеха камионите, аз се опитвах с всички сили да отклоня гепардите от пътя, но те непрекъснато се връщаха, като подскачаха край него или се спотайваха отстрани. В продължение на една миля ние се опитвахме да се надхитряваме едни други. Накрая взех една коза от Кенмейър и поведох семейството към реката в познати за тях места, където нямаше опасност от коли.

Пипа остана на другия бряг на реката и постепенно се премести в едно прекрасно място, където сред високи акации имаше много термитници. Там малките гепарди можеха да играят. Уайти започна да се държи доста дружелюбно с мен, макар че гледаше винаги да се крие зад Пипа. Интересно беше, че сега тя мъркаше; когато беше в лагера, никога не правеше това, а само издаваше звука „ниам-ниам-ниам“, с който, изразяваше удоволствието си; сега този звук вече не го чувахме. Очите ѝ отново станаха нежни и топли и тя беше в отлична форма. Сега ме тревожеше Мбили. Тя винаги беше слаба, но понеже нейното тяло беше най-дълго от всички и тя винаги се хранеше добре, сметнах,

че след време ще напълнее. Сега нейните тазови кости бяха така щръкнали, че не на шега започнах да се тревожа дали няма глисти. Успях да взема проби от изпражненията ѝ и ги изпратих на ветеринарния лекар да ги анализира. Резултатът от изследването беше отрицателен и не бяха открити никакви други паразити, които можеха да доведат Мбили до това изтощено състояние. Понеже не можех да взема кръвна проба от ухото ѝ, оставаше ми само да я храня по-добре и да се надявам, че ще се оправи. Мбили много бързо разбра, че сега тя имаше предимство пред другите, и започна да тича към мен преди тях, за да получава вкусни парченца, преди те да са се намесили. Тя също беше извънредно съобразителна и избираше най-удобното време, когато останалите бяха заети с други неща, да получи храната си, без да се бори за нея. Странно беше, че тя не протестираше, когато махах кърлежите от нея или я милвах, докато яде, но ако се осмелях да я докосна в друго време, тя фучеше и бягаше настрана. Уайти през всичкото време се притискаше у Пипа, но Мбили дружеше с всички нас и понякога дори предизвикваше ревност у майка си. Тату оставаше винаги плашлива, но когато въпросът идваше до яденето, тя ставаше кавгаджийка и държеше на своето.

Внезапно получих болки в кръста, които станаха така непоносими, че трябваше да отида на лекар в Найроби. Той намери, че имам херпес зостер и че се налага дълго лекуване. Понеже не ми се искаше да се разделям с гепардите за продължително време, аз прекарах в болницата само три лена, след което се върнах в лагера, където в продължение на няколко седмици продължих лекуването си с кодеин.

НАВОДНЕНИЕТО

Когато се върнах, узнах, че семейството се беше преместило още по-нагоре по течението на реката близо до едни хребет, който извиваше на дължина няколко мили и водеше към Леопардовата скала. Постепенно той се разширяваше в плато и макар че не се издигаше на повече от 200 стъпки над околната местност, от него се откриваше великолепна гледка към равнините; тези равнини се опираха наляво в нашата рекичка, а надясно — в Мулика; и двете течаха успоредно в продължение на една миля от хребета. Това място беше идеално за гепарди, макар че за нас не беше лесно да носим тежките товари на разстояние пет мили от лагера. В началото на хребета имаше няколко пресъхнали блата, дъната на които бяха покрити с тънка солена кора, която ако се съди по следите, привличаше много животни. Над тези солища се спускаха сенките от палмите дум, където се беше настанило стадо бабуини. До този момент Пипа беше успяла да запази своите малки от тези опасни същества, но една сутрин се обезпокоих много, когато само Пипа и Мбили ни срещнаха на това място, а останалите не се показаха. Пипа изглеждаше спокойна и започна да яде месото, което бяхме донесли, но малката Мбили обикаляше тревожно наоколо, викаше сестрите си и безпокойно поглеждаше към страната, откъдето идваха виковете на бабуините. Тръгнахме по посока на крясъците и видяхме тези мъхнати клоуни натрупани по палмите около солищата. Когато се приближихме, те изпопадаха на земята като узрели ябълки и побягнаха към по-отдалечени дървета, откъдето ни гледаха как търсим гепардите. Необходими ни бяха два часа, докато намерим Уайти и Тату, скрити в гъстите храсти, сковани от страх. Опитах се да ги успокоя, докато Гуиту отиде да донесе месото, но те дълго не се решаваха да излязат на открито място и да ядат, макар че бяха гладни. Искаше ми се да подмамя Пипа обратно към нейните дъщери; затова тръгнах след нея и я намерих да гони малко стадо от газели на Грант, които избягаха в противоположна посока на тази, където бяха младите гепарди. Като капак на всичко започна да вали силен дъжд и ни измокри до кости. Аз

обаче бях взела твърдо решение да събера цялото семейство, затова газех из калта, докато успях да подкарам и трите гепарда към майка им. За да задържа семейството заедно, аз им дадох останалото месо, а Пипа се хвърли към него така лакомо, че взе ръката ми за част от месото и здраво я захапа.

Бяхме на около два часа разстояние от лагера и докато се добера до колата и отида до Леопардовата скала да ме инжектират с пеницилин, лимфните ми жлези отекоха и станаха болезнени. Три дена трябваше да ги лекувам и да вземам още кодеин за херпеса си, така че не се чувствах много добре, когато трябваше да вървя по шест-седем часа на ден в търсене на гепардите.

Една сутрин след дълго търсене чухме оживеното кудкудякане на токачки към върха на хребета и намерихме семейството, заобиколено от цяло ято птици. Беше много смешно да се гледа как пъстрите токачки къткаха и кудкудякаха под носовете на гепардите, за да ги изкарат от търпение. Накрая Уайти лениво се спусна към пернатите животни, но скоро седна и се прозина. Това ме учуди, понеже гепардите изглеждаха гладни и веднага се оживиха, като видяха кошницата с месо — очевидно месото на токачките не ги привличаше.

Дойде април и кратките, но силни дъждове започнаха пак да се леят над нас. След един такъв проливен нощен дъжд едва не се натъкнахме на заспал бивол на път към гепардите забелязахме върховете на рогата му, когато бяхме почти върху него. Преди да успеем да отстъпим, той с олюляване се изправи на краката си; кал се свличаше от гърба му. Беше забавно зрелище — той ни гледаше, а парчета мокра кал падаха от него. Понеже никой от нас не можеше да побегне по хлъзгавата пръст, положението ни стана много напрегнато, докато накрая силното животно тръгна тромаво, като смешно се плъзгаше и политаше, отдалечавайки се през блатото. Преди да намерим семейството на около две мили по-нататък, ние и двамата често сядахме на земята по много смешен начин. Гепардите си бяха избрали пясъчна площадка, която свързваше хребета с Мулика и която беше единственото сухо място в тази подгизнала местност. Когато ги видяхме, те гонеха един медоед. Щом Пипа забеляза кошницата с месото, прекъсна преследването, но младите гепарди продължиха да гонят свирепото животно, докато то се пхна в един гъсталак, където не можеха да го последват. Напоследък бях забелязала следи от тения в

изпразненията на малките, затова дадох на цялото семейство йомезан, по една и половина таблетки за всяко от младите и три таблетки за Пипа. Приеха лесно лекарството, понеже бях скрила таблетките в месото. После те си поиграха хубаво, като дърпах парчета кожа от коза и силно се удряха една друга по краката.

През нощта валя непрекъснато. Искаше ми се да разбера как гепардите бяха понесли лекарството, но трябваше да се чака до следобед, за да произсъхне малко земята. Намерихме семейството да ни чака на песъчливото място, всичките гладни, но в добро състояние. Само Мбили ми се видя страшно слаба, което вероятно се дължеше на това, че тя беше най-нервната от гепардчетата и затова не можеше да напълнее като своите по-спокойни сестри. Оставаше ми само да се надявам, че като се отърве от паразитите, ще подобри общото си състояние. През целия ден небето беше забулено и едва привечер слънцето разкъса облаците и ни постопли. Колко красиви бяха гепардите, залени от златистото сияние на залязващото слънце, поглъщащи лакомо месото. Тръгнахме си спокойни, че гепардите ни няма да умрат от глад, дори и ако дъждовете ни попречат да им носим месо в течение на няколко дена.

През следващите 48 часа дъждът се изливаше непрекъснато, поради което ставаше невъзможно да се върви през блатистата местност. Когато най-после успяхме да стигнем до върха и тръгнахме по хребета, видяхме се заобиколени от подскачащи риби, дълги около 6–8 инча. Те изскачаха от плиткия ручей, който се беше образувал от дъжда, извиваше надолу по блатистата местност и на около 20 ярда по-надолу изчезваше. Гуиту зашляпа из водата да ги лови, като ме уверяваше, че били чудесни за ядене, и за няколко минути улови 15 риби. Учудвах се как тези водни животни бяха дошли до върха на хребета. Доколкото знаех, никъде наблизо нямаше поток, от който дъждовните води можеха да ги пренесат тук. Не можеха да ги донесат нито птици или браконieri, защото бяха извънредно много.

Докато Гуиту се занимаваше с риболова, аз разглеждах околността с моя бинокъл и бързо разпознах нашите гепарди далеко долу в равнината. Като избягвах старателно локвите и постоянно тръскаха краката си, за да се освободят от калта, те дойдоха, колкото можеха да бързат. Бяха много гладни. Съжалявах, че можехме да им предложим много малко храна; за да я направя повече, аз раздробих и

костите в нея и малките просто я изтръгваха от ръцете ми. Когато Пипа разбра, че беше загубила своя дял, тя се отдалечи настрана с достойнство. Опитах се да я върна, като ѝ дадох няколко вкусни парченца, но беше необходимо да мине доста време, преди да ми позволи да я помилвам.

За щастие през нощта не вали дъжд, така че на утрото успяхме да занесем цял труп от коза. Докато гепардите ядяха ненаситно, ние отидохме да фотографираме рибите, но понеже не беше валило, ручейт беше пресъхнал. Всичките риби бяха измрели и лежаха на купчинки по десетина в засъхващата кал. Учуди ме това, че нито една не беше докосната нито от птици, нито от хищници, макар че лесно можеха да се видят. Направих няколко снимки на Гуиту, както държи умрелите риби, след това събрах няколко от тях и след като ги осолих добре, ги изпратих в Найроби в Министерството на риболова. Те отговориха, че това били *Labeo gregorii*, които се срещат в реката Тана и нейните притоци. Понеже не могат да живеят във водата, никой не можеше да обясни по какъв начин бяха дошли до върха на гребена, тъй като най-близкият приток на реката Тана беше на повече от една миля разстояние и на 150 стъпки по-ниско от мястото, където ги бяхме намерили.

Сега гепардите бяха навършили осем месеца и вече им падаха последните млечни зъби. На 20 април паднаха и кучешките им зъби и това много им пречеше, понеже не можеха да задържат месото, нито да го късат на големи парчета. Единствените зъби, които им оставаха сега, бяха кътниците. Вероятно те бяха добре развити — бяхме ги видели да прорязват венците два месеца по-рано, когато Уайти беше упоена в лагера. Малките бяха много жалки, когато дъвчеха бавно дребните парченца месо, които им приготвях, и мляскаха и смучеха през празните места на липсващите зъби, Пипа се възползува от временното им неизгодно положение и ако аз не запазвах дела на малките, те щяха да умрат от глад. Независимо колко умело се мъчех да скривам месото, Пипа често изпадаше в ревност и като се възползуваше от своята майчина власт, тръгваше настрана и викаше децата след себе си. Неохотно те се подчиняваха, но се спираха често и гледаха назад с жадни очи, докато аз носех парчетата месо след тях. Когато можеха, те бързо наляпваха месото, преди Пипа да е успяла да се намеси. Мбили специално много се нуждаеше от моята помощ и

хитрини, за да ѝ давам допълнителни дажби месо, и това ни сближаваше всеки ден. За мен беше трудно да се въздържа да не я разглеждам, защото тя беше привлекателна и въпреки лъскавата си козина все още беше много слаба. На 25-и забелязах, че на Мбили и Уайти бяха покарали долните резци и от този момент храненето започна да става по-лесно.

Междувременно дъждовете се бяха усилили и земята стана така невъзможно блатиста, че на нас ни бяха необходими 3–4 часа, докато стигнем до гепардите, които сега бяха съвсем отрязани от света на своя пясъчен остров. На това открито място ни беше лесно да ги намираме, но и лешоядите също можеха да ги забележат и понеже знаеха, че им носим храна, те започнаха неотстъпно да се вият над тях и дори се спускаха към нас и към кошницата с месото. Една сутрин намерихме мястото разорано от биволи и превърнато в тресавище. Семейството беше изчезнало. Необходими ни бяха три дена, докато ги открием: те се бяха скрили под увисналите клони на акацията близо до гребена, откъдето можеха да виждат пясъчния остров, без да бъдат лесно забелязани. Докато ги хранех, Гуиту и Стенли се разположиха на известно разстояние от нас, за да ни пазят от опасности. Изведнъж видях Уайти да си извива врата и като проследих погледа ѝ, забелязах бивол, който уверено се приближаваше между пазачите ни и нас. И четирите гепарда седнаха изправени като кегли и наблюдаваха огромния бивол, който продължаваше да пасе и да се приближава все по-близо и по-близо до нашите мъже. Те явно не подозираха присъствието му, затова аз трябваше да извикам. Никога не бях виждала човек така бързо да реагира, както Гуиту. Той грабна един камък, хвърли го към главата на бивола и после продължи да го замерва с камъни, докато животното се отклони, изкачи се към върха на хълма и изчезна, колкото можеше по-бързо. Не можех да си поема дъх от смях и съжалявах, че нямах време да фотографирам четирите гепарда, вперили поглед в бивола, защото именно на тях трябваше да благодарят за живота си задрямалите ловци.

Дъждът продължи да вали и през следващите дни и за нас ставаше все по-трудно да носим неудобните си товари на такова голямо разстояние. Бях много признателна на Гуиту и Стенли за това, че се справяха с тези трудности, още повече че за своите усилия те получаваха малко благодарност от страна на гепардите, които едва се

въздържах, докато им сложеха месото на земята, и ако някой от двамата се осмеляваше да се приближи на по-близко разстояние, ръмжаха, фучаха и понякога се нахвърляха върху тях.

Една от тези нощи ми се стори, че е най-тъмната нощ, която бях виждала в Африка, и честите светкавици предвещаваха буря. Изведнъж започна страшен дъжд, като че ли някъде се беше повредил кран на чешма, и рукнаха такива силни потоци вода, че аз се изплаших. Часове наред дъждът не престана, все по-често се святкаше и гърмеше и бързо надигащата се вода в реката силно бучеше. Обикновено тя течеше на 16 стъпки под лагера, но сега се изкачи наравно с нашето място и като носеше разни отломки, заля къщите ни на височина две стъпки. Като газехме в ледената вода, измокрени от дъжда, ние бързо пренесохме сандъците с ценни принадлежности в склада, който стоеше на по-високо място. В това време нашите палатки паднаха под главите ни и всичко, което не беше закрепено, беше отнесено от водата. Усилията ни да спасим имуществото си бяха цяло мъчение, защото всички бяхме загубили обувките си и газехме до колене в лепкавата кал без светлина. Удряха ни плаващи дървета и всякакви други отломки, докато се опитвахме да задържим товарите си над главите. Накрая не можехме повече да се движим, паднахме върху купчина измокрени от водата вещи и чакахме да се съмне.

Просто непоносимо ми беше да треперя в тъмнината, седнала върху масата с подвити крака, за да бъдат над водата, затова запалих лампата с керосин и започнах да чета книга, на която трябваше да напиша рецензия като реклама. Книгата ме грабна, аз проследих Евелин Еймс в нейното пътешествие из резерватите в Източна Африка, които тя по много подходящ начин наричаше „Един поглед в рая“. Нейните прекрасни описания бяха в голям контраст с моето сегашно положение, защото тя познаваше само слънчевата Африка; все пак книгата отвлече вниманието ми от несгодите ни. На разсъмване водата се оттегли и ние можахме да разстелим вещите си, за да ги изсушим, и да се заловим с възстановяване на лагера. Вкочанявала от студ, аз никога не бях изпитвала такова удоволствие от чаша горещ чай, каквато ми предложи готвачът. Как беше успял да запали огън в тази киша, не можех да си представя. Но независимо колко лошо беше нашето състояние, аз се страхувах, че положението на гепардите беше

още по-лошо, затова щом земята поизсъхна, колкото да можем да се движим, ние тръгнахме през калта да им помогнем.

Колко бяха изгладнели, разбрах, когато видях мократа козина около цицките на Пипа, която показваше, че гладните деца се бяха опитвали отново да сучат. По пътя не видяхме нито едно от малките животни, които те можеха да убият, и аз се запитах как ли оцеляват дивите хищници в такива бластисти места. Веднага щом се върнахме в лагера, Гуиту поиска отпуска. Разбрах, че му беше омръзнало лошото време, но бях изненадана, че той настояваше за отпуска именно сега, когато знаеше, че неговата помощ ми е по-нужна от всеки друг път. Всъщност, всяко зло за добро, защото за щастие нашият приятел Локал беше свободен и дойде при нас на другия ден. Славният стар хитрец се появи тъкмо навреме, за да сподели с нас един от най-тежките ни периоди. Макар че палехме огньове и денем, и нощем, минаха две денонощия, докато подът на къщите ни изсъхна, но много скоро пак беше зает от следващото наводнение. Отново трябваше да местим всички ценни вещи. В скоро време станахме големи специалисти в тези премествания, защото през следващата седмица още два пъти трябваше да го правим. От 30 години насам в провинцията Меру не са валили такива страшни дъждове, като тези.

Джордж беше ходил в Найроби и през време на неговото отсъствие младият Арун беше вкарал ландроувъра в един ров и беше счупил оста на колата, така че сега Джордж нямаше с какво да пътува. Когато се върна късно следобед, той спря за кратко в моя лагер, но бързаше да се прибере, преди да започне нов дъжд и да направи пътя непроходим. Наскоро след като той излезе, започна отново да вали безкраен дъжд. Като се стъмни, седнах във влажното работно помещение и слушах радиото, докато барабаненето на дъжда заглушаваше всичко освен трясъка на гръмотевиците. Това беше такава нощ, в която не бихте пожелали и на най-лошия си враг да бъде на път. Изведнъж вратата се отвори и се появи Джордж; мокър до кости, с лице изпънато от изтощение, той падна на един стол. По пътя към къщи той трябваше да мине по единствения съществуващ мост на Ройоуеру. Този мост беше дървен и напоследък бе доста порутен; когато преминавах по него, всичките му дъски тракаха, като че ли свирех на огромен ксилофон. Сега този мост не беше издържал и Джордж беше пропаднал. Като по чудо ландроувърът му увиснал

малко по-високо от бушуващия порой в ъгъла на счупения мост. Джордж беше успял да се измъкне през прозореца и да се изкатери по брега; радостен, че беше останал жив, той изоставил колата. След това извървял 12 мили до моя лагер без фенер, без оръжие в бушуващата буря, като се ориентирал само при светкавиците, а грохотът на гръмотевиците се сливал с ръмженето на лъвовете. Часът беше десет вечерта, а дъждът валеше все по-силно и по-силно. Ако искахме да спасим колата, няхаме нито минутка за губене. Джордж бързо се преоблече в мои сухи дрехи, хапна топло ядене и след това потеглихме към Леопардовата скала за помощ. Като се плъзгахме от корени в ровове, взехме разстоянието от 10 мили за два часа. Там с помощта на директора организирахме спасителна команда от два камиона, два ландровъра и един трактор заедно с всички хора, които бяха там. Запасихме се с лебедки, крикове, кабели, въжета и лопати и потеглихме по прогизналия път. На пет мили от моя лагер аз се отделих от групата, в случай че стане необходимо да се предприеме нещо друго. Имах късмет да се прибера вкъщи, без да затъвам някъде. Останалите нямали късмет: почти цялата нощ те се теглили един друг и накрая трябвало да извървят пеша последните няколко мили натоварени с брадви, кабели и крикове, необходими, за да издърпат колата от опасното ѝ положение. Тази операция продължи през целия ден и беше завършена точно навреме преди следващото наводнение, което отвлече останките от моста. Лагерът на Джордж сега беше напълно откъснат от Леопардовата скала и от моя лагер, защото единствената бетонена дига на Ройоуеру беше скрита под дълбоката вода, а самолети не можеха да се приземяват на разкиснатия чернозем близо до лагера му. Непрекъснатата тревога, какво ще прави той в случай на някакво нещастие, се прибави към другите ми грижи.

Кенмейър Лодж се намира на брега на Ройоуеру и също като нас беше застрашен от наводнението. Една нощ бомата^[1], където нощно време затваряхме козите и която отчасти беше залята от водата, беше нападната от пет хиени. Трябва да им е било лесно да издърпат прогнилата ограда от размекнатата почва; бяха убили 13 кози. Това означаваше не само материална загуба от 40 лири, но и край на нашите запаси от месо, с което хранехме гепардите, тъй като Джордж не можеше да стигне до нас с някой убит дивеч. Като се надявахме да нахраним добре за последен път гепардите, взехме със себе си най-

малко пострадалия труп на коза, докато месото беше още прясно. След като бяхме изминали няколко мили, забелязах четири кръгли уши да стърчат над тревата на около 50 ярда от нас. Това бяха лъвовете. Посочих на мъжете да тръгнат в обратната посока и като не свалях бинокъла от лъвовете, пуснах Стенли с месото да върви пред нас, а ние с Локал останахме с пушката отзад за охрана. Привлечени от миризмата на месото, двата лъва ни последваха пълзешком с кореми ниско до земята. В скоро време към тях се присъедини и трети лъв. За щастие това неприятно положение се прекрати, когато изведнъж изскочиха от прикритието си голямо стадо биволи и лъвовете се спуснаха след тях. Продължихме спокойно да вървим, докато стигнахме гепардите близо до пясъчния остров. Сигурно ги беше валило повече дъжд, отколкото нас в лагера, защото имаха ужасно жалък вид, когато се спуснаха, за да уталожат глада си. Пипа и Тату с отвращение подушиха трупа и не се докоснаха до него: само Уайти и Мбили се нахраниха до насита. Локал през всичкото време стоеше на пост за лъвовете. И наистина те отново се появиха — сега се показаха шест уши. Хвърляхме камъни към тях, докато малките се нахраниха; когато видяхме лъвовете да изчезват нагоре по хребета, събрахме остатъка от месото и си тръгнахме към къщи. Понеже лъвовете бяха избрали да вървят по нашия път нагоре по хребета, ние тръгнахме по друг, който пресичаше Мулика. Когато газехме и внимателно налущвахме дъното на реката, за да стъпим по-здраво, един малък крокодил изскочи изпод краката ни. Горкият Локал така се изплаши, че падна във водата и удари ребрата си. Мокър и накуцващ, той добродушно забеляза, че за този ден развлеченията му бяха предостатъчни с което ние всички се съгласихме.

Нашите изпитания не бяха още свършили. През нощта, отегчена и уморена, аз наблюдавах как водата в реката се издигаше и трябваше да преместим всичко на по-високо място — местенето ставаше за пети път. Доведен до отчаяние от тези безкрайни премествания, готвачът обяви стачка и като каза, че е болен, остана в леглото, докато ние, мокри и изнемощели, пренасяхме вещите от къщите, които стояха като острови във водата. Сега не бях сигурна кое от двете е по-лошо — пожар или наводнение. И двете бедствия бяха страшни. Цялата сутрин работихме усилено, за да изсушим вещите си, преди отново да се отправим към гепардите. Понеже не исках да пропадне остатъкът от месото, взехме трупа на козата със себе си до пясъчния остров, но не

намерихме там гепардите. След известно време разбрахме причината за тяхното отсъствие — на върха на хълма видяхме ръмжащ лъв, без съмнение един от трите, които бяхме срещнали предишния ден. Обезсърчени си тръгнахме към къщи заедно с нашия вмирисан товар, но по пътя на около две мили от лагера видяхме пресни следи от гепарди. Преди да разбера какво става, Пипа ме удари по краката, а след нея малките се нахвърлиха върху кошницата с месо. Гепардчетата бяха толкова гладни, че нагълтаха вмирисаното месо, но Пипа остана настрана, макар че не беше яла от три дена. Всичките ми усилия да я накарам да яде завършваха с това, че всеки път, когато се приближавах до нея, тя се обръщаше настрана, докато накрая си тръгна в тъмнината и поведе малките.

Тази вечер беше щастлива и за мъжете, и за мен, защото изглеждаше, че нашите дълги уморителни разходки бяха свършили. Каквато и съобразителност да беше проявила Пипа да си устрои леговището на пясъчния остров през време на тези ужасни дъждове, за нас беше съвсем невъзможно да вървим по 12 мили и ние благодаряхме на тройката лъвове, задето ни бяха помогнали да накараме семейството гепарди да се пренесе по-близо до лагера, след като беше преживяло 40 дена на хълма. Сега най-важното беше да вземем още кози, защото от нападението на хиените беше оцеляла само една. Наех кола от Леопардовата скала, снабдих готвача с достатъчно пари и го изпратих да купи още десет кози. Очаквах го да се зърне след два дена. Междувременно убихме последната коза, като се надянахме, че тя ще задържи гепардите близо до лагера. Но на утрото те бяха изчезнали: През следващите четири дена трябваше да правим такива уморителни преходи, каквито никога не бяхме правили, откакто бяха започнали дъждовете. До това време Пипа беше усвоила територия от около 20 квадратни мили и при хубаво време не ни беше много трудно да обикаляме тези места, но при сегашните условия беше същинско мъчение да се влачим с кални крака, покрити със синини и рани, като на хора, стояли дълго време във влажни окопи.

Като връх на всичко една привечер нагазихме в блато и аз си спомням много малко случаи, когато съм изпитвала такъв ужас. На пет мили от лагера изведнъж забелязахме, че с всяка измината крачка потъваме все по-дълбоко и по-дълбоко. Уловени за ръка, Локал и аз се поддържахме един друг, за да се измъкваме от дълбоката до колене

кал, и се улавяхме за всеки храст, до който можехме да се доберем, за да се повдигнем с една стъпка по-нагоре. Загубихме платнените си обувки и поглъщащата всичко кал, тръни се забиваха в стъпалата ни и не можехме да ги извадим от слоя тиня, който покриваше краката ни. Когато се измъкнахме от този мокър кален ад, беше вече съвсем тъмно и благодарение на това, че познавахме местността, ние не загубихме посоката към къщи в черната като смола тъмнина.

На другия ден Пипа премина дървото — мост и остави малките си на отсрещния бряг. Когато се приближих до тях, намерих ги всички в отлично състояние и съвсем сити, без съмнение поради убитата газела на Грант, остатъците от която намерихме под една голяма акация. „Ловната акация“ скоро им стана любимо място за хранене, понеже ниските ѝ клони бяха удобни за катерене. Оттам те можеха да виждат цялата равнина, без да бъдат забелязани от лешояди. Много се зарадвах, че семейството беше толкова близо до лагера, но ме ядосваше мисълта, че те са били толкова близо до нас, докато ние се изморявахме да ги търсим навсякъде, само не и тук. Много по-късно разбрах как бяха успели да минат на отсрещната страна; намерих естествен преход на около две мили нагоре по течението на реката, където дъждовете бяха съборили едно дърво през водата. Пипа се радваше, че е отново у дома, и отговаряше много нежно на моето милване. Но привечер не можах да намеря семейството, въпреки че виках и ги търсих, докато се стъмни. Малко след това Пипа се яви и започна да търка главата си в мен, като мъркаше, а после ни поведе немного наблизо в една малка горичка, където се криеха малките.

Те останаха на това място седмица, макар че една нощ чухме наблизо лъвски рев. Обикновено хранехме гепардите под „Ловната акация“, която се виждаше от лагера. Можехме да ги забележим как стояха в клоните и чакаха яденето си. Бяха им необходими по-малко от два часа, за да се справят с цял труп на коза, а Уайти беше станала специалистка в отварянето на трупа при задните крака. Всичките гепардчета вече се бяха научили да ядат дебелото черво и останалите черва, които смучеха като макарони, като по този начин изстискваха навън съдържанието им. Пипа беше най-ненаситната и понякога се опитваше да вземе месото от устата на собствените си деца, но те устояваха насреща ѝ и макар че „тегленето“ продължаваше доста дълго, те никога не си оставяха дела, нито проявяваха смирено

отношение към майка си. Единствена Мбили понякога си тръгваше, когато дърпането ставаше много свирепо, и изпускаше храната си. Затова аз увеличих нейната допълнителна дажба и се надявах, че скоро ще стане достатъчно силна, за да може да защитава храната си. Физически тя беше най-слабата и все пак винаги успяваше да надхитри сестрите си, когато трябваше да се измъкне кожата на козата от тайно място, намиращо се на върха на някое дърво. Много ми харесваше забавният начин, по който привличаше вниманието към себе си, и нашата привързаност стана още по-силна, защото тя без съмнение разбираше привилегированото си положение и макар че не обичаше да я докосвам, често лягаше близо до мен и ме гледаше. Веднъж взех скицника си, но се оказа, че всичките гепарди, както и Елза, не обичаха да ги рисуват. Като че ли те различаваха кога ги гледах като модел и кога ги гледах от личен интерес. Единственото, което можах да нарисувам върху листа, бяха само заспали гепарди, обърнали гърбовете си към мен.

Най-после силните дъждове преминаха, с изключение на някои кратки валежи, които не пречеха на плановите ни. В сравнение с последната седмица нашият живот стана много по-лек, докато гепардите отново изчезнаха и ни накараха здраво да се раздвижим, за да ги търсим в продължение на три дена. Веднъж при едно от нашите търсения към залез-слънце дойдохме близо до Ройоуеру. Аз много обичам тази красива река, особено в часа, когато животните идват на водопой и крайбрежните храсти се заливат със златиста светлина. Бях се вслушала в тихото ромолене на водата, когато чух странен шум от прашене и изведнъж видях бодлите на две бодливи свинчета да стърчат от храстите. Локал и аз затаихме дъх. Наблюдавахме как животните пълзяха към реката и се хранеха, вървейки, като мляскаха силно и пъхаха носовете си в листата и тревите. Дойдоха към нас на шест стъпки, когато едното ни забеляза. Изплашено, то се обърна, всичките му бодли затракаха и мина между мен и Локал толкова наблизко, че можехме да го докоснем с ръка. Озадачено от поведението на своя приятел, другото бодливо свинче дойде на около три стъпки, но понеже стояхме неподвижно, не ни усети. То ни гледаше продължително с малките си очи, после три пъти се завъртя на едно място и бързо се присъедини към другарчето си. Аз знаех много малко за бодливите свинчета, но помнех, че дори и лъвовете намират иглите

им опасни. Понеже тези иначе безвредни животни водят нощен живот, учуди ме слабото им обоняние.

Единствената среща, която бях имала с тези забавни същества, беше преди няколко години, докато живеехме в Изиоло в граничната Северна провинция. Недалеко от нашия дом имаше дупка, обитавана от бодливи свинчета. Някои от тях имаха обикновените черно-бели игли, а други имаха черни и тухленочервени игли. Бодливи свинчета с такова необикновено оцветяване бяха забелязани за пръв път и предизвикаха голям интерес сред зоолозите. След известни трудности успяхме да изпратим една двойка от тези животни в Лондонския зоопарк и там широко ги рекламираха, но след известно време червеникавата пигментация от бодлите им изчезнала и те се превърнали в обикновени бели. Посъветвали се с няколко специалисти и след това започнали да хранят бодливите свинчета с растения, които съдържат каротин, докато те възстановили необикновеното си оцветяване. Макар че е възможно пигментацията на бодлите да се влияе от храната, загадката с нашите бодливи свинчета в Изиоло остана неразгадана, защото живееха в същия ров и ядяха същата храна, както другите, но въпреки това у тях се появи различното оцветяване.

През последните няколко дена не намерихме никакви следи от нашите гепарди. Но след пет дена семейството се появи при „Ловната акация“ и ние се учудихме, когато намерихме следите им обратно по направление на равнините към Кенмейър; не можахме да разберем защо трябваше да търсят лов в тези джунгли, когато стомасите им бяха пълни. Още по-странно беше това, че на следващата сутрин те отново се отправиха нататък. Ние ги настигнахме, когато пресичаха реката на две мили надолу по течението. На мен ми се искаше да ги задържа в сухата равнина близо до лагера, затова размахах къс месо към тях. Със силен скок Пипа веднага премина на нашия бряг. Младите с тревога я гледаха, но самите те не можаха да прескочат и паднаха във водата. Само Мбили потърси по-тясно място и скочи, без дори да намокри лапите си. За пръв път наблюдавах как младите гепарди прескачат реката; вместо да рискуват да паднат във водата, те предпочитаха да я прегазят в брод, защото там беше достатъчно плитко, за да се забележат и крокодилите. Никога не видях семейството на Пипа да си играе във водата — съвсем различно от Елза и лъвчетата, които обичаха да се плискат и да плуват в много по-дълбоки води и често

прекарваха часове наред за разхлаждане на плитките места. Единственият път, когато Пипа плува в океана, беше по времето, когато снимахме филма „Родена свободна“ и тя се реши да влезе в морето, за да ме последва, но по своя инициатива тя никога не би влязла във водата.

Ако гепардите се различават от лъвовете в това отношение, то по своята привързаност едни към други, поне дотогава, докато малките остават при майките си, те си приличат. Децата на Пипа бяха добре уравновесена и щастлива група: Уайти — най-умната, Тату — най-дивата и най-независимата, а Мбили — най-дружелюбната, най-големият разузнавач и най-комичният фокусник. Ние постоянно трябваше да бъдем нащрек, особено когато се отнасяше до Мбили, която смяташе, че чантата на фотокамерата, бидонът за мляко, кошницата за месо, шапката или бинокълът, които висят на дървото, са сложени там, само за нея, за да си играе с тях. Тя хитро чакаше, докато ние отвлечем вниманието си, тогава вземаше някоя вещ и започваше да я клати пред носовете на сестрите си, дразнеше ги и накрая всички се спускаха из равнината, като разпръскваха вещите ни из високата трева. Ние ги гонехме, като се стараехме да спасим нещата си, преди те да са ги разкъсали. Ловът все още беше проблем за тях, понеже сега тревата беше станала много висока и гепардите трудно можеха да забелязват жертвите си. Само главите на водния козел и щрауса се виждаха над тревата, но тези животни бяха много големи, за да могат гепардите да се справят с тях. Ако не носехме месо, Мбили веднага отслабваше. Гладните лешояди сега следваха гепардите навсякъде, като по този начин предупреждаваха всички животни наоколо за присъствието на хищниците. Това се прибавяше към трудностите на гепардите и усложняваше обстановката. Дори и лъвовете, изглежда, трудно успяваха да убият нещо, затова рядко се появяваха насам. Но една нощ аз бях много изненадана, когато се събудих от глухо ръмжене и светнах фенера си точно навреме, за да спра един лъв, който вече пресичаше дървото — мост, за да влезе в моята палатка. Още на другия ден семейството на Пипа избяга. Два дена по-късно намерихме следите им по пътя, който минаваше край лагера. Когато ги настигнахме, те бяха страшно гладни; по техния апетит можах да разбера колко твърдо Пипа беше решила да държи младите гепардчета далече от лагера, макар да знаеше, че там аз имам месо. След една седмица тя доведе гладните

млади гепарди в тесен кръг около лагера, но не се обади, за да ѝ дадем месо. Видяхме ги отново късно следобед. Те тръгнаха след нас, за да ги нахраним, но останаха на около 500 ярда от лагера. Макар че се беше съвсем стъмнило, трябваше да им занесем месото там, защото Пипа явно ни даде да разберем, че няма да доведе младите нито на една крачка по-близо. Единственият път, когато ги доведе в лагера, беше, когато Уайти беше затворена там, и дори тогава те останаха в лагера само една минута. Тя позволяваше само на Стенли, на Локал и на мен да се приближаваме до младите. Това беше радостно, тъй като показваше, че предишните девет месеца и нашите дълги изморителни странствувания из гъсталаците, за да търсим семейството по избраните от тях територии, не бяха отишли напразно и сега давахме резултати — младите гепарди оставаха диви, тъй както се надявах.

На 19 юни те отпразнувахме десетмесечния си рожден ден, като подгониха еднорога антилопа орикс. Аз ги наблюдавах с възхищение, защото от тези големи антилопи с дълги и остри рога се страхуват почти всички хищници, тъй като убождането с рогата може да се окаже съдбовно за неприятелите им. Тази антилопа орикс с един счупен рог приличаше на легендарния еднорог. Тя, изглежда, разбираше, че младите гепарди искат само да си поиграят, и не се разтревожи много, когато и трите се спуснаха след нея. По-късно Пипа се заинтересува от няколко щрауса, които се появиха на противоположния бряг на реката. Докато тя седеше на термитника и съсредоточено наблюдаваше птиците, Мбили се опитваше да се добере до бидона с вода, който бях закачила високо на едно дърво. Като извиваше и тласкаше тънкото си тяло и скачаше непрекъснато, тя накрая успя да свали бидона на земята и, разбира се, веднага беше обляна от водата. Изненадана, тя погледна към нас, но когато видя, че ние се смеем, започна да танцува в кръг около сваления бидон, като го удряше с лапите си. Като гледах как щастливо се развличаше семейството, аз си спомних деня, когато Пипа навърши десет месеца на брега на океана и когато тя живееше като разглезено домашно животно, чието единствено развлечение беше да тича по пясъка, вързана на дълго въже. Колко щастлива бях сега, като я гледах как се радва на свободата си заедно със своите малки.

Късно следобед тръгнах да се поразходя по пътя и дойдох на около 300 ярда от щрауса, който Пипа беше забелязала сутринта. Аз бях срещала това семейство няколко пъти — родители и осем

подрастващи малки. Макар че младите все още запазваха еднаквото си кафеникаво оцветяване, те лесно можеха да се разпознаят, защото едно от пилетата беше по-дребно от останалите. След като ги бях наблюдавала известно време през бинокъла, те изведнъж вирнаха опашките си и като разрошиха пухкавите пера на края на шиите си, забързаха в посока към мен. Огледах околността и видях Пипа с малките да пълзят в тревата зад мен, с кореми, опрени в земята. Като пресякоха пътя, те започнаха да дебнат щраусите. След няколко ярда младите спряха и извивайки вратовете си, гледаха как Пипа предпазливо се промъкваше към птиците. Като трепереха от вълнение, младите гепарди стояха абсолютно неподвижни, както ми се стори цяла вечност, и изведнъж видях, че щраусите се разделиха на две групи, като едната побягна надясно, другата наляво, освен малкото, което започна да се върти на едно място, докато накрая се блъсна в тревата. Реших, че Пипа го убиваше, почаках десет минути и тогава бавно тръгнах нататък, а младите все още не се помръдваха от местата си. Това трябваше да ми подсказва, че Пипа още не беше приключила с умъртвяването, иначе тя щеше да извика младите със своето „пър-пър“ или да им подаде някой друг сигнал. Когато дойдох близо до мястото, където малкото щраусче беше паднало, то внезапно скочи вдървено, разпери като ветрило перата на крилете си и бавно тръгна настрана, като показва зинала рана на задната страна на десния си крак. Пипа я нямаше никъде.

Ухапаното щраусче влезе в акациевата горичка, където се появили няколко от пръснатите щрауси и всички заедно се скриха в гората. Светлината бързо изчезваше и дори с бинокъла не можех да видя какво става, затова затичах след птиците, но когато стана съвсем тъмно, отказах, се. Обикновено, когато Пипа не успееше да убие някое животно, тя се връщаше при гепардчетата, защото, докато тя дебнеше, те винаги оставаха назад, като че ли изпълняваха заповед. Когато чух малките да издават резки чуруликащи звуци, предположих, че тя все още преследва щрауса.

До този момент никога не бях виждала как Пипа убива жертвата си. Винаги я бях намирала над животно, което вече беше мъртво, но знаех, че тя задушаваше жертвите си. Този е начинът, който хищниците предпочитат, понеже осигурява най-бързата смърт за жертвата без всякакъв риск от нараняване с рогата ѝ. Ако не успеят да се доберат до

гърлото, те обхващат муцуната на животното с устата си или ако това е невъзможно, нападат на някое друго уязвимо място. Ако Пипа хванеше щрауса за шията, рискуваше да изложи корема си да бъде разкъсан с един удар от силните му крака. Пипа очевидно беше гонила малкото в кръг, като удряше краката му, докато го повали, и вероятно беше седнала върху него и го беше нападнала в задната част, където птицата не можеше да се брани с клюна си. Моето появяване беше попретило на убиването и аз се надявах, че сега Пипа ще успее да довърши птицата, за да я избави от болките. На следващата сутрин, щом се съмна, тръгнахме по следите на жертвата, но не намерихме нещо. А когато два часа по-късно Пипа и младите гепарди се появиха от акациевия гъсталак, те бяха с празни стомаси, от което разбрах, че малкият щраус беше избягал.

[1] Бома — заградено място, кошара за животни, направена от дървета, понякога висока до три метра. ↑

ИМПИЯ

През следващите няколко дена семейството на Пипа не се премести много далече, защото се бяха наяли до насита с месо от зебра, която лъвовете на Джордж бяха убили. На 25 юни ги оставих на половин миля от лагера с издути кореми. Когато се върнах, намерих директора на резервата с едно малко гепардче, което уловили по време на лова на биволи в Ниери. Инспекторът на този участък ми го беше изпратил с надеждата, че Пипа ще го приеме в своето семейство. В противен случай трябваше да го заведат в дома за животни — сирачета в Найроби, а впоследствие — в някой зоопарк. Бяха го уловили преди четири дена и го бяха затворили в дървен сандък. Погледнах го през дупката, през която му слагаха храна. То започна да ръмжи и да фучи към мен, а доколкото можех да видя зъбите му, реших, че не беше на повече от 7 месеца. Започнахме да обсъждаме как да уредим среща между него и семейството на Пипа, която за щастие, в момента се намираще на място, където можеше да се отиде с кола. Понеже никой от нас не знаеше как тя ще посрещне новодошлото, ние не можехме да го пуснем свободно, докато не се уверим, че ще го приеме, защото то беше много малко, за да се грижи само за себе си. Следователно трябваше да преместим малкото от сандъка в старата клетка на Пипа, с която я превозвахме, и да я поставим някъде близо до гепардите, така че да могат да се видят едни други, а ние да наблюдаваме реакциите им. Но за да направим това, най-напред трябваше да импровизираме плъзгащи се врати на клетката на Пипа и на сандъка, да поставим сандъка и клетката врата срещу врата, после да сложим месо в клетката и след като отворим и двете врати, да се надяваме, че гладното гепардче ще отиде в нея, защото то не беше яло нищо от момента, в който го бяха уловили. Докато африканците правеха вратите, те говореха за новодошлото и го наричаха „Импия“, което на суахили означава „нова“, и така дадохме име на малкото женско гепардче.

Когато всичко беше готово и двете клетки стояха врата срещу врата, покрихме старата клетка с одеяла, като оставихме открита само страната, на която беше вратата, като се надявахме, че гледката към гъсталака и към месото ще накара Импия да влезе в клетката. След това отворихме вратите и се скрихме. Нищо не стана, освен това, че Импия глухо заръмжа и се оттегли още по-навътре от вратата. След като бяхме чакали мълчаливо 40 минути, гепардчето крачка по крачка започна да се приближава към месото. Веднага затворихме вратата зад гърба му и му дадохме време да се успокои. След това вдигнахме клетката мълчаливо, сложихме я в един ландроувър и спряхме на около 500 ярда от мястото, където бях оставила гепардите по-рано сутринта. Тръгнах сама и ги намерих още сънливи след последното голямо ядене. Седнах до Пипа и я милвах известно време, преди да дам знак на директора. Той бавно докара колата на около стотина ярда от нас и после той, Локал и Стенли донесоха тежката клетка на ръце близо до семейството.

Гепардите наблюдаваха всичко това с крайно недоверие и бяха силно озадачени, когато чуха ръмженето на Импия. Щом сложиха клетката на земята и махнаха одеялата, мъжете се оттеглиха в колата. Сега върху мен лежеше цялата отговорност. Всичко щеше да е добре, ако Пипа изведнъж приеме Импия, но ако не я приеме, аз трябваше да я държа затворена в лагера, докато свикне с мен, за да ме следва в разходките: тогава можех да направя още един опит да я свържа с гепардите. Ако и тогава не успея, трябваше да я приуча към свободен живот и да я пусна едва когато стане напълно самостоятелна. Докато мислено обсъждах тези възможности, Пипа с интерес разглеждаше Импия, която чуруликаше приятелски, после отиде по-близо до нея и седна недалече от клетката. Уайти и Мбили бяха заинтригувани: без да се зъбят и фучат, те се приближиха към Импия с мъркане, макар че тя миришеше лошо и беше изцапана със собствените си изпражнения. Най-после и Тату дойде при сестрите си и сложи муцунката си близо до клетката. В това време Импия се блъскаше в клетката, като се опитваше да се приближи до гепардите. Понеже всичките гепарди бяха така дружелюбни и, изглежда, се харесаха, аз се надявах на най-доброто и отворих вратичката на клетката.

Минаха няколко секунди и Импия спокойно излезе от клетката, повървя десетина ярда, спря се, огледа се и почака младите гепарди да

я последват. Заедно те се върнаха при Пипа и започнаха да тичат в кръг около колата. В един момент Импия изостана назад и започна да чурулика; на това Пипа отговори с „пър-пър“ и малката отново настигна другите. Аз влязох в колата при мъжете и в продължение на половин час гледахме как се укрепва дружбата. Докато те се гонеха една друга около храстите, малката Импия се загуби и в ужас започна да вика за помощ. Мбили се притече на нейния зов и я доведе при Пипа. Постепенно тя поведе младите към пътя, където скоро всички изчезнаха във високата трева. Директорът и аз се спогледахме: не можехме да повярваме, че всичко стана толкова добре. След това взехме клетката и почакахме още два часа да дадем време на гепардите да напуснат пътя, за да може директорът спокойно да си отиде вкъщи, без да уплаши Импия. Едва можах да дочакам сутринта, за да узная дали всичко беше наред; но трябваше да търсим от изгрев до залез-слънце, докато накрая намерихме Пипа и децата ѝ на една миля от мястото, на което ги бяхме оставили.

Те бавно вървяха към нас по равнината. Уайти и Мбили през всичкото време се оглеждаха назад, като че ли изчакваха Импия, след това всички застанаха на пътя. Пипа се движеше някак нерешително, мина покрай нас, без да покаже никакъв интерес, и поведе децата обратно към равнината. Помислих си, че може би ще бъде необходимо да мине известно време, преди Импия да свикне с нас, като се надявах междувременно, че гладът ще я накара да дойде. Тогава щях да ѝ давам всеки ден месо близо до мястото, където ядяха другите. На другия ден рано сутринта Локал тръгна пред нас да търси следите и не само че намерил отпечатьци от лапичките на Импия, но видял и нея самата да върви по пътя на около една миля от мястото, където я бяхме пуснали. За нещастие в това време преминал камион, Импия се спуснала към долината на Мулика и се скрила в група храсти. Скоро Стенли и аз пристигнахме с колата и нашия тежък товар. Внимателно разглеждахме околността, но без всякакъв резултат. После три часа претърсвахме мястото, където Локал загубил от погледа си Импия. Открихме младите гепарди, които гледаха повече към един храст, отколкото към месото. Оставих част от месото на половината път към този храст. След като се уверих, че нашите гепарди едва ли не се пукнаха от ядене и бяха много сити, за да се интересуват от дела на

Импия, ние си тръгнахме. Мбили все още стоеше на дървото и явно търсеше Импия.

Когато се върнахме към пет часа, не намерихме нито месото, нито гепардите, нито никакви следи, които да ни доведат до тях. На следващата сутрин Пипа и нейните гепардчета бяха преминали през пътя към реката, където бяха намерили прекрасно убежище под сенчести храсти близо до едно солище. През време на дъждовете това място беше доста кално и ние го бяхме нарекли „Калното дърво“. Намираше се на около две мили от лагера и скоро стана любимо място за игра на гепардите. То ставаше още по-привлекателно от това, че едно повалено от дъждовете дърво им служеше за мост, за да преминават на другия бряг на реката към равнините Гамбо. Забелязахме, че младите много внимателно гледаха в тази посока, затова като оставихме много месо за тях, оставихме и друго, по-малко количество настрана за Импия. Разбира се, като правехме това, рискувахме да привлечем и други хищници, но това беше единственият начин да дадем месо на Импия, докато свикне да приема нашето присъствие. Загрижени се върнахме към пет часа, но намерихме на това място само един-единствен кокал, останал от пиршеството на гепардите. По пътя към къщи срещнахме кола и водачът ни каза, че току-що бил видял малко гепардче да пресича пътя. То отивало към мястото, дето бяхме пуснали Импия на свобода. Доколкото знаех, други малки гепарди в тази местност сега нямаше и допуснах, че това беше Импия; ако беше тя, значи беше изминала две мили от сутринта.

На другия ден намерихме само следите на нашето семейство около „Калното дърво“ и можахме да ги проследим до крайбрежните храсталаци, докато отпечатыците от лапите на Импия водеха от „Калното дърво“ на половин миля по пътя и след това завиваха към реката. Защо следите се разделяха? На другата сутрин проследихме нейните отпечатыци по пътя почти до мястото, където я бяхме пуснали на свобода, а на две мили в обратната посока отвъд „Калното дърво“ намерихме Пипа и нейните гепардчета. Ако съдех по поведението на децата на Пипа, малката Импия е била близо до семейството през първите три дена, а през следните три беше извървяла сама две мили от мястото, където я бяхме пуснали на свобода, до „Калното дърво“ и реката. Нямах доказателство, че тя беше яла нещо през тези шест дена.

И като прибавим четирите дена от нейното залавяне до пристигането ѝ тук, през което време беше на гладна стачка в сандъка, излизаше, че малкото гепардче не беше яло съвсем нищо в продължение на десет дена.

Тормозена от мисълта, че Импия умира от глад, аз отидох с колата до Леопардовата скала и предложих на директора да я уловим и да започна да я гледам в лагера, докато порасне достатъчно, за да мога да я пусна на свобода. Той беше по-голям оптимист от мен и вярваше, че тя ще може да оцелее сама, но като видя колко бях отчаяна, той нареди да се донесе единствената в резервата желязна клетка, приготвена за улавянето на един леопард, който убивал домашни животни. С надежда, че Импия ще бъде още жива, когато пристигне клетката, ние продължихме нашето търсене и на следващата сутрин. За моя голяма радост я видяхме да върви срещу нас по пътя близо до мястото, където я бяхме пуснали, но като ни видя, изведнъж свърна към тревата. Това беше по-хубаво, отколкото се бях надявала, защото няколко минути по-късно се появи Пипа с младите гепарди. Веднага изпратих Локал да донесе месо, а междувременно поведох семейството настрана от пътя в посоката, където беше избягала Импия. Когато дойдохме до една горичка, нахранихме гепардите. Коремите им се издуха, аз сложих малко по-настрана едно доста голямо парче месо за Импия и си тръгнахме. Бях щастлива, че тя е жива и все още е в контакт с Пипа, но мисълта за моето безсилие да направя така, че тя да изяде това месо, ме караше да изпадам в отчаяние.

Същия ден следобед оставихме гепардите сами, защото се страхувах, че нашето присъствие може да пречи на техните все още деликатни отношения, но на другия ден още при разсъмване тръгнах да ги търся. Когато дойдохме до мястото, където предишния ден бяхме оставили семейството, видяхме няколко лешояда да се пръскат из въздуха: в този момент се появиха Пипа и нейните гепардчета. Като знаехме колко бързо тези птици могат да изчезват в пространството, ние оставихме семейството и отидохме в посоката, където те кръжаха, като се опитвахме да вървим из гъстите храсти. Претърсих всеки храст, за да видя дали няма остатъци от убито животно, и започвах все повече и повече да се безпокоя. Макар че нямах никакво основание да смятам, че тези лешояди имаха някаква връзка с Импия, мен все още ме мъчеше страшното видение, че бедната изтощена Импия ставаше все

по-слаба и по-слаба, като губеше и последните си сили, докато смъртта я беше спасила от тази бавна агония. Не й желаех такъв край, след като гепардите я бяха посрещнали така дружелюбно. Обвинявах себе си, че бях много прибързала. Сега чак разбирах, че приятелското посрещане, което Пипа оказа на Импия, не означаваше непременно, че тя е готова да разделя храната си с нея. Бях постъпила така, като се надявах, че ще спестя на дивото гепардче цяла година усилия да го опитомявам, а после постепенно да го връщам към естествения му живот. Сега разбрах, че в никой случай не трябваше да рискувам да я пусна на свобода, докато още не беше способна сама да си намира храна и зависеше от мен. Може би тя беше платила за моята грешка с бавна, мъчителна смърт.

Докато аз в пълно отчаяние търсех следи от убитото животно, лешоядите се вдигаха все по-високо и по-високо и се скриха от погледите ни, като отнесоха със себе си тайната, чии земни останки носеха към небето. Като се стараех да прогоня мрачните си мисли и все още се надявах, че Импия е жива, продължих да я търся. Да се откриват следи във високата трева беше невъзможно. Само на пътя точно, различавахме отпечатъците от нейните лапи. До това време тя беше вървяла назад-напред около четири мили и беше стояла в мястото, оградено от едната страна от Мулика, която течеше успоредно с пътя, и от другата страна от нашата рекичка. Между реките имаше ивица земя, покрита с редки храсти, дълга четири мили и широка две мили. Останала тук, Импия беше осигурена поне с месо. Трябваше да намерим подходящо място за ловната клетка и определихме едно дърво по пътя, на половината разстояние между „Калното дърво“ и мястото, където бяхме пуснали Импия. Прикрепихме макарата на увисналите му клони, така че да може да се управлява от колата, без да се излиза навън, в случай че в клетката случайно попадне лъв. Разбира се, и семейството на Пипа можеше да попадне в клетката и ако две от младите едновременно влезеха, тази, която е отзад, можеше да бъде убита от падането на вратата върху гърба ѝ. Ето защо решихме да не поставяме капана, докато не намерим следите на Импия, а същевременно се опитахме да отвлечем гепардите настрана от това място.

Макар че замаскирахме клетката със зеленина и я скрихме така, че да не се вижда, нашите гепарди много скоро я откриха и по никакъв

начин не можехме да ги отстраним от този подозрителен „храст“. През това време ние усилено търсехме Импия от зори до мрак. С всеки изминат, ден моето безпокойство се увеличаваше, въпреки че Локал се опитваше да ме успокоява, като казваше, че Импия може да остане жива, като се храни с катерички, плъхове, малки птички или дори с жаби и торни бръмбари. Но когато след десет дена не намерихме никаква следа от нея, трябваше да се примиря с мисълта, че тя беше независима от нашата помощ или беше загинала. Известно е, че тревопасните животни, например антилопи, понякога вземат малките от техния вид, останали без родители, но аз не знаех нито един случаи сред хищниците, когато живеят при естествени условия, да дават своето покровителство на чужди малки. Това трябваше да ми бъде достатъчно предупреждение да не предприемам този експеримент. Без съмнение една от главните причини за разликата в поведението е, че хищниците трябва да се трудят усилено, за да се изхранват, и затова не искат да взимат допълнително гърло, с което да делят храната си. Едва сега разбрах колко по-силен е инстинктът за самосъхранение дори и от майчиния инстинкт. Моето неправилно тълкуване на дружелюбното отношение на Пипа към Импия може би беше причина тя да стане жертва на мъчителна смърт. На 9 юли върнах клетката.

ПИПА РАЗШИРЯВА ВЛАДЕНИЯТА СИ

През един от тези тревожни дни, когато хранехме Пипа и семейството ѝ, една сутрин съвсем близо до нас от гъсталака излязоха девет слона с четири малки слончета. Без да счупят нито една съчка и без да откършат дори клонче, те се движеха така безшумно, че ни изненадаха, и ние едва успяхме да избягаме. Възбудени от нашите движения и миризма, слоновете изглеждаха не по-малко изненадани от нас и като се събраха на едно място и вдигнаха хоботите си, започнаха да търсят миризмата във всички посоки; после със силно тръбене се спуснаха към гъсталака и избягаха. През време на тази адска суматоха нашите четири гепарда дори не престанаха да се хранят и като че ли се чудеха защо трябваше да бягаме. Завиждах на спокойствието им, защото през следващите няколко седмици често трябваше да се отбиваме от пътя си, за да избегнем срещите си с малки стада от слонове, или още по-лошо — да избегнем срещите с единични мъжки слонове, които бродеха през време на своята миграция по същите места, където живееха нашите гепарди.

Една сутрин дойдохме до място, където бяхме минали половин час по-рано, и видяхме небето осеяно като с точки от летящи лешояди, които пристигаха от всички страни. Проследихме ги до мястото, където се снижаваха, и там намерихме нашите гепарди задъхани, с издути кореми да облизват изцапаните си с кръв лица. Младите бяха много натъпкани с храна, за да станат, и само Пипа се повлече напред и ни поведе на около 100 ярда до мястото, където явно се беше разиграло сражението между нея и млад щраус, от който бяха останали само тазовите кости, двете стъпала и няколко ребра. Мога да опиша израза на Пипа като гордост, когато поглеждаше ту нас, ту своята жертва. Тя сигурно беше убила и изляла щрауса през този половин час, откакто бяхме минали покрай това място, защото лешоядите, които бързо откриват убито животно, току-що бяха пристигнали. Споделях гордостта на Пипа, защото се беше справила с такова голямо животно, и бях трогната, че искаше да го покаже и на нас; това, изглежда, беше

единствената възможна причина, поради която беше изминала стоте ярда, като знаеше, че там щеше да намери само огризаните кокали, които нямаше защо да пази от лешоядите.

Равнините наоколо, покрити с разхвърляни бодливи храсти и чадърородобни акациев дървета, бяха идеално място за гепарди и аз никак не се учудвах, че нашите гепарди така ги харесваха и постоянно се връщаха в тях. Нарекохме мястото „Щраусовата равнина“. Младите се веселяха безспирно, катереха се по дърветата и всеки ден измисляха нови трикове и игри. Те твърде добре разбираха колко много се радвахме на техните неочаквани лудории и като че ли нарочно ни устройваха представления, за да ни развеселяват. Мбили обикновено беше ръководителят и когато семейството завършваше обед си, тя започваше да разнася парче от козя кожа като покана за всички да поиграят. От мен се очакваше да я гоня, да я хвана, да отнема кожата и да я подхвърля на някой клон. Ако успея да я закача, и трите млади гепардчета се изкачваха на дървото, захапваха кожата, свиваха се едно до друго в опасни положения и започваха да се надпреварват кой ще я свали долу. Ако кожата паднеше, аз трябваше бързо да я хвана, докато гепардите играеха наоколо ми и скачаха върху мен, като че ли и аз бях дърво. При тези игри можех да се смятам доволна, ако успея да хвърля кожата отново на дървото, преди гепардите да са ме издраскали и да е рухнала кръв от мен. Разбира се, те не искаха да ми причинят болка и ме драскаха случайно в боричканията си да вземат кожата.

Понякога Пипа също се присъединяваше към играта и за да покаже, че тя още е глава на семейството, изкачваше се на дървото много по-високо, отколкото можеха младите. Тя беше много доволна, когато започвах да я хваля, и леко захапваше ръката ми, обаче мъркаше само когато бивахме далеко и малките не можеха да я чуят.

Те вече бяха почти на 11 месеца и започваха да стават все по-независими от Пипа. Като душеха дупките — входи на жилища на разни животни или като гонеха птици, те понякога се губеха и оставаха далеч от нея в продължение на два-три часа. Макар че Мбили беше най-предприемчивата, в такива случаи именно тя беше тази, която държеше семейството да не се разпада. Ако някоя от сестрите ѝ се заблудеше много надалеко, тя упорито викаше „пър-пър“, докато всички не се съберяха отново на едно място; тогава тя се притискаше до всяка една поотделно и всички щастливо мъркаха заедно. Мбили

явно беше любимката на семейството и в малкото случаи, когато нещо я разтревожеше, те всички я заобикаляха, като че ли се опитваха да я защитят, и я ближеха, докато я успокоят. Тя все още беше много слаба независимо от допълнителните хубави парченца, които ѝ давах. От убитите животни, които доставяше Джордж, гепардите най-много харесваха зебрата; на последно място стояха водните козли, а газели на Грант се съгласяваха да ядат само когато са току-що убити. Това ми се виждаше странно, защото газелите на Грант по своите размери бяха единствените животни, които гепардите могат да убиват самостоятелно; освен това те бяха най-многобройните местни антилопи. Аз се обърнах към Локал за обяснение и той ми каза, че месото на водния козел влиза между зъбите и предизвиква голяма жажда, а месото на газелите на Грант, освен когато е много прясно, издава особена миризма, която е неприятна за хищниците. Понеже газелите на Грант са малки на ръст, при естествени условия гепардите ги изяждат веднага, щом ги убият; семейството на Пипа изразяваше недоволство само когато бяхме държали месото в хладилника по няколко дена. Ставаше все по-трудно да им доставяме толкова много месо, но понеже младите все още растяха, аз продължавах да ги храня, когато Пипа не успяваше да им осигури достатъчно ядене. Тя полагаше всичките си усилия да убие нещо и често изчезваше с младите за периоди до шест дена, от които обикновено се връщаха напълно сити.

Нашият спокоен живот в лагера беше нарушен, когато Локал след една редовна почивка се върна с нова жена. Макар че се радвах заедно с него, аз никак не можех да се съглася да прекарват медения си месец в палатката, където живееха Стенли и готвачът. Никой не разбираше моите протести. Не ми харесваше и това, че Локал прекарваше целия ден с новата си жена, за която от самото начало предчувствах, че както другите ще разбие сърцето му. Неохотно той се съгласи да прекарва нощите си с нея в Кенмейър Лодж, а през деня да идва с мен да храним гепардите. Мина една седмица в пасивно съпротивление, през което време той заговорничеше зад гърба ми и ежедневно измисляше все нови рани по стъпалата си, за да скъсява нашите преходи; но една сутрин дойде странно спокоен и изпълнен с достойнство. Не направи никаква забележка, относно последната си женитба. Не исках да го смуцavam с въпроси, но когато няколко дена

по-късно мина един камион и аз видях в него жена му с един от младите ловци, стана ми много жал за бедния стар Локал.

Добре че той така обичаше Пипа и нейните малки, та нашите всекидневни срещи с тях върнаха хубавото настроение. Сега Пипа водеше децата си далече зад Мулика в равнината, която се простираше до Леопардовата скала и граничеше накрая с река Мурера. Ако останеше в този район, тя си осигуряваше огромно поле за ловуване и през дъждовния период, без да бъде отрязана от нашия лагер в случай на наводнение. В момента равнината гъмжеше от дивеч и една сутрин видяхме как Пипа дебнеше десет газели на Грант. Щом се приближихме, те побягнаха, а Пипа, недоволна от това, че бяхме ѝ попречили, се покачи на едно дърво на около 15 стъпки над земята и оттам продължи да наблюдава газелите на Грант. Тя демонстративно не ни обръщаше внимание и застана на наблюдателния си пост, докато ние долу хранехме младите гепарди. Когато най-после скочи, явно им нареди да останат по местата си, докато тя продължи своето преследване. Ние с нетърпение искахме да узнаем дали беше убила нещо и на другия ден тръгнахме много рано, но като съдехме по апетита на цялото семейство, разбрахме, че този път ловът ѝ не е бил успешен.

Мбили по навик изтича първа, за да получи своята допълнителна дажба, и в желанието си да изпие млякото с бебешка храна, обърна съда. Аз леко я ударих, което я накара да изръмжи. На следващия ден тя нарочно разля млякото върху мен и аз я ударих по-сериозно. В резултат на това тя никога вече не се държеше лошо. Веднъж закачих чантата с фотоапаратите на клон, който тя не можеше да достигне с лапата си. Мбили обаче нямаше намерение да бъде победена и като вървеше леко по клона се опитваше да отиде близо до чантата. Накрая успя с дясната си лапа да издърпа каишката до устата си и да я скъса. Тя беше единствена от всичките гепарди, която обичаше да я гоним, и макар че трябваше да държи със зъбите си неудобния трофей, тя избяга. Когато накрая успяхме да вземем от нея фотоапаратите, ние бяхме страшно уморени.

На следващата сутрин видяхме, че земята наоколо беше осеяна със следи от лъвовете, и аз не бях изненадана, че нашето семейство беше изчезнало. Винаги се учудвах как Пипа успяваше да избягва тези естествени врагове, дори и когато малките ѝ едва се движеха. Фактът,

че тя беше принудена да живее толкова близо с лъвов е по времето, когато се снимаше филмът „Родена свободна“, можеше лесно да понижи нейната естествена реакция към тези животни, но тя винаги се преместваше при най-малкия звук, който напомняше на тяхното присъствие.

Една сутрин, когато отивахме с ландроувъра при гепардите, бяхме изпреварени от два други ландроувъра, съвсем еднакви с моя. По-късно забелязах на далечно разстояние четири тъмни петна, които с бинокъла едва можех да разпозная като глави на гепарди. Понеже се бяха скрили от първите две коли, гепардите сега доверчиво идваха за своя обед. Не мисля, че Пипа можеше да ни разпознае от толкова далечно разстояние, и се учудвах откъде беше разбрала, че ние сме в последната от тези свършено еднакви коли.

На другата сутрин цялото семейство ни чакаше под дървото близо до пясъчливия остров, където ги бяхме хранили през време на последните наводнения. Те ни гледаха, докато ние режем месото на четири равни части и смесвахме бебешката храна с млякото. Бях се залисала да капя поливитамините по малките парченца месо и не съм забелязала как към нас бързо и свършено безшумно са се приближили слон, слоница и малко слонче; видяхме ги едва когато бяха на 20 ярда от нас и слонът се беше запътил направо към мен. Веднага се втурнахме в бяг. Локал грабна пушката си и стреля четири пъти във въздуха, за да спре преследвача, като същевременно бягаше с все сила, за да не го настигне разяреното животно. Накрая слонът се обърна назад и се присъедини към своето семейство, което също беше ударило на бяг, подгонено от нашите гепарди. Помислих, че ги гони Пипа, която смело пазеше своите деца, но когато се върнахме при дървото, видяхме, че тя ядеше месо заедно с Уайти и Тату. След малко към нас се присъедини и Мбили, която легна близо до Пипа: тя беше много горда, че беше прогонила слоновете, а аз ѝ дадох допълнителните хубави парченца и тя ми позволи да я погала.

През следващите няколко дена никъде не можахме да открием нашите гепарди.

Налагаше ми се да отида в Изиоло на кратко посещение. Докато ме нямаше, Локал продължавал да търси следи. Когато се завърнах, той ме посрещна с добрите новини, че бил намерил пресни следи на гепарди по аеродрума при Леопардовата скала. Това бе за пръв път,

когато Пипа водеше децата си на такова далечно разстояние и тя явно разширяваше ловната си територия. Като се надявахме да намерим семейството, тръгнахме рано, но не бяхме изминали повече от една миля, когато срещнахме гепардите на пътя. Те идваха направо от Леопардовата скала. Всички изглеждаха здрави, но малко уморени от дългия път. Може би Пипа беше усетила, че аз бях в колата предишната вечер, когато минах покрай аеродрума, и беше изминала 12-те мили през нощта, за да получи храна. За щастие ние имахме прясно месо и дадохме на гепардите чудесна закуска. Но очевидно не само надеждата, че ще намерят храна, беше накарала семейството да дойде до лагера, защото след двудневна почивка те отново изчезнаха. Докато бяха при нас, козината на Пипа беше особено лъскава и аз подозирах, че тя пак се беше разгонила. Понеже тя идваше в лагера нередовно, аз никога не можех точно да установя кога настъпваше при нея периодът на разгонване. Единственият признак, по който можех да съдя за това й състояние, беше, че тя не обичаше да я докосвам тогава, когато козината й ставаше необикновено мека.

Докато Пипа ме държеше в неизвестност за своите брачни периоди, една двойка тънкоопашати лястовички не ме караха да се съмнявам относно техните семейни тайни. Те кацаха на въжето за пране и внимателно проучваха нашия лагер, за да намерят подходящо място, за гнездо. Избраха палатката, в която спях аз, и започнаха да летят насам-натам с човки, пълни с глина, без да обръщат внимание на моето присъствие. За нещастие аз току-що бях започнала да се приготвям за сменяне на палатката, която дъждовете бяха повредили много, с по-хубава къщичка от палмови стъбла. Не ми се искаше тези дружелюбно настроени птички да си губят времето и да свиват гнездо в палатка, която скоро ще бъде съборена, затова прикрепих неголяма картонена кутия на покрива вътре в къщата — кабинет, която беше близо до моята палатка. Надявах се, че те ще се съблазнят от тази допълнителна опора за гнездото си. Но двойката, след като разгледа картоната, реши да не го приеме, а избра намиращата се по-далече допълнителна празна палатка. Не можах да разбера дали птичките не харесаха картонената кутия, или просто предпочитаха брезентовата палатка пред дървената къщичка. Наблюдавах ги как лепяха мъничките топчета от глина върху платнения покрив на палатката. За нещастие, когато гнездото, което приличаше на чашка, беше почти завършено,

силен вятър разклати палатката и то падна. Опитах се да им помогна и поставих друга кутия от нагънат картон недалеко от падналото гнездо, непосредствено под ъгъла на покрива. Надявах се, че това ще им послужи като основа, за да залепят калта на него, но те не го харесаха и изчезнаха. Беше ми много мъчно, че не бях се намесила в отглеждането на техните малки в лагера, понеже бях харесала много тези чудесни птички.

Тези лястовички в сравнение с другите видове са по-дребни, но малкият им размер се компенсира с изящните цветове на перата им — синкавата лъскавина на черните им крила и гръб, тъмночервената шапка на главата и черната препаска на бялата долна част на тялото. Тяхната елегантност се увеличава от двете удължени като жички пера на опашката, откъдето произлиза и името им.

Резервната палатка беше празна, затова винаги я държах отворена, да не би в нея да се заселят змии и скорпиони, които обичат тъмните места. Обикновено не влизах там, но 9 седмици по-късно за моя изненада готвачът ми каза, че вътре имало птички, които отглеждали малките си. Влязох и се учудих още повече, като намерих не само изпражнения по пода, но и три още неоперени птиченца в празната картонена кутия. Нямаше никакво глинено гнездо, нито тревички, нито пера, за да ги топят. Единственото обяснение, което ми дойде наум, когато видях това необикновено гнездо, беше, че родителите — птички бяха загубили много време, за да избират място за гнездо и когато инстинктът за размножаване се беше проявил, те просто не бяха успели да си построят гнездо по всички правила, а бяха използвали картонената кутия за заместител. Дали това беше „приспособяване към обстановката“ или „условен рефлекс“? Очевидно те трябваше да отглеждат малки по това време независимо дали гнездото беше изградено, или не.

Много странно бе поведението на родителите — птички, които оставяха малките самички през цялата нощ и свеждаха своите родителски задължения само до това да хранят гладните три птиченца. Десет дена по-късно (мисля, че тогава птиченцата бяха най-много на две седмици) родителите им се опитваха да ги примамят да излязат навън. Те кацваха близо до палатката и започваха да ги викат. В отговор малките пиленца се въртяха по ръба на картонената кутия, но изминаха още два дена, преди да се спуснат като с парашут надолу. За

тях бе изключително голямо събитие да прелетят направо до въжето за простиране, да запазят, колкото могат, равновесие на непознатото въже и оттам да разглеждат с учудване безкрайното пространство, небето и дърветата. Това така ги умори, че те заспаха, както бяха кацнали неустойчиво. Това беше първият път, когато успях хубаво да ги разгледам. Изненадах се, като видях, че перата им бяха вече пораснали. Малките им дебелички телца бяха покрити отгоре с катраненочерни пера; сивкавите им шапчици вече се превръщаха в червени, а пухкавите долни части на телцата им бяха като от чисто бяла коприна. Оставаше да пораснат само опашките им; сега те бяха все още малки чукачетата, които правеха летенето им доста трудно. През следващите пет дена всяка сутрин родителите се редуваха да дават уроци по летене на малките. Те започваха от въжето за пране, правеха голям кръг и кацаха на малък храст близо до пътя, където малките си почиваха, преди да повторят урока. Те винаги спираха на този храст и когато тръгнах с колата да търся гепардите, аз трябваше да заобиколя това място, за да не наруша установения им ред.

С всеки изминат ден летенето им ставаше все по-продължително, резките им движения се превръщаха в плавни полети, макар че опашките им все още бяха тъпи. Понякога те по цял ден бяха навън, но през нощта непременно се връщаха в своята картонена кутия. Едва след 12 дена те напуснаха палатката. Още няколко дена имах възможност да наблюдавам тези три птиченца, докато бяха близо до лагера. Но накрая загубих от погледа си това очарователно семейство — 83 дена от момента, в който родителите започнаха първото си гнездо (от 18 юли до 8 септември). Последния път видях трите птиченца кацнали на въжето за пране. Те чуруликаха с цяло гърло, като че ли искаха да ми кажат „довиждане“.

През това време продължавахме да търсим Пипа и нейното семейство, но се натъкнахме само на четири лъва; те сънно повдигнаха глави над тревата, когато бяхме на 20 ярда от тях, после станаха и се преместиха под съседния храст. Четири дена по-късно намерихме Пипа и семейството ѝ на половин миля от лагера. Те бяха така изгладнели, че се нахвърлиха на донесеното месо, като се хапеха и драскаха една друга. Мбили скоро се изкачи на едно дърво, за да бъде по-далеч от ръмженето и блъскането, и остана там, докато аз ѝ подадох нейния дял, който тя изяде на спокойствие. През следващите няколко

дена духаше силен остър вятър и ние всички, включително и гепардите, се изнервихме много. Гепардите станаха много плахи и когато отивахме да ги търсим, започнаха да се крият дори и от Локал и излизаха само когато наблизих аз. Въпреки това Пипа на два пъти през тази седмица дойде в лагера. Тя се насочваше направо към хладилника. Едва дочакваше, докато сложим месото в кошницата, и ни повеждаше през реката към „Ловната акация“, където се криеха младите. Мбили както винаги ни чакаше на клоната да я нахраня от ръка; тя се присъединяваше към сестрите си на земята, когато прекъсваха техните разprávии, като, разбира се, до това време всичкото месо биваше изядено. Това ме тревожеше — как щеше да остане жива, ако не умееше да се бори за своя дял? Реших да я подсиля и увеличих нейните допълнителни храни и витамини: от тях най-ефикасно беше костеното брашно, но гепардите най-малко го харесваха и аз трябваше да измислям разнообразни фокуси, за да ги накарам да го вземат.

Към средата на септември 1967 г. семейството отново изчезна. В края на краищата намерихме следите им до съборения мост на Ройоуеру близо до края на тяхната територия, обхващаща 30 квадратни мили. По-късно ми съобщиха, че били видени два гепарда на другия бряг на реката, и аз се изплаших, защото ако семейството беше пресякло гъмжащата от крокодили река, можеше да се случи някакво нещастие. Още повече се изплаших, когато при един от бързеите, където гепардите може би бяха пресекли реката, се появи крокодил, дълъг 18 стъпки. При друг бързей видяхме 7 костенурки, които се припичаха на слънцето на шест стъпки от един по-малък крокодил. Търсенето на гепардите отвъд Ройоуеру продължи почти целия ден и в голямата горещина беше страшно изморително.

Веднъж срещнахме стадо от около 20 антилопи еланд — най-големите антилопи в Африка, някои от които достигат до 1500 фунта. Сред тях имаше и около 50 зебри. Щом се приближихме, антилопите се разделиха: едната група, състояща се от две женски и един мъжки, обградиха пет малки антилопи с явното намерение да ги пазят; другата група заедно със зебрите избягаха. Когато след един час се върнахме на това място, малката група още беше отделена от стадото и ние си помислихме, че и те, както антилопите импала, правят „детски градини“ за малките. В това безпокойно време нас ни развличаха малките зеленоглави маймунки (*Sercopithecus lalandi*)^[1], които всеки

ден ставаха все по-дръзки в усилията си да достигнат узрелите плодове на тамариндовите дървета, растящи в нашия лагер. Аз обичах тези грациозни маймунки, които често ме събуждаха сутрин, като хрупаха плодовете до вратата на моята къщичка, докато се размърдам. Далеч не така привлекателни бяха бабуините, които също харесваха плодовете на тамариндовите дървета и държаха лагера ни обсаден по цял ден, като чакаха момента, когато ще могат да нападнат мястото. Тогава те скачаха върху покривите на къщите като малка армия от мъхнати същества, натъпкваха плодовете в устата си, преди да ги подгоним, и с диви вопли бягаха към съседното дърво, за да дочакат друг удобен случай, когато ще могат да извършат нападение. Жителите на Африка и Индия също много обичат плодовете на тамаринда, които са сочни, лепкави, богати с витамини, с меки обвивки, скриващи твърдите семки. По вкус напомнят горчица — сладникав мармалад. От тези плодове се получават много вкусни напитки, а когато твърдите като камък семки се счукат на прах и след това се смесят с вода, получава се смес, която облекчава болките при ухапване от скорпиони.

Единадесет дена след като изчезнаха гепардите, отидох да ги потърся на четири мили от Леопардовата скала в околността, където беше първият лагер на Пипа. Това беше единственото място, където не бяхме още търсили, защото до това време Пипа никога не беше водила младите толкова далече. Затова бях изненадана, когато намерих пресни следи при блатото, което беше първата ловна територия на Пипа преди две години. Явно беше, че тя отново е разширила своята територия, за да включи в нея и стария си дом. Следите ни изведоха на около половин миля до Леопардовата скала, но там те се различаваха много трудно по каменистата почва. Чувствувах, че Пипа е някъде наблизо, и я виках дълго. Накрая видях четири гепардови глави, които се подадоха над тревата и после бързо се скриха. Именно това беше мястото, където преди две години бяхме изненадали Пипа с един мъжки гепард. Започнах внимателно да се приближавам към тях, като очаквах младите гепарди да избягат, но те ме наблюдаваха, докато се приближавах към Пипа и седнах до нея, тогава започнаха да мъркат. Всички изглеждаха много добре, дори Мбили се беше позакръглила. Те ме последваха, когато бавно тръгнах по скалистата местност, и стигнахме до гора от високи акациев дървета, под сянката на които семейството седна. Това беше едно от любимите места на Пипа, когато

беше малка; оттук тя можеше да хвърля поглед към аеродрума и да вижда как рано сутрин всички видове животни играят там. Оттук тя можеше да наблюдава какво става и на далечната Леопардова скала.

Като оставих семейството назад, аз взех мляко и бебешка храна от колата, която бях оставила в подножието на скалата. Много бях радостна, че след 11 дена раздяла ги намерих всички в такова добро състояние и дори не искаха да ядат. След като бях дала мляко и бебешка храна на младите гепарди, двата започнаха да играят около термитника, а Мбили седна настрана и започна да наблюдава Леопардовата скала. Като се убедих, че нашите гепарди са сити и доволни, аз се отправих към Леопардовата скала при директора на резервата да му кажа, че е необходимо до началото на дъждовете да изгорим тревата. Знаех, че нашите гепарди са в безопасност близо до Леопардовата скала, затова предложих да започнем да палим около моя лагер, на 12 мили от тях. Директорът се съгласи и дори предложи да започнем да прекопаваме съответните защитни ровове с огромния трактор „Мичиган“, който наскоро беше получен за работа в резервата. Това означаваше, че този път нямаше да има опасност от пожар. На следващия ден тракторът си проправи път към нашия лагер, направи широки противопожарни ровове от двете страни на реката и изравни стръмните ѝ брегове, за да осигури брод за кола в случай на нужда. Когато директорът на резервата пристигна, той не само доведе със себе си бригада работници, за да ни помогнат в изгарянето на тревата, но донесе и 12 току-що излюпени щрауса, които намерил на пътя. Решил да ги вземе, за да ги спаси от пожара. За съжаление той пристигнал много късно и не успял да спаси едно от малките, което било отнесено от ястреб, а две побягнали с родителите си. През последната седмица бях наблюдавала това семейство по пътя, където беше по-лесно за малките да се движат, отколкото през тревата.

Сложихме пиленцата във волиерата на Уайти и започнахме да палим тревата. Работниците се наредиха на разстояние един от друг и отбиваха пламъците, които се носеха покрай лагера, в права посока по направлението на вятъра, така че ние останахме като зелен остров сред море от пепел. Когато всичко свърши, директорът на резервата си отиде вкъщи, а в моите ръце останаха 12 малки щраусови пиленца. Внимателно ги разгледах и видях, че някои от тях бяха по-едри от другите: това бяха мъжките. Като кълвяха тревата и семенцата,

малките се притискаха едно към друго и непрекъснато издаваха едно цвъртящо „прррр-пррр“. Сигурно викаха майка си. Те бяха мили на тази възраст, но аз знаех, че щраусите растат бързо, и си представях, че след няколко месеца плътно ще изпълнят волиерата, където трябваше да ги държа поне една година. Какво трябваше да направя? За мой късмет в този момент пристигна Джордж. Обсъдихме положението и решихме да опитаме да намерим родителите и отново да обединим семейството. Понеже не бяха изминали и шест часа, откакто птиците бяха взети, родителите навярно щяха да ги приемат обратно. Не бяхме успели да изминем и една миля, когато забелязахме белите пера на щрауса — баща по изгорената трева придружен от майката и двете малки. Върнахме се да вземем останалите пиленца и когато ги пренасяхме на ръце от волиерата в багажника на ландроувъра, твърдите им трошливи бебешки пера издраскаха кожата ми. След това внимателно преминахме през димящата земя, докато стигнем на около 30 ярда от щраусовото семейство, заобиколихме ги и успяхме да отделим двете малки от родителите им, които енергично размахваха крила и раздухваха пепелта в стремежа си да защитят с все сила семейството си. След това направихме маневра кръгом с колата, спряхме близо до двете малки и без да се показваме пред очите на родителите, пуснахме на земята нашите пленници наред с другите две.

Изведнъж се чу страшно църкане „пррррр“ и всички се спуснаха към родителите си, които с още по-силно размахване на крилата си ги поведоха към едно от далечните тревисти места, които бяха останали невредими от пожара.

В това време пламъците лумнаха по равнината към Леопардовата скала, осветиха в червено нощното небе и изпълниха въздуха с дим. По меката пепел беше много по-лесно да се търсят следи и макар че няколко дена поред не намерихме никакви следи от нашите гепарди, ние често срещяхме застрашените от пожара птици. Като ги гледах как растяха все по-силни ден след ден, аз бях щастлива, че бяхме успели да ги спасим.

[1] Малки зелени южноафрикански маймунки, сродни със зелените маймуни, но с черни ръце, стъпала и брадички. ↑

МБИЛИ, УАЙТИ И ТАТУ ЗАПОЧВАТ САМОСТОЯТЕЛЕН ЖИВОТ

Макар че за мен беше огромно облекчение да зная, че Пипа и нейните деца могат да живеят самостоятелно, аз все пак продължих да ги търся, за да разбера кога младите ще започнат да добиват храната си сами. И още много неща исках да науча, например докъде ще разширят територията си и как ще протече раздялата им с Пипа.

На 5 октомври намерихме пресни следи от нашите гепарди близо до река Мурера, на половината път между лагера и Леопардовата скала. Никога досега не бях срещала семейството в тези места. Помислих си, че близостта на реката ги беше накарала да разширят територията си над земя, която още димеше. Следите им водеха до едно гнездо, в което лежаха 21 щраусови яйца, обгорени от пламъците. От времето, когато за последен път бяхме хранили гепардите, бяха изминали 25 дена, като не се смята порцията мляко с бебешка храна, която им бяхме дали преди две седмици. Ако бяха гладни, те щяха да счупят няколко от тези яйца — Пипа много обичаше жълтък, — но всичките яйца бяха здрави. Може би гепардите не бяха докоснали яйцата, защото бяха обгорени? Исках да узная дали пожарът беше нарушил мътенето на яйцата и реших да се върна след две седмици и да видя дали ще се излюпят малки щрауси.

Към залез-слънце аз се разхождах недалеко от лагера, когато видях Мбили, Уайти и Тату да прибягват през пътя и да се отдалечават към реката. Помислих си, че от дългия път трябва да са изгладнели, и отидох с колата, до Кенмейър да взема една коза за тях, но когато се върнах, те си бяха отишли. Щом се развидели, Локал тръгна да ги търси и както по-късно разбрах, той е бил близо до тях, но те не са му се показали, докато не дойдох аз. Дори и тогава дойде само Мбили, като извиваше врат и искаше хубавите късчета. Останалите не бързаха да ни последват дори до едно сенчесто дърво, за да изядат донесената коза.

Прекарах една щастлива сутрин с гепардите, които изглеждаха прекрасно. Пипа беше дружелюбна както винаги, независимо от 25-

дневната раздяла, ближеше лицето ми и леко захапваше ръцете ми. Младите обаче бяха станали много по-диви и се бяха отчуждили. Уайти ме заплашваше с резки удари с лапата си всеки път, когато се осмелявах да извадя някой кърлеж от нея. Затова бях много изненадана, когато през следващите пет дена Пипа на два пъти доведе младите гепарди в лагера, за да ги нахраним. След като беше положила толкова много усилия да ги държи далече от лагера, защо беше променила тактиката си сега, когато младите изглеждаха напълно готови да живеят естествения си самостоятелен живот? Но ако тя беше решила да наруши правилата, аз продължавах да се придържам към тях и като се надявах, че ще прекъсна други посещения в лагера, през следващите три седмици занесох три кози и много месо от зебра при „Ловната акация“, за да задоволявам ненаситния им апетит.

На 11 октомври бях събудена от тропота на някакво животно, което бягаше зад къщата, в която спях. В този момент готвачът ми донесе сутрешния чай и ми каза, че това било Пипа, която гонела антилопа. Излязох и видях три гепарда, седнали на пътя. Помислих, че това са младите гепарди, но бях сгрешила. Оказа се, че Уайти гонеше антилопата, а Пипа беше седнала на пътя с другите два гепарда. Тогава Пипа дойде при хладилника и ми даде да разбера, че все още беше гладна независимо от големите количества месо, което бяха погълнали през последните няколко дена. Имах само няколко парчета месо, които ѝ предложих; тя ги раздели с Мбили и Тату.

Междувременно тръгнах по следите на Уайти, а те ме заведоха в гъсталака край реката. Намерих я при убита мъжка антилопа дукер. Тя беше задушила антилопата и я беше разтворила при задните крака. Аз се възхитих от Уайти, но тя ме погледна така, като че ли нищо не се беше случило, и дори изостави жертвата си, за да се присъедини към останалите, които в този момент се показаха на другия бряг на реката. Вдигнах антилопата, размахох я и Пипа мигновено прескочи реката; аз трябваше да пазя месото, докато дойдат младите, за да получат своя дял. Бях много учудена да видя с какво спокойствие Уайти гледаше как другите се нахвърлиха на убитото от нея животно, като едва я допуснаха при месото; тя си тръгна най-рано от всички, а Пипа се отдели от яденето последна и догони децата си, когато те се скриваха оттатък реката. След това измерих разстоянието, което Уайти беше пробягала, докато е гонила антилопата, и се оказа, че е 360 ярда. Тя

ловко се беше справила с едрото животно, което показваше, че това не можеше да бъде първият ѝ лов, въпреки че още не беше навършила 14 месеца.

Този ден беше празник за мен, защото вече знаех, че децата на Пипа в случай на необходимост могат да намират сами храна за себе си, и бях щастлива, че нашето подхранване не беше попречило на естественото им развитие. В сравнение с Пипа те бяха много по-напреднали, защото, когато беше на 20 месеца, тя не знаеше как да постъпи с една птица или с една коза. Бях успяла да установя времето, когато младите гепарди започват да отиват на лов сами, защото досега се смяташе, че те зависят от майките си, докато навършат две пълни години. През този период бях направила много филми за гепардите като картинна документация за тяхното развитие. Наскоро ме бяха помолили да прибавя още няколко сцени, които да покажат животните и мен, тъй като нашите отношения биха били интересни за евентуална телевизионна програма по-късно. Беше предложено филмът да бъде направен от професионален кинооператор. Бях научила много нови неща за поведението на гепардите и тяхното развитие, но все още не можех да разбера техния загадъчен характер. Това установих на другия ден, когато видях Мбили да се опитва да суче, легнала до Пипа.

Независимо от това възвръщане към детството младите, по мое мнение, скоро трябваше да се разделят с майка си и да започнат самостоятелен живот. Затова, ако искахме да направим някакъв филм на семейството, трябваше да побързаме, докато то не се беше разпаднало. Изгорената трева също ни беше от полза, защото ни даваше възможност да виждаме гепардите отдалече, което беше важно, в случай че те не одобряваха присъствието на кинооператора. Накрая решихме Джордж да направи филма. Надявахме се, че гепардите по-лесно ще приемат него, отколкото един непознат. Прекарахме много часове натоварени с тежките кинокамери в търсене на гепардите, преди да ги намерим в слоновата гора. Пипа внимателно душеше Джордж, а младите стояха на разстояние, докато не хвърлихме месото, което бяхме донесли. След това, като забравиха и Джордж, и статива, и камерата, и шума от снимането, те се заловиха с яденето и той успя да заснеме как държа месо за младите да ядат, как размахвам една кожа от коза, около която те скачат, и накрая как Пипа си почива до мен. След тези сполучливи

снимки изминаха няколко дена, преди гепардите да се появят отново в лагера рано една сутрин.

Докато работниците отидат до Кенмейър, за да донесат овца, Тату подгони антилопа дукер, но не успя да я настигне. Може би това ѝ развали настроението, защото тя реагира много свирепо, когато донесохме трупа на една овца при „Ловната акация“. Като пълзеше по земята разтреперана, тя ръмжеше заплашително и следеше всяко мое движение с пълни с ненавист очи. Тя ме държа в напрежение няколко минути, докато Пипа не ми дойде на помощ, и като мина между нас, спря я да не се хвърли върху мен. Може би Тату си мислеше, че аз бях виновна тя да изпусне антилопата, или смяташе, че трупът на овцата беше убитото от нея животно? Никога не бях я виждала в такова свирепо настроение и след това никой не можеше да ме убеди, че гепардите са безопасни животни: аз бях получила добър урок.

От този ден семейството започна да стои все по-далече и по-далече от лагера. Докато ги търсехме, един ден се натъкнахме отново на обгорелите от пожара щраусови яйца, които бях намерила преди две седмици. От яйцата бяха останали само черупки, но не намерих никакви следи от жълтък, залепен по вътрешността им, както би станало, ако яйцата бяха счупени преди излюпването на малките. Затова разбрах, че инкубацията беше протекла нормално и че дебелата черупка на щраусовото яйце запазва зародиша от пожар.

Наближаваха ноемврийските дъждове и предвестник за тях беше внезапно разцъфтяване на всички акациеви храсти. Те не само изпълниха тягостната атмосфера със свежия си аромат, но техните белоснежни цветчета изглеждаха прекрасни на фона на изгорелите храсти. Това внезапно разцъфтяване преди дъждовете беше реакция към повишената влажност на въздуха. Това даде време на насекомите да опрашат тичинките, преди силните дъждове да разрушат това великолепие. Сега разбрах защо, когато бягат бързо, жирафите навиват високо на гърба опашките си. Наблюдавах едно стадо да бяга през пояс от разцъфтели акации, които ясно се очертаваха сред тъмната околност. Забелязах, че опашките им са наравно с горния край на храстите; да ги държат навити и притиснати до гърбовете си беше сигурният начин да запазят дългите им пискюли от заплитане в бодливите клони.

Когато след десет дена семейството се появи, всички бяха в много добър вид освен Пипа, която беше покрита с кърлежи и разкървавени

драскотини. Не можех да разбера защо младите не бяха нападнати от кърлежи, а само Пипа, която трябваше да има най-голям имунитет. Тя се търкулна до мен в удобно положение, за да изчистя кърлежите ѝ, и търпеливо понасяше процедурата. Щом я изчистих, тя скочи и си тръгна, така че аз подозирах, че тя беше дошла само за да се възползува от моите услуги.

Първите проливни дъждове настъпиха и ние можехме да наблюдаваме как тревата расте почти с часове; за няколко дена черните равнини се превърнаха в огромни пространства от разлюляна трева с островчета от жълти, червени, бели и сини цветя. Особено небесносините цветове на пентанезиите служеха като великолепен фон на златистите гепарди, които за кратко време останаха близо до лагера.

За да направим още филми с „участието на хора“ в тази живописна местност, аз помолих Джордж да дойде и отново да си опитае късмета. Не бяхме извървели повече от няколкостотин ярда, когато видяхме един гепард да се носи покрай нас с голяма скорост след една мъжка антилопа; и двете животни изчезнаха в гъсталака, откъдето след малко се разнесе отчаяно блеене. Докато стигнем до мястото на сражението, блеенето малко по малко затихна и ние намерихме Пипа да диша тежко, захапала гърлото на една антилопа дукер. Макар че животното беше вече неподвижно, тя не го отпусна няколко минути, а после го възседна с краката си и го повлече на открито място. Тогава извика младите. Те бяха застанали неподвижно на около 150 ярда настрана и наблюдаваха лова. Сега се спуснаха с все сила. Пипа нарочно изчака тяхното пристигане, преди да разкъса жертвата. Младите се нахвърлиха върху трупа така ненаситно, че за един час от антилопата не остана нищо освен малките рогчета. Не си заслужаваше те да се заравят и Пипа си тръгна с младите, само Мбили остана малко назад, за да си поиграе с рогата, а после се затича да догони останалите. На мен за пръв път ми се удаваше да видя как Пипа убива жертвата си и имахме късмет, че успяхме да заснемем това с кинокамера и фотоапарат. Направихме снимки, в които Пипа ми беше позволила да държа убитото от нея животно, докато всички гепарди ядяха.

Тревата беше станала много висока и гепардите не можеха да дебнат животни, затова бяха много гладни. За да не се измъчват да идват в лагера за месо, те отиваха направо в Кенмейър за своята дажба

коза. Не исках това да им стане навик и реших, че единственият начин да предотвратя бъдещи посещения в Кенмейър Лодж беше да имам добри запаси от месо в лагера. Това скоро стана известно на два чакала, които се въртяха наблизко и станаха така нахални, че стояха на около 20 ярда от гепардите дори посред бял ден. Чакалите са гальовни и умни и биха станали прекрасни домашни животни, ако природата ги беше предпазила от участта да бъдат опасни носители на вируса на беса.

Тревата ставаше все по-висока и по-висока и накрая Пипа се премести до Леопардовата скала, където растителността не беше така изобилна. Там тя можеше да гледа животните, които играеха сутрин на площадката на летището. Една вечер заварихме цялото семейство там; макар че те много се зарадваха, като ни видяха, не направиха никакъв опит да ни последват и останаха на това място дели девет дена. Следващият път, когато ги видяхме, беше на една миля нагоре по реката, на отсрещния бряг. Докато вземем месо и преминем през реката, гепардите изчезнаха, а по дърветата наоколо останаха много лешояди. Два часа търсихме убитото животно и нашето семейство, но не намерихме нито една следа и от двете, докато се стъмни. Едва тогава забелязах четири глави на гепарди на няколкостотин ярда от нас; те ни наблюдаваха, докато хвърлихме месото пред тях, и тогава, макар че стомасите им бяха пълни, се нахвърлиха на него и го погълнаха изключително бързо. Уайти и Тату вече бяха много пораснали и бяха по-едри от Пипа, дори Мбили сега беше доста закръглена. Тя беше единствената, която още се държеше дружелюбно с нас; когато се приближи, забелязах разкъравена драскотина на единия ѝ заден крак, но съдейки по игривото ѝ скачане, раната не ѝ причиняваше голяма болка. На другата сутрин на около половин миля от мястото, на което бяхме видели лешоядите, намерихме крака на неголяма антилопа. Тревата наоколо беше отъпкана, а имаше и други признаци на борба. Спомних си раната на крака на Мбили и се запитах дали тя не беше убила антилопата?

През следващите няколко месеца гепардите идваха при нас много рядко, а веднъж отсъстваха цели 15 дена. Ние намерихме остатъци от животните, които бяха убили, заедно със следи от техните стъпки, а веднъж пристигнахме при тях в момента, когато дебнеха шест газели на Грант. Наредени ветрилообразно, те пълзяха в кръг, с кореми,

прилепени до земята, докато дойдоха съвсем близко до пасящите животни, но, изглежда, те доловиха нещо и веднага побягнаха.

Понеже гепардите убиваха главно антилопи дик-дик и дукер или токачки, които не бяха достатъчни за четири големи празни стомаха, аз продължавах от време на време да им нося месо. Докато правех това, скоро забелязах, че между Пипа и децата ѝ имаше нови отношения. Порано, каквото и да правеха, тя винаги вземаше инициативата, а сега почти винаги ме наблюдаваше от страни, докато хранех младите, и се присъединяваше само след като те се нахранеха. Никога не проявяваше ревност, когато показвах предпочитание към Мбили. Тату, от друга страна, беше станала грубиянка и на няколко пъти връхлиташе към мен без всякаква причина.

На 6 декември, когато гепардите станаха на 16 и половина месеца, ние ги хранехме на няколкостотин ярда от лагера. Надявахме се да направим няколко снимки и се върнахме на това място в пет часа следобед, но там намерихме само Пипа, която се беше качила на едно дърво и тревожно викаше децата си със своето „и-хн, и-хн“. Ясно бе, че ги беше загубила. Тя душеше земята и ни поведе на около половин миля през гъста трева, където за нас беше невъзможно да намерим следи. Когато излязохме на открито място, забелязахме отпечатыци от лапите им. Тук Пипа седна, започна да мърка, изтегна се на земята и ме покани да махам кърлежите ѝ. Ние си поиграхме почти докато се стъмни и аз започнах да се безпокоя за младите. Пипа не мръдна от мястото, си, когато станах да си тръгвам и започнах да викам младите по име. Намерих ги само на 300 ярда как поглеждаха зад едно дърво. Разбира се, Мбили беше тази, която стана и тръгна след мен. Когато се върнах при Пипа, тя като че ли през цялото време знаеше, че те са наблизо. Ласкаво се облизваха една друга и почакаха Уайти, а после полека изчезнаха в тъмнината, последвани от Тату, която вървеше на известно разстояние и не се приближи до майка си, докато аз бях там.

От този ден младите отсъствуваха все по-дълго и по-дълго, докато на 20 декември Мбили изчезна. Това стана по времето, когато бях на лекар в Найроби за няколко дена. Докато отсъствувах, Локал срещнал семейството надолу край реката по пътя за Кенмейър, където по-късно следобед видял Пипа. На другата сутрин забелязал Мбили да се крие под едно дърво терминалия недалеко от Кенмейър Лодж. Това дърво наричахме „Мъжкото дърво“, защото другарят на Пипа винаги

минаваше под него, когато беше по тези места. Мбили била гладна и допуснала Локал да дойде много близо, като очаквала, че той ще я нахрани. Понеже нямал какво да ѝ даде, той отишъл до лагера да вземе храна, но като се върнал, не намерил следа нито от Мбили, нито от другите гепарди. През нощта няколко лъва със своя рев не оставили ловците в Кенмейър Лодж да спят. Моето завръщане от Найроби към пет часа съвпадна с идването на Пипа при нас. Тя отказа да дойде в лагера, но остана на пътя и чакаше, докато ѝ занесох месо. Още по-странно ми се видя това, че тя дори не докосна месото, а побягна в тръс надолу по пътя за Кенмейър. Помислих, че иска да ни заведе при младите, затова помолих Локал да я последва, докато аз отида да взема още месо. Когато догоних Локал близо до „Мъжкото дърво“, той все още не можеше да си поеме дъх, уморен от тичането си след Пипа; каза ми, че тя продължила да бяга в тръс по пътя до дървото и след това се спуснала към равнините с такава скорост, че за него било невъзможно да тича след нея. След като я изгубил, дошъл на пътя да ме посрещне.

Тръгнахме по следите ѝ, но стана много късно и продължихме сутринта. Когато се върнахме към обед, разбрахме, че Пипа е идвала в лагера, нахранила се е добре и е тръгнала по пътя към Леопардовата скала. Това беше обратната посока на тази, по която тя ни беше повела предишния ден. Изглеждаше, че е искала да избегне срещата си с лъва, който чухме да реве предишната нощ от другия бряг на реката. Не намерихме нейните следи, но на другия ден срещнахме Уайти и Тату до „Калното дърво“ на две мили от лагера. И двете бяха много плахи, но не можах да устоят на месото, което им предложихме. Повлякоха го в трънливите храсти и ние ги оставихме, като тръгнахме да търсим останалите гепарди. Изминаха още два часа, преди да намерим Пипа, макар че тя беше само на половин миля по-далече. Махнах кърлежите от тялото ѝ и я нахраних, после тя бавно тръгна след нас към своите дъщери и дори не ги лизна както друг път, а легна на известно разстояние от тях. Чудех се къде беше Мбили.

Тя не беше се появила цели четири дена. Спомних си как Пипа се беше развълнувала, когато ѝ бяхме отнели малкия Дюм и Уайти и ми се искаше да ѝ помогна да намери Мбили. Затова започнах да я викам, но Пипа никак не реагира на това и скоро задряма. И макар че ние прекарахме останалата част от деня в търсене на Мбили, не можахме да я намерим. На другия ден намерихме само Пипа с Уайти и Тату при

„Калното дърво“. Беше 24 декември и бяхме решили да им дадем хубав празничен обед.

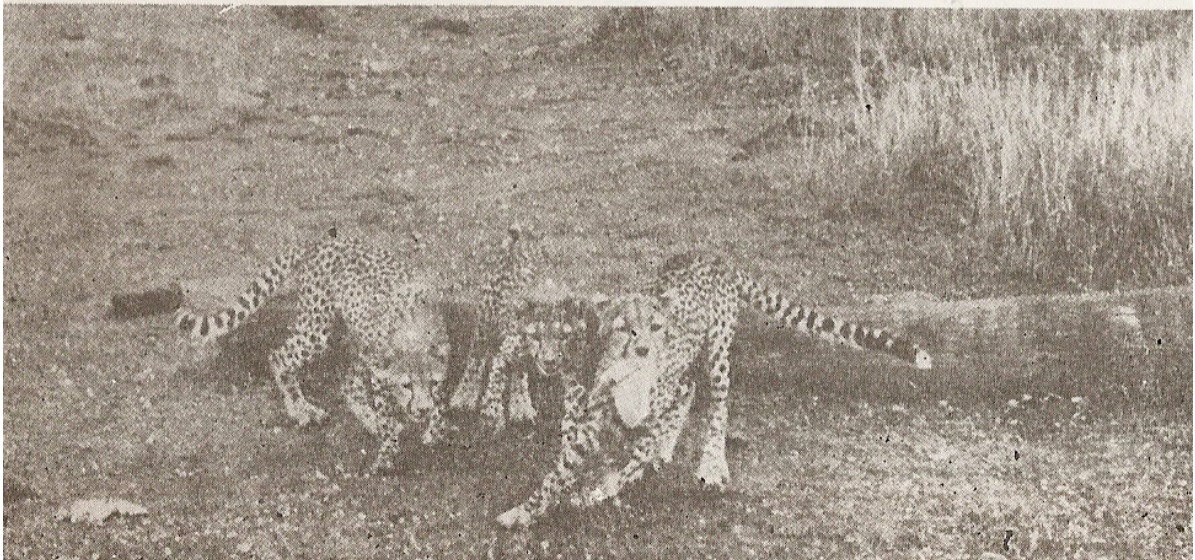
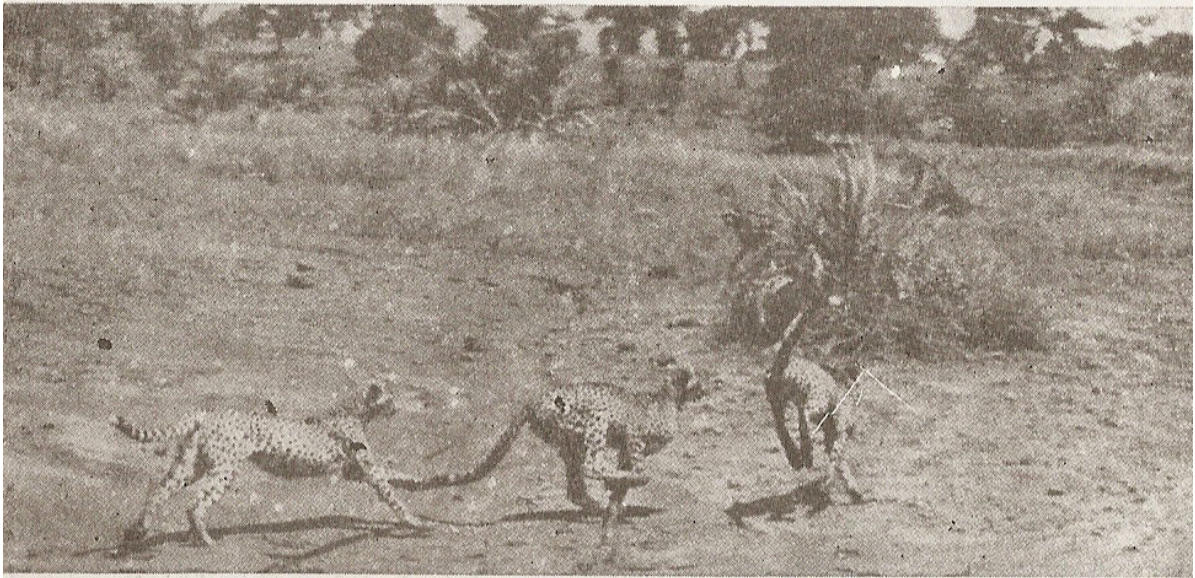
Последните три години Коледа беше тъжно време за нас. Този път празникът се помрачаваше не само от тревогата ми за Мбили, но и от ужасната новина за смъртта на Арун Шарма, който се беше удавил в морето през време на отпуската си. Очаквахме го да дойде при нас за празника и новината за неговата смърт ни разтърси дълбоко. На Коледа намерихме само Уайти и Тату при „Калното дърво“. Следите на Пипа водеха далеко към равнината, където беше родила малките, и оттам още на три мили — най-далечното разстояние, на което беше ходила досега. Земята тук беше суха, с открити храсти и по червеникавия пясък лесно можехме да различим следите на антилопи дукер и дик-дик. През следващата седмица на два пъти намирахме там следите на гепард, а един път видяхме двойни следи. Локал смяташе, че по-малките са на Пипа, тъй като Мбили беше станала по-едра от майка си, но не знаехме точно на кого бяха по-големите стъпки, дали на Мбили или на другаря на Пипа.

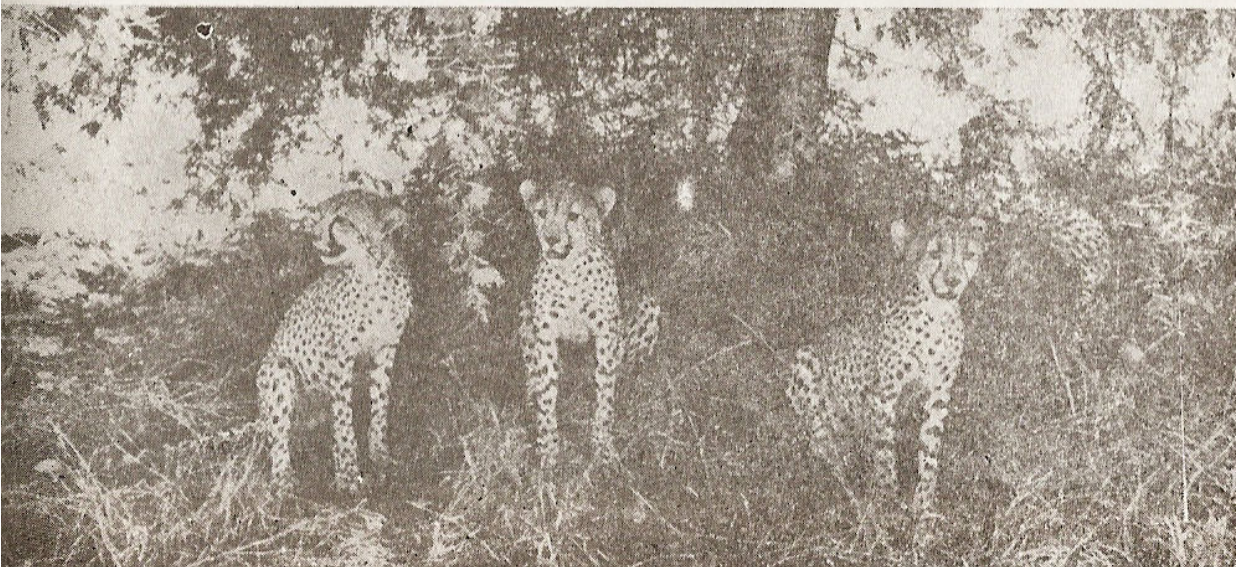
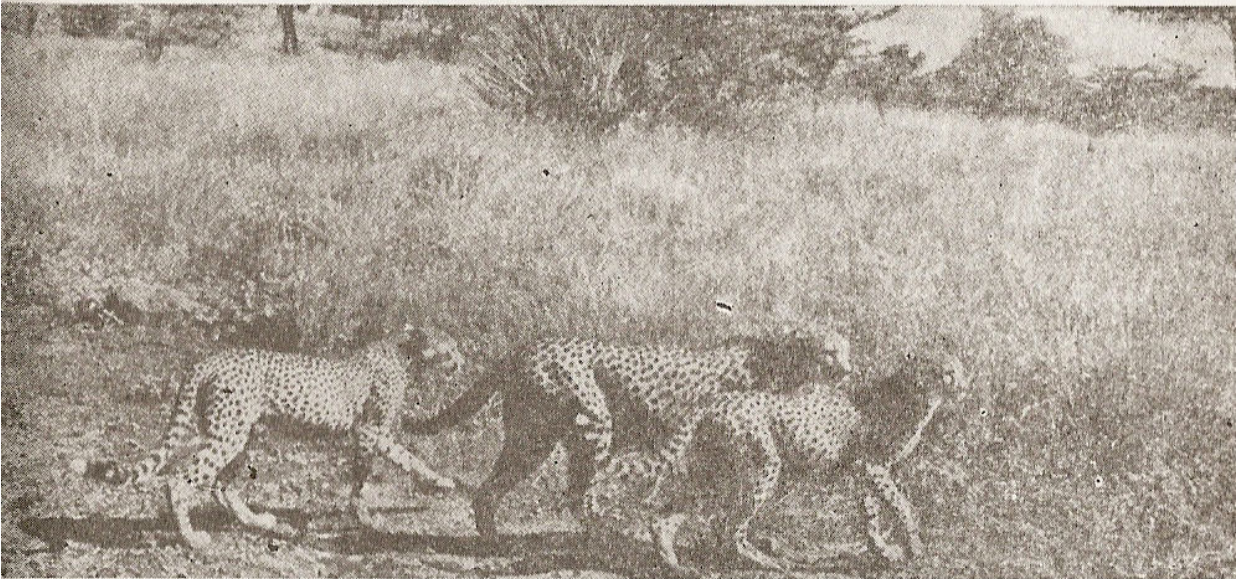
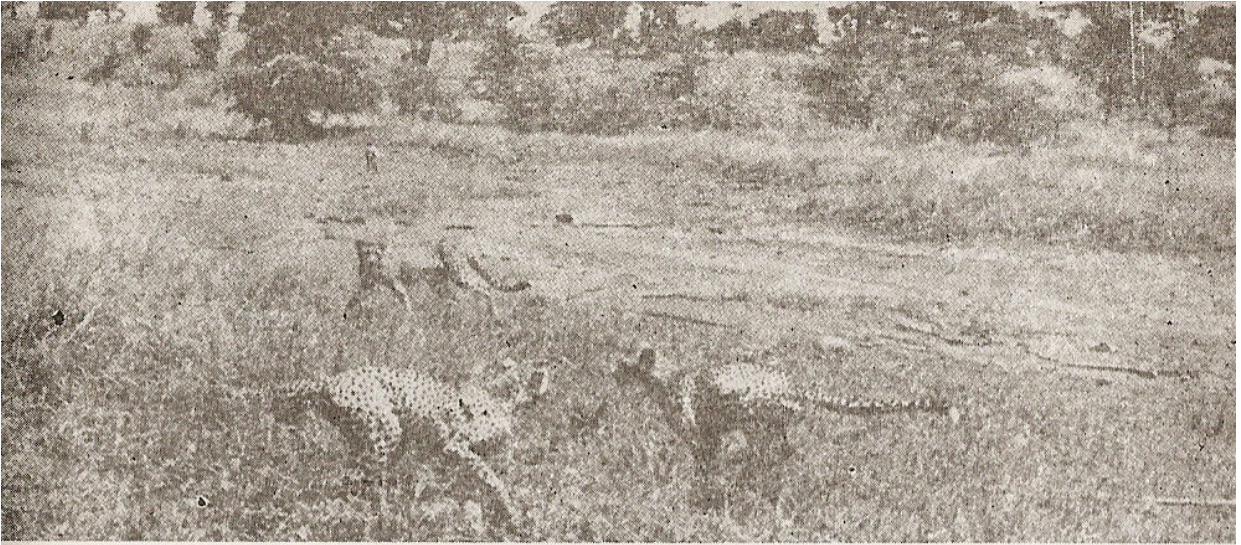
Семейството гепарди върху термитник

Пипа дава три урока по катерене

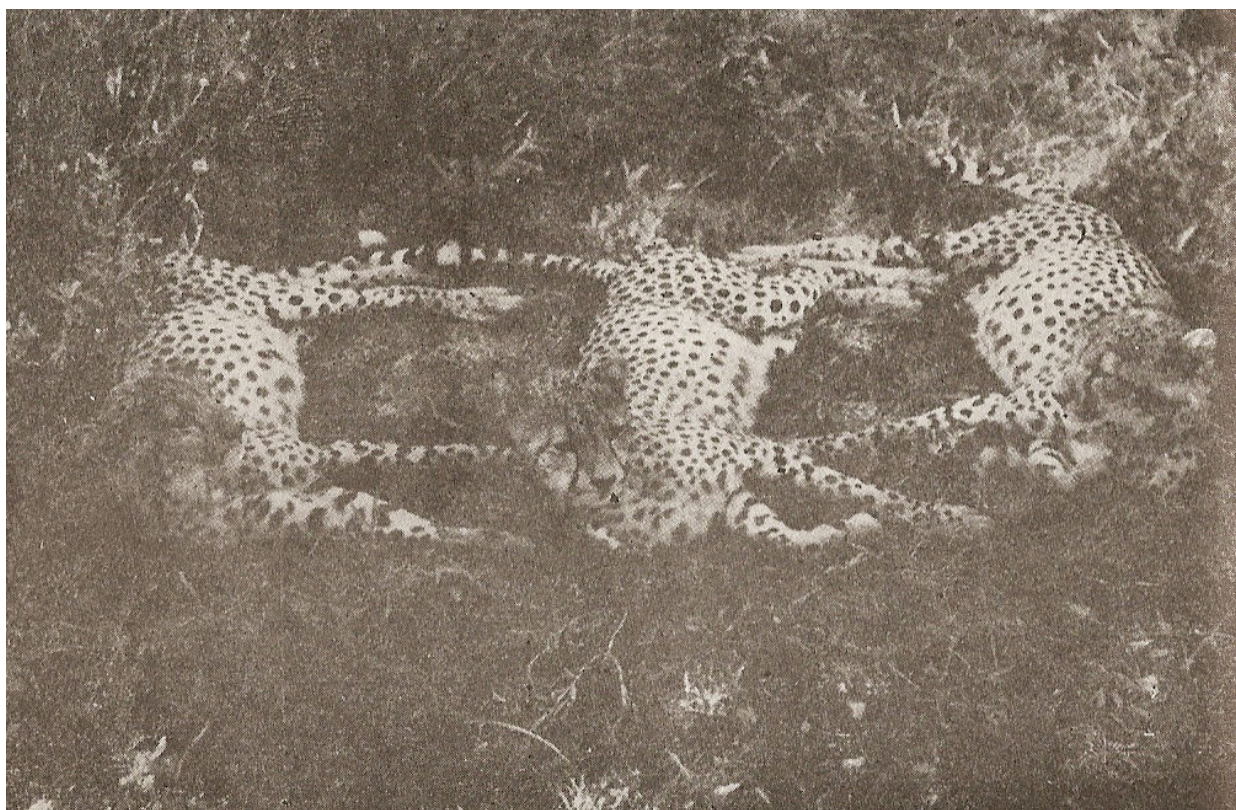

Една сутрин на пясъчната площадка

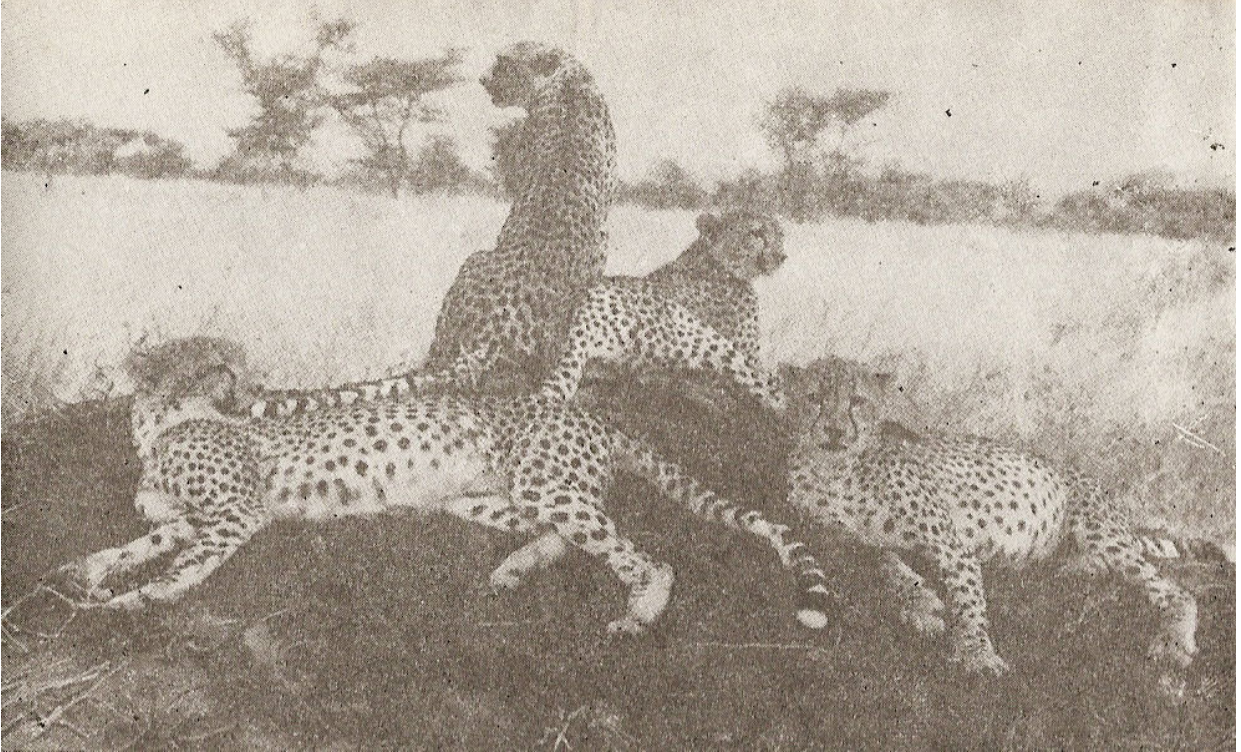

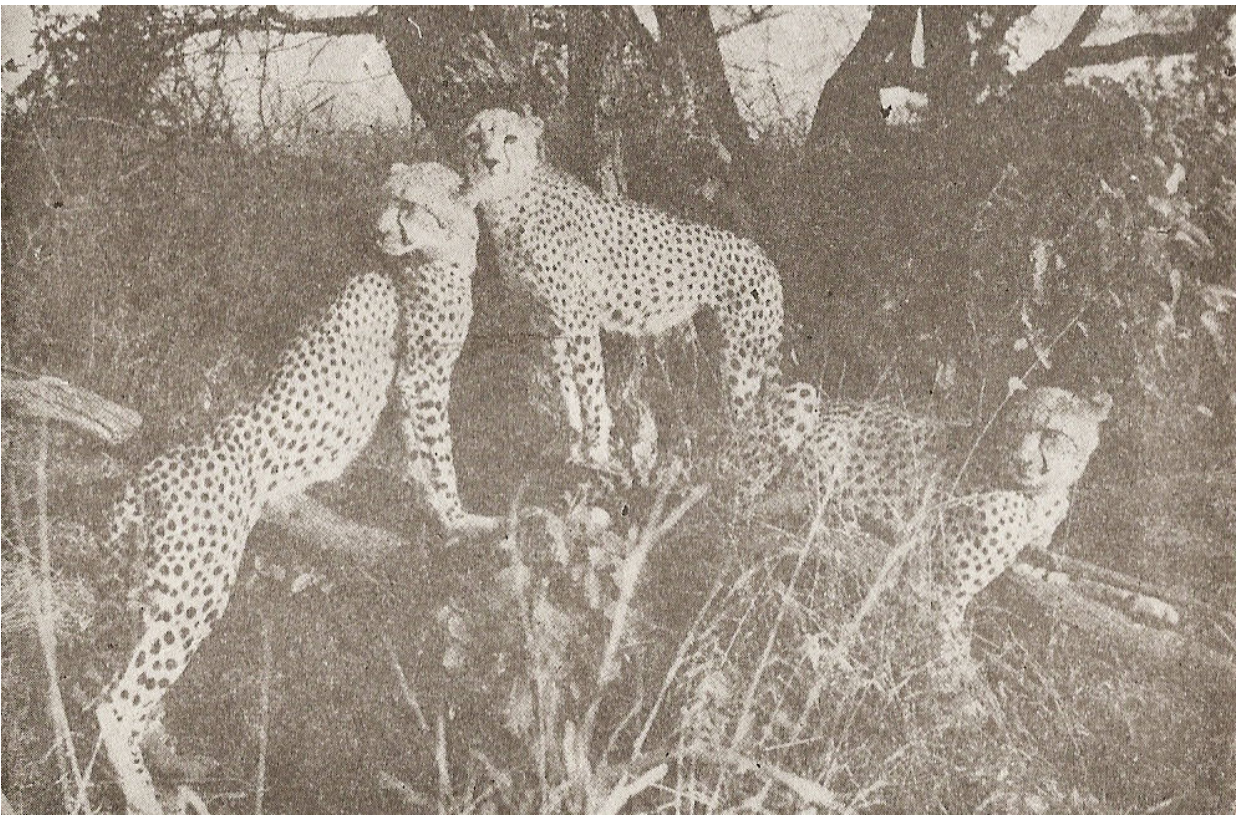
На „Ловната акация“

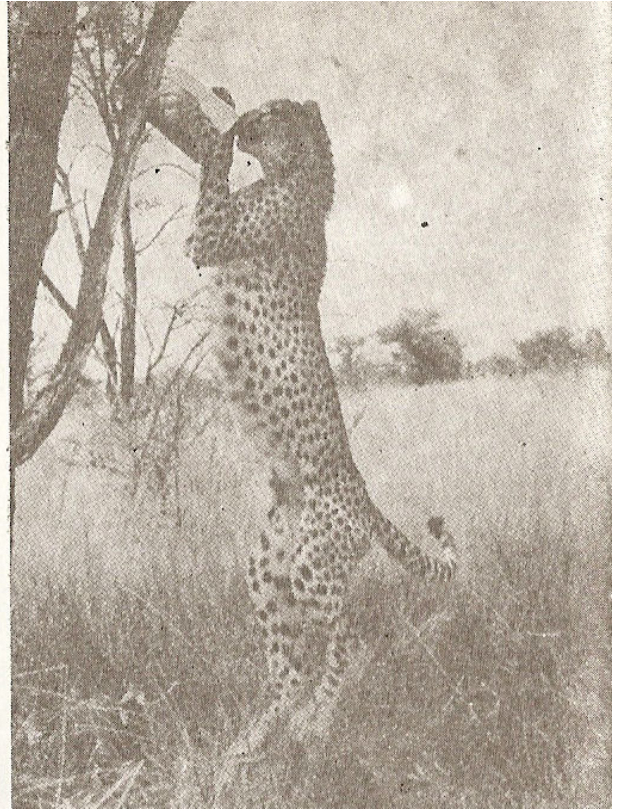
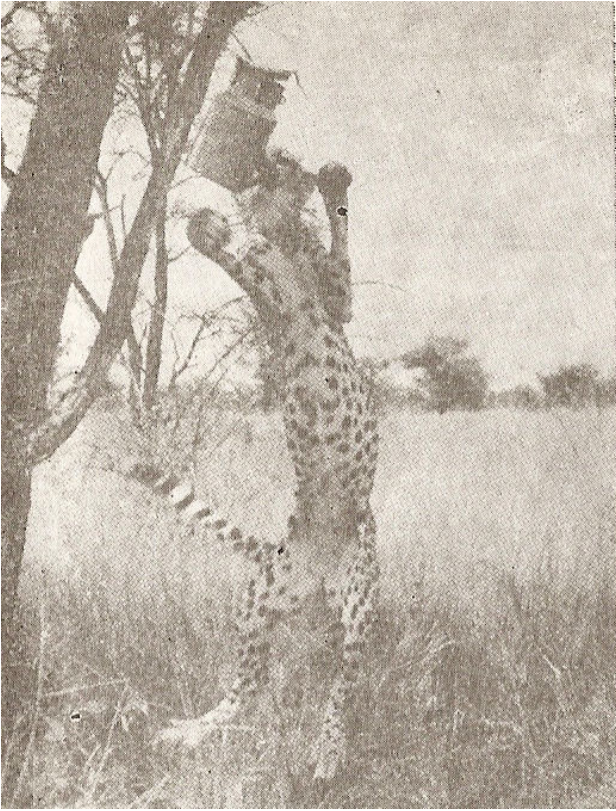
Следобедна почивка — сиеста

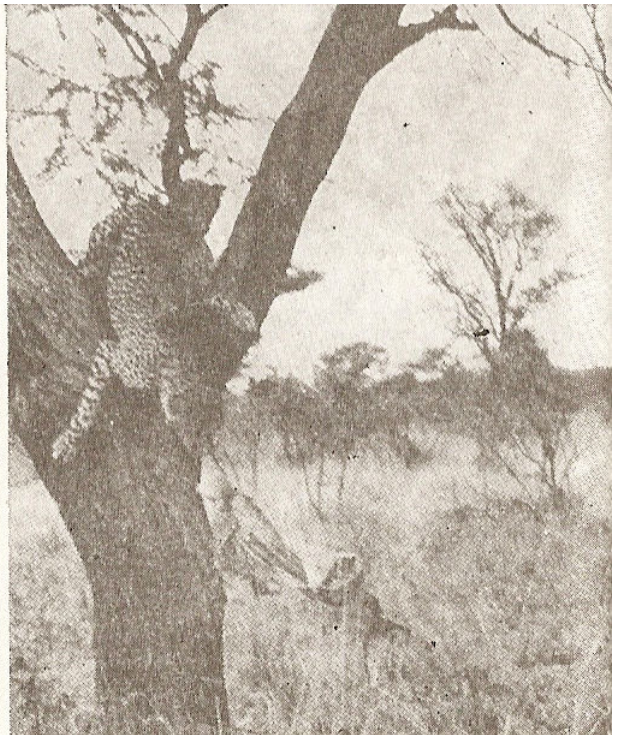
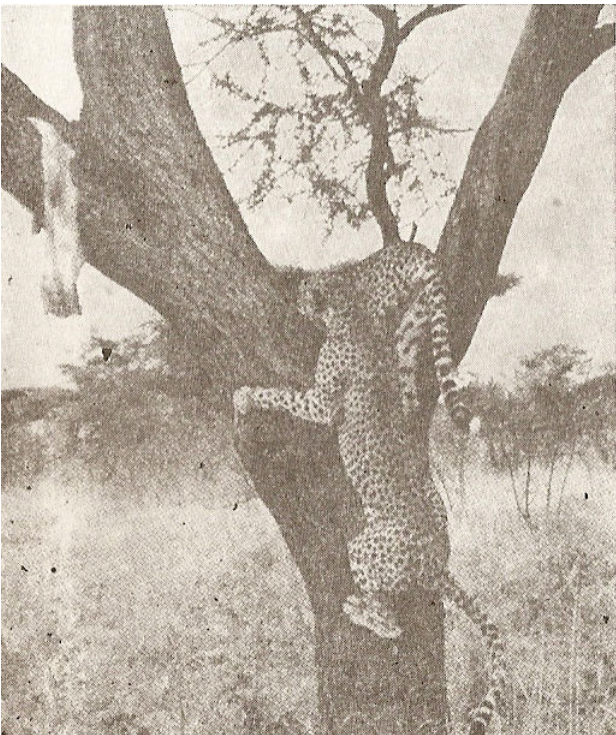
Семейството върху термитно хълмче

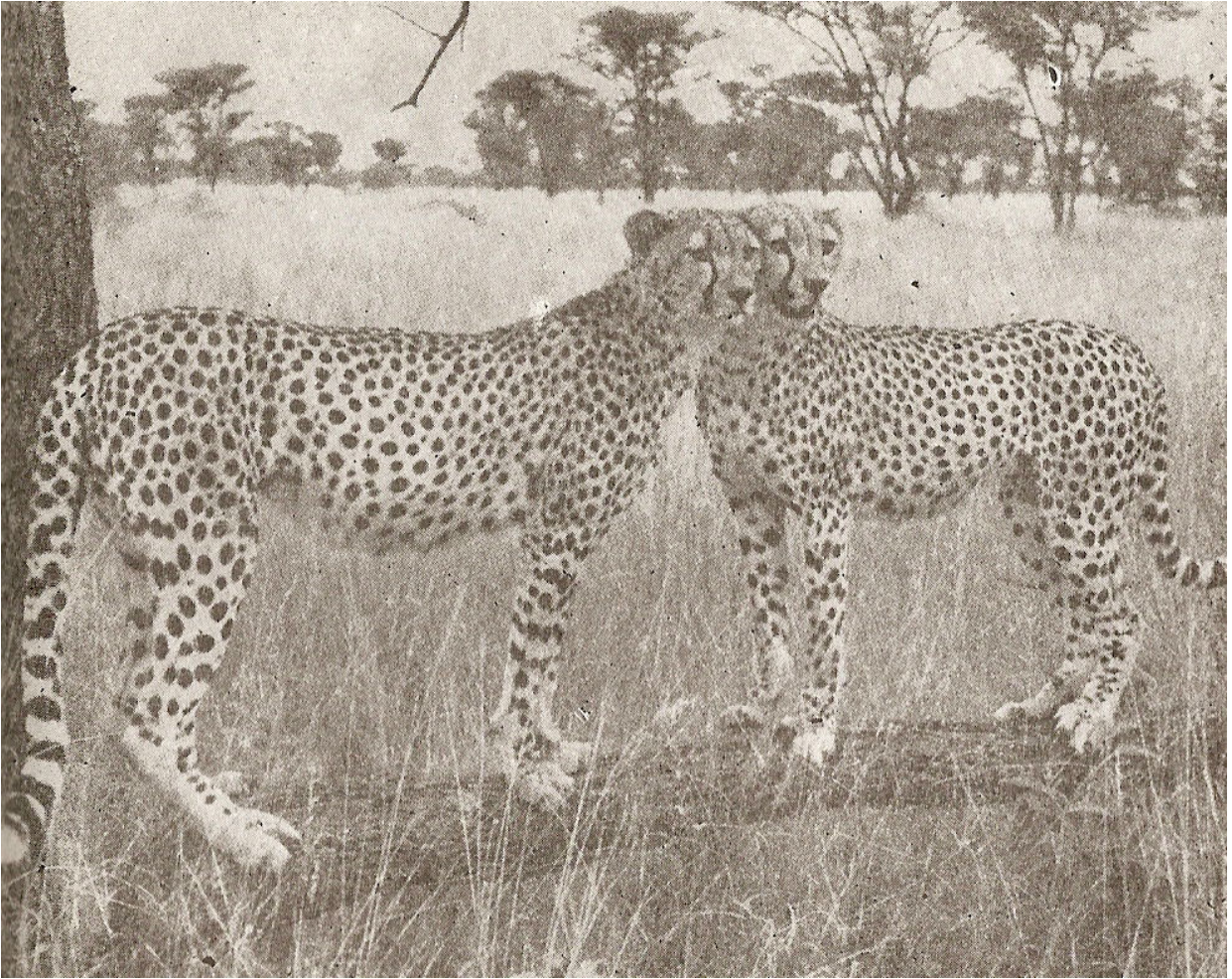
Трите сестри

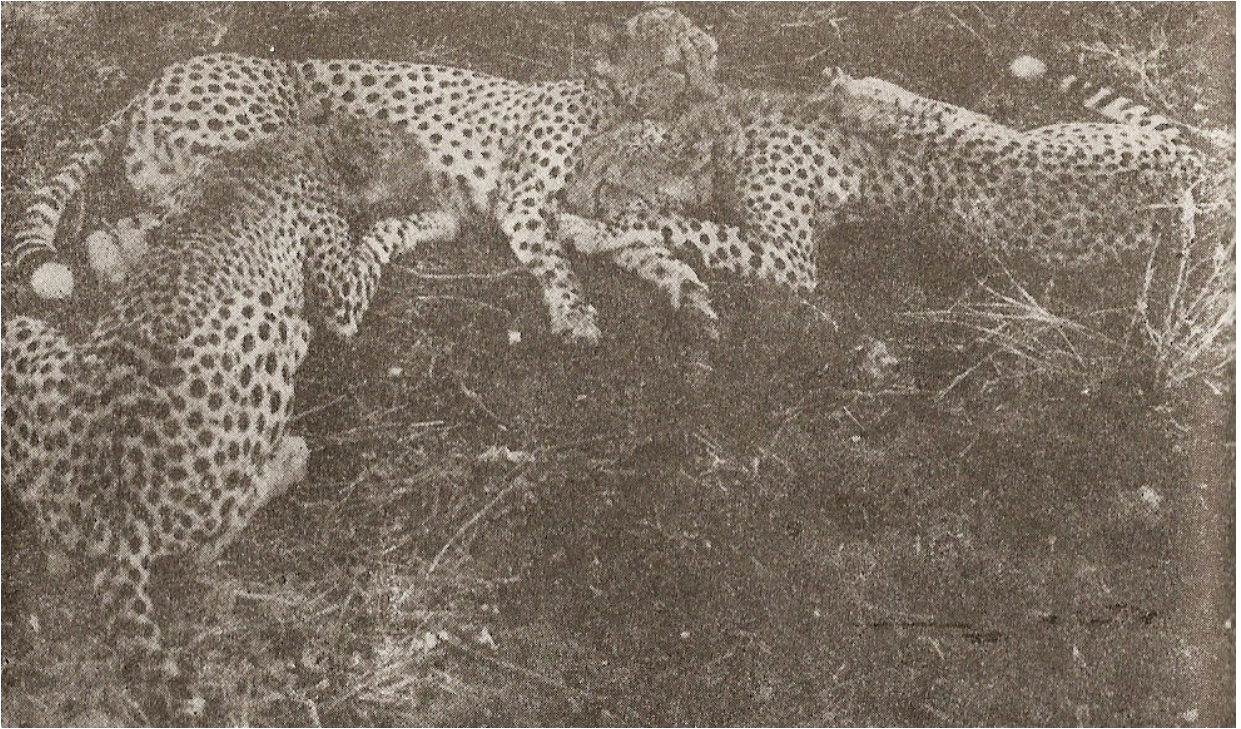
Мбили и каната за вода

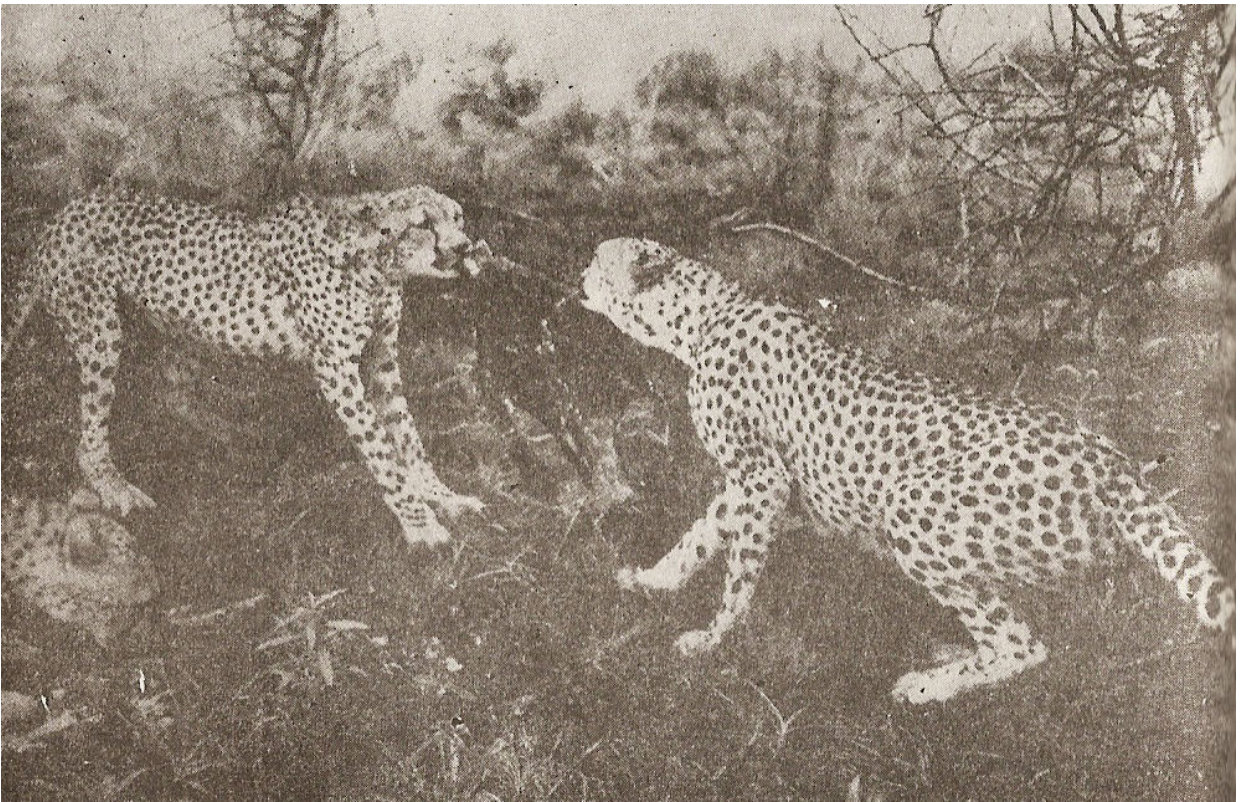
Малките играят с кожа

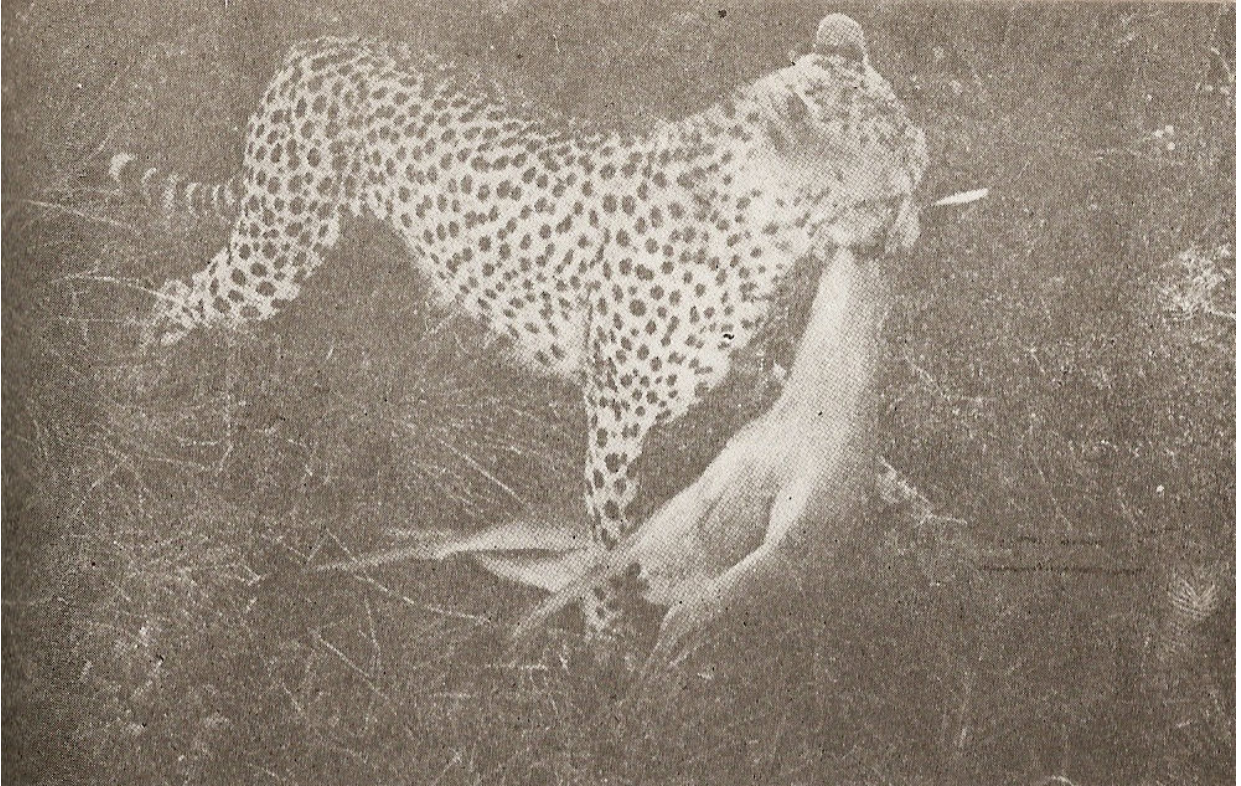
Тамы и Уайму

Мбили все още суче

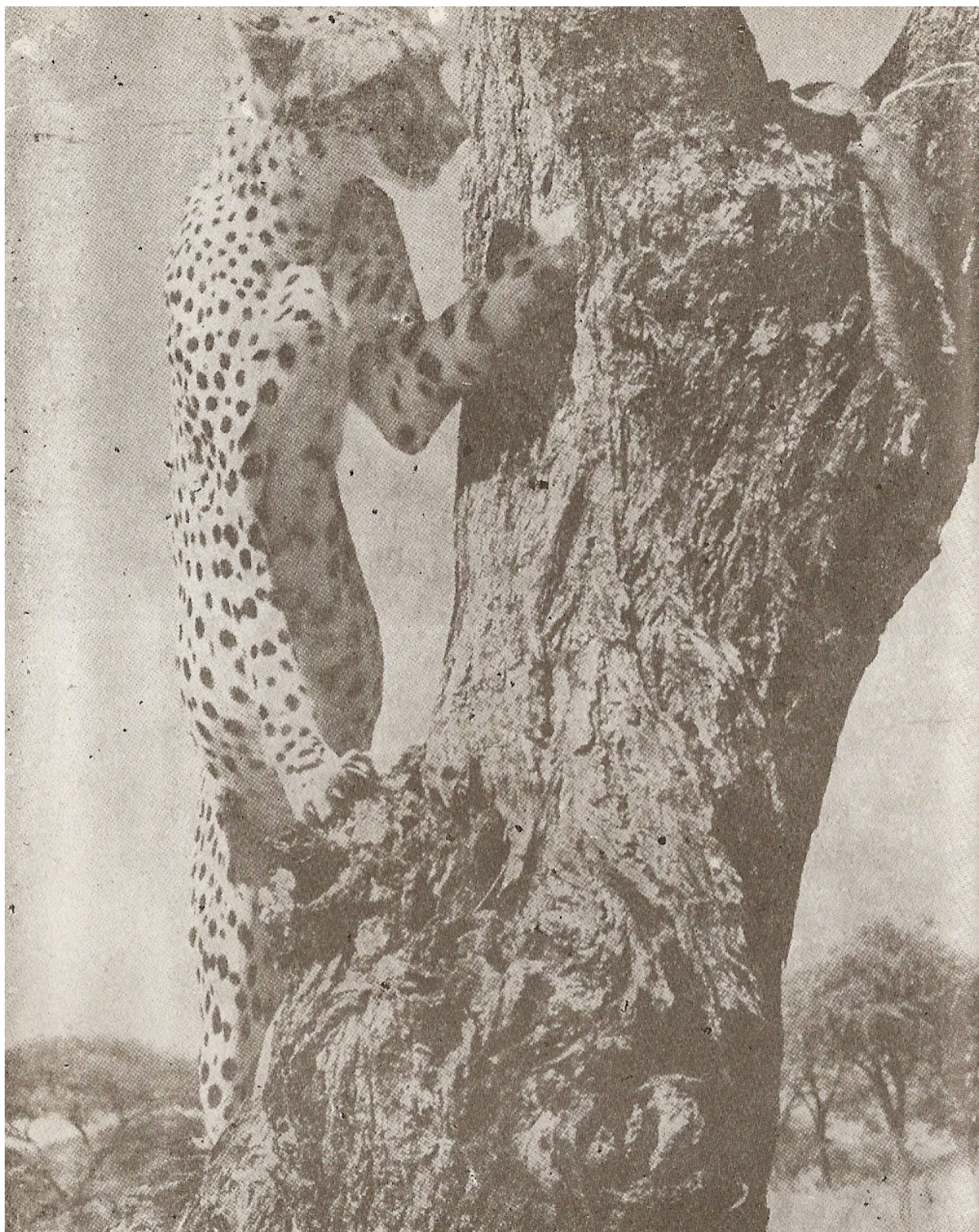
Схватка

Пина с убитата от нея антилопа дукер

Гепардите се доверяват на Джой да държи „тяхната“ плячка

Мбили забелязва една кожа

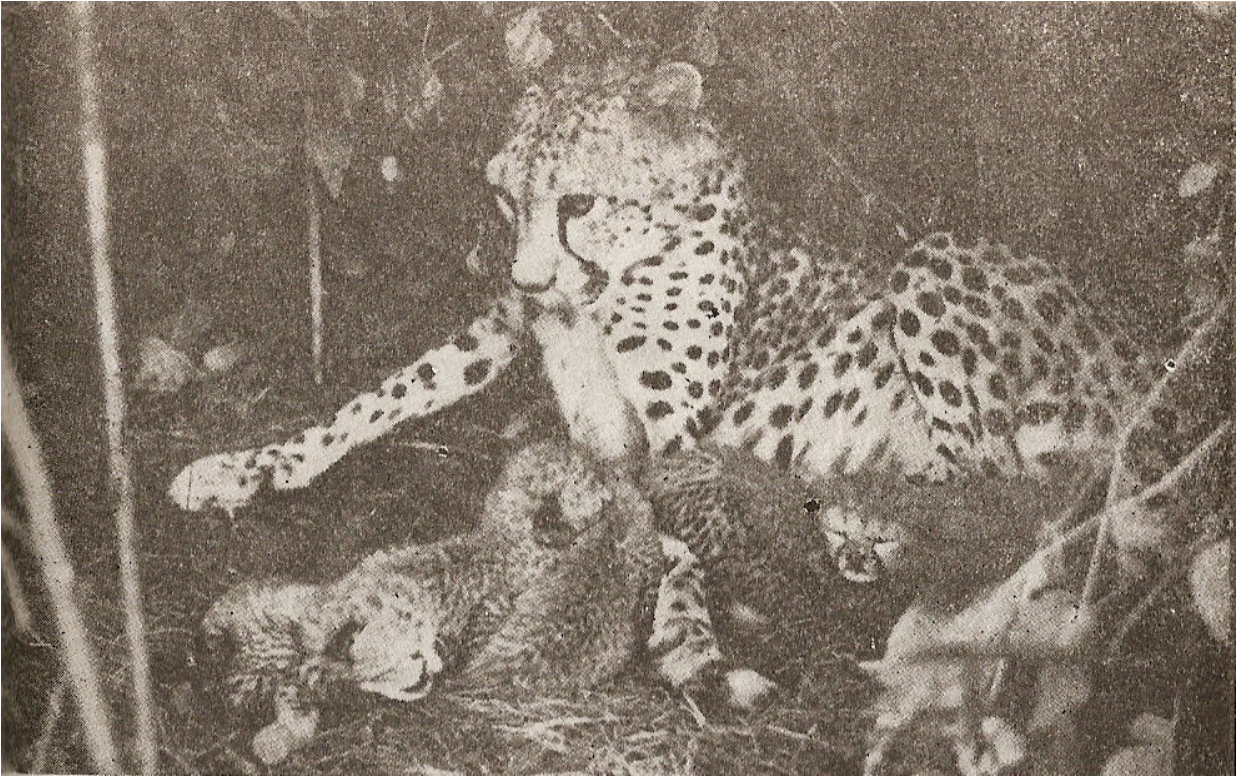
Окото на Мбили оздравя

Наводненият лагер

Джой с един бял носорог

Пипа с третото си поколение на 9 дена

Четвъртото поколение на възраст 14 дена

Петнистият сфинкс

През това време Уайти и Тату стояха все при „Калното дърво“ и се държаха така, като че ли им беше наредено да стоят там. С всеки изминат ден те ставаха все по-диви и съвсем не скриваха, че ни търпяха само защото им носехме месо. Ако се осмелявах да дойда по-наблизо до тях, те посягаха да ме ударят. Опитвах се да не се тревожа за Мбили, като се надявах на това, че е с майка си. Но на Нова година Пипа се появи в лагера сама. Тя дойде доста рано, душеше земята и повтаряше

своето тревожно „и-хн, и-хн“. Допуснах, че Мбили се спотайва някъде наблизо. За да я накарам да излезе от скривалището си, дадох на Пипа месо, но нито Мбили се показва, нито Пипа се докосна до месото. Тя тръгна към тази страна, където бяхме виждали Уайти и Тату през последната седмица. Измина двете мили разстояние много бързо, като че ли знаеше, че младите гепарди са при „Калното дърво“. Именно там те се срещнаха и държането им ме изненада. Те просто се заловиха с яденето. Поведението на Пипа беше много странно. Изглеждаше, че тя беше оставила младите под моя закрила през тези осем дена, докато я нямаше; ако не беше така, как можеше да се обясни това, че дойде в лагера, а после започна да ги вика и се отказва да яде, докато не се съберат заедно? Тя така уверено вървеше към „Калното дърво“, като че ли не се съмняваше, че младите бяха здрави и читави. Можех ли да смятам нейното пълно безразличие към отсъствието на Мбили също за добър знак? Мбили отсъствуваше вече 12 дена.

Продължихме търсенето, докато съвсем загубихме сили, но не успяхме да намерим нищо. Един ловец ни съобщи, че късно един следобед бил видял близо до Кенмейър Лодж два седнали гепарда, които, както изглеждало, не се страхували от хора; друго не знаехме. Търсехме от сутрин до вечер, дори и в най-горещите обедни часове, докато Пипа продължаваше обичайните си посещения в лагера, абсолютно равнодушна към това, че Мбили отсъствува вече 17 дена.

Една сутрин дадох на гепардите при „Ловната акация“ почти целия труп на една коза, преди да тръгна да търся Мбили. Когато се връщах привечер, намерих гепардите наблизо много сънливи след големия обед. Сложих главата си на рамото на Пипа и се опитах да се отпусна, доколкото можех, но тревогата ми не ме напускаше. Фактът, че изчезването на Мбили съвпаднаше с нашествието на лъва, ме караше да мисля най-страшното. Започнах пак да викам Мбили. Пипа се вслуша и повдигна глава. Вече се беше стъмнило съвсем и Локал дойде да ме вземе. Трогнах се от неговата загриженост и тръгнахме към къщи, но на половината път изведнъж видях една глава на гепард да надзърта през тревата. Това беше Мбили с нейното познато дяволито изражение, когато очакваше вкусни парченца. Нямах нищо, което да ѝ дам, освен главата на козела. Помолих Локал да я донесе и да разчупи костите, за да може Мбили да се нахрани с това оскъдно ядене. Междувременно ѝ дадох млякото, което сестрите ѝ не бяха изпили. Тя го излока и облиза

съда. Козината ѝ, макар че беше пълна с бодли, имаше прекрасен блясък и тя самата изглеждаше великолепно.

Подмавих Мбили да ме последва в посоката, където беше нейното семейство. Преди да пристигнем, Локал ни настигна с месото, което тя набързо изгълта до последното парченце, и то съвсем навреме, за да го спаси от Уайти, която видяхме да извива врата си над тревата. Миг след това тя се спусна към Мбили и започна да я ближе. По-късно към тях се присъедини и Тату и трите весело се търкаляха по земята, а след това радостно скочиха над Пипа. Без да се помръдне от мястото си, тя приветствува Мбили с високо мъркане. Младото гепардче я прегърна нежно и започна да търка главата си в нея. Никога досега не бях я виждала така бурно да проявява любовта си. Просто не можех да повярвам, че Мбили, тази малка слабачка, първа показва на по-силните си сестри, че може успешно да живее самостоятелно, и то за толкова дълго време. Ако съдех от поведението на Пипа, която беше на 16 месеца и половина, когато се случваше да отсъствува и за по-дълго време в компания на мъжки гепард, беше напълно естествено, че една от нейните дъщери вече проявяваше интерес към другия пол. Те още не бяха дораснали за съешаване, но въпреки това аз реших, че ловецът бе видял Мбили с нейния приятел при Кенмейър.

Завръщането на Мбили ми достави голяма радост и ми се стори, че и тя споделяше моите чувства. Мбили беше много весела и случайно плисна млякото в лицето ми. Докато бършех очите си, тя грабна парче козя кожа ѝ започна да се върти наоколо, като че ли искаше да ми се извини за своето нехайство. Накрая се хвърли до краката ми и започна да мърка с всичка сила.

Няколко дена по-късно Пипа дойде в лагера, куцайки силно с десния преден крак. Опипах крака от рамото до пръстите, но не намерих никаква повреда, пък и самата Пипа не показва, че изпитва болка. Въпреки това през следващата седмица куцането се влоши и тя се движеше трудно. Бях много изненадана, че въпреки всичко тя всеки ден водеше младите гепарди на големи разстояния до подножието на хребета Мулика, където спираха до малка горичка. Тук те останаха няколко дена. Пипа лежеше под сянката на голямото дърво терминалия, докато малките се забавляваха, като се катереха по едно паднало дърво. Това беше идеално място за почивка и възстановяване, при условие че

не трябваше да уморява болния си крак в търсене на храна. Затова аз поех грижата за храната.

Интересно беше да наблюдавам как Уайти и особено Тату сега признаваха превъзходството на Мбили. Беше ми жал за Тату, когато от безопасно разстояние тя следеше нашите игри с козята кожа и макар че понякога се осмеляваше да се присъедини към нас, никога не си позволяваше да ми се довери, както правеше Мбили. Поведението на Пипа също се беше променило. Сега тя беше изключително нежна и когато захапваше ръката ми, като че ли искаше да ми изкаже благодарността си за помощта, която им оказвах. Никак не можех да разбера какво беше станало на крака ѝ; тя внимаваше много, когато стъпваше на болната си лапа, и вървеше бавно, но понякога играеше с малките и тичаше в кръг, като че ли нищо не я болеше.

Три дена ние загубихме следите на семейството. След това при мен дойде група посетители и ми казаха, че сутринта близо до пътя видели четири гепарда, а един от тях бил толкова доверчив, че позирал за снимка. Когато чуха, че не мога да намеря Пипа и младите гепарди, те предложиха техният готвач да дойде с нас и да ни покаже мястото, където бяха срещнали семейството гепарди. Взехме месо и мляко с бебешка храна, пропътувахме 16 мили, минахме покрай Леопардовата скала и още по-нататък към първия лагер на Пипа и наистина ги намерихме и четирите близо до „Вилата на бързания лъв“. Пипа все още куцаше и не ми позволяваше да я докосвам по корема; забелязах, че и цицките ѝ бяха набъбнали от мляко. Тогава се сетих, че следите, които бяхме видели преди шест седмици в Сухите равнини, са били следите на Пипа и нейния съпруг, чиито рожби тя носеше сега. Как беше разбрала, че тогава той се намира на шест мили от нея, можеше да се обясни само с нейната телепатия. Интересно беше, че тя бе забременявала отново веднага щом Мбили, Тату и Уайти се научиха да убиват жертвите си и да водят независим живот.

А какво щеше да стане, ако новото ѝ семейство се появише докато предишните ѝ деца не бяха се още отделили от майка си? Знаех, че една майка — гепард в Националния парк в Найроби се оказала в същото положение. Тя решила задачата с това, че се измъкнала през оградата от пределите на чарка и там, далеко от своите вече независими деца, родила малките. Когато след няколко седмици директорът на парка я подмамил да се върне заедно с малките си, тя свирепо гонела

предишните си деца. Но как щеше Пипа да изгони дъщерите си, когато беше възпрепятствувана от болния си крак и се нуждаеше от моята помощ, а това щеше да накара младите гепарди да останат при нея? Откакто беше започнала да куца преди 20 дена, тя беше изминала 18 мили, а това едва ли щеше да помогне за по-бързото ѝ оздравяване.

На следващата сутрин намерихме семейството още половин миля по-нататък, когато си почиваха върху голяма купчина земя, каквито имаше много начесто покрай новостроящия се път. Пътят беше широк, с три платна, прав като стрела и свързваше всички малки пътища. Понеже по него все още нямаше движение, той служеше на животните за пясъчни бани и за игри, а на хищниците — за наблюдателна площадка. Пипа го използваше напълно. Тя не можеше да намери по добра тренировъчна площадка за младите гепарди, понеже съседната равнина никога не се превръщаше в блато, дори и през дъждовните периоди, и гъмжеше от стада газели на Грант, водни козли, зебри, антилопи конгони и орикс. От върховете на купчинките гепардите можеха да оглеждат пътя на дълги разстояния, а в храстите отстрани можеха да намерят прекрасно прикритие, когато дебнеха жертвите си. Гепардите напълно използваха възможностите, които обстановката им предлагаше, и този път ги заварихме, като дебнеха два африкански глигана. Гепардите ловко се промъкваха към тях, но после трябва да са видели внушителните им бивни зъби, затова решиха да не ги гонят и внезапно прекратиха преследването. През следващите няколко дена наблюдавахме как семейството се придвижваше надолу по пътя близо до входа на резервата: това беше мястото, което най-малко исках да посещават.

Веднъж в моя лагер дойдоха двама ветеринарни лекари и понеже бяха чули за заболяването на Пипа, предложиха своята помощ. Един от тях беше д-р Сейър, приятел на семейство Харторн: той бил на работа във ветеринарната лаборатория в Найроби. Описах симптомите на заболяването на Пипа, но това не беше достатъчно, за да поставят диагноза, затова решихме да отидем при нея. Като наблюдават през бинокъла отдалече как движа крака на Пипа, ветеринарните лекари щяха да се опитат да определят причината за куцането ѝ.

Докато намерим гепардите, стана обед и те всички сънливо си почиваха под един храст. Оставих лекарите в ландроувъра и отидох при Пипа. Като се преструвах, че си играя с нея, аз движех десния ѝ крак в

различни положения. Това убеди ветеринарните лекари, че нямаше разместване на рамото или скъсване на някое сухожилие, обаче те заявиха, че за да поставят точна диагноза, необходимо е един от тях сам да движи крака. Не знаех дали Пипа ще позволи на непознат човек да я докосва, затова д-р Сейър и аз се приближихме много внимателно. Младите гепарди веднага побягнаха, но Пипа се държа така, като че ли сме дошли да ѝ помогнем. Тя позволи на ветеринарния лекар да опипа крака ѝ и той намери, че малките костички в лапата бяха навехнати. Ако се осигури спокойствие на крака, костичките ще се върнат в нормалното си състояние, но в противен случай възпалението може да премине в болезнен хроничен артрит. В сегашния стадий това може да се предотврати, като ѝ се дава бутацолидин. Като обещаха да изпратят от Найроби лекарството, което трябваше да давам на Пипа по две таблетки дневно в продължение на седем дена, ветеринарните лекари си заминаха. Аз им бях много задължена за помощта.

Междувременно семейството отиде още по-далече по пътя. Те вече излязоха извън пределите, в които обикновено се осмеляваха да се движат. Пипа отново беше разширила своите владения, но аз се надявах, че няма да излезе от границите на резервата. Да се намесе беше трудно, затова възложих всичките си надежди на шестте бели носорога, които, откакто бяха внесени от Южна Африка преди две години, живееха в една ограничена зона близо до входа. В тази част на парка имаше най-малко мухи цеце и затова тя беше избрана, за да получат носорозите естествен имунитет срещу трипанозомоза. Ежеседмичните анализи на кръвта бяха потвърдили, че имунитетът срещу трипанозомозата беше вече придобит и бе решено носорозите да бъдат преместени в центъра на резервата. За да ги приготвят за дългия път, през деня ги пускаха вън от оградата и беше обикновена гледка да се видят тези огромни животни, карани от пазачите си като стада говеда. Надявах се, че шумът, който придружаваше изкарването на носорозите, може да се окаже неприятен за нашите гепарди и да ги накара да се върнат към равнината.

По отношение на Пипа това се оказа вярно, но една сутрин намерихме младите гепарди почти срещу лагера на носорозите. Бяхме вървели по следите им в продължение на три часа от Мулика, която тук тече недалече от лявата страна на пътя, а отдясно успоредно с нея тече Мурера. Младите гепарди бяха много гладни, но често прекъсваха

яденето си и поглеждаха по посока на Мурера, а понякога дори правеха няколко крачки в това направление. Като предполагаме, че там се крие Пипа, ние я търсихме почти целия ден. Младите за мое учудване не се отделяха от мястото, където ги бяхме намерили. На следващата сутрин намерихме Пипа и семейството ѝ почти на една миля от вратата и група туристи ги фотографираха. Пипа така ясно изразяваше подозрението си към всичко, което ставаше наоколо ѝ, че помолих туристите да оставят гепардите на мира; едва тогава тя се успокои. Докато я хранех, сложих първата порция от лекарството бутацолдин в месото. Това стана точно навреме, защото веднага след това тя тръгна към вратата, без дори да се обърне назад за младите. Те я гледаха как изчезва, но не се опитаха да я догонят, а започнаха да се забавляват с парче козя кожа и като се наиграха, оттеглиха се към един храст, за да подремнат явно доволни, че бяха сами.

Младите гепарди бяха вече на 17 месеца и половина. Не знаех, че в този момент бях свидетелка на окончателното разделяне на Пипа с децата ѝ.

От времето, когато бяхме срещнали гепардите преди десет дена близо до стария лагер на Пипа, те бяха изследвали нови места за лов; тук те щяха винаги да намират много животни и вода, защото и двете реки — Мулика и Мурера — не бяха далече и това беше идеално място за гепарди, около седем мили дълго и две широко. Пипа постепенно беше запознала децата си с територия от 63 квадратни мили и беше направила това на четири етапа, като всеки път беше разширявала границите. Сега те знаеха всичко, което им беше нужно да знаят, за да могат да живеят самостоятелно. Бях много учудена, като гледах колко равнодушно приемаха младите отсъствието на майка си, макар че не бяха се преместили от мястото, където бе станала раздялата им предишния ден. Те никак не я търсеха, нито изглеждаше, че им липсва, когато ги хранехме, а след това започнаха игра до самозабрава, като тичаха в кръг около купчина пръст.

Намерихме следите на Пипа на около половин миля от това място близо до остатъка от скоро убита антилопа дукер. Но въпреки това, когато я срещнахме на другия ден, тя беше много гладна и с голям апетит погълна втората порция бутацолдин. Бях го скрила в малко парче месо, което и дадох преди основното ядене. Тя беше много раздразнителна и ръмжеше всеки път, когато се опитвах да я докосна.

Веднага щом се наяде до насита, тръгна през равнината към Леопардовата скала. Всеки път, когато срещяхме младите, те изглеждаха щастливи, че са сами, почти през всичкото време играеха и едва докосваха месото, което им носехме. По едно време се заинтересуваха от появяването на стадо зебри, което и на мен ми се стори интересно, защото в средата на 25 обикновени имаше една зебра албинос с такива бледи ивици, че изглеждаше почти бяла. Тя като че ли съзнаваше своята странност, защото никога не напускаше добре защитеното си централно положение. Когато и по-късно пак срещнахме това стадо, бялата зебра винаги беше в центъра.

ТРЕТОТО ПОКОЛЕНИЕ НА ПИПА

По-голямата част от следващите десет дена прекарахме в търсене или на Пипа, или на младите гепарди. Макар че никога не бяха на повече от миля и половина далеч едни от други, те винаги оставаха напълно отделени. Когато с колата минавах големи разстояния нагоре-надолу по пътя, аз винаги виках гепардите с определен ред от сигнали; те се научиха да ги познават и незабавно идваха към колата.

Обикновено, не намирахме Пипа, но младите гепарди често чакаха близо до пътя, за да ни поздравят, или по-точно да получат месото, което им носехме. Уайти и Тату бяха станали съвършено диви и само Мбили поддържаше приятелската си връзка с мен. Тя винаги искаше да поиграем заедно и тогава аз трябваше много внимателно да пазя нашите вещи, защото тя незабавно вземаше нещо и го отмъкваше със себе си.

Въпреки моята бдителност веднъж тя грабна тропичната ми шапка и започна да скача от храст на храст, като я тръскаше предизвикателно към мен, а аз се опитвах да я догоня. Беше обед, много горещо време за гонене на гепард, решил да не се разделя с играчката си. Бях съвсем уморена, но успях да счупя един сух клон от дървото. Това стресна Мбили и тя изпусна шапката, която беше много повредена от зъбите ѝ. Два дена по-късно Мбили изчезна.

Когато на следващия ден всички гепарди бяха изчезнали, аз си помислих, че те отново са образували семейство. Но се убедих, че много малко разбирам от загадъчния начин, по който работи мозъкът на гепардите, когато открих, че Пипа беше напуснала тези места. Последният път, когато я бяхме срещнали, беше на около две мили от Леопардовата скала, на път към скалата. Бях се възползвала от случая да ѝ дам петата доза лекарство. Куцането ѝ се беше пооправило, но все още се забелязваше.

На 17 февруари видяхме младите гепарди на около пет мили откъд Леопардовата скала на откритата равнина. Едва забелязахме над тревата белите краища на опашките им. Като чуа моите сигнали, те

пристигнаха в надпревара и едва дочакаха да нарежем месото на равни части, за да се нахвърлят върху него. Както винаги аз държах месото на Мбили отделно, за да може да го гризе спокойно. Когато се оттеглиха всяка на отделно дърво, коремите им бяха като балони. Джордж беше с мен и ни фотографира заедно. После се оказа, че това беше последният път, когато се фотографирах с децата на Пипа.

По пътя към къщи на седем мили от моя лагер се натъкнахме на пресни следи, които без съмнение бяха на Пипа и бяха отпечатани върху нашите следи от сутринта. Не бяхме я виждали от шест дена. Беше съвършено ясно, че тя бе изоставила децата си. И ми беше много чудно колко безболезнено бяха скъсани връзките помежду им. От времето, когато бяхме наблюдавали как Уайти на 14 месеца уби една антилопа дукер, Пипа никога не проявяваше безпокойство, когато младите отсъствуваха за все по-дълго и по-дълго време; тя явно разбираше, че те вече можеха да се грижат за себе си. Именно през време на дългото сафари, на което беше отишла 16-месечната Мбили, Пипа беше потърсила своя съпруг и отново беше забременяла. След това тя беше повела младите гепарди до най-отдалечената част на своята територия, където знаеше, че те винаги ще бъдат в състояние да си намират изобилна храна и вода. Тя беше останала с тях още десет дена, но веднага щом те се запознаха с новото място, тя постепенно беше започнала да се оттегля от тях, а сега търсеше подходящо място за „детска стая“ на бъдещото си поколение. След като Пипа беше изоставила младите, ние ги хранихме още 13 дена. През цялото време те нито един път не направиха опит да потърсят майка си и се държаха така, като че ли се подчиняваха на нейното желание да живеят самостоятелно. Сега те бяха на 18 месеца.

Джордж беше дошъл да обсъдим подробностите относно предстоящото ни пътуване, за да преместим вещите си от Изиоло до нашия нов дом край езерото Наиваша. Трябваше да тръгнем на следващия ден. Беше необходимо да наемем транспорт и работници и трябваше да се направят три пътувания от по 240 мили, но решихме, че не можем да се откажем от всички ангажменти, които бяхме поели, макар че аз много исках да остана, за да наблюдавам още няколко дена поведението на Пипа. Единственото нещо, което можех да направя, беше да оставя доста голямо количество месо в лагера и да помоля директора на резервата да дава кола на Локал за далечните пътувания,

когато отива да търси гепардите. На другия ден Джордж и аз заминахме, за да контролираме преместването на багажа си.

Имахме късмет да се преместим, преди да започнат дъждовете, още повече че през тази година те започнаха три седмици по-рано, отколкото ги очаквахме. Но когато почти бяхме си дошли до къщи, започна проливен дъжд. Последните 18 мили път бяха истински кошмар; с голяма мъка си пробивахме път през виещата буря, газехме през дълбоки до коляно локви и кални коловози, плъзгахме се безпомощно в ровове и капнали от умора едва се добрахме до къщи точно преди да се изсипе нов порой. Локал много се зарадва на моето пристигане, защото през десетте дена на нашето отсъствие той беше срещал младите гепарди само едни път. Тогава ги намерил близо до мястото, където аз бях с тях последния път. Те били страшно изгладнели и веднага нагълтали месото, което той им занесъл, но по неговите думи изглеждали добре. С Пипа имал по-голям шанс, защото два дена по-късно тя сама дошла в лагера и оттогава редовно идвала за порцията си месо. Тази сутрин, когато си тръгнала, тя успешно преминала през реката, но малко след това водата се превърнала в буен порой. След като цяла нощ валия непрестанно, реката бе придошла толкова много, че едва към пет часа Пипа успя да я премине обратно за насам. Чух някакъв плясък и веднага мократа Пипа със силно мъркане започна да се търка в мен. Сега нейната бременност беше много напреднала и след като се наяде до насита, тръгна по пътя за Кенмейър, а ние потеглихме с колата да потърсим младите. Не ги намерихме нито този ден, нито на следващия, а необичайно силните дъждове прекратиха всякакви по-нататъшни търсения.

Като слушах силния дъжд да барабани шумно върху направените от палмови стъбла покриви на къщичките, аз цялата нощ наблюдавах как водата бързо се издигаше в реката. За щастие наводнението ни достигна едва на разсъмване, така че поне можехме да виждаме какво правим. Като газехме до кръста във вода, ние спасявахме своето имущество от къщите, които бяха до две стъпки пълни с вода. Единствените същества в лагера, които се чувствуваха добре, бяха двете малки лястовички, които бяха се излюпили през време на моето отсъствие. Също като Пипа родителите на нашите „картонени птиченца“ не бяха губили време и започваха отново да отглеждат малки. Те се бяха възползвали от прясната глина и си бяха построили

гнездо вътре в къщичката, която бяхме издигнали на мястото на резервната палатка. Застанала вътре в къщичката до колене във водата, аз наблюдавах птиченцата, които се бяха сгушили така уютно в своето гнезденце, прикрепено за покрива, че дори не можете да си представят колко им завиждах. Изминаха три седмици, преди глинени подове на къщите да изсъхнат и да можем отново да се заселим там; междувременно спях и работех в ландровъра, който беше единственото сухо място сред заобикалящото ни блато. Пипа беше лишена от сухо местенце и през време на дъждовете за нея беше много трудно да се движи. Накрая тя изчезна. Като връх на всичко и Локал трябваше да излезе в едномесечен отпуск, а това беше точно времето, когато Пипа вероятно щеше да стане особено чувствителна към всякакви промени. Нейните малки трябваше да се родят в края на месеца и аз много се надявах, че Локал ще се върне за това събитие, тъй като Пипа винаги го предпочиташе пред Гуиту, който го заместваше.

Заедно ние газехме из дълбоката кал и търсехме Пипа, Често се чудех дали тя можеше да ловува в тази разкаляна почва и да си намира всичката храна, която ѝ беше необходима през бременността. Затова като че ли камък падна от сърцето ми, когато след пет дена тя се появи в лагера. Беше много гладна и аз се радвах, че имах доста прясно месо, за да ѝ предложа добър обед. След това тя тръгна към пътя, а ние с Гуиту я последвахме. Но като ни видя, че вървим след нея, тя започна безцелно да броди в кръг, да се връща назад, с което искаше да покаже, че няма намерение да позволи на Гуиту да я „шпионира“, затова го изпратих обратно. Едва тогава тя ме поведе към равнината, в която бяхме пуснали малката Импия, и там легна в сянката на един трънлив храст. Наблизо растяха много подобни храсти и аз си помислих, че всеки от тях можеше да стане „детска стая“ за малките ѝ. Изглежда, че и Пипа се съгласяваше с мен, защото не се премести надалече през следващите няколко дена. Всеки път обаче, когато я посещавахме, тя не ни позволяваше да разберем откъде излизаше и всякога неочаквано се появяваше на откритата поляна. Въобще във всичко останало тя беше много приветлива, позволяваше ми да чистя залепналата глина и кал от козината ѝ и дори да докосвам цицките ѝ, набъбнали от мляко.

А дъждът все валеше и валеше, така че да отиваме надалече да търсим младите гепарди беше невъзможно. Оставаше ни само един

начин да се движим — пеша — и аз изпращах Гуиту всеки ден, докъдето можеше да отиде, да търси следите на младите, а аз самата се грижех за Пипа. Една сутрин той се върна с добри вести: беше видял следите на бягащ гепард заедно със следите на бягащ воден козел покрай пътя при Мулика близо до пясъчния остров, който Пипа толкова много обичаше. Тръгнахме нататък с надеждата, че може да намерим някое от младите гепардчета, но макар че прегледахме всички възможни места из съседните равнини, не намерихме нито други следи, нито самите гепарди. През следващите дни всеки път, когато времето позволяваше, излизахме до равнините, където за последен път бяхме срещнали младите, и обикаляхме в кръг по всички пътища, където можеше да рискуваме да минем, без да затынем. Цялата равнина гъмжеше от разни видове животни освен гепарди.

Пипа идваше от време на време до лагера, но никога не отиде много надалече. От всички места, които посещаваше, изглежда, че предпочиташе най-много равнината на Импия, макар че във високата трева там имаше гъсти дървовидни храсталаци, а освен това, за да я достигне, тя трябваше да преминава разлялата се Мулика, За щастие обаче нейните води никога не се изкачваха така високо като водите на нашата река и Пипа вероятно се чувствуваше по-малко отрязана от лагера там, отколкото на равнината Гамбо, където тревата беше сравнително ниска.

На 17 март, точно един месец след като бях видяла младите гепарди за последен път, Гуиту срещнал Мбили на осем мили от лагера по пътя за Леопардовата скала. Докато се върне в лагера и научи тази вълнуваща новина и после докато отидем с колата до това място, бяха изминали повече от два часа, така че не се изненадах, че тя беше изчезнала. Повикахме я по име и скоро я видях да тича през тревата от много далече точно в момента, когато се приближиха две коли с посетители на резервата. Мбили мигновено изчезна, но веднага се появи, когато колите си заминаха. Тя тръгна след мен към едно дърво и докато се справяше с месото, аз ѝ приготвих млякото с бебешката храна. Беше малко поотслабнала през последния месец, но прекрасната ѝ лъскава козина и общият ѝ вид показваха, че е в отлично здраве. Тя, изглежда, се радваше, че ме вижда отново, и ми позволи да я погая и дори да вадя кърлежите ѝ. Но във всичко останало се държеше като диво животно, озърташе се подозрително и потрепваше

при най-лекото счупване на някое клонче. Бях толкова щастлива, че съм отново с Мбили, и като не знаех кога пак ще бъда с моята малка палава любимка, опитвах се да удължа времето си с нея колкото може повече. Но като си помислих за нейното бъдеще, накрая оставих малко парче месо, за да отвлека вниманието и, докато заминем. Защото ако тръгнеше след нас към лагера, имаше опасност това да разруши всичко, което беше постигнала досега, за да живее самостоятелно като диво животно. Тихичко отидохме до колата и се опитахме да запалим двигателя, но той не включи. Ръчното запалване също не ни се удаде и прибягнахме към последното средство — да тикаме колата по покрития с дупки път. И това се оказа неуспешно. Нямаше какво друго да се прави, освен да изпратя Стенли до Леопардовата скала и да поискам да ми изпратят механик да поправи ландроувъра. Зарадвах се, че това ще ми даде още време да бъда с Мбили, но когато я потърсих, тя вече си беше отишла. Предположих, че шумът, който вдигнахме, докато се опитвахме да подкараме колата, я беше пропъдил. Седях два часа в пълна тишина и разбрах, че сега Мбили нямаше желание повече да споделя живота си с нас и беше си отишла обратно в своя свободен див свят. Въпреки че ме натъжаваше, това доказваше, че възвръщането ѝ към свободен живот беше успяло. Щом Мбили можеше да живее самостоятелно, нейните много по-силни сестри непременно можеха също, още повече че те винаги ходеха заедно и можеха да си помагат една на друга. Въпреки това продължихме да ги търсим всеки път, когато дъждовете позволяваха.

Бяха изминали още 12 дена, преди да ми кажат, че на половината път между вратата и Леопардовата скала видели гепард. Като отидохме нататък, видяхме лешояди да пазят остатъците от една антилопа, но отпечатъците от техните нокти бяха заличили всички други следи наоколо, така че не можахме да определим какво животно беше убило антилопата. Предположихме, че е гепард, защото лъвовете и хиените не оставят малките кости.

Беше доста рано, затова помолих Гуиту да продължи да търси из равнините, където напоследък беше видял Мбили, докато отида с колата да потърся Пипа. Гуиту намерил следите на един гепард, които водели към Мулика, където ги загубил. Все пак той тръгна покрай реката; на пет мили от лагера без малко щяла да го смачка с краката си една мъжка антилопа, която бягала от някакъв хищник. Няколко

секунди по-късно се показала Мбили. Като разбрала, че Гуиту развалил лова ѝ, тя се качила на един термитник и го гледала спокойно, докато я викал, но не се помръднала да го последва, докато накрая той си тръгнал към къщи. Като слушах разказа на Гуиту, аз се раздвоявах между желанието си да видя Мбили и съзнанието, че това може да има лоши последствия. Ако тя тръгнеше след мен в лагера, това можеше да провали плановите на Пипа, тъй като през последните няколко седмици тя беше държала младите гепарди далече от себе си. Щом Пипа беше намерила сили в себе си да остави младите да живеят собствения си живот, и аз трябваше да направя същото, а още повече сега, когато подозирах, че тя вече ще ражда новите малки.

Пипа бе дошла в лагера на 25 март към пет часа следобед, точно преди да се излее внезапно проливен дъжд. Докато я хранех, тя непрекъснато тревожно гледаше към другия бряг на реката и щом се наяде, веднага си тръгна. Вървеше по пътя, но щом забележеше, че я наблюдавам, веднага потъваше във високата трева. Половин час по-късно тръгнах по следите ѝ, които се присъединяваха към следите на друг гепард. Следите и на двата водеха към брода на Мулика. Стъмни се и стана трудно да се върви подир стъпки, а след нощния дъжд всички други следи бяха измити. Следобед на другия ден Пипа се появи от същата посока. Бях приготвила една коза за нея. Мислех си, че това ще бъде последното ѝ ядене, преди да роди, защото смятах, че малките ще дойдат до 48 часа. Това се потвърждаваше и от нейното поведение; беше станала много раздразнителна, каквато биваше и по-рано, преди да роди. Присвила назад уши, тя ръмжеше към мен, удряше ме и ме драскаше всеки път, когато се приближавах към нея, и дори скъса блузата ми. Но независимо от това тя изяде невероятно голямо количество месо и тръгна към равнините Гамбо. Сядаше на земята и ми даваше, да разбера, че не трябва да я следвам. Бях тръгнала след нея само защото бях сигурна, че тя беше пресякла реката, за да ме заведе в обратната посока на тази, която възнамеряваше да вземе. Не очаквах да я видя няколко дена, но когато измина цяла седмица, а от нея все още нямаше никакъв знак, аз започнах да се тревожа.

Почти всяка нощ валяха проливни дъждове, които правеха търсенето още по-трудно. Винаги тръгвах сама, понеже се страхувах, че Пипа ще бъде недоволна, ако Гуиту дойде близо до малките ѝ, които

смятах, че се бяха родили на 28 март. Една нощ вали особено много и това усили моята тревога за Пипа. Тревата вече бе станала много висока за нея и тя не можеше да вижда, дори и като се повдигаше.

Поради неотдавнашното разместване на инспектори в резервата тревата не беше изгорена преди дъждовния сезон; старата трева задържаше водата и равнината беше подгизнала. В резултат на това растителността така буйно беше започнала да расте, че от пасище беше се превърнала в мочурище. Като; насочих търсенията си главно в равнината на Импия, аз поглеждах във всеки подозрителен храст и виках Пипа с мегафон, за да запазя гласа си, но от нея нямаше никакви следи. Бях обаче уверена, че тя беше някъде наблизо.

Когато се върнах от едно такова безполезно търсене, на обед Пипа изведнъж се появи. Тя бе загубила много от теглото си след раждането и беше ужасно гладна, а също и много бързаше, така че след като нагълта месото, побягна в тръс към пътя; Гуиту и аз я последвахме. За нещастие не можех да не го взема със себе си, понеже същата сутрин без малко не налетях върху бивол и не можех да рискувам да вървя без защита. Пипа имаше недоволен вид и по разни начини се опитваше да се отдели от нас. Безцелно вървеше нагоре по реката откъм нашата страна и дори се вмъкна в два бодливи храста, като се преструваше, че търси малките си. Накрая разбра, че ще трябва да се примири с нашето присъствие, подуши вятъра, скочи на другата страна на реката и тръгна към един двоен храсталак на около 60 ярда от брега. Прегазих реката и като оставих Гуиту назад, тръгнах след нея. Намерих я да лежи под храста вдясно, а от храста вляво се носеха някакви слаби пискливи звуци. Пипа ме погледна твърдо и не се помръдна. Аз разбрах намека, върнах се при Гуиту и го изпратих у дома. Тя внимателно следеше отдалечаването му и се прехвърли при децата си едва когато той се скри от погледа ѝ.

Беше ми необходимо малко време, докато видях, че в полумрака на гъстите листа имаше четири малки. Те обърнаха към мен своите немиждащи очички и не преставаха да фучат, докато Пипа не легна между тях и мен и се приготви да им даде да сучат. Малките не можеха дори да пълзят и доста трудно достигнаха цицките ѝ. По техните размери и движения реших, че вероятно бяха на осем дена. Независимо от това, че от раждането им досега времето беше много лошо, те бяха в чудесно състояние. Пипа лежеше с гръб към мен и

нито веднъж не се обърна да ме погледне, затова аз тихичко се отдръпнах и се отправих към къщи. Нейното скривалище беше на половин миля от лагера и имаше признаци, че доста време беше живяла там. Покрай този двоен храсталак аз бях минала два пъти през последните 24 часа. Защо Пипа не беше отговорила на моето повикване? Всъщност тя ме беше завела да видя предишните ѝ малки, когато те бяха с три дена по-малки от тези.

МАЛКИТЕ ИЗЧЕЗВАТ

През нощта валя, без да престане, и на следващата сутрин не бях изненадана, когато намерих малките да лежат в кал, мокри от стичащата се по листата вода. Почти веднага се появи Пипа и като се огледа внимателно наоколо, нерешително тръгна към едно поотдалечено дърво, под което стоеше Гуиту с месото. Тя хапна много малко и побърза да се върне назад, за да затопли малките. На две от тях забелязах по три кожни образувания, големи колкото лещено зърно, на мястото на половите им органи и те много ме озадачиха. Не можеше да са кърлежи, тъй като бяха разположени на едно и също триъгълно място и у двете малки и никак не се мърдаха, макар че Пипа често ги лижеше. Предположих, че тези малки са мъжки, защото в сравнение с другите две техните глави бяха по-големи. Пипа беше трогателно погълната от децата си и през всичкото време, докато ги кърмеше, ги ближеше, за да им махне калта и изпражненията. Скоро след това отново започна да вали и ние си тръгнахме към къщи. Целия ден валяситен дъжд и когато се върнахме след пет часа, видяхме, че леговището беше много мокро. Нарязахме трева и почакахме Пипа да се отдели от малките, за да отиде да яде на около 20 ядра настрана. Докато тя ядеше, аз покрих с трева разкаляната почва около малките, без да ги докосвам. Разбира се, те фучаха към мен. Знаех, че Пипа може да не одобри моята помощ, но вярвах, че това ще бъде по-малко опасно за малките, отколкото да ги оставя да лежат в това мочурище. За моя радост Пипа преспокойно се настани на тревната постелка и по начина, по който играеше с рожбите си, аз разбрах, че нямаше нищо против моята намеса. Едно от тях през всичкото време се опитваше да се улови за опашката ѝ, но Пипа рязко я дръпваше от лапите му. Сега малките вече можеха да лазят доста добре, но много скоро се уморяваха и тогава задрямваха, а тежките им главички увисваха назад в най-неудобни положения.

През тази нощ не валя. На сутринта Пипа беше отместила гъстите листа от входа на леговището, така че слънчевите лъчи падаха

направо върху малките. Те изглеждаха много щастливи и аз можах да им направя няколко снимки, докато сучеха. Като разглеждах малките, открих, че петната на задните им крака и на долната част на гърба в тази ранна възраст бяха разположени в ясни успоредни линии, докато по-късно изглеждаха разпръснати доста безредно. Линиите, които водеха от очите по слепоочията до врата, представляваха добре очертана непрекъсната ивица, която по-късно се разпада на петна. Такива бяха и петната в основата на опашките им. Тези особености ме насочиха към мисълта, дали гепардите в тази ранна възраст не напомнят изчезналият от лицето на Земята кралски гепард, който по шарките си е бил почти като котката сервал.

Козинката на коремчетата на малките беше все още тъмнопурпурна; като ги ближеше, Пипа ги поддържаше съвършено чисти, независимо от заобикалящата ги кал по земята. Отново се възползувах, докато тя се хранеше на известно разстояние, да покрия калта с трева, което направи „детската стая“ отново приветлива. След това седнах при Пипа, като държах месото. Преди да отидем отново при малките, събрах от земята всички остатъци до най-малките парченца. Много странно наистина, но този път Пипа, изглежда, не одобри тревната настилка и като хвана малките за кожата на врата им, премести ги в най-далечния ъгъл на леговището върху мократа земя, а после въобще ги изнесе от храсталака и ги скри под клоните на едно растение с големи листа. Останаха там, докато си тръгнах.

Следобед открихме, че семейството се беше преместило на около 70 ярда, в един по-гъст храсталак, където беше по-сухо. Клоните му така се преплитаха, че можех само от време на време да виждам как малките с мъка се изкачваха по гърба на Пипа и се плъзгаха отново. От нея не се виждаше нищо освен очите, но тя ги отклони настрана, когато размахаваше парче месо пред храста. Почаках половин час, но понеже тя не се помръдна и продължаваше да гледа на другата страна, аз си тръгнах към къщи. Тя беше яла съвсем малко през последните два дена, но като прегледах записките си за времето, когато беше родила първите си малки, спомних си, че и тогава след раждането беше яла съвсем малко. Без съмнение това ѝ бе необходимо, за да поддържа правилното функциониране на храносмилането си, докато почти не се движеше. И тогава тя също беше пренесла за пръв път в

друго леговище малките си, когато те бяха на десет дена и все още слепи, макар че времето тогава беше хубаво и нямаше никаква кал.

На другата сутрин малките гепарди бяха отворили очичките си. Запознаването със заобикалящия ги свят, изглежда, ги уморяваше, защото бяха много сънливи, освен едно от тях, което дълго време галеше лицето на Пипа; това, изглежда, ѝ беше приятно, защото тя приемаше тази ласка с полузатворени очи. Макар че не беше валяло много, земята под храста не беше изсъхнала, защото листата бяха много гъсти и не позволяваха на слънчевите лъчи да проникнат там и да изсушат калта. Храстът беше с много гъсти клони и аз не можех да се вмъкна вътре и да покрия леговището с трева. Когато Пипа излезе да се поразходи, видях съсирена кръв около влагалището ѝ, което, изглежда, затрудняваше изхвърлянето на изпражненията. Тя пак яде много малко и отново се върна към задълженията си. Като видях, че малките са много уморени, реших следобед да не ги тревожим. Това се оказа точно навреме, защото при завръщането си в лагера заварих там Джордж, донесъл малко биволче, което търсело майка си, но от нея нямало никакви следи. Джордж също я търсил цялата сутрин, но накрая решил, че тя е била убита от лъв.

На другия ден дойдохме до храста и започнахме да викаме Пипа. Внезапно тя се появи отнякъде, най-малко на около 500 ярда от гъстия храст. По начина, по който се нахвърли върху месото и го нагълта, аз помислих, че бърза да се върне при малките си, затова много се учудих, когато започна да си играе и половин час остана при нас. Понеже се безпокоях за децата ѝ, тръгнах настрана, като се надявах, че ще я накарам да ни заведе при тях. Тя неохотно ни последва и накрая седна близо до трънливия гъсталак, като че ли пазеше входа на своето леговище. Изпратих Гуиту къщи, след което Пипа веднага се премести в едно заградено място между храста и трънака и като мъркаше, легна на земята. Докато си играех с нея, забелязах две малки кръвави драскотини на предните ѝ крака, дълги около един инч. Дали от тези драскотини не беше петното кръв недалеко от леговището ѝ? Страхувах се, че лъвовете така я бяха изплашили, че днес дори и на мен нямаше доверие да покаже малките си. Тръгнахме си към къщи, за да ѝ дам възможност да накърми гладните си деца.

По обратния път отново разгледах леговището, където последния ден бяхме видели цялото семейство. Погълната от това да разбере на

какво се дължеше кръвта, аз едвам не се блъснах в главата на Пипа, която ме беше последвала и старателно душеше земята. След това тя се изкачи на дървото и започна да разглежда в кръг околността, после скочи и направи голям кръг. Накрая седна под друго дърво на около 100 ярда настрана. Часът беше един на обед и аз си тръгнах към къщи за храна, като се надявах, че Пипа ще се върне да накърми децата си, които сигурно вече бяха много гладни. В лагера за голяма моя радост ме посрещна старият и добър Локал. Много се надявах на неговите способности да открива следи и следобед го взех със себе си, за да разберем действията на Пипа. Започнахме с двойния храст и за малко щяхме да връхлетим на бивол, който си почиваше на постелката от трева. Заобиколихме го и разгледахме второто леговище на Пипа. Понеже то беше в същия си вид, Локал каза, че петното кръв сигурно се дължи на одраскванията на Пипа, защото дори ако питон или орел бяха взели малките, щеше да има следи от борба. Ние продължихме да търсим Пипа и я намерихме дълбоко заспала точно на мястото, където я бях оставила. Тя се прозина, протегна се и посрещна Локал много дружелюбно, после се хвърли между нас готова за игра. Локал разгледа драскотините и беше убеден, че те по-скоро са причинени от остри съчки, отколкото от зъби. По-късно Пипа ни поведе по същия кръг, който бяхме направили сутринта. По пътя тя се изкачва на няколко дървета или си почиваше под сянката им. Когато дойдохме до трънливия гъсталак, тя изведнъж се спусна напред, пропълзя вътре и дълго души около центъра му. След това започна да се разхожда с такъв безразличен вид, че сърцето ми се късаше. Беше вече станало пет часа и тя все още не даваше вид, че иска да си ходи, затова ние се върнахме вкъщи, като си мислехме, че ще се върне при малките, преди да се стъмни.

Пипа беше удивително предана майка и аз не можех да повярвам, че беше способна да остави гладни малките си само за да ги скрие от мен. Като добавка към моето безпокойство цялата нощ и през цялата сутрин на другия ден валя проливен дъжд. Мокри до кости, ние претърсихме всеки храст в радиус от две мили от леговището на Пипа. Внимателно разгледахме всички откъснати листа, викахме я по име, но освен шума от отцеждащите се дъждовни капки отговори ни само мъртвата тишина. Бяхме уверени, че Пипа не можеше да пренесе малките си на голямо разстояние, като отива и се връща четири пъти.

На следващия ден претърсихме пространството и от другата страна на Мулика, макар че ни се струваше малко вероятно да е прескачала придошлата река четири пъти с гепардче, стиснато между зъбите ѝ. Внимателно разгледахме всяко местенце, където можеше да е скрила малките си. Газехме из дълбоката кал, измъчени умствено и физически, и се прибрахме вкъщи, когато се стъмваше. През тази нощ дъждът се разрази с още по-голяма сила. Гледах как реката излизаше от бреговете си и се опитах да се поставя на мястото на Пипа. Понеже малките се бяха родили преди две седмици, тя сигурно беше прекарала по-голямата част от времето си мокра до кости да гледа как земята наоколо ѝ се превръща в мочурливо тресавище. Как можеше да запази здравето си в такава обстановка, ако трябваше да бъде прикована към малките си, за да ги пази постоянно? Спомних си, че и първото поколение на Пипа беше изчезнало при подобни атмосферни условия и допуснах възможността, че следвайки инстинкта си за самосъхранение, тя може би беше убила малките си. Но понеже бях свидетелка на голямата преданост на Пипа към семейството ѝ дори и при най-тежките изпитания, аз отхвърлих това предположение и бях по-склонна да мисля, че малките са станали жертва на хиена. Бях сигурна, че Пипа знаеше тяхната участ, защото не ги търсеше, нито проявяваше загрижеността, която показва, когато бяхме взели Дюм и Уайти. Тъжно беше, че от единадесетте малки, които беше родила в последните две години, само три бяха останали живи и от тях може би и Уайти щеше да е загинала, ако не беше оздравяла лапата ѝ. Често малки, които повреждат краката си, стават жертва на хищници, а като прибавим и капризите на времето и другите природни бедствия, всичко това обяснява високата естествена смъртност сред гепардите. Но и хората също помагат за безмилостното им избиване, за да задоволят суетни желания да притежават гепардови кожи или да превърнат тези красиви животни в домашни любимци. Затова не е чудно, че гепардите постепенно изчезват от лицето на Земята.

ПЕТНИСТИЯТ СФИНКС

На сутринта реката все още беше придошла и затова аз много се учудих, когато Пипа изведнъж се появи близо до моята къщичка. Тя беше съвършено мокра, след като беше преминала буйния поток. Беше и много гладна, но не остана дълго време да яде и скоро тръгна към пътя. Като видя, че Локал и аз тръгнахме след нея, тя се поспря нерешително, после изведнъж забърза и прегази брода на Мулика, където водата идваше до корема ѝ, след което продължи да върви уверено. Малко по-късно тя спря, втренчено загледа реката, тръгна, към нея, но като се обърна назад към Локал, промени посоката си и тръгна на противоположната страна към равнината на Импия. Когато дойде съвсем близо до местата, където бяха предишните ѝ леговища, тя изгледа Локал с такова убийствено изражение, че аз го помолих да се оттегли и да стои колкото може по-далече, само да не ни губи от погледа си. Аз сама тръгнах близо след Пипа, но колкото и ловко да се криеше Локал, тя усещаше, че той е след нас, и се опитваше да ни мами с лъжливи извивания. На три пъти се опитва да пресече Мулика, но после се отказа, изплашена от буйните ѝ води. Тя явно се интересуваше от равнините зад реката и понеже не можеше да се добере до тях, изкачи се високо на една акация и оттам наблюдаваше един храст на отсрещния бряг. Дълго чакахме да видим какво ще направи след това, но когато накрая слезе на по-удобен клон и легна увеси лапи от двете му страни и задряма, ние си тръгнахме към къщи. Никак не можех да разбера нейното поведение. Все още пазех искрица надежда, че малките са живи. Реших да не се меся в намеренията на Пипа и затова не отидох да я видя през втората половина на деня. През нощта пак валя проливен дъжд. На другия ден Пипа не се появи.

Беше неделя, Великден. Въпреки лошото време една снимачна група прекарваше почивката си в парка на лагер между входната врата и Леопардовата скала. Като буксуваха смело с колите си по хлъзгавия път, кинооператорите дойдоха да ми донесат новини, че видели два

гепарда, които се появили рано сутринта на около стотина ярда от техния лагер и очевидно без да се смущават, наблюдавали хората, които се движели близо до тях. Единият гепард бил по-плашлив от другия и се отдръпнал, когато фотографът докарал колата си близо до тях, за да ги заснеме. Другият не се помръднал от мястото си дори когато ландроувърът го отделил от първия гепард. Накрая той тръгнал след колата и повървял малко, преди да изчезне. Тези гепарди най-вероятно бяха Уайти и Тату, защото те винаги вървяха заедно, докато Мбили и двата пъти, когато я бяхме срещнали, беше самичка, и то далече от това място. Като сравнихме ландроувъра на фотографа с моя, оказа се, че те си приличаха и по форма, и по цвят. По едно странно съвпадение съпругата на фотографа приличаше до известна степен на мен и отдалече можеше да ни сбъркат. Гепардите очевидно са се надявали тя да ги нахрани и не получили нищо от нея, те са си тръгнали. Съобщението, че и двата гепарда били в отлично състояние, след като бяха живели почти два месеца самостоятелен живот, много ме зарадва. Отидохме да ги търсим и макар че не намерихме дори следите им, тази новина ми направи празника още по-приятен.

Един друг неочакван подарък за мен през този ден беше черупка от лястовиче яйце. То показваше появяването на третото поколение тънкоопашати лястовички, които се излюпваха в нашия лагер. Родителите отново бяха използвали гнездото на покрива на палмовата къщичка и, изглежда, смятаха, че тя беше построена заради тях. Нарекох малките Шанти (мир) и Санди (неделя) с надежда, че тези имена ще им донесат щастие.

След още една нощ проливен дъжд Пипа отново се появи в лагера. Тя дойде по пътя от Леопардовата скала и намина само за едно бързо ядене. Докато я хранех, забелязах, че цицките ѝ бяха сухи и почти в нормални размери. Тя беше много раздразнителна и веднага щом се нахрани, бързо тръгна по пътя към Кенмейър. В продължение на една миля вървеше така бързо, че едва успях да я следвам. На няколко пъти тя се обръща, за да се увери, че вървя след нея самичка. Когато стигнахме до дървото на Дюм, тя се позабави, подуши земята в кръг около терминалията и се спусна към равнините. Започнах да газя в блатистата почва след нея, затова тя изръмжа и ясно показа, че иска да я оставя на спокойствие. Една седмица по-късно намерихме следите ѝ през Сухата равнина, където едва преди три месеца и половина тя

беше срещнала бащата на последните си деца. Дали не беше намислила да има ново семейство?^[1]

През следващите няколко седмици Пипа се появяваше в лагера само когато не можеше сама да си убие някое животно, иначе стоеше далече от нас. Сигурно се чувствуваше много самотна, след като беше живяла в продължение на 18 месеца с Уайти, Мбили и Тату, но макар че знаеше къде можеше да намери младите гепарди, тя нито един път не отиде в тяхната територия, нито те нарушиха нейната, която тя напоследък беше ограничила на не повече от две мили в кръг близо до нашия лагер. Силните дъждове бяха направили пътищата непроходими и аз не можех да отида сама до Леопардовата скала, за да се опитам да видя младите гепарди; но на 16 май ми се представи случай да мина натам заедно с Джордж, който трябваше да убие един бивол във външните предели на резервата. Както карахме колите една зад друга, изведнъж забелязах Уайти и Тату много близо до мястото, където ги бяхме видели преди три месеца. И двете изглеждаха великолепно и както преди много светлата козина на Уайти контрастираше с лъскавата тъмна козина на Тату. Както вървяха по пътя, те бяха чудесна двойка, мускулите им като че ли се преливаха под гладката им козина. Джордж отиде да търси бивола, а аз останах да го чакам, като се надявах, че той ще се върне с месо. Часът беше пет и младите гепарди явно очакваха да си хапнат. Те седяха близо до колата в продължение на два часа и половина и изчезнаха, когато се стъмни. Това беше добре, защото, когато Джордж дойде, не носеше никакво месо. Беше застрелял бивола много късно и не можеше да докара колата близо до трупа, затова възнамеряваше да го вземе рано на другия ден. Уговорихме се той да тръгне още при зазоряване, а аз да го последвам два часа по-късно и да чакам на пътя завръщането му.

На следващата сутрин намерих младите гепарди и им предложих кондензирано мляко. Те се приближиха внимателно към съда, който държах в ръката си. Уайти първа рискува да разбере дали още съм достойна за нейното доверие: тя жадно залока млякото. Едва тогава Тату събра кураж и се присъедини към нея, след което без всякакви церемонии изблъска главата на Уайти. И двете очакваха, че след млякото ще последва месо, и като легнаха недалеко под един храст, чакаха цели два часа, докато дойде Джордж. Той вече беше им приготвил три големи порции биволско месо, аз им дадох по едно

парче и те веднага бързо го отнесоха в гъсталака. Там ги оставихме да се наслаждават на своето пиршество. Бяха изминали точно три месеца от времето, когато за последен път бях видяла трите млади гепарда заедно, и сега, като видях два от тях във великолепна форма, аз се зарадвах много. Попитах Джордж защо беше приготвил три парчета месо и той ми каза, че видял Мбили рано сутринта на около половин миля от Леопардовата скала, но понеже бързал за вкъщи, запазил месото, в случай че аз я намеря.

Тръгнахме нататък, като викахме Мбили, и скоро я видяхме, че се промъква през тревата и накрая се скри в един храст. Това беше необичайно за нея и когато дойдох наблизко, видях, че тя бе ослепяла с едното си око. Дясното ѝ око се беше надуло колкото топка за пинг-понг, покрито с месоподобна кървава тъкан. На челото ѝ имаше полузараснал белег, който ми се стори, че е от два-три дена. Нахраних я с месото, което тя яде от ръката ми, и после си легна под сенчестия храст с пълен стомах. Страхувах се, че има опасност нараненото око да бъде загубено и дори да повлияе и на здравото, ако не се вземат веднага мерки, затова се обадох по радиото на семейство Харторн. За нещастие не можахме да се свържем веднага и трябваше да чакаме до следващата сутрин да предадем съобщението. Следобед отидох при Джордж да взема още месо, а после поправих волиерата в моя лагер, в случай че се наложи да настаним Мбили там.

На другата сутрин намерихме Мбили на същото място, където я бяхме оставили. Окото беше в още по-лошо състояние и долният клепач бе червен от скъсани кръвоносни съдове. Дадох ѝ голямо парче месо и сложих сулфатиацол на раната на челото. След това оставих Локал да я пази и отидох до Леопардовата скала, където ми казаха, че семейство Харторн ще пристигнат със самолет в четири часа. Когато се върнах, Мбили се беше преместила на около няколкостотин ярда в равнината, но Локал бе близо до нея. Щом ме видя, тя се скри. Локал и аз започнахме да я търсим и едва се спасихме от един носорог, който изскочи от гъстия храсталак, когато се опитвах да погледна дали Мбили не беше се скрила там. Търсихме я упорито и настойчиво до времето, когато семейство Харторн щяха да дойдат. Най-после към четири часа следобед забелязах две уши над тревата, които мигновено се скриха. Мбили се беше преместила на около една миля и се беше скрила в един гъсталак, откъдето можеше да се виждат блатистата

равнина и долният край на летищната площадка до самия край на планинската верига Мулика. Оставих Локал да я наглежда, а аз бързо отидох до дома на директора, където се срещнах със семейство Харторн. Те бяха готови да оперират Мбили дори през нощта, защото на другия ден в два часа следобед трябваше да се върна обратно.

Нямаше време за губене. Впръсках 100 милиграма сернилан в едно парче месо. Дозата беше изчислена за телесно тегло 100 фунта. Упойката бе същата, каквато бяхме използвали, когато обездвижихме Уайти. След това тръгнахме да намерим Мбили. Щом ни видя, тя побягна и макар че Локал и аз я търсихме до тъмно, този ден повече не се показа. Обхвана ме панически страх да не би семейство Харторн да отлетят, преди да сме я намерили. Сега тя ясно беше разбрала, че ние я търсим.

Щом се развидели, тръгнахме отново да я търсим и имаме късмет, че я намерихме в осем часа сутринта на самата площадка за кацане на самолети, когато наблюдаваше осем короновани жерава. Тя като че ли се усъмни в месото, което съдържаше сернилан, но отново имам късмет, защото успях да го тикна в устата ѝ, преди да си отиде. Това беше в осем и тридесет и аз изпратих Локал да доведе лекарите, които бяха нощували в дома на директора. В продължение на три часа наблюдавахме Мбили, която ставаше все по-сънлива и често се прозяваше. Тя лежеше на площадката на открито, докато стана много горещо, а след това бавно се премести близо до едно дърво. Тони Харторн и аз я последвахме, като чакахме удобен момент, за да ѝ сложим още упойка, понеже първата доза явно се оказа недостатъчна. Докато аз се опитвах да отвлека вниманието ѝ с мляко, Тони заби спринцовката и Мбили подскочи, като почувствува убождането на иглата. След това почакахме още един час и тогава се убедихме, че тя имаше нужда от още упойка, преди да може да се оперира. Тони успя да ѝ сложи още една инжекция, като цялата доза стана толкова, колкото е необходима за тяло с тегло 150 фунта. (Разбира се, до това време действието на първата доза бе вече отслабнало.) За да осигури пълна неподвижност на Мбили през време на операцията на окото, лекарят впръска във вената и бързодействаща упойка. Междувременно изпратихме за мрежа от играта бадминтон, която директорът сам донесе. После той и аз здраво държахме Мбили, отпусната на мрежата, докато лекарите се опитваха да видят окото ѝ. Клепките се бяха така

много надули, че не можеха да се разделят при тези импровизирани условия. Наложих се да закараме Мбили с колата до къщата на директора, където той беше приготвил операционна маса.

Тук семейство Харторн й сложи нова инжекция с конбиотичен кортизон, след това поставиха адреналин с лед от хладилника, за да намалят отока на окото, а също и кокаин, за да намалят болката. Щом тези лекарства подействуваха, лекарите отвориха клепачите и отстраниха подутата мигателна ципа на окото. Със специална лампа погледнаха дълбоко във възпалената тъкан и успяха да разберат, че зрението й не беше повредено. За щастие нараняването беше само повърхностно, много вероятно от силен удар с копито. Семейство Харторн смятаха, че за един-два дена отокът ще спадне, и ми оставиха мехлем от теракотрил, като ми казаха да мажа с него колкото може често възпалените клепачи. Те очакваха Мбили да се събуди рано на другата сутрин и ме посъветваха в никой случай да не я затварям във волиерата в моя лагер, защото, когато се събуди и се намери зад решетка, тя можеше да изпадне в ярост и да си навреди, опитвайки се да излезе. Възможно бе и Пипа да не търпи нейното присъствие в своята територия и да я нападне. Затова решихме да оставим Мбили да се събуди на мястото, където я бяхме намерили. Като се събуди на същото място, тя ще може да продължи живота си от минутата, в която той беше спрял миналата сутрин.

През това време самолетът за семейство Харторн беше пристигнал, но те самите искаха да видят как ще се чувства Мбили и отложиха заминаването си за по-късно. Заедно с тях ние занесохме Мбили до блатистата равнина близо до летището и я сложихме под едно сенчесто дърво на постелка от трева. Наблюдавахме я в продължение на два часа, докато тя си отвори очите и повдигна глава. Като я видяха, че се съвзема от упойката, семейство Харторн си заминаха успокоени. Аз им бях много признателна за всичко, което бяха направили, още повече че бяха пожертвували неделната си почивка. В това време Мбили отново заспа дълбок сън. Искях малко да я утеша, затова започнах да я галя леко, но тя лежеше неподвижно и нито, веднъж не се помръдна. Когато се стъмни, покрих я с трева, за да я защитя от сутрешния хлад и за да я пазя от хищници, легнах в моята кола, която бях докарала наблизо. Скоро съвсем наблизо чух рев на лъв. Мбили все още беше безчувствена, затова я вдигнах бързо на

ръце, сложих я в колата и тръгнах към директора. Той отново ме посъветва да не я вземам в лагера, а да я оставя да се събуди в собствената си територия. За да я запазим от хищници, той даде на мое разположение двама патрули и една палатка, за да спят в нея, след това ми помогна да намерим подходящо място на самата писта, на половин миля от неговата канцелария, и като сложихме отново Мбили на постилка от трева между палатката на мъжете и моята кола, той си тръгна. Тялото на Мбили беше по-студено от обикновено, затова го покрих не само с трева, но и с едно одеяло. Цялата нощ я пазех от колата, която бях оставила само на един ярд от нея. Към три часа след полунощ патрулите и аз чухме предсмъртния рев на бивол, придружен от ръмжене на лъв. Сутринта забелязах, че много лешояди кръжаха в тази посока, и бях радостна, че Мбили беше в безопасност.

Дори сега тя едва можеше да си повдигне главата и сънливо да погледне наоколо. Подутината на болното око бе вече достатъчно спаднала, за да видя през тесния отвор разширената ѝ зеница. Успях да я накарам да изпие малко топло мляко и към десет часа тя вече можеше да си държи главата: изправена достатъчно дълго време, за да ѝ дам да изяде малко месо, което държах пред нея. Оказа се, че нищо по-вредно не можех да направя, но за нещастие, научих това много късно. Като напълних стомаха ѝ преди лекарството да бъде изхвърлено от организма ѝ, аз забавих оздравяването ѝ. В това време слънцето започна да пече силно и аз направих сянка, като закачих палатката за моята кола. Под този навес Мбили и аз прекарахме сутринта. Към един часа на обед тя се надигна с усилия, отмести се няколко ярда настрана и изхвърли катраненочерни воднисти изпражнения. Понеже от обедното слънце беше станало непоносимо горещо дори и под платнения навес, Мбили се помъкна към едно дърво на около няколкостотин ярда; тя се клатеше като пияна и на няколко пъти пада, преди да се добере изтощена под сянката му. Аз поставих месото и водата до нея, преместих колата съвсем наблизо и прекарах така целия ден, като я наблюдавах как постепенно става все по-добре. Към пет часа при нас дойде директорът на резервата, който се съгласи, че Локал и аз ще трябва да прекараме още една нощ да я пазим. Но за съжаление Локал така силно тракаше със своите готварски съдове за вечеря, че Мбили стана подозрителна и след като и двамата се бяхме оттеглили — той в палатката си, а аз в колата — тя изведнъж стана и

тръгна нанякъде. Видяхме я да върви с неуверени крачки, но непоколебима, после излезе въвн от лъчите на фаровете и потъна в тъмнината. Ако бяхме тръгнали след нея с колата, щяхме да я накараме да отиде още по-далече, а да вървим пеша в тъмното нямаше смисъл. Не можехме да направим нищо повече, освен да се надяваме, че тя няма да изпадне в беда до сутринта. Почти цялата нощ слушах сумтенето на два лъва и това не намали моята тревога, въпреки че се утешавах, че те още не бяха огладнели след вчерашния си лов.

Щом първите трели на птичките известиха сипването на зората, Локал и аз потърсихме Мбили и я намерихме в един ров на 200 ярда от мястото, където бяхме нощували. Изпратих Локал за козата, която бях оставила за този случай в канцеларията при Леопардовата скала, а междувременно ѝ дадох млякото. Тя жадно го изпи, но беше много раздразнена и се зъбеше срещу мен. В това нямаше нищо чудно, като си помислих колко неща трябваше да понесе през последните няколко дена: серниланът имаше само обездвижващ ефект, а през всичкото време, освен когато беше под упойката, тя е била в пълно съзнание. Сега, когато отново можеше да се движи естествено, тя се опитваше да отиде по-далеч от мен. Движеше се нормално, ако не се смята неголямата скованост на горната част от задните ѝ крака, където бяхме инжектирали лекарствата. След като известно време гледа няколко зебри и бабуини, Мбили изтича към площадката, увеличавайки бързината си, и като скочи върху един стоящ наблизо валяк, изхвърли още черни воднисти изпражнения.

Щом забеляза на другия край на площадката за излитане на самолети Локал с трупа на козата, тя побягна в тръс към блатистата равнина толкова бързо, че аз не можех да я последвам. Докато се върна и прибера Локал и месото, от нея нямаше ни следа. Страхувах се да не отиде много далече, ако започнем да я преследваме, и реших да се върна с козата към пет часа. През това време тя можеше да си почине и да събере сили. Но следобед не я видяхме, а само срещнахме един лъв точно до мястото, където преди четири дена бяхме намерили Мбили болна. Понеже много се разтревожихме, Локал и аз пак прекарахме нощта близо до площадката. Към девет часа вечерта чухме съвсем близо късия, но много страшен рев на лъв. По-късно ме изплаши крясъкът на чакал точно пред колата ми. Включих фаровете и видях лъв съвсем близо, на по-малко от 50 ярда от мен. Той беше много по-

голям от този, който бяхме срещнали следобед, и коремът му беше подут. Започнах да включвам и да изключвам фаровете и накрая той си тръгна, макар че до сутринта чувахме сумтенето му. Изтръпнах, като си помислих какво щеше да стане, ако този лъв беше дошъл предишната нощ, когато Мбили лежеше на 200 ярда от колата безсилна да избяга.

Три дена поред Локал и аз внимателно преглеждахме всички храсти и гъсталаци, разглеждахме безброй много разкаляни локви, преминахме с колата всички пътища, които Мбили можеше да пресече, и прекосихме всички равнини, през които мислехме, че можеше да мине, през всичкото време я викахме по име, но не намерихме никаква следа от нея. Когато преминахме покрай работници на пет мили от лагера, там където Гуиту два месеца по-рано беше видял Мбили, трактористът ни каза, че рано сутринта там имало гепард, който наблюдавал работниците по пътя, като че ли отдавна бил привикнал с шума и многото хора. Претърсихме наоколо, но нищо не намерихме. Понеже това място беше на границата между владенията на Пипа и Мбили, гепардът можеше да е бил или едната, или другата. Да си губим времето да търсим Пипа нямаше смисъл и затова си тръгнахме към къщи. Там действително намерихме Пипа и тя беше стояла в лагера от сутринта. Нахранихме я, взехме малко месо и пак се върнахме да търсим Мбили.

Оставихме Стенли в колата да пази месото, а Локал и аз внимателно прегледахме равнината между хребета и река Мулика, където видяхме Мбили, но чухме да ни отговарят само зеленоглавите маймунки. Все пак скоро забелязах Мбили да се крие в тревата. Изпратих Локал да донесе месото, като се надявах да задържа Мбили на мястото с помощта на една кутия сушено мляко. Сипах го в съда, който държах, и тя го изблиза. Сега много добре видях, че окото ѝ гледаше нормално и имаше само една съвсем слабо забележима подутина на долния клепач. Белегът на челото също беше зараснал, освен едно малко влажно петно, но аз му сложих сулфатиацол, за да не кацат мухите по него. Седнахме близо една до друга, като чакахме мъжете. Не се решавах да пипна Мбили, нито да ѝ заговоря, понеже се страхувах, че може да избяга, но тя, изглежда, беше си възвърнала предишното доверие и съвсем спокойно дочака пристигането на месото. След това го завлече малко настрана и го изяде до последното

парченце, като през всичкото време нервно се оглеждаше наоколо, както правят всички животни по време на ядене.

Вече се беше съвсем стъмнило и трябваше да бързахме за вкъщи. Мбили спокойно можеше да тръгне след нас към лагера, който се намираще на час и половина път и местата там ѝ бяха добре познати, но когато на сутринта от нея нямаше ни следа, аз разбрах, че независимо колко болна или гладна можеше да бъде, сега тя стриктно се придържаше към закона за териториалните права. Когато се върнахме на мястото, където я бяхме оставили вечерта, цели два часа я търсихме, докато я намерим на около 200 ярда от нас. Сигурно ме беше чула, когато я виках, но не разбирах защо не се беше показала. Тя се беше скрила под едно малко дърво, откъдето хубаво можеше да вижда блатистата поляна с повалените стволоче на палми дум, по които много месеци назад беше играла великолепни игри със сестрите си. Днес тя имаше за компания само един слон, който се търкаше в стволочете на дърветата, а после започна да пляска из калната локва, за да се покрие от главата до петите с хладката кал. Вятърът духаше към нашата страна и той не можа да ни забележи, така че докато давахме на Мбили голям обед, трябваше да се примиряваме с неговото присъствие. Тя нямаше нищо против аз да държа месото, докато ядеше, но стискаше зъби и ръмжеше всеки път, когато спираше да яде и ме гледаше в очите. Струваше ми се, че аз разбирах нейните противоречия: като вземаше храна от ръката ми, тя машинално се връщаше към старите си навици, но в същото време се намираще изправена лице срещу лице с едно същество, против което нейните дивни инстинкти негодуваха. Единственият начин да преодолее тези противоречия беше да я оставим на спокойствие. Независимо с каква болка щях да понеса аз тази раздяла, бях длъжна да ѝ дам възможност да живее живота на див гепард, в който повече нямаше място за мен. Тя като че ли прочете мислите ми и за да облекчи раздялата, отиде под едно малко дърво, откъдето ме гледаше как си отивам, а тя оставаше в своя свят.

Колко много се зарадвах, когато се върнах в лагера и намерих Пипа там. Тя беше необичайно нежна. Докато си играех с нея, забелязах, че цицките ѝ отново бяха пълни с мляко. Като милвах нежно меката кожа на издутия ѝ корем със зараждащия се нов живот в него, аз се почувствувах много по-близка с Пипа откогато и да било.

След една седмица дойде Джордж да ми каже, че видял близо до своя лагер два гепарда, единият много светъл и приветлив, другият тъмен и доста плах. Той бил уверен, че това са Уайти и Тату. Не ми се вярваше, че те ще се осмелят да отидат до самия хълм Мугуонго, където нито един път не бяха ходили с Пипа и което беше на около 12 мили в права линия от мястото, където ги бяхме видели последния път. Тръгнах с Джордж, като взех месо и мляко, и след като повиках малко, появи се Уайти. Можеше ли да се сметне за просто съвпадение, че тя дойде именно от това място, където няколко дена по-рано бях видяла един мъжки гепард? Скоро се показа и Тату, но по стар навик тя стоеше на известно разстояние и се присъедини към Уайти само когато пуснах месото. И двете изглеждаха чудесно, но бяха диви и недоверчиви и всеки път, когато се приближавах, за да ги фотографирам, те ръмжаха много странно, обаче не възразиха, когато приклекнах до тях със съда с млякото, което жадно излокаха, като почти чукаха главите си в моята.

Беше 2 юни, а младите гепарди живееха самостоятелно от 17 февруари. За да се доберат до тези места, те трябваше да са изследвали нова територия, както и да са пресекли реката Ройоуеру: чудех се защо бяха направили това — дали търсеха да се срещнат с мъжки гепард или искаха да разширят своите владения, без да накърняват владенията на Мбили и Пипа? Пет дена по-късно и двете били забелязани недалече от това място, а на 21 юни Джордж намерил по-големите кости на теленце конгони, а около тях пресните следи от гепарди; наскоро след това той видял остатъци от млад щраус пак в същата местност. По същото време на 10 юни директорът на резервата видял Мбили на две мили от Леопардовата скала, а на 5 юли аз намерих моята палавка на самата площадка за самолети. Прилепнала към земята, тя ме остави да се приближа на 5 ярда от нея, а после бързо избяга. Коремът ѝ беше много подут и аз помислих, че е бременна. Много бях заинтригувана да узная дали действително тя вече можеше да има малки, затова се върнах в лагера за месо, като смятах, че ако се откаже от него, коремът ѝ е надут от преяждане. Но през този ден ние не я видяхме отново и трябваше да чакаме до следващата сутрин, когато я намерихме на половин миля настрана. Коремът ѝ беше отново добил нормалните си размери и по начина, по който изгълта месото, трудно можеше да се повярва, че едва предишния ден е била изяла

такова огромно ядене. Докато се разправяше с месото и лочеше млякото, което държах с ръце, тя ми позволи да седна на три стъпки от нея, но ако се осмелях да се надигна или да се помръдна, тя яростно ръмжеше и дори се хвърляше срещу мен. Сега беше живяла самостоятелно вече 4 месеца и 20 дена. Макар че все още старите навици вземаха връх, когато държах познатия съд с мляко и седях спокойно, тя беше много подивяла и веднага негодуваше, ако станех или се приближах до нея. Уайти и Тату бяха реагирали по същия начин. Един месец по-късно Джордж отново беше видял един от младите гепарди на около 4 мили по равнината Мугуонго, също в чудесно състояние. Докато търсел своите лъвове, гепардът се приближил до колата му. Понеже бил донесъл месо и вода за лъвовете си, сега ги дал на гепарда, който започнал да яде на около 10 ярда от колата. На другия ден отидохме да потърсим гепарда, но не го видяхме; по-късно от фотографията, която Джордж направил този ден, разбрахме, че това е била Уайти. По всичко се виждаше, че младите гепарди разширяваха своята територия и макар че често разглеждах внимателно равнините с бинокъла си с надежда да видя белите върхове на опашките им, аз знаех, че ако отново срещна моите гепарди, то ще бъде въпрос на късмет. Забележително беше това, че четирите гепарда строго пазеха границите на ловните си територии, което, изглежда, показваше, че женските гепарди държат на своята територия с по-голямо постоянство от мъжките, които явно обикалят навсякъде. Как Пипа беше успяла да разпредели отделни територии на дъщерите си, за да не пречат на новото ѝ семейство, беше една от тайните, които тя запази за себе си.

Наскоро по нейното поведение разбрах, че за следващото си поколение тя беше избрала „детска стая“ на мястото, където бяха родени предишните ѝ малки. Тя ми подсказа това, като нарочно прекарваше там по-голямата част от времето си, но до последната минута ме мамеше, като се криеше в най-гъстите храсти с такъв вид, като че ли симптомите за раждане бяха настъпили.

Когато след девет дена отсъствие се появи отново в лагера, тя беше страшно гладна, хапна набързо и се върна по собствените си следи към Леопардовата скала. Тя позволи на Локал и на мен да я последваме и след две мили се върна към равнината, където преди една година бях я намерило заедно с Уайти, Мбили и Тату върху

убития щраус. Като се оглеждаше тревожно, тя ни поведе към един бодлив храст, под който бяха скрити четири малки гепардчета. На две от тях очичките бяха вече отворени и понеже бяха много по-големи от другите, реших, че са мъжки. По-късно видях, че действително три от гепардчетата бяха мъжки, но едното беше по-малко дори от женското. На всички предишни деца на Пипа очите се отваряха, когато ставаха на 10–11 дена, така че по мое предположение малките бяха родени на 15 юли. Като пресметнах периода за бременност към 90 или 93 дена, излизаше, че Пипа се беше съешила отново една седмица, след като бяха умрели предишните ѝ малки.

Тези мънички гепардчета запълзяха на несигурните си краченца, достигнаха до майка спи започнаха да сучат, докато тя нежно ги ближеше. Като гледах тази спокойна картина, аз си мислех какво ли крие бъдещето. Дали Пипа отново ще ми позволи да споделям нейните радости и скърби до времето, когато тези малки ще започнат да живеят свободно и независимо както Уайти, Мбили и Тату, които скоро може би щяха да имат свои семейства? Дали Пипа щеше да познае своите деца и внуци, ако нейното семейство тръгне нормално, или когато малките се научат да живеят самостоятелен живот, раздялата е окончателна?

Надявах се да науча обяснението на тези и на много други още по-загадъчни навици на гепардите, ако Пипа се съгласеше да вземем участие в по-нататъшната част от живота ѝ. Но аз знаех, че каквото и да се случи, аз никога нямаше да бъда в състояние напълно да разбера характера на моята мила, но неприкосновена приятелка, която за мен щеше винаги да остане една загадка — петнистият сфинкс.

[1] По-късно разбрах, че женските гепарди и лъвици, които преждевременно загубят малките си, веднага се разгонват отново, за да могат да се съешат, да забременеят и да имат ново поколение. ↑

ПРИЛОЖЕНИЕ

Таблица за сравняване^[1]

	Леопарди	Лъвове	Гепарди 4 поколения — I, II, III, IV
Телесна температура	37,2°C	36,7 — 37,2°C	36,7 — 38,2°C
Бременност	90 — 95 дена	105 — 112 дена	90 — 93 дена
Отваряне на очите	На 6-ия ден след раждането	Вероятно няколко часа след раждането. На 3-ия ден очите положително са отворени (Джордж)	На 10-ия или 11-ия ден. Избистрянето на очите в различни оттенъци от тъмnozлатисто до светлوزлатисто стана: след 12 седмици за II поколение и след 14 седмици за IV поколение
Млечни зъби	Тага: 10 дена след раждането прорязаха горните резци; на 22-рия ден прорязаха долните резци; на 24-ия ден —	След 3 седмици прорязват резците; 10 дена по-късно — кучешките, 18 дена по-късно — кътниците (Дж. Шалър)	II поколение: на 4 седмици върховете на кучешките зъби се виждаха. Уайти: на 8 месеца и паднаха долните кучешки; Мбили: на 8 месеца й падна долният десен кучешки. Тату: на 8 месеца и паднаха и двата долни

	<p>всичките кучешки; на 42-рия ден — горните кътници. Всички зъби — за 42 дена</p>		<p>кучешки. IV поколение: на 3 седмици имаха 3 долни резци и кучешките прорязаха, 2 дена по-късно прорязаха горните резци и горните кучешки. Кътниците пораснаха на 6 седмици и 4 дена (видяхме у едно от малките, убито от лъв). На 8 месеца и 10 дена всички малки бяха загубили млечните си зъби и постоянните зъби се показваха с 2 мм.</p>
Постоянни зъби	<p>В Родезия видях два опитомени леопарда, на който млечните зъби паднаха, когато бяха на една година, за да направят място за постоянните</p>	<p>Кучешките покарват, когато са на 14 месеца; при лъвиците 6 седмици по-рано (Джордж) На 14–15 месеца израстват постоянните кучешки зъби (Шалър)</p>	<p>II поколение (Уайти): на 6 месеца и една седмица се показваха 2 кътника. На 25 април прорязаха долните резци. IV поколение: на възраст 7–8 месеца прорязаха долните кучешки. II поколение: на 9 месеца — всички зъби</p>
Цицки, броя	4	<p>Елза: 5, но само 4 функционираха</p>	<p>Пипа: 13</p>

Белези, петна			Линиите, които водят от очите през слепоочието до врата, в ранна възраст са една почти непрекъсната линия (както при оцеола); после линията се разпада на отделни петна. Това се отнася и за 4–5 петна в основата на опашката, които при малките често са слети. Петната в слабините у много малки гепарди са разположени в очертани линии от гръбнака до корема. (Не напомнят ли тези ранни линии очертанията на вече изчезналия вид кралски гепард?)
Детска пухкава козина	На възраст 4 седмици на гърба и врата жълтата пухкавост изчезва	На възраст 4–6 седмици пухкавата козина се замества с гладка	На възраст 13–14 седмици рошавият сив пух остава само на раменете
Дължина (средна)	7 фута и 5 инча	Лъв: 9 фута; Лъвица: 8 фута	Пипа: 7 фута и 4 инча (опашката, 2 фута, влиза в тези размери). Мъжките

			гепарди са много по-дълги
Навици (след раждането)		Елза криеше своите 3 лъвчета 6 седмици, преди да ги доведе в лагера	Пипа ме заведе при малките си, когато бяха: I поколение — на 10 дена (3 малки); II поколение — на 5 дена (3 женски и 1 мъжко); III поколение — на 8 дена (4 малки); IV поколение — на 10 дена (3 мъжки и 1 женско)
Преместване на малките		След една седмица	Пипа премести II и III поколение за пръв път, преди да си отворят очите на 11 дена; II поколение премести 21 пъти в продължение на 6 седмици; IV поколение премести на 16-ия ден за пръв път. След това за 6 седмици го мести 14 пъти
Движение	Тага: на 2 седмици можеше да върви несръчно. На 4 седмици вървеше бързо и	На 4 седмици можеха да ходят	На 10 дена можеха да пълзят. На 3 седмици ходеха уверено

	можеше да се качва на стол или по мрежата на своята волиера		
Започват да ядат месо	Тага: на 6 седмици без 1 ден	На 8 седмици. Хранят се с мляко и месо до 4 месеца	II и IV поколение: на 5 седмици
Лочат вода от съд			II поколение: на 5 седмици и половина; IV поколение: на 6 седмици и 3 дена
Престават да сучат	На 3 месеца (Питър Търнбул Кемп)	На 8 месеца	II поколение: за последен път сучеа на възраст 8 седмици. Когато бяха на 14 седмици, цицките на Пипа бяха сухи. IV поколение: на възраст 11 седмици мъжкото за последен път беше видяно да суче. Когато бяха на 5 месеца и 20 дена, цицките на Пипа бяха сухи. (Почти ежедневно пробвах дали имат мляко.)
Как ядат	Придържат месото с лапите си	Придържат месото с лапите си	Късат или отгризват месото със зъбите си, като държат предните си крака свити до раменете

Сипват пръст върху остатъците от месото	Да	Да	Да, но само когато остатъците са от цял труп или от убито от тях животно; никога, когато аз им носех рязано месо
Ядат ли кал	Да		Да
Ядат ли трева		Да	Да
Обичат ли да плуват	Не	Да	Не
Звуци	„Уа-уа“ изразява удоволствие; рязко високо мяукане изразява бедствие, страдание; кашляне	Подробно описани в книгите за Елза	Мъркане, „уа-уа“, „ниам-ниам“ изразяват удоволствие; „пър- пър“ — заповед, когато са спокойни; когато са тревожни, съвсем тихо повикване: „и-хн, и- хн“. II поколение: на възраст 3 седмици издадоха първото си „чирикание“. IV поколение: на 6 седмици и 3 дена — първото „пър-пър“. IV поделение: на 9 седмици и 3 дена едно от мъжките гепардчета издаде нов звук, подобен на флейта, когато ни гледаше подозрително
Разгонват се,		Лъвиците: на	Пипа започна своето

преди да са завършили пълното си полово узряване		възраст 2–2 1/2 години	дълго сафари с мъжки гепард на 16 месеца. Мбили направи същото на 16 месеца и отсъства 17 дена
Започва съешаването		Елза: на 3 години Гърл: на 2 години и 8 месеца Суки: на 3 години и 2 месеца	Пипа: на 2 години
Какви животни убиват		От антилопи еланд до дик-дик, биволи, жирафи и др.	Антилопи дукер, малки газели на Грант, млади водни козли, малки антилопи, франколини, токачки, гълъби, млади щрауси
Кога убиват за пръв път	Преди да навършат една година (Питър Търнбул Кемп)	Елзините лъвчета, останали без майка, започнаха на 14 месеца. Нормално — на 17–18 месеца	II поколение: Уайти на 14 месеца (а може би и по-рано) уби антилопа дукер близо до моя лагер
Младите стават независими	На възраст от 1 до 18 месеца	На възраст 2 години	Когато младите от II поколение достигнаха възраст 15 1/2 месеца, Пипа започна да ги оставя по половин ден сами, а после и за по-

			дълго. На 16 месеца Мбили отсъствува 17 дена. Пипа изостави II поколение на възраст 17 1/2 месеца. На 18 месеца Пипа търси ново леговище за III поколение близо до лагера. Беше се съшила, когато младите бяха на 16 месеца
Разгонване		Гърл загуби първите си 2 малки, когато бяха на 2 месеца, и веднага си намери партньор	Пипа загуби първите си малки на около 6 седмици и се съши след 3 седмици. Когато III поколение бяха убити на 13-ия ден от раждането им, тя се съши, преди да е изтекла седмицата
Обществени инстинкти	Самотни	Събират се на групи	Самотни, с изключение на първите 18 месеца, когато малките живеят с майка си
Заболявания	Тага почина от Babesia felis	Елза почина от Babesia felis	Пипа беше излекувана от Babesia canis. Дюм почина от Distemper felis

[1] Тази таблица е основана на мои собствени наблюдения освен тези случаи, когато цитирам друг източник — съпруга си Джордж, Дж. Шалър и Питър Търнбул Кемп. — Бел.авт. ↑

Издание:

Автор: Джой Адамсън

Заглавие: Петнистият сфинкс

Преводач: Весела Илиева

Година на превод: 1980

Език, от който е преведено: английски

Издател: Държавно издателство „Земиздат“

Град на издателя: София

Година на издаване: 1980

Тип: научнопопулярен текст

Националност: английска

Печатница: „Ат. Стратиев“

Излязла от печат: 30.IV.1980 г.

Редактор: Радка Гоцева

Художествен редактор: Михаил Макариев

Технически редактор: Донка Бинева

Рецензент: Борислав Иванов Антонов

Художник: Петър Кръстев

Коректор: Юлиана Трендафилова

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/2089>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.